01

SZABADBATTYÁN NAGYKÖZSÉG

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

a 314/2012. (IX.8.) Korm. rendelet 1. melléklete szerint

TOPO PLAN TERVEZŐIRODA KFT.
2040 BUDAÖRS, PATKÓ UTCA 1. IV.em.31.
TEL: +36 30/246-8132; +36 70/367-5331
E-mail: pocsok@gmail.com

SZABADBATTYÁN NAGYKÖZSÉG

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT
HELYZETFELTÁRÓ, HELYZETELEMZŐ ÉS HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZEK

a 314/2012. (IX.8.) Korm rendelet 1. melléklete szerint

Tervszám: TP-3/2017

Megbízó:
Szabadbattyán Nagyközség Önkormányzata
8151 Szabadbattyán, Csíkvár tér 1.

SZAKTERÜLET	NÉV	VÉGZETTSÉG JOGOSULTSÁG	
Generáltervezés	Topo Plan Kft. Tóthné Pocsok Katalin	ügyvezető	
Településtervezés	Tóthné Pocsok Katalin	vezető településtervező TT1 01-5086	
	Horváth Krisztina	okl. építészmérnök okl. településmérnök településtervező TT 07-0385	
Közlekedés	GEORÁMA'97 Bt. Bakró Nagy Tamás György	okl. építőmérnök, közlekedéstervező KÉ-T; K1d-1	
Közművek és elektromos hírközlés	KÉSZ Tervező Kft. Hanczár Zsoltné	okl. gépészmérnök és város-rendező mérnök Mk 2418 Tre-T, TRh-T MK: 01-2418, TV-T, TH-T, TE-T	
Táj- és természetvédelem, zöldterületek, környezetvédelem	Tóthné Pocsok Katalin	okl. kertészmérnök (táj-és kertépítész) környezetgazdálkodási szakmérnök TK 01-5086	

Tartalomjegyzék

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ
1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok
1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata
1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata
1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai
1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása
1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai
1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések
1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek
1.7. A település társadalma
1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség
1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok
1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)
1.8. A település humán infrastruktúrája
1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása
1.9. A település gazdasága
1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre
1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői
1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése
1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)
1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)
1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység
1.10.4. Foglalkoztatáspolitika
1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás
1.10.6. Intézményfenntartás
1.10.7. Energiagazdálkodás
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata
1.12.1. Természeti adottságok
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet
1.12.2.1. tájtörténeti vizsgálat
1.12.2.2. tájhasználat értékelése
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek
1.12.3.1. tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek
1.12.3.2. nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék
1.12.3.3. ökológiai hálózat
1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése
1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata
1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei
1.13.1.1. szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek
1.13.1.2. zöldfelületi ellátottság értékelése
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái
1.14 Az épített környezet vizsgálata

- 1.14.1 Területfelhasználás vizsgálata
  - 1.14.1.1 a település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata
  - 1.14.1.2 az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok
  - 1.14.1.3 beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek
  - 1.14.1.4 funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)
  - 1.14.1.5 alulhasznosított barnamezős területek
  - 1.14.1.6 konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület
- 1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata
  - 1.14.2.1 telekmorfológia és telekméret vizsgálat
  - 1.14.2.2 tulajdonjogi vizsgálat
- 1.14.3 Önkormányzati tulajdon kataszter
- 1.14.4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése
- 1.14.5 Az építmények vizsgálata
  - 1.14.5.1 funkció, kapacitás
  - 1.14.5.2 beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)
  - 1.14.5.3 magasság, szintszám, tetőidom
  - 1.14.5.4 településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok
- 1.14.6 Az épített környezet értékei
  - 1.14.6.1 településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag
  - 1.14.6.2 régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület
  - 1.14.6.3 védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők
  - 1.14.6.4 világörökségi és világörökségi várományos terület
  - 1.14.6.5 műemlék, műemlékegyüttes
  - 1.14.6.6 műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely
  - 1.14.6.7 műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet
  - 1.14.6.8 nemzeti emlékhely
  - 1.14.6.9 helyi védelem
- 1.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái

1.15 Közlekedés
- 1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok
- 1.15.2 Közúti közlekedés
- 1.15.3 Közösségi közlekedés
  - 1.15.3.1 közúti
  - 1.15.3.2 kötöttpályás
- 1.15.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés
- 1.15.5 Parkolás

1.16 Közművesítés
- 1.16.1 Víziközművek
  - 1.16.1.1 vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)
  - 1.16.1.2 szennyvízelvezetés
  - 1.16.1.3 csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés
- 1.16.2 Energia
  - 1.16.2.1 energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)
  - 1.16.2.2 megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei
  - 1.16.2.3 az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése
- 1.16.3 Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

1.17 Környezetvédelem (és településüzemeltetés)
- 1.17.1 talaj
- 1.17.2 felszíni és a felszín alatti vizek
- 1.17.3 levegőtisztaság és védelme
- 1.17.4 zaj- és rezgésterhelés
- 1.17.5 sugárzás védelem
- 1.17.6 hulladékkezelés
- 1.17.7 vizuális környezetterhelés
- 1.17.8 árvízvédelem
- 1.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

1.18 Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

- 1.18.1 építésföldtani korlátok
  - 1.18.1.1 alábányászott területek, barlangok és pincék területei
  - 1.18.1.2 csúszás-, süllyedésveszélyes területek
  - 1.18.1.3 földrengés veszélyeztetett területei
- 1.18.2 vízrajzi veszélyeztetettség
  - 1.18.2.1 árvízveszélyes területek
  - 1.18.2.2 belvízveszélyes területek
  - 1.18.2.3 mély fekvésű területek
  - 1.18.2.4 árvíz és belvízvédelem
- 1.18.3 egyéb
  - 1.18.3.1 kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)
  - 1.18.3.2 mélységi, magassági korlátozások
  - 1.18.3.3 tevékenységből adódó korlátozások

1.19 Ásványi nyersanyag lelőhely

1.20 Városi klíma

2 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A vizsgálatok alapján a tényleges állapotok elemzése, egymásra hatásuk összevetése, folyamataik elemzése

3 HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1 A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

A tényleges állapot értékelése, továbbá a szélsőséges, a települési környezettel szemben támasztott általános követelményeknek ellentmondó, problematikus témakörök kiemelése. A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak összefoglalása, a település-veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelés figyelembevételével.

- 3.1.1 A folyamatok értékelése
- 3.1.2 A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése
- 3.1.3 A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

3.2 Problématérkép/értéktérkép

A település problémáinak és értékeinek összefoglalója térképi formában, a területi lehetőségek és korlátok térképi ábrázolása

3.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

- 3.3.1 településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása
- 3.3.2 szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)
- 3.3.3 egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Szabadbattyán a Közép-dunántúli régióban helyezkedik el, Fejér megye nyugati felében. A település Budapesttől 70 km-re, a Velencei-tótól 20 km-re, a Balatontól alig 30 km távolságban, igen kedvező, frekventált helyen fekszik.

A nagyközség a Székesfehérvári járás része, valamint a járás- és megyeszékhellyel, Székesfehérvárral szomszédos település. A járás területéhez összesen 25 település tartozik.

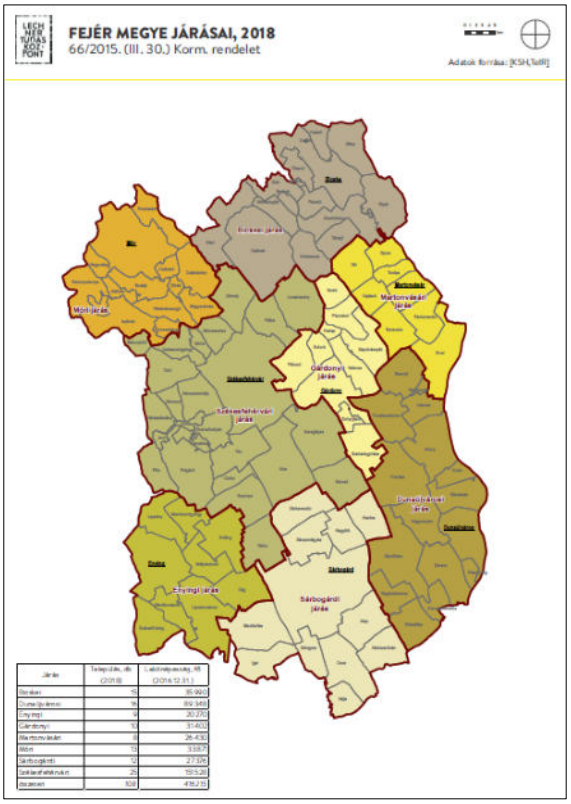

Szabadbattyán szomszédos települései: Székesfehérvár, Sárszentmihály, Úrhida, Kőszárhegy, Polgárdi és Tác.
A település területe 33,66 km^2, lakónépessége a KSH adatai szerint 2018-ban 4480 fő.

A település erősen kötődik Székesfehérvárhoz, Úrhidához és Kőszárhegyhez. A keleti kapcsolatok kiépülését a település közigazgatási területének közel harmadát kitevő Sárrét gátolta.

Székesfehérvár közvetlen közelsége, a szomszédos megyeszékhely hatása miatt a nagyközség a településhálózatban kevésbé hangsúlyos szerepet tölt be, ugyanakkor a nyugodt, vidéki környezetre, a nagyobb városból elvágyók számára kedvező lakóhely.

A település közúti és vasúti kapcsolattal is jól ellátott. A fő közlekedési útvonal a Budapestet, a Velencei tavat és a Balatont összekötő M7 autópálya, Szabadbattyán településnél közvetlen leágazással rendelkezik. A községen áthalad a 7-es főútvonal is. A település megközelíthető a Székesfehérvár–Tapolca, vagy a Székesfehérvár-Gyékényes vasútvonalon.
A két vasútvonal itt válik el egymástól és vezet tovább a Balaton északi, illetve déli partja felé. A vasúti kapcsolatok használhatóságát erősen korlátozza, hogy a vasútállomás a településközponttól távol fekszik.
A legközelebbi repülőtér Székesfehérvár Börgönd.

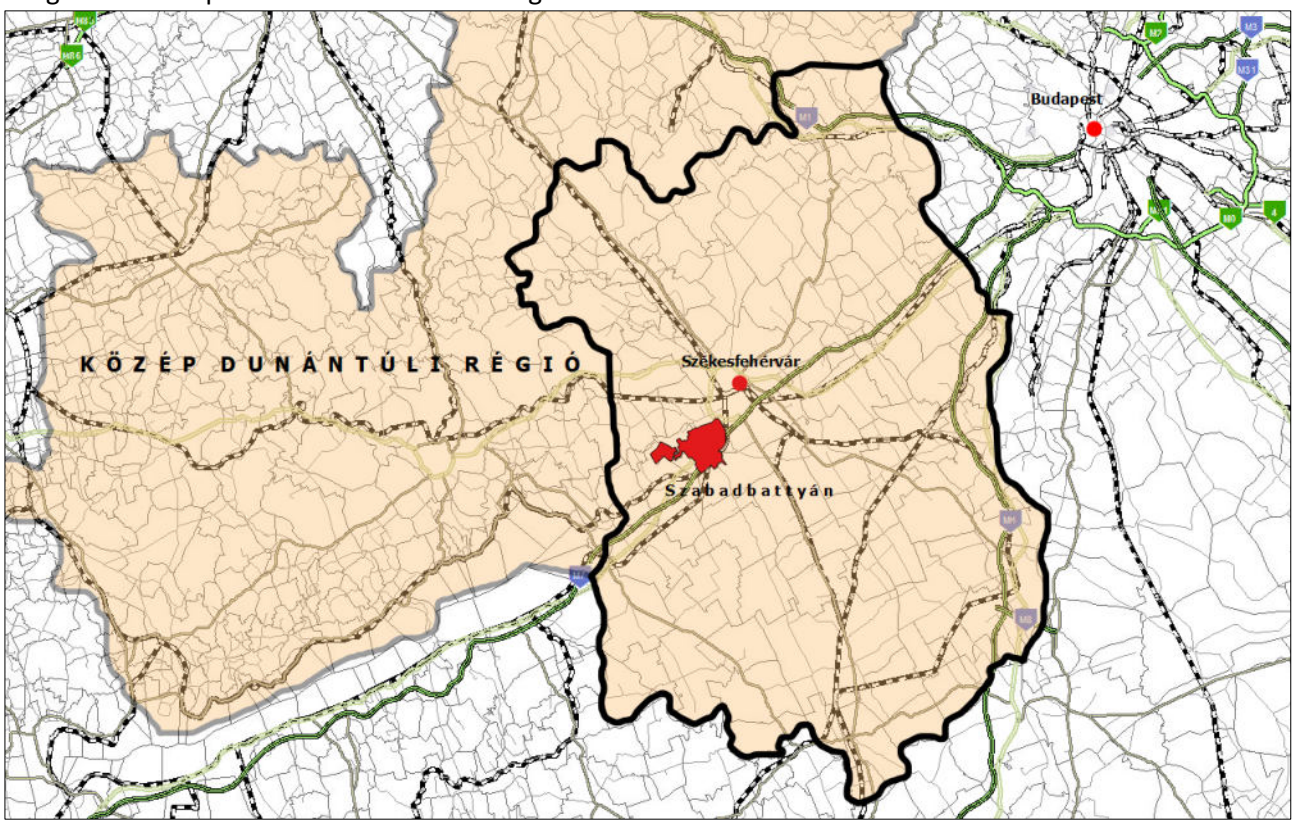

Munkalehetőség tekintetében a nagyközség helyzete kedvező, ami szintén a megyeszékhely közelségének köszönhető.
A TeiR adatai szerint a szabadbattyáni lakosság főbb ingázási célpontja Székesfehérvár.

Szabadbattyán intézményi ellátottsága jó, az alapvető ellátáshoz tartozó intézmények, mint például óvoda, általános iskola, könyvtár, orvosi rendelő megtalálhatóak, sőt a kisgyermekesek a bölcsődei ellátást is igénybe tudják venni. a többi Székesfehérváron található meg.

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

Az alábbi területfejlesztési dokumentumok érintik Szabadbattyánt:

- Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció,
- Fejér Megyei Területfejlesztési Koncepció.

1.2.1. Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

Az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával fogadta el a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és területfejlesztési Koncepcióról szóló határozatot (továbbiakban OFTK). Az OFTK az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy hosszú távú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg, valamint kijelöli a 2014-2020-as fejlesztési időszak nemzeti és szakpolitikai súlypontjait.

A nemzeti fejlesztés- és területfejlesztési politika alakítása és a célok elérése során a specifikus célokat a lehetséges kitörési pontok és fordulatot igénylő területek alapján az Országgyűlés az alábbiak szerint határozza meg:
szakpolitikában érvényesítendő specifikus célok:

1. versenyképes, innovatív gazdaság,
2. gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság,
3. életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése,
4. kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I,
5. értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom,
6. jó állam, szolgáltató állam és biztonság,
7. stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme,

területi specifikus célok:

1. az ország makro-regionális szerepének erősítése,
2. a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat,
3. vidéki térségek népességeltartó képességének növelése,
4. kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése,
5. területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése,
6. összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása.

A térségek, települések fejlesztési céljai nem lehetnek ellentétesek az országos célokkal.

Fejér megye tekintetében az OFTK az alábbi fejlesztési irányokat határozza meg:

- A Győr – Tatabánya – Komárom - Mór – Székesfehérvár – Dunaújváros – Paks - Kecskemét ipari/logisztikai nagyklaszterek közötti közlekedési hálózatok kialakítása.
- A termőföld és az ivóvízkincs védelme; a Velencei-tó, a Séd-Gaja-Nádorrendszer revitalizációja, részvétel a Duna Stratégiában; a természeti értékek megóvása.
- Fenntartható energiamix kialakítása hosszú távú megyei energiamérleg alapján.
- A még ellátatlan településeken a szennyvízelvezetés és -kezelés megvalósítása.
- Hálózatosodó helyi gazdaságra és együttműködésre építkező gazdaság-, társadalomfejlesztés, a piacokon versenyképes szereplők támogatása, intenzív fejlesztések a K+F sikereit kiaknázó növekedés és a fenntarthatóság érdekében.
- A két megyei jogú város felsőfokú oktatási színvonalának és bázisainak megtartása, illetve Székesfehérváron a műszaki képzés választékának kiszélesítése.
- Integrált megyei turisztikai fejlesztések, a Nemzeti Emlékhely méltó kialakítása.

- A közép-magyarországi kórház és fekvőbeteg ellátó rendszerhez való kapcsolódás minőségi megvalósítása, a területi szak- és járóbeteg-ellátás teljessé válása.
- A nehéz helyzetű dél-mezőföldi, illetve társadalmi integrációs kihívásokkal küzdő települések komplex szemléletű, tágabb környezetükbe beágyazó fejlesztése.
- Székesfehérvár hagyományait gondozó, helyzeti energiáit kihasználó, a közeli főváros mellett önálló egészségügyi, kulturális, gazdaságszervező központtá alakítása.
- Dunaújváros ipari jellegét megtartó és erősítő, a nagyvállalatok szinergiáját kihasználó gazdasági központi szerep fejlesztése, a táji, környezeti szempontok figyelembevételével.

Az életképes vidék – vidékfejlesztési prioritásaiként az OFTK az alábbiakat határozza meg:
Fejlesztéspolitikai feladatok

- A vidéki foglalkoztatás növelése.
- A város-vidék kapcsolatok társadalmi konszenzuson alapuló, megújító helyreállítása.
- A vidék gazdaságának több lábra állítása, a helyi, térségi gazdasági autonómia erősítése. Gazdaságfejlesztési műhelyek, szervezet- és kapcsolatrendszer kialakítása, erősítése.
- A helyi termelés, feldolgozás és fogyasztás összehangolása, a gazdasági tevékenységek, tranzakciók térségen belül tartása.
- A vidéki népesség egészségügyi ellátásának fejlesztése.
- A vidéki települések, falvak közösségi szolgáltatásainak erősítése
- A vidéki települések infrastrukturális fejlesztése, az elérhetőségük javítása.
- A vidék kulturális és épített örökségének megőrzése, helyreállítása, fenntartható fejlesztése és a turizmusba való bekapcsolása.
- A vidékfejlesztés szellemi, szemléleti, kulturális megalapozása, tudásátadás, tehetséggondozás.
- A vidékfejlesztés képzési, szakmai bázisainak kialakítása, erősítése.
- A helyi termelés, feldolgozás és értékesítés összehangolására ösztönző rendszer kidolgozása. Lényeges a helyben termelt áruk és szolgáltatások helyi értékesítési adóvonzatainak átgondolása, csökkentése, továbbá az adminisztrációs terhek mérséklése.
- A helyi termelői piacok, térségi és országos értékesítési hálózatok megteremtésének ösztönzése.
- A háztáji gazdálkodás során időszakosan megjelenő felesleg felvásárlását szolgáló hálózat kialakítása.
- A civil szervezetek és az önkormányzatok kapcsolatainak erősítése, a feladatátvállalások ösztönzése.
- A föld- és birtokpolitika rendezése.
- A vidékfejlesztés és a területfejlesztés támogatási rendszerének összehangolása (hazai és EU-s források), hogy a lehetséges szinergiák egymást erősítsék.
- A vidékfejlesztés és a turizmus (vidéki-, falusi-, tanyasi-, agro-, öko-, természetjáró- ,lovas-, vadász-, vízi-, vízparti-, horgász-, kerékpáros-, kemping-, kulturális-, örökség-, rendezvény- stb. turizmus) kapcsolatainak erősítése.

Területi prioritások

- A helyi közösségek részvételén alapuló helyi vidékfejlesztési programok megvalósítása.
- Speciális térségi vidékfejlesztési problémák kezelése, az elmaradott, perifériális vidéki térségek felzárkóztatása, a helyi erőforrásokra, értékekre épülő fejlesztések megvalósítása. Térségi vidékfejlesztési programok megvalósítása.
- A foglalkoztatás növelése a periférikus vidéki térségekben.
- A térben kiegyenlített fejlődés érdekében a vidéki központok megerősítése.
- A foglalkoztatás, a megélhetés és a szállítási költségek minimalizálása céljából a helyi gazdaságra, a helyi piac ellátására fókuszálás, a helyi központok elérhetőségének biztosítása, javítása.
- A közszolgáltatások és értékek elérhetővé tétele.
- A Kárpát-medence magyarlakta vidéki térségei fejlődésének segítése.

1.2.2. Fejér Megyei Területfejlesztési Koncepció

Fejér Megye Közgyűlése Fejér Megye Területfejlesztési Koncepcióját a 43/2014. (IV.24.) önkormányzati határozatával fogadta el. A Koncepció jövőképe:

Fejér megye – Pannónia szíve
Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése egyenrangú nagytérségi együttműködéssel, kiváló termőhelyi adottságainak bázisán, a természeti örökségének jövőtudatos kezelésével.

A Koncepcióban funkcionális térségek kerültek lehatárolásra. A lehatárolás célja a megye stratégiai térstruktúrája és a területfejlesztési szempontból együtt tervezendő térségek meghatározása, illetve a fejlesztési célok értelmezése a megyén belüli különféle sajátosságokkal rendelkező területi részegységekre. A Koncepció a megyében 6 funkcionális térséget határolt le, köztük a „Székesfehérvár vonzástérsége" megnevezésűt, amelybe Szabadbattyán is tartozik.

Székesfehérvár vonzástérsége leírása, távlati célkitűzései és legfontosabb intézkedései:

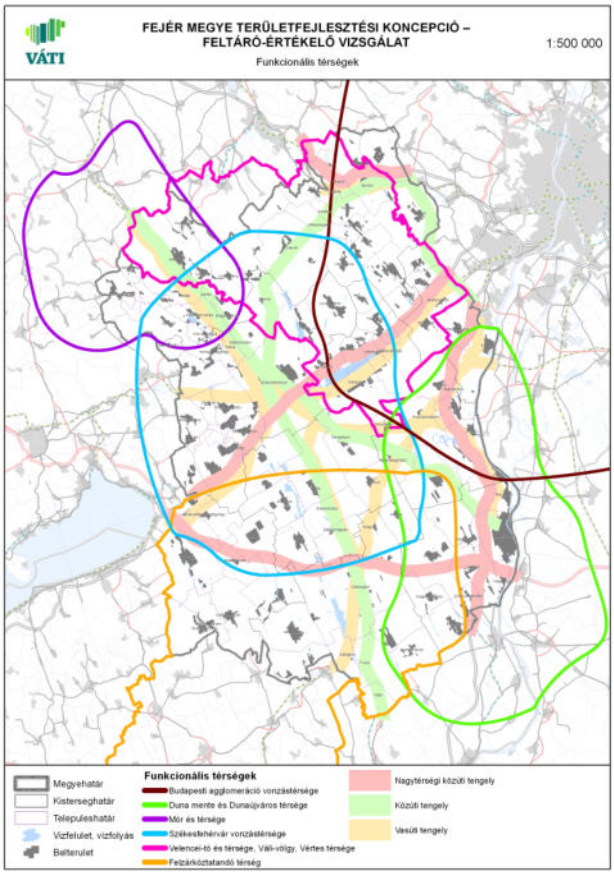

A megyeszékhely: fontos közlekedési „fordítókorong", ipari-logisztikai tengely, kulturális, turisztikai, foglalkoztatási és közigazgatási központ, amelynek megyehatáron átnyúló hatásai vannak. Emiatt elengedhetetlen az együttműködés a szomszédos térségekkel (Mór, Velencei-tó, Balaton stb.) és megyékkel, megyeszékhelyekkel. Erősen agglomerálódó hatások jellemzik a térséget, ahol számos településen a lakófunkció dominál. A gazdag természeti és épített értékek, kulturális hagyományok, foglalkoztatási, gazdaságszervezési és önálló egészségügyi, oktatási bázisán sokrétű fejlődési pálya rajzolható meg korábbi versenyképességi pozíciója helyreállítása érdekében.

Jövőkép: Élhető kulturális-szakrális központ, innováció-orientált gazdasági fordítókorong

Szabadbattyánt is érintő specifikus célok:
Széleskörű központi szerepéből adódóan, fejlesztésében rendkívül kiterjedt együttműködést igénylő térség. Emiatt a – már ma is igen sokrétű és fejlett – közlekedési kapcsolatok mellett a ráhordó-elkerülő kapacitások növelése és a multi- és intermodális közösségi közlekedési csomópontok fejlesztése igényel hatékony beavatkozásokat. Ez a gazdasági versenyképességet és a beszállítói hálózat rugalmasságát növeli, valamint a foglakoztatási funkciót is szélesíti. Ezekhez a célokhoz jól illeszkedik a fejlesztés alatt álló Alba Airport regionális repülőtér.

A turizmusfejlesztés terén erőteljes hangsúlyt kell helyezni a magyar államalapításhoz kapcsolódó emlékekre, valamint az arra felfűzhető, az iskolai nevelésben jelentős szerepet játszó patrióta útvonalakra. Ebben a vonzástérség településeinek is jut különböző tematikájú szerep, a falusi- illetve agrárturizmustól a kerékpáros-lovas-, erdei iskolák központjainak láncolatáig. Az ehhez szükséges egészséges élelmiszerek biztosítását a környező agrártérségekből kell biztosítani.

E területen együtt kell működni a szomszédos Velencei-tavi, balatoni, Móri-borvidéki stb. térségekkel egyrészt az infrastrukturális feltételek kialakításával (kerékpárút), másrészt a szolgáltatások, közös marketing, országos brand építéssel és a TDM rendszerbe illeszkedéssel. Komplex turisztikai programokat kell megvalósítani Gorsium és térsége római kori régészeti bemutató területekre, és Székesfehérvár épített örökségeinek bemutatására.

A térség gazdasági versenyképességének növelése érdekében szükséges a vállalkozások technológiai fejlesztése, korszerűsítése, az innovációs beruházások és az innováció és megújulás kiterjesztése a gazdaság és a társadalmi élet minden területére, technológiai transzferek és kutatás-fejlesztések ösztönzése. További feladat az e-gazdaság elterjesztése, valamint az IKT-k kiemelt támogatása. Ehhez járul hozzá a szakképzési intézetek speciális, helyi cégekkel közös mentori programok kialakítása, a képzések gyakorlati részének erősítése. A helyi felsőoktatási intézményeknek közös kutatási-fejlesztési együttműködésekkel kell erősíteni az oktatási intézmények megyei szerepét, jelentős hangsúlyt helyezve a nemzetközi kapcsolatok ápolására, csereprogramokra.

A megyeszékhely és környezete esetében kiemelt fontosságú a térségi együtt tervezés kérdése, mivel ugyanúgy ahogy a megye egyes térségei egy erősebb vonzású fővárosi agglomeráció pozicionálási problémákkal küzdő perifériái, Székesfehérvár vonzáskörzetében is számos „vákuumtelepülés" található, amelyeknek nem tisztázott a térségi munkamegosztásban elfoglalt szerepe. A 2014-2020 időszakban bevezetendő új fejlesztési eszköz: az Integrált Területi Beruházás (ITB – ITI) szükségessé teszi az együtt tervezendő térségekben a kooperációt. Fontos továbbá, hogy a vonzáskörzetben található települések a helyi sajátosságaikra alapozva, a helyi identitás növelése mellett felhasználják komparatív előnyeiket az egész térség versenyképességének növelése érdekében.

A Fejér Megyei Területfejlesztési Koncepció célpiramisa, az átfogó, stratégiai és horizontális célkitűzései a következők:

Fejér megye célpiramisa

Jövőkép	Átfogó célok	Stratégiai célok
FEJÉR MEGYE – PANNÓNIA SZÍVE **Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése** egyenrangú nagytérségi együttműködéssel, kiváló termőhelyi adottságainak bázisán, a természeti örökségének jövőtudatos kezelésével	A helyi közösségtudat, a kohézió, a népességmegtartó képesség erősítése, a vállalkozó – innovatív társadalom megteremtése	Hálózati együttműködések fejlesztése
		Vállalkozó – innovatív társadalom megteremtése
		Befektetés az emberekbe
	Az élhető környezet minőségének javítása, a meglévő erőforrások védelme	Természeti és kulturális értékek megőrzése, bemutatása, lakókörnyezet javítása
		Természeti erőforrások védelme
	A gazdasági vezető szerep megőrzése és további pozícióerősítés, kiegyenlített gazdasági fejlődés megvalósítása	Versenyképes vállalatok támogatása
		Versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése
		Periférikus és vidéki térségek felzárkóztatása

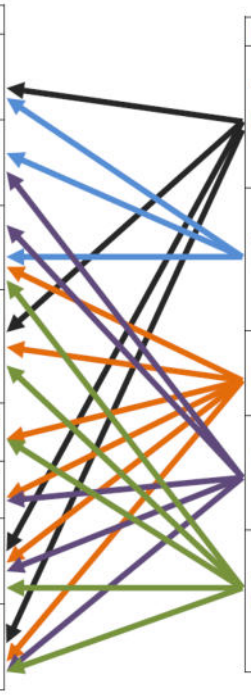

Horizontális elvek és célok
Város – vidék együttműködésének erősítése
A fejlesztési programok hatékonyságának növelése
Fenntarthatóság
Foglalkoztatás növelése
A klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklése

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

Az Országgyűlés 2018. év végén elfogadta a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényt (a továbbiakban: Trtv.), amely 2019. január 2-től lépett hatályba. Továbbá elfogadásra került a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet (továbbiakban: MvM rendelet).
Az országos területrendezési tervvel összhangban Fejér Megye Önkormányzata elkészítette és a Közgyűlés 7/2020. (II.28.) számú önkormányzati rendeletével elfogadta Fejér Megye Területrendezési Tervét (a továbbiakban: FmTrT), amely az Trtv-vel összhangban készült el. Az alábbiakban e két jogszabályban rögzített előírásokat és azok települési szinten történő teljesülését mutatjuk be.

Szabadbattyánt érintő térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények (az FmTrT mellékletei szerint):

- országos kerékpár útvonal (1.2. melléklet),
- 5-50MW névleges teljesítőképességű erőmű – tervezett (1.3. melléklet),
- gyorsforgalmi út – meglévő (1.2. melléklet),
- főút – meglévő (1.2. melléklet),
- térségi szerepű összekötő út – meglévő (1.2.melléklet),
- térségi szerepű összekötő út – tervezett (1.2.melléklet),
- mellékút – meglévő és tervezett (1.2.melléklet),
- nagysebességű vasútvonal – tervezett (1.2.melléklet),
- egyéb országos törzshálózati vasúti pálya – meglévő (1.2. melléklet),
- térségi jelentőségű országos vasúti mellékvonal – meglévő (1.2. melléklet)
- térségi ellátást biztosító 132kV-os elosztó hálózat – meglévő és tervezett (1.3.melléklet),
- földgázszállító vezeték – meglévő (1.3.melléklet),
- földgázelosztó vezeték – meglévő (1.3.melléklet),
- termékvezeték – meglévő (1.3. melléklet),
- térségi csatorna – meglévő (1.4. melléklet).

Szabadbattyán területén az FmTrT szerinti térségi területfelhasználási kategóriák (az FmTrT függeléke szerinti területi mérleg):

- erdőgazdálkodási térség 298,12 ha,
- mezőgazdasági térség 2241,78 ha,
- sajátos területfelhasználású térség 318,45 ha,
- települési térség 475,88 ha,
- vízgazdálkodási térség 31,75 ha.

az FmTrT Térségi Szerkezeti Tervének kivonata

Az Trtv. főbb térségi területfelhasználásra vonatkozó szabályai.
11.§ A kiemelt térségi, illetve megyei területfelhasználási kategóriák területén belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során
a) az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület területfelhasználási egységet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell lehatárolni;
b) a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át elsődlegesen a mezőgazdasági terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó rész természetközeli terület, - nagyvárosias lakóterület és vegyes terület kivételével - beépítésre szánt terület vagy különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe sorolható;
c) a vízgazdálkodási térség területét - e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével - vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, továbbá különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani;
d) a települési térség területén bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető;
e) a sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően honvédelmi, különleges, közlekedési, erdő-, gazdasági vagy intézményterület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni.

Szabadbattyán hatályos Településszerkezeti Tervében

Erdő terület területfelhasználás összesen:	**211,10 ha**
Véderdő (Ev) területfelhasználás:	105,30 ha
Gazdasági erdő (Eg) területfelhasználás:	100,00 ha
Turisztikai erdő (Et) területfelhasználás:	5,80 ha
Mezőgazdasági terület területfelhasználás összesen:	**2253,36 ha**
Általános mezőgazdasági terület területfelhasználás:	2116,82 ha
Kertes mezőgazdasági terület területfelhasználás:	136,54 ha
Vízgazdálkodási terület területfelhasználás:	**68,57 ha**

Az FmTrT szerinti erdőgazdálkodási térségre vonatkozó előírások a hatályos TSZT tekintetében nem teljesülnek (lásd erdők övezete vizsgálatát).

Az FmTrT szerinti mezőgazdasági térség nagysága 2241,78 ha, a hatályos TSZT-ben a mezőgazdasági területfelhasználás nagysága összesen 2253,36 ha, ami jóval több mint a kötelezően előírt 75 %.
Az FmTrT-ben rögzített vízgazdálkodási térségre vonatkozó előírások a hatályos TSZT tekintetében teljesülnek (lásd *„a Trtv. szerinti előírások vizsgálata az FmTrT vízgazdálkodási térsége kapcsán”* c. vizsgálati térképen).
Az FmTrT szerinti sajátos területfelhasználású térségbe a hatályos TSZT az alábbi területfelhasználásokat állapítja meg (lásd *„a Trtv. szerinti előírások vizsgálata az FmTrT sajátos területfelhasználású térség kapcsán”* c. vizsgálati térképen):

- Különleges terület – Kk-en,
- Különleges beépítésre nem szánt terület – Kk-b, Kk-r,
- Közlekedési – KÖu,
- Erdőterület – Eg, Ev,
- Gazdasági terület – Gksz,
- Általános mezőgazdasági terület – Má,
- Zöldterület – Z.

Ezen érintett területfelhasználások közül csak a zöldterület (Z) és az általános mezőgazdasági terület (Má) területfelhasználású részek nem feleltethetők meg a Trtv. előírásnak.

Szabadbattyán területét az alábbi FmTrT szerinti térségi övezetek érintik:

az FmTrT szerinti Ökológiai hálózat magterületének és ökológiai folyosójának övezete

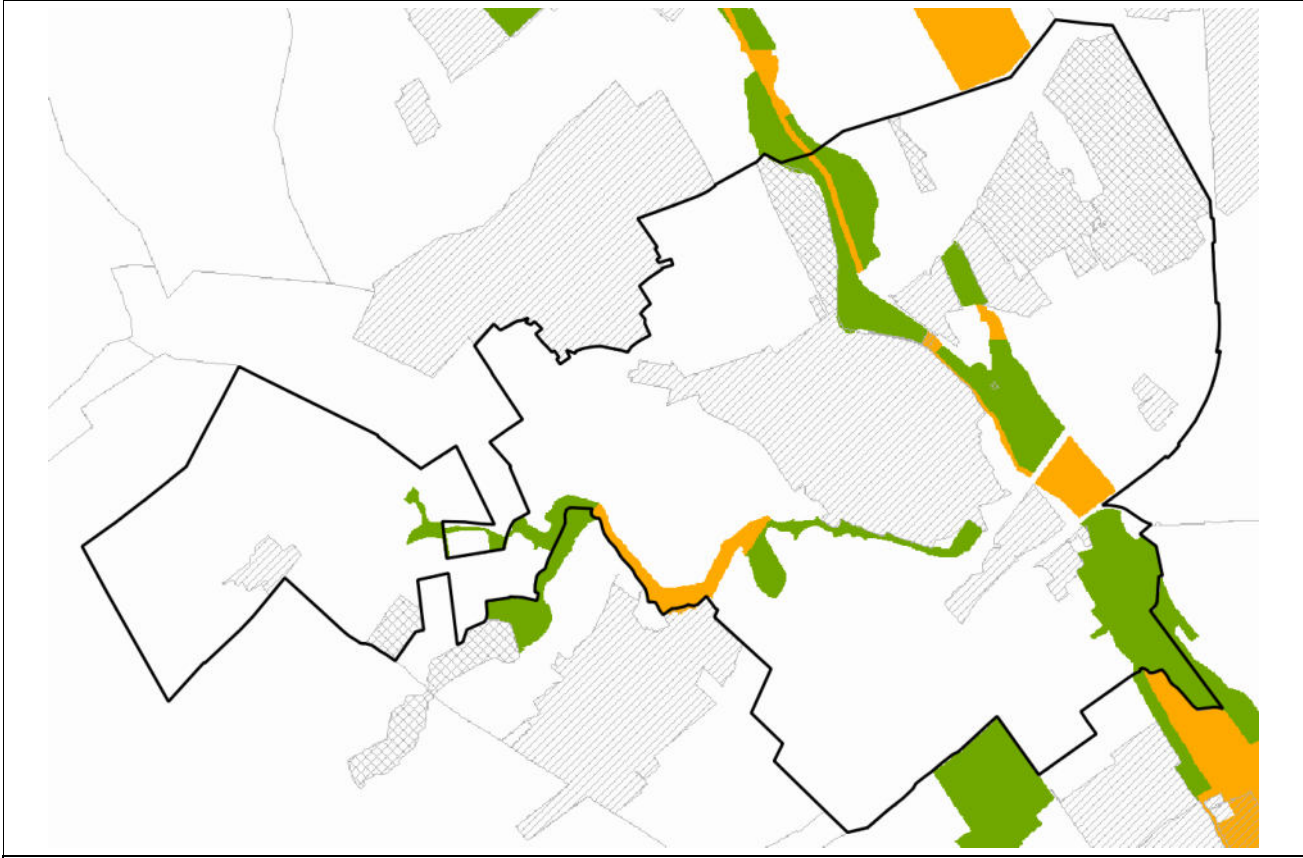

Trtv. 25.§ (1) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében - kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve, vagy a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve, vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg - csak olyan megyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési eszközökben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.
(2) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:
a) a települési területet az ökológiai hálózat magterülete, vagy az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója körülzárja, továbbá
b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.
(3) A (2) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén beépítésre szánt terület az állami főépítészi hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.
(4) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.
(5) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, a meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.
(6) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető épületen elhelyezve.

Trtv. 26.§ (1) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében - kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg - csak olyan megyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési eszközökben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.

(2) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha
a) a települési területet az ökológiai hálózat ökológiai folyosó, vagy az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó körülzárja, továbbá
b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.
(3) A (2) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület csak az állami főépítészi hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.
(4) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, továbbá az erőművek az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.
(5) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.

az FmTrT szerinti Kiváló és jó termőhelyi adottságú szántók övezete

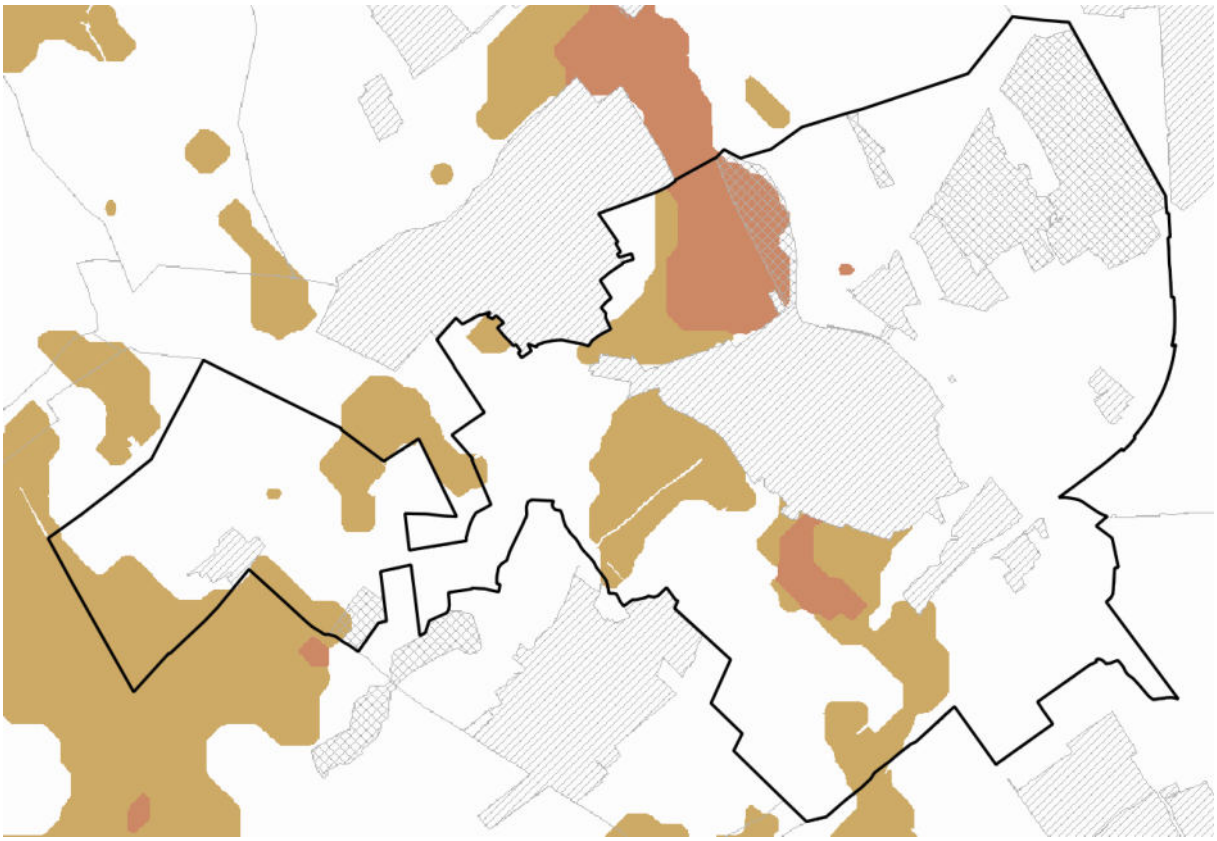

Trtv. 28.§ (1) Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében új beépítésre szánt terület - kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg - csak az állami főépítészi hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki.
(2) A kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.
Mvm rendelet 2.§ (1) A településrendezési eszközök készítése során a mezőgazdasági terület területfelhasználási egység területét elsősorban - a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete mellett - a jó termőhelyi adottságú szántók övezetén javasolt kijelölni.
(2) A jó termőhelyi adottságú szántók övezetében új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.
(3) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó települések településrendezési eszközeiben a jó termőhelyi adottságú szántók övezete területén, az (1) és a (2) bekezdésben foglaltakon túl, új beépítésre szánt terület csak abban az esetben jelölhető ki, ha a település közigazgatási területén a kijelölés máshol már nem lehetséges.

az FmTrT szerinti Erdők övezete és erdőtelepítésre javasolt terület övezete

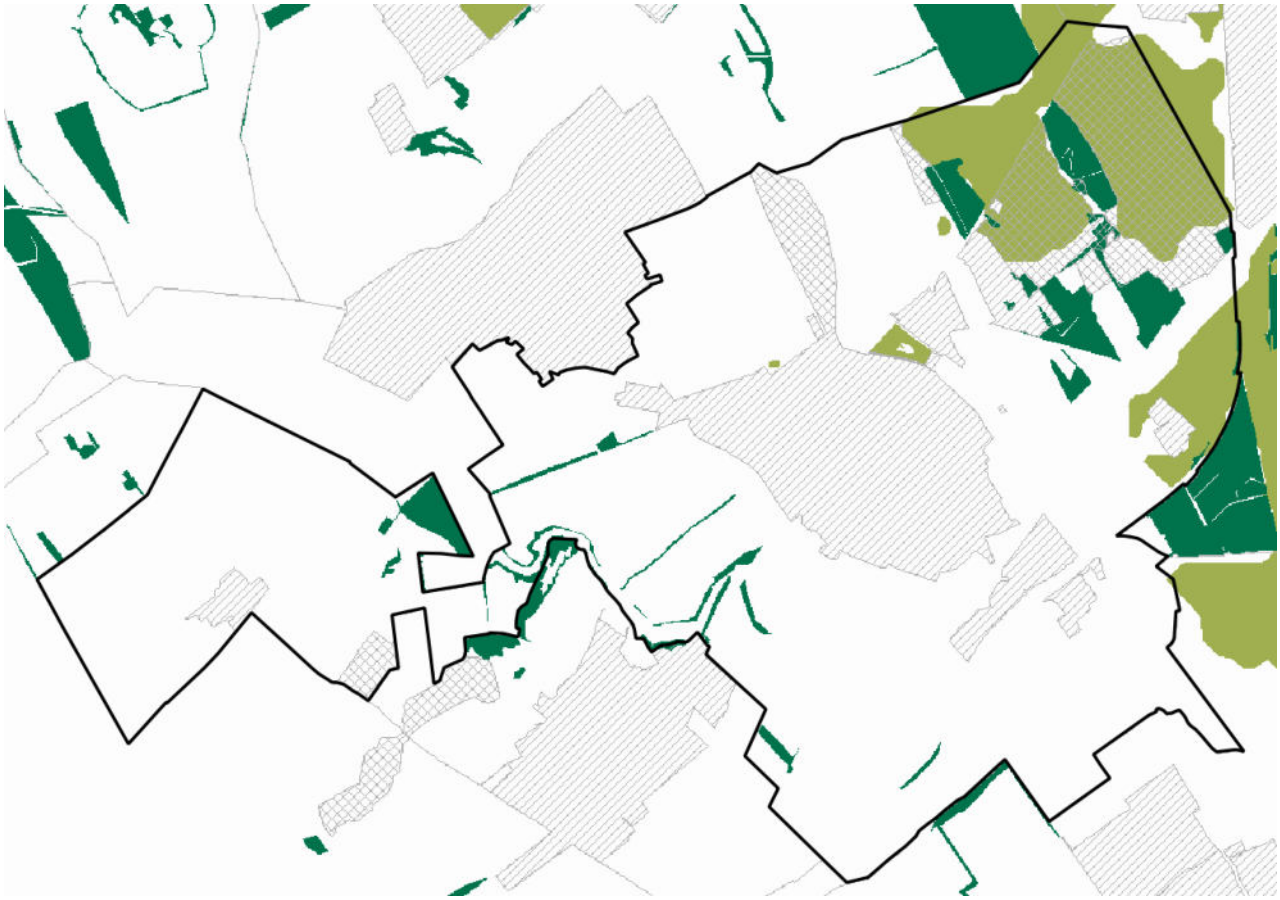

Trtv. 29.§ Az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési eszközében legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolnia. Az e törvény hatálybalépését megelőzően kijelölt beépítésre szánt területek, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott területek, továbbá az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve, valamint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve által kijelölt települési térség területein lévő erdők övezetének területét a számításnál figyelmen kívül kell hagyni.
30.§ Az erdők övezetében külfejtéses művelésű bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.
Mvm rendelet 3.§ (1) A településrendezési eszközök készítése során az Országos Erdőállomány Adattárban nem szereplő erdőterület területfelhasználási egységeket a településfejlesztési és településrendezési célokkal összhangban - a természeti és kulturális örökségi értékek sérelme nélkül - az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén javasolt kijelölni.
(2) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó települések településrendezési eszközeiben az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén az (1) bekezdésben foglaltak mellett beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, és erdőterület területfelhasználási egységbe sorolás esetén
a) az erdőtelepítés megvalósulásáig csak az erdőtelepítés lehetőségét megőrző területhasználat folytatható, valamint
b) erdőtelepítést elsődlegesen az élőhelynek megfelelő, természetesen kialakult őshonos fafajokból álló erdőfoltok megőrzésével kell végezni.

A hatályos TSZT és az FmTrT „átfedése” (pirossal jelölve a TSZT-n nem erdő besorolású erdő övezet területek, narancssárga színnel jelölve TSZT-n erdő besorolású nem erdő övezet területek)

Összefoglalva

Az FmTrT Térségi Övezeti tervének erdő övezete szerint a település 150,4 ha erdőterülettel rendelkezik. Az Trtv. előírásának való megfelelés vizsgálata során összevetésre került az országos nyilvántartás a TSZT-ben rögzítettekkel. Az összevetés eredményeképp 7,4 ha eltérés tapasztalható (a fenti térképen piros színnel kiemelve), amely az övezet szerinti erdőterület 4,9 %-a. A Trtv-ben rögzített 95 %-os előírásnak megfelel. Az eltérés döntő részben a TSZT-ben (az erdőterület rovására) rögzített, az M7 autópályát és a 8-as főút Székesfehérvárt elkerülő szakaszát összekötő tervezett út nyomvonalának és csomópontjainak területbiztosításából ered.

Ugyanakkor a TSZT-ben kijelölt erdőterületek nagysága 211,1 ha, amely 40,4% többletet mutat.

az FmTrT szerinti Tájképvédelmi terület övezete

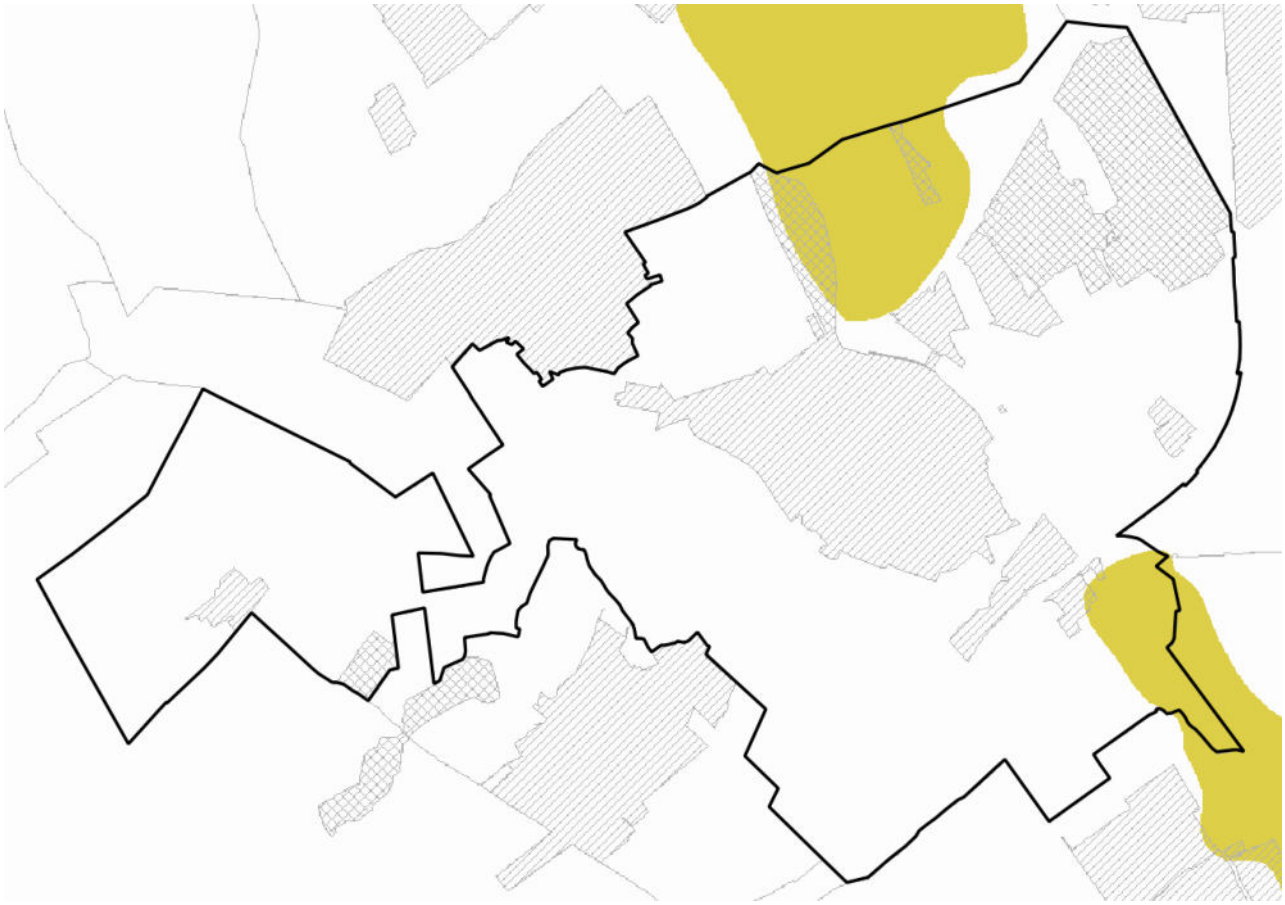

MvM rendelet 4.§ (1) A tájképvédelmi terület övezete területére a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.
(2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében - a településkép védelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában - meg kell határozni
a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,
b) a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2.§ (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.
(3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.
(4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.

az FmTrT szerinti Vízminőség-védelmi terület övezete

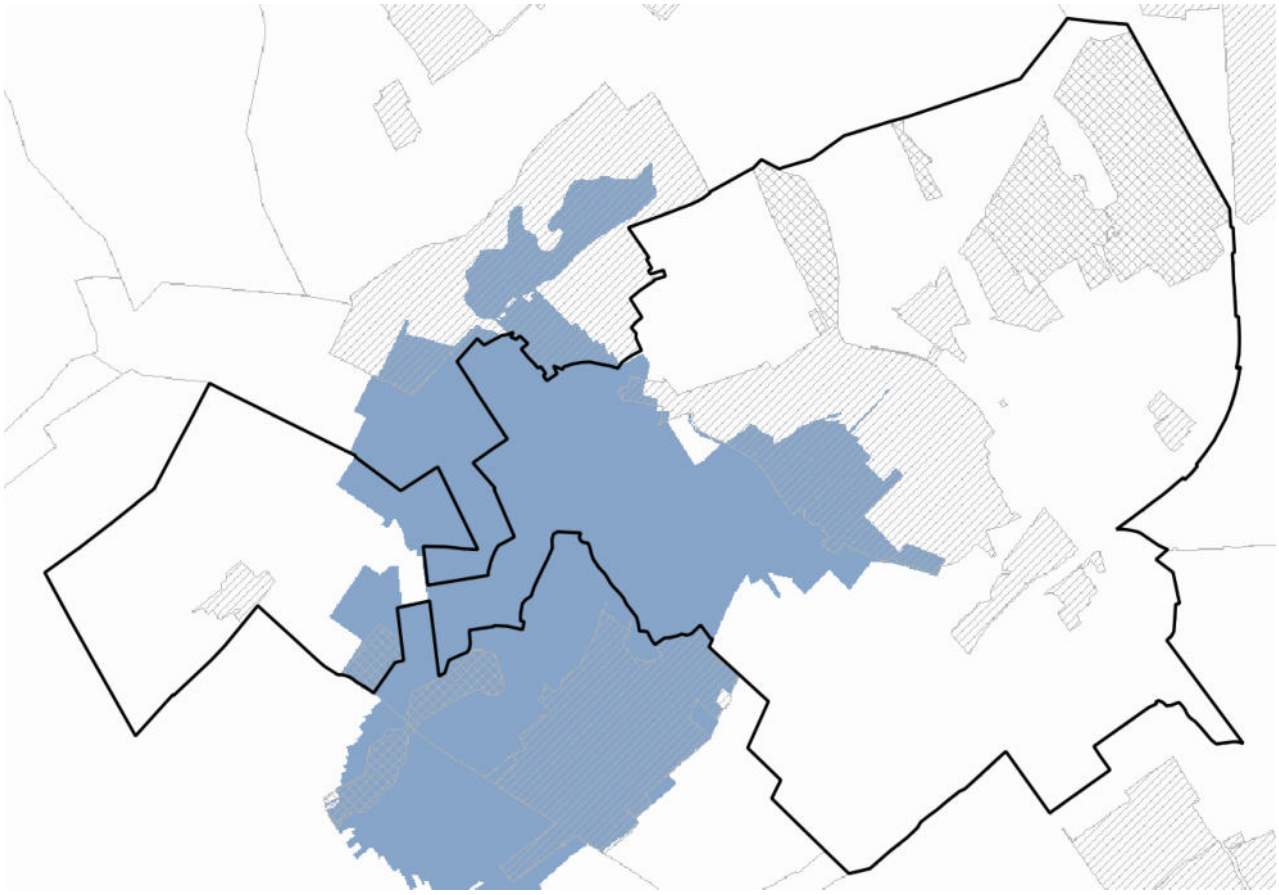

Mvm rendelet 5.§ (1) A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről, illetve a szennyvíz övezeten belüli kezelésének feltételeiről a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.
(2) A vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédelemmel érintett területeket. A kijelölt vízvédelemmel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani.
(3) A vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.
(4) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó területen a vízminőség-védelmi terület övezet területén, az (1)-(3) bekezdésben foglaltak mellett
a) korlátozott vegyszer- és műtrágya-használatú, környezetkímélő vagy extenzív mezőgazdasági termelés folytatható;
b) új vegyszertároló, hulladékkezelő létesítmény - a komposztáló telepet és az átrakóállomást kivéve - nem létesíthető.

az FmTrT szerinti Ásványi nyersanyagvagyon övezete

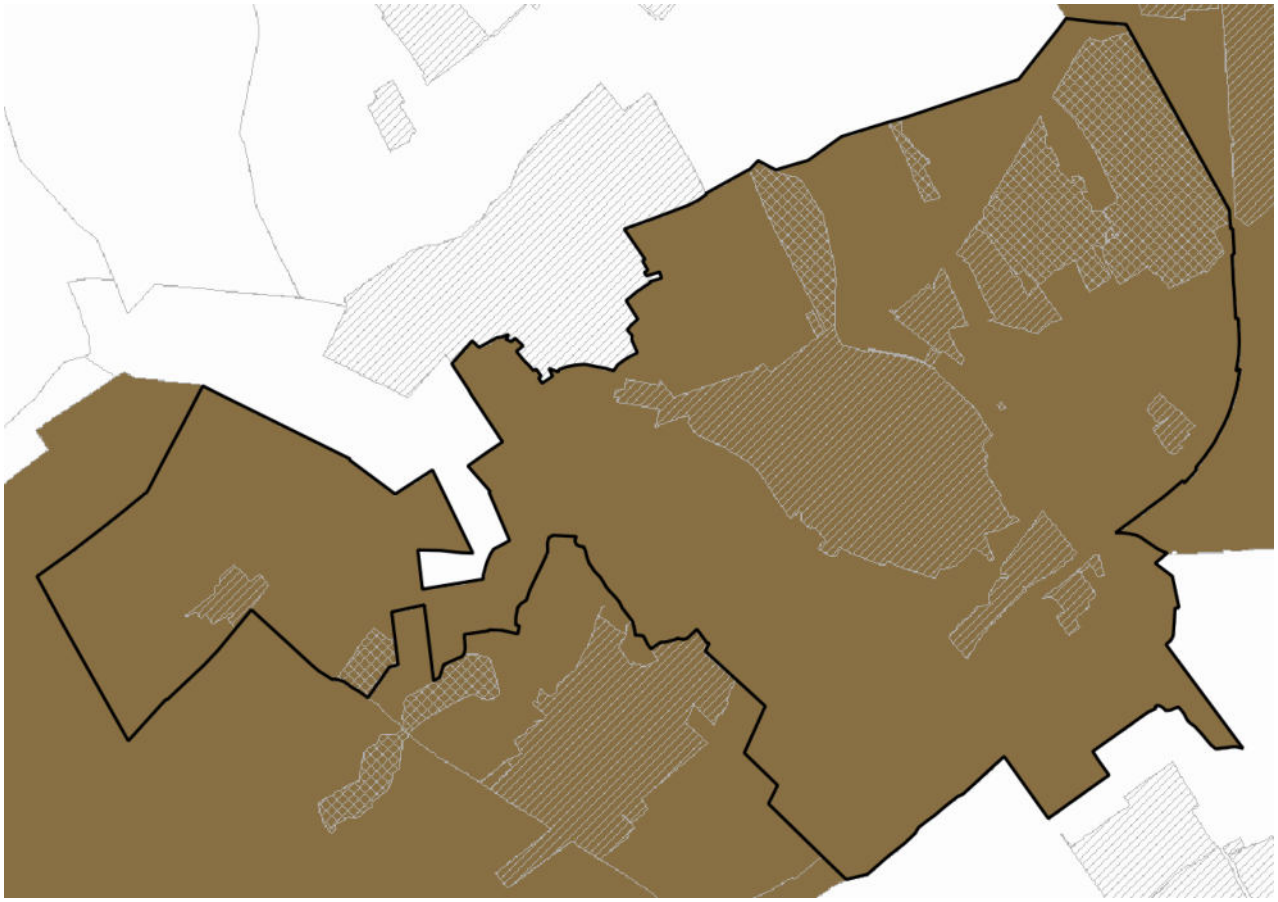

MvM rendelet 8. § (1) Az ásványi nyersanyagvagyon övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.
(2) Az (1) bekezdés szerinti területen, a településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el.

a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat adatbázisa

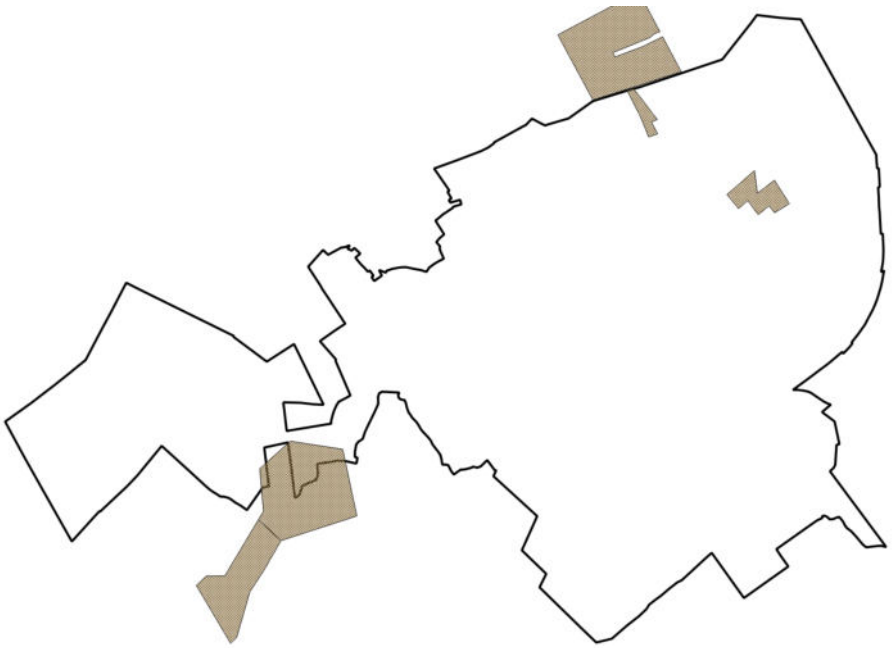

Az MBFSZ adatbázisa szerint a települést „Szilárd ásványi nyers-anyag lelőhelyek, bányatelkek” lehatárolásai érintik a térképen jelölt elhelyezkedésben.

forrás: https://mbfsz.gov.hu

az FmTrT szerinti Rendszeresen belvízjárta terület övezete
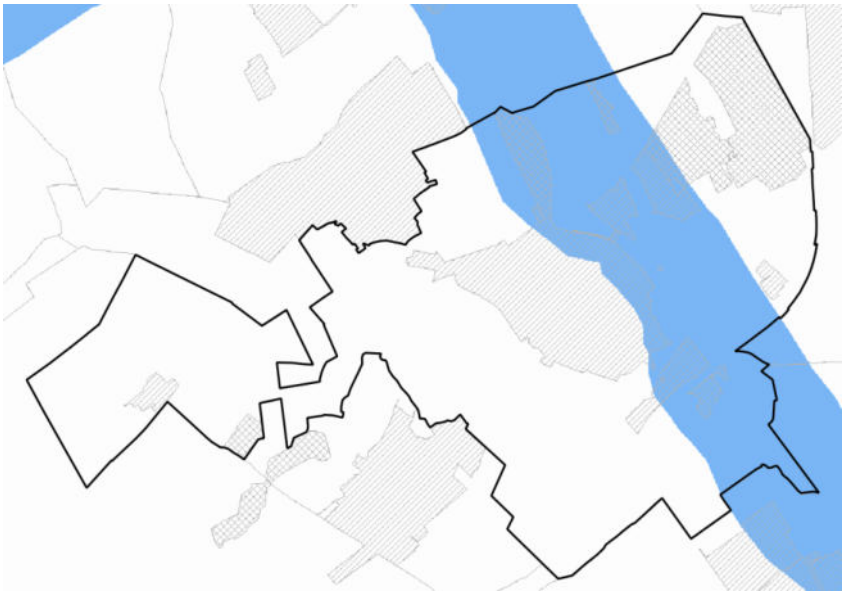
9. § (1) A rendszeresen belvízjárta terület övezetében új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a működési területével érintett vízügyi igazgatási szerv a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul. (2) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó települések településrendezési eszközeiben a rendszeresen belvízjárta terület övezet területén az (1) bekezdésben foglalt előírások mellett a következő előírások alkalmazandók: a) a településrendezési eszközökben a természetvédelmi szempontokkal összhangban kell szabályozni a régészeti lelőhelyek leletmentését és bemutatását lehetővé tevő építmény, a horgászturizmust szolgáló esőbeálló jellegű építmény, továbbá a legkevesebb 5 ha területű rét vagy legelő művelésű ágú telken a legeltetést biztosító, állatállomány szállásául szolgáló hagyományos istállóépület, valamint a strand működtetéséhez szükséges építmény elhelyezésének a feltételeit, b) az a) pontban fel nem sorolt építmény a helyi építési szabályzatnak megfelelően, a vízügyi igazgatási szerv hozzájárulásával építhető vagy bővíthető; c) új vegyszertároló, üzemanyagtöltő állomás, hulladékkezelő létesítmény, valamint szennyvízürítő nem létesíthető.

az FmTrT szerinti Megyei jogú városok vonzáskörzete gazdaságfejlesztési övezete
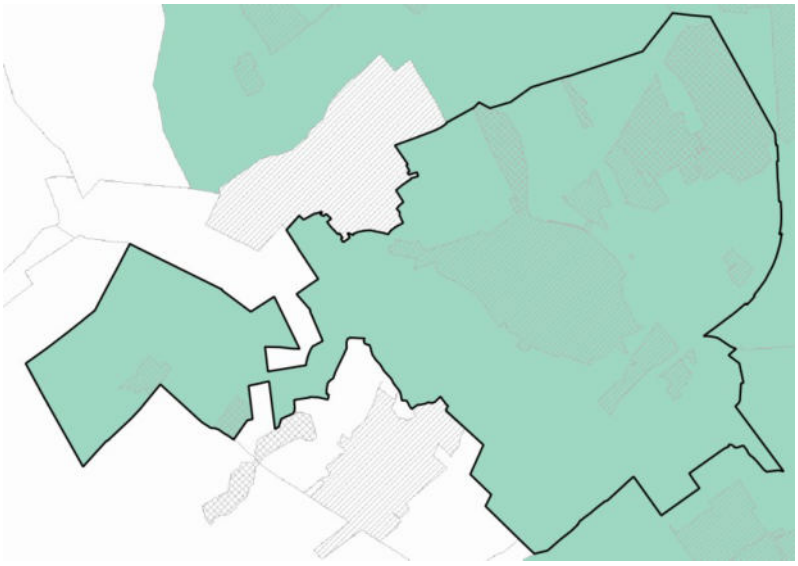
FmTrt 10.§ (1) A megyei jogú városok vonzáskörzete gazdaságfejlesztési övezetbe tartozó települések településfejlesztési koncepcióinak, integrált településfejlesztési stratégiáinak, valamint településszerkezeti terveinek készítése, módosítása során azokat a megyei önkormányzattal és az érintett megyei jogú város vonzáskörzetébe tartozó valamennyi településsel is egyeztetni kell.

(2) Az érintett megyei jogú város vonzáskörzetébe tartozó települések esetében közös, társulásban elkészített településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia, valamint településszerkezeti terv kidolgozása javasolt.
(3) A tervdokumentumokban különösen az alábbi térségi jelentőségű tartalmi elemeket kell összehangolni, a térségi szinten rendelkezésre álló humán, gazdasági és természeti erőforrások együttes vizsgálata alapján:
a) a közlekedési hálózat elemeit,
b) a több település ellátását szolgáló közműhálózati elemek helyét, nyomvonalát,
c) a kereskedelmi-gazdasági területek, ipari gazdasági területek, ipari parkok, innovációs, logisztikai területek helyét és méretét,
d) az érintett térségben rendelkezésre álló munkaerőhelyzet igényeit,
e) a rendelkezésre álló szabad „barnamezős” területeket, figyelemmel a kialakult hagyományos, értékes településszerkezetekre, és a táj terhelhetőségére.

az FmTrT szerinti Kulturális örökségi-történeti fejlesztési övezet

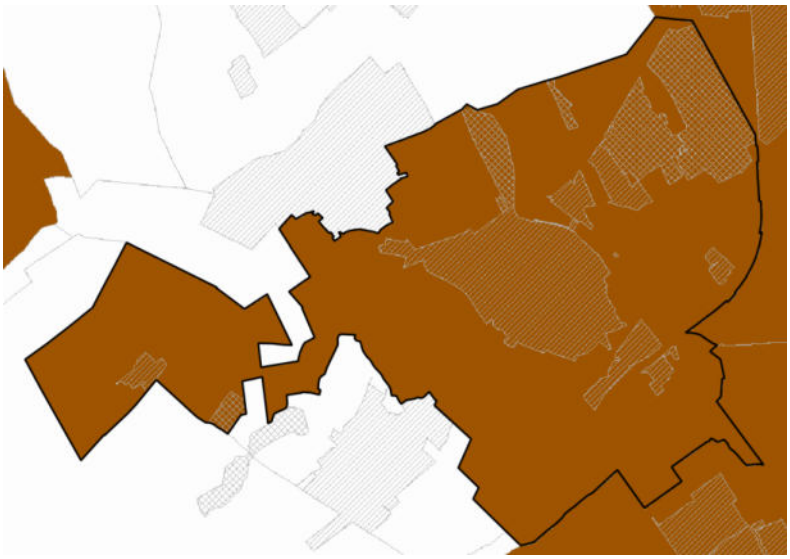

FmTrt 12. § (1) Kulturális örökségi-történeti fejlesztési övezetbe tartozó települések településfejlesztési koncepcióit és az integrált településfejlesztési stratégiáit, valamint településrendezési eszközeit a település jellemző kulturális örökségének megőrzésére és fejlesztésére tekintettel, a turisztikai értékek, vonzerők bemutathatóságát is figyelembe véve kell kidolgozni.
(2) A településképi rendeletekben ki kell jelölni azoknak a településképvédelmi szempontból meghatározó területeknek a határát, amelyek a védendő örökségi és történeti objektumokat és területegységeket, valamint ezek környezetét, védőövezetét foglalják magukban.

az FmTrT szerinti Majorsági térség övezete

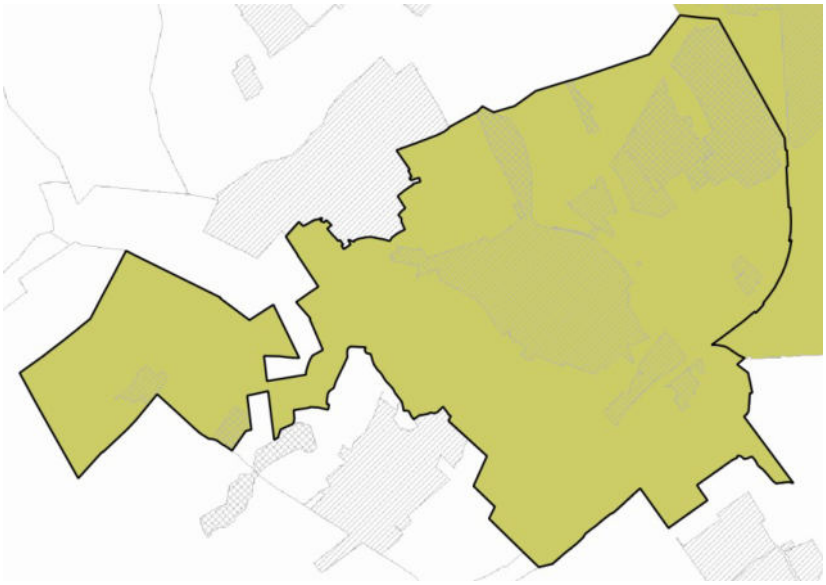

FmTrt 13. § (1) Majorsági térség övezetbe tartozó települések mezőgazdasági területein és mezőgazdasági üzemi különleges területein a településrendezési eszközöket olyan tartalommal kell kidolgozni, amely a termőföldvédelem, környezetvédelem, valamint az épített örökségi és táji értékek figyelembevétele mellett segíti és ösztönzi - különösen a mezőgazdasági funkcióhoz, tevékenységekhez kapcsolódó - fejlesztéseket és beépítéseket.
(2) A meglévő majorsági területek (mezőgazdasági üzemi különleges területek, „majorok", „puszták") figyelembevételével, és lehetőség szerinti felhasználásával kell meghatározni mezőgazdasági birtokközpontok létesítésének, valamint beépítésének speciális, helyi adottságokat és igényeket figyelembe vevő szabályait.

az FmTrT szerinti Naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete

a 9/2020. (V.29.) önkormányzati rendelettel megállapított övezeti lehatárolás javítása

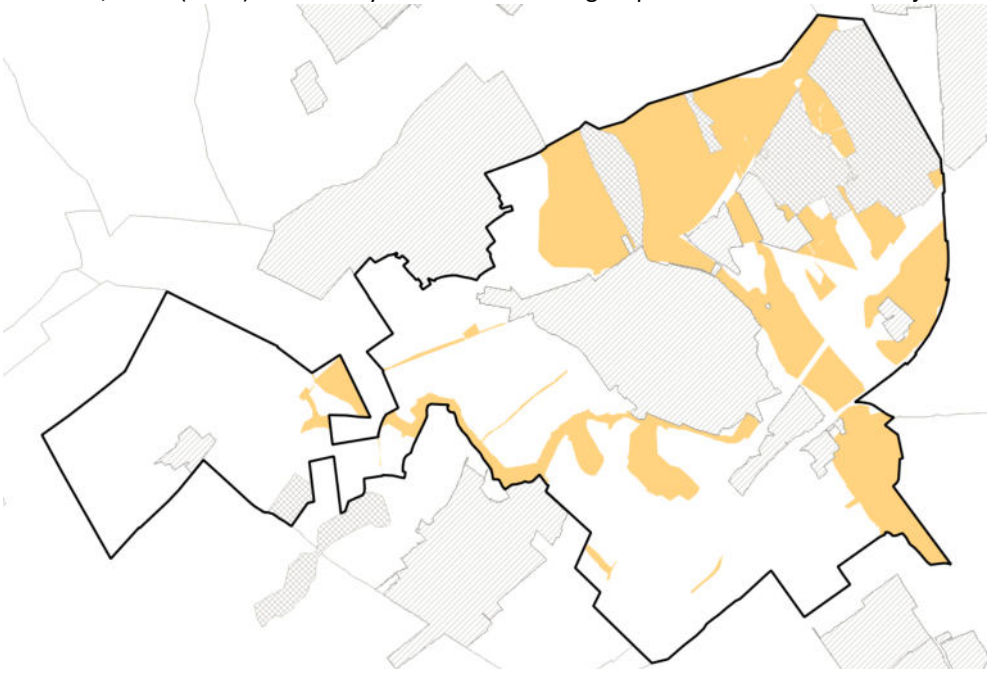

FmTrt 15. § (1) A településrendezési eszközöket úgy kell kidolgozni, elkészíteni, hogy a naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezet területét érintően - a háztartási méretű kiserőművek kivételével - naperőmű ne legyen létesíthető.
(2) A településképi arculati kézikönyvekben és a településképi rendeletekben figyelembe kell venni a naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető területeket.

A Trtv szerinti előírások vizsgálata az FmTrT vízgazdálkodási térsége kapcsán

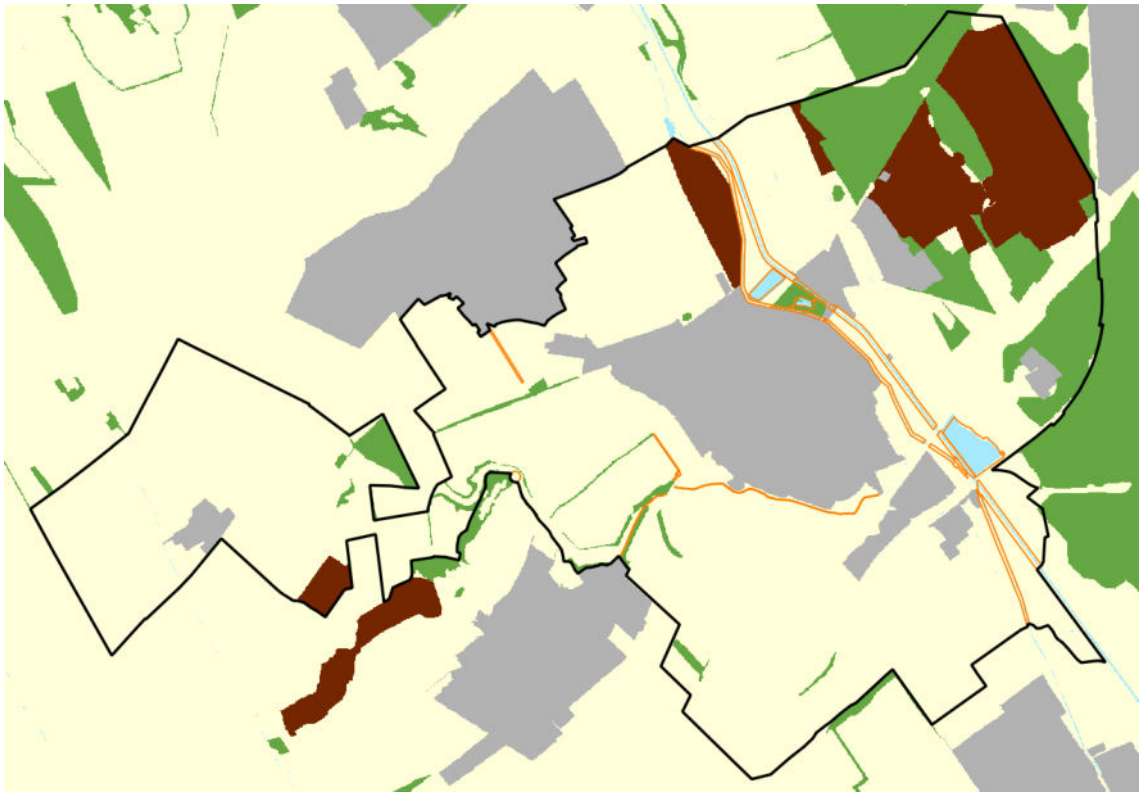

A hatályos TSZT vízgazdálkodási területfelhasználású területei (narancssárga kontúrral) és az FmTrT szerkezeti tervének „átfedése”.

Összefoglalva

Az FmTrT szerkezeti tervében lehatárolt vízgazdálkodási térség (területe: 31,75 ha) a hatályos TSZT-ben vízgazdálkodási terület területfelhasználásba sorolt. Mivel a hatályos TSZT-ben más területek is vízgazdálkodási terület területfelhasználásba soroltak (lásd a fenti térképen narancssárga kontúrral), ezért tapasztalható a térséghez viszonyított több mint kétszeres területnagyság (68,57 ha). A vízgazdálkodási területfelhasználású területek a Trtv-ben rögzített előírásnak megfelelnek.

A Trtv szerinti előírások vizsgálata az FmTrT sajátos területfelhasználású térség kapcsán

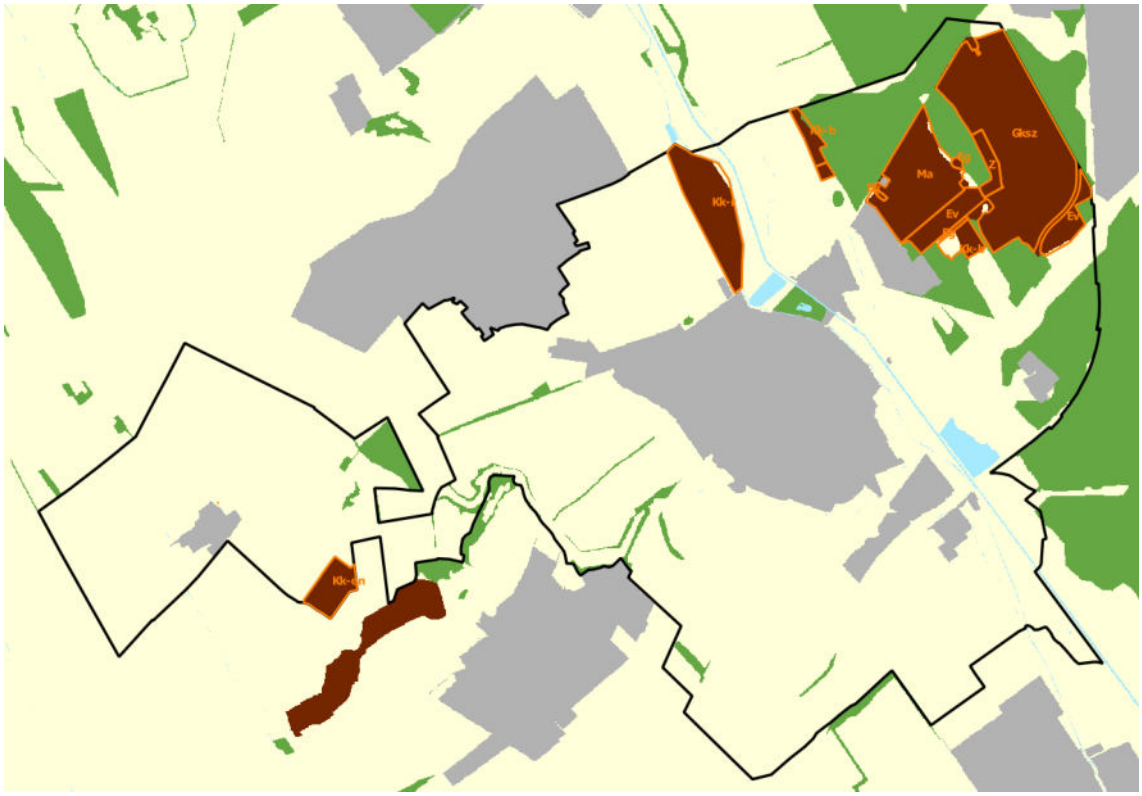

A hatályos TSZT területfelhasználásai (narancssárga kontúrral) az FmTrT sajátos területfelhasználású térségein

Szabadbattyán területét az alábbi FmTrT szerinti térségi övezetek nem érintik:
- a világörökségi és világörökségi várományos területek övezete,
- a nagyvízi meder övezete,
- a honvédelmi és katonai célú terület övezete,
- a földtani veszélyforrás terület övezete,
- a felzárkóztatandó belső periféria övezete,
- a turizmus szempontjából kiemelt, fejlesztendő övezet,
- a borvidék és kertgazdálkodási fejlesztési övezet,
- a karsztvízszint emelkedésével érintett terület övezete.

A területrendezési tervekkel való összhang igazolása a határozattal elfogadásra kerülő településszerkezeti tervben kerül bemutatásra.

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

Szabadbattyán közigazgatási területével határos települések keletről Székesfehérvár, délről Tác, nyugatról Polgárdi és Kőszárhegy, északnyugatról Úrhida, valamint északról Sárszentmihály.
Jelen fejezetben a szomszédos települések településrendezési eszközeiben rögzített elhatározások közül csak azok kerülnek bemutatásra, amelyek Szabadbattyán fejlődését valamilyen módon befolyásolják.

Székesfehérvár
Székesfehérvár Megyei Jogú Város Közgyűlése 492/2019. (VII. 12.) számú határozattal fogadta el Székesfehérvár településszerkezeti tervét és leírását, melyet az elfogadás óta eltelt időszakban többször módosított.
Szabadbattyánnal határos területek területfelhasználásának (erdő és általános mezőgazdasági) nincs jelentős befolyásoló hatása a település fejlődésére, ellentétben a meglévő és a tervezett vonalas infrastrukturális elemekkel.
Mind az M7 autópálya, mind a 7. sz. főútvonal, mind a Budapest-Székesfehérvár-Nagykanizsa-Murakeresztúr vasútvonal Székesfehérvár felől érkezik a településre, valamint a 7. sz. és 8. sz. főutak csomópontja is közvetlen a két település határán található.
Jelentős, fejlődést befolyásoló elem a területrendezési tervekben is szereplő új főúthálózati kapcsolat, a Székesfehérvár-Lajoskomárom térsége-Nagykónyi vonal. Az új főút a székesfehérvári déli elkerülő úttól indulva haladna a Budapest – Murakeresztúr vasúti fővonallal közel párhuzamosan. Az új főút számára olyan vonalvezetés és csomóponti kapcsolat kialakítása szükséges, amely összhangba hozható mindkét település fejlődési igényeivel.
Meg kell még említeni a területrendezési tervekben szereplő, országos jelentőségű, Budapest-Balaton kerékpárutat, amely Székesfehérvár felől érkezik, és Kőszárhegy felé hagyja el Szabadbattyánt.

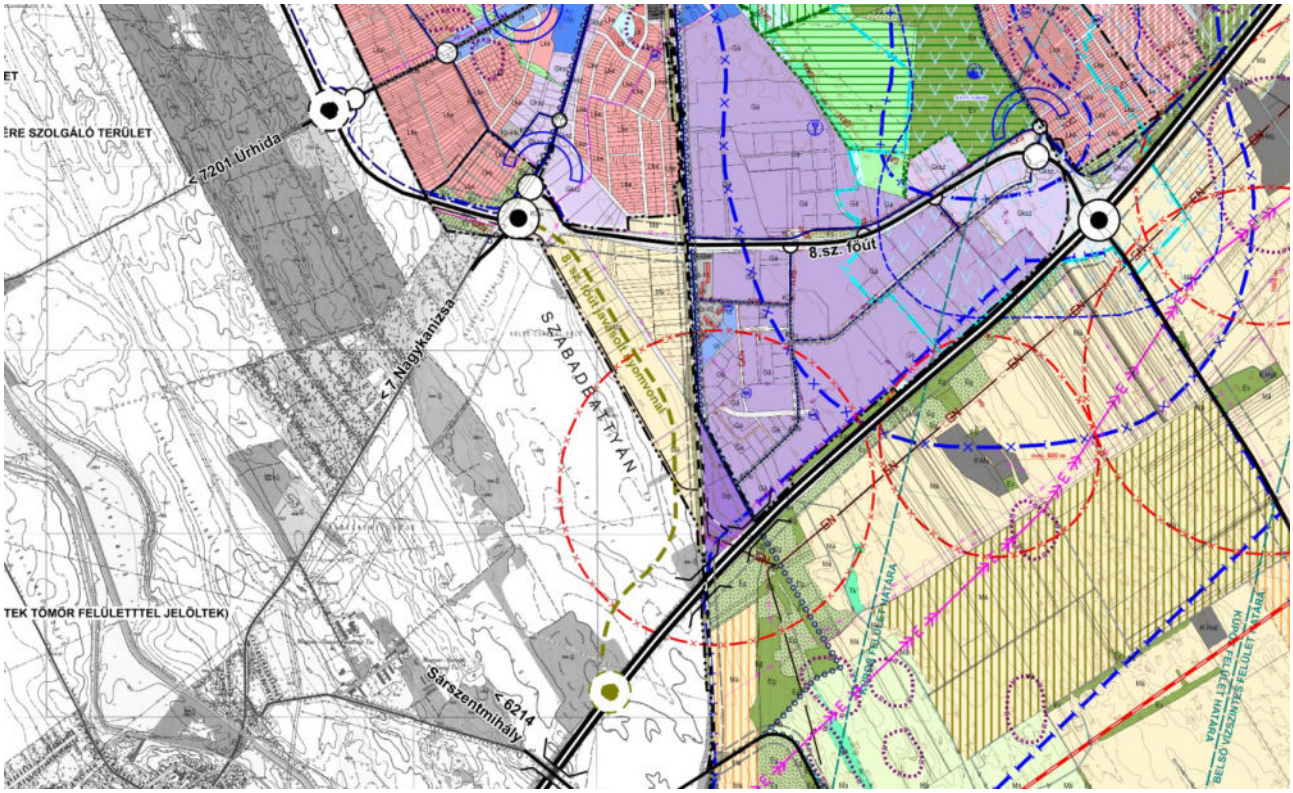

Székesfehérvár TSZT részlet a Szabadbattyánnal közvetlenül határos területek ábrázolásával

Tác

Tác Község Önkormányzat Képviselő-testülete 117/2001. (IX.27.) számú határozatával hagyta jóvá a község településszerkezeti tervét.

A település Szabadbattyánnal határos területeinek területfelhasználása (általános és gyep mezőgazdasági, védelmi erdő) nincs jelentős befolyásoló hatással. A meglévő és a tervezett vonalas infrastrukturális elemek kapcsolódási pontjára azonban jelen esetben is különös figyelemmel kell lenni, ugyanis a tervezett új főúthálózati kapcsolat, a Székesfehérvár-Lajoskomárom térsége-Nagykónyi vonal Tác irányában hagyja el Szabadbattyánt. Fontos azonban jelezni, hogy Tác településszerkezeti terve fenti nyomvonalat nem ábrázolja. A Nádor-csatorna a két települést átszelve halad.

Polgárdi

Polgárdi Város Önkormányzat Képviselő-testülete 19/2002. (VII.02.) számú határozatával fogadta el a város településszerkezeti tervét. Szabadbattyán sajátos formájú közigazgatási területe miatt Polgárdival csak rövid szakaszokon érintkezik, ahol fejlesztési elhatározást a településszerkezeti terv nem tartalmaz (mezőgazdasági területfelhasználású területek vannak). Egyéb figyelembe veendő elem nincs.

Kőszárhegy

Kőszárhegy Község Önkormányzat Képviselő-testülete 161/2009. (XII.29.) számú határozatával hagyta jóvá a község településszerkezeti tervét.

Szabadbattyán fejlődését befolyásoló tényezőként említendő a 7. sz. főútvonal mentén, közvetlen a közigazgatási területtel határos részen tervezett kereskedelmi szolgáltató gazdasági területfelhasználás.

Meg kell említeni a területrendezési tervekben szereplő, országos jelentőségű, Budapest-Balaton kerékpárutat, amely Kőszárhely felé hagyja el Szabadbattyánt, amelyet azonban Kőszárhegy településszerkezeti terve nem ábrázol.

Az északi, észak-keleti területeken Csillag-völgyi árok mentén lévő Kőszárhegyi kistérségi vízmű, és hidrogeológiai védőterület található, valamint Szabadbattyán közigazgatási területével közvetlen határos a különleges bánya területfelhasználási kategóriába sorolt Kőszárhegy I. mészkőbánya telke.

Az M7 autópálya meglévő nyomvonala itt csatlakozik Szabadbattyánhoz.

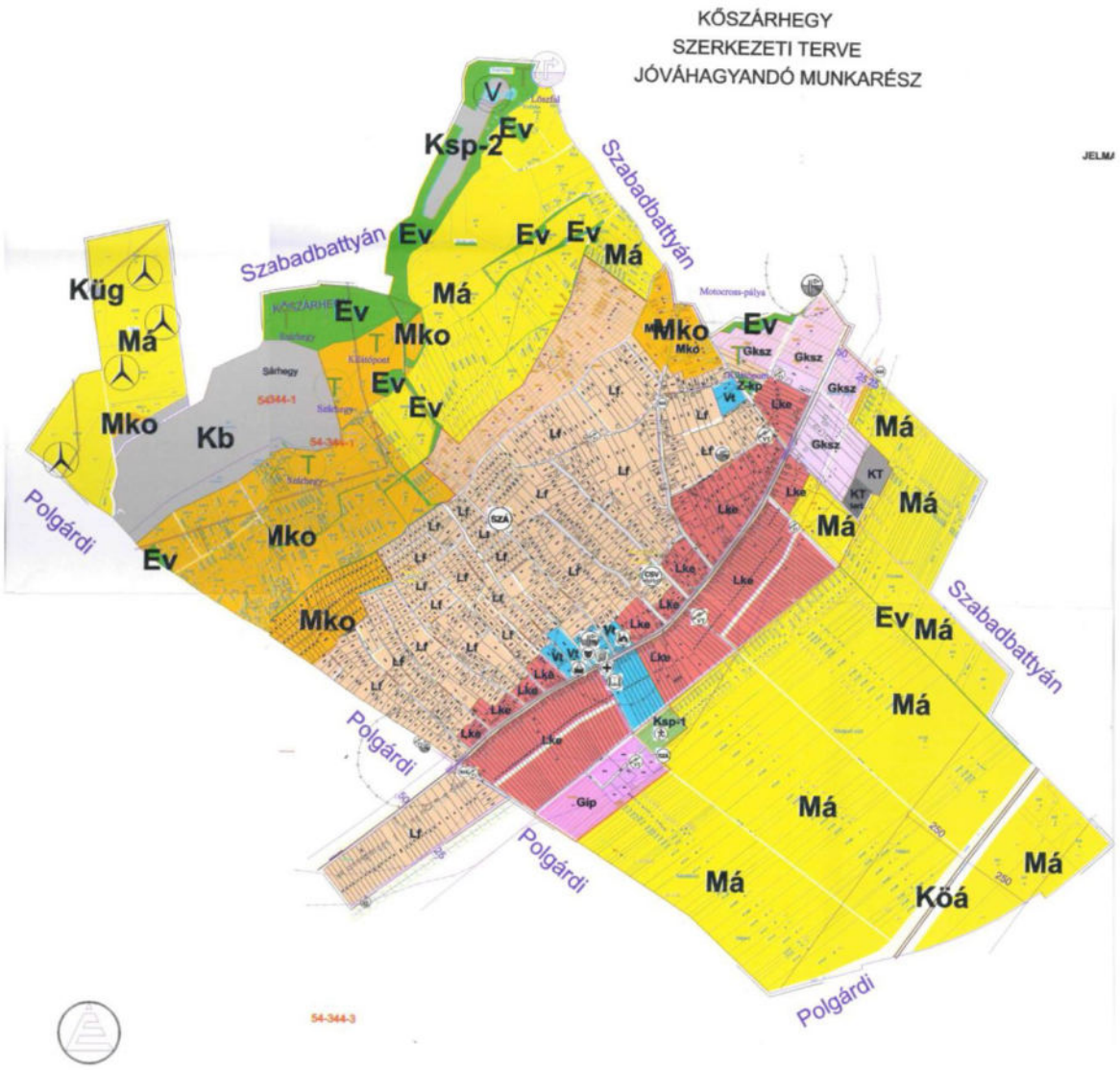

Úrhida

Úrhida Község településrendezési eszközeit 2005-ben fogadta el.

A település 1969-től 1990-ig közigazgatásilag Szabadbattyánhoz tartozott. Bár a két település beépítésre szánt területei jelenleg nincsenek összenőve, de Úrhida településrendezési eszközeiben a Szabadbattyánnal közvetlen határos részén falusias és kertvárosias lakóterületi besorolású területek kerültek kiszabályozásra.

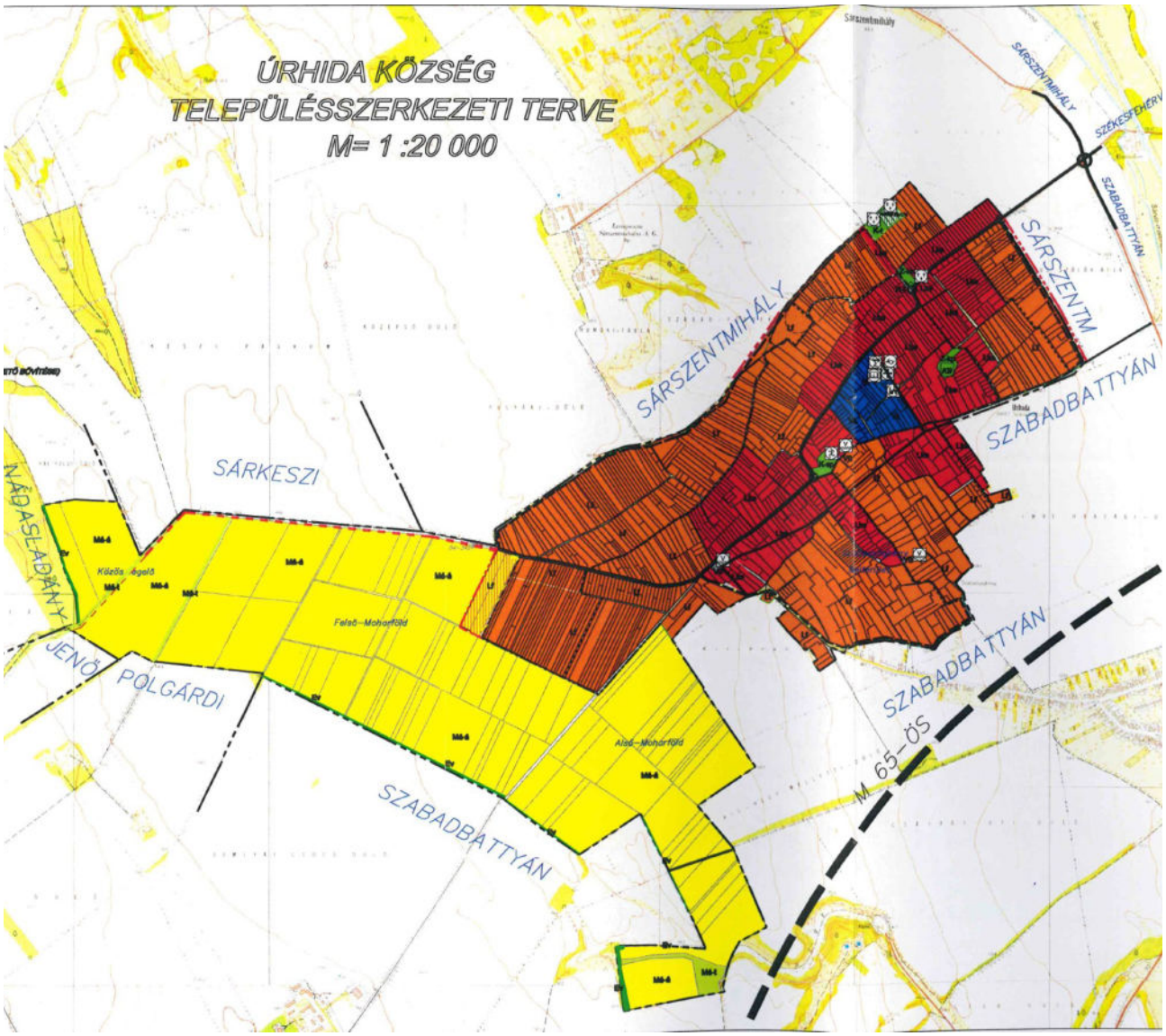

Sárszentmihály

Sárszentmihály Község Önkormányzat Képviselő-testülete 185/2015. (VII.09.) számú határozatával hagyta jóvá a község településszerkezeti tervét.

A település déli részén általános és kertes mezőgazdasági-, valamint gazdasági és közjóléti erdő területfelhasználású területekkel, továbbá a Nádor-csatornával kapcsolódik Szabadbattyánhoz. Megemlítendő vonalas infrastrukturális elem a Fejér megyei területrendezési tervben szereplő térségi jelentőségű kerékpárút, amely összeköti a két települést.

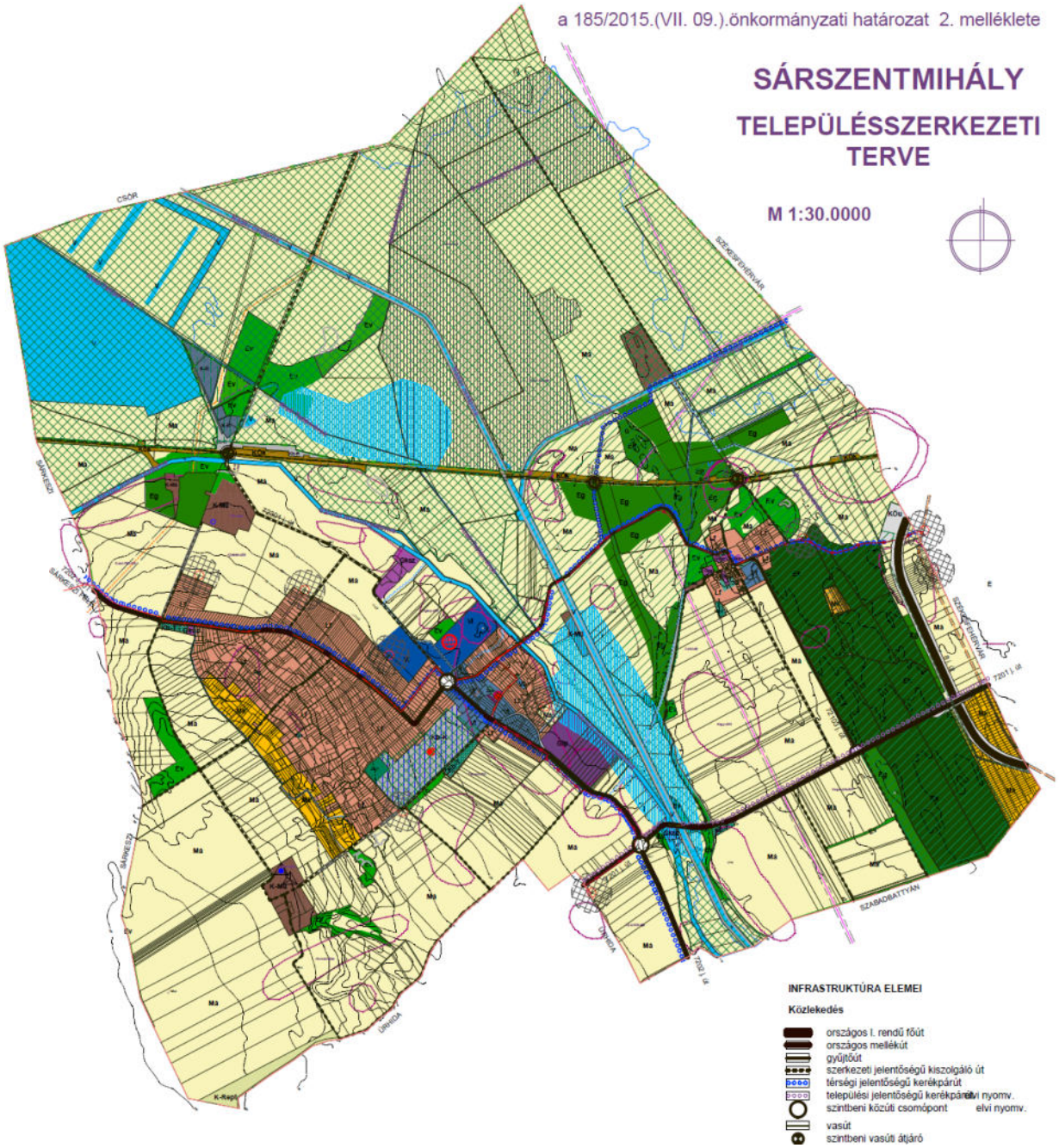

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

Szabadbattyán Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testülete 69/2008. (XI.24.) számú határozatával fogadta el Szabadbattyán Nagyközség Településfejlesztési koncepcióját, melyben az alábbiak szerepelnek:

A koncepcióban meghatározottak szerint a fejlesztés általános céljai a következők:

1. *A jelenlegi és a jövőbeli szabadbattyáni lakosok megélhetésének hosszú távú biztosítása, számukra egészséges, szép, élvezhető, otthonos, a helyi kötődést megalapozó környezet biztosítása.*
2. *Az egész faluközösségre és minden egyes tagjára vonatkozóan a külső gazdaságtól és a külső politikai akaratoktól való kiszolgáltatottságuk lehetőség szerinti legnagyobb mértékű csökkentése.*
3. *A helyi megélhetés biztonsága, a helyi foglalkoztatás és jövedelemszerzés lehetőségének megteremtésével.*

A fejlesztési koncepció alapvető elvei:

- *A falu életének, működésének és önfenntartásának egyik feltétele, hogy a lakosok rendelkezzenek megfelelő nagyságú és minőségű magán és közösségi használatban álló területtel és gazdálkodjanak is azokon. Jövedelmük nagy részét Szabadbattyánban vagy a szomszédos Székesfehérvár településen tudják megkeresni és elkölteni.*
- *Mindenkinek biztosítva legyen a megélhetése a helyben termelt javak által részben a helyben szerzett jövedelmük, részben az ingázással szerzett jövedelmük fölhasználásával.*
- *Minden gazdálkodni kívánó számára álljon rendelkezésre a gazdálkodás elégséges feltétele: föld, eszközök és gépek, épületek, szolgáltatások, szakmai ismeretek stb. Szükség esetén elő kell segíteni a gazdálkodók vagy valamilyen mesterséget végzők tanulását, továbbképzését.*
- *Elő kell segíteni mindazoknak Szabadbattyánban való letelepedését, akik családjukkal együtt életvitelszerűen kívánnak a településen lakni, és szeretnének beilleszkedni a nagyközség közösségébe.*

A koncepció elemei:

1. *A hatályos szabályozási terv „Inzsenér dűlő" területi hatályára vonatkozó beépítési lehetőségről az elmúlt évek során kiderült, hogy kisvárosias jellegű beépítésre nincs igény, a településen letelepedni szándékozók az egyedi családi házas beépítésre alkalmas ingatlanokat keresik elsősorban.*
   Ennek megfelelően az „Inzsenér-dűlő" területi hatályára vonatkozóan a szabályozási tervet – a terület befektetőjével összhangban – módosítani kívánja falusias vagy kertvárosias övezetbe sorolva.
2. *A „SEUSÓ Lakó és Ipari Park" elnevezésű Székesfehérvár várossal határos területet – szintén a terület befektetőjével összhangban – a településszerkezeti és szabályozási terven a jelenlegi lakóparki részt, kereskedelmi-gazdasági övezetbe kívánjuk átterveztetni. A hatályban lévő szabályozási terv szerint a mindegy 180 ha-os terület 2/3-ad részén lakóövezet (kisvárosias, kertvárosias, falusias) van betervezve a fennmaradó 1/3-ad terület kereskedelmi – gazdasági tevékenységet szolgálna. Az elmúlt évek tapasztalata azt mutatja, hogy nincs igazán kereslet ott, azon a helyen lakóingatlanok kialakítására.*
   Székesfehérvár város a Szabadbattyánnal határos területen jelentős mennyiségű építési telket alakított ki, mellyel az építkezni szándékozók igényének jelentős részét kielégíti, arra a következtetésre jutottunk, hogy célszerűbb lesz a kiváló adottságokkal rendelkező területen más célú hasznosítást kezdeményezni. (M7 autópálya – 63-as elkerülő út – 7. sz. főt által közrezárt terület) más célú hasznosítást kezdeményezni. Ezen terület a Székesfehérvár, Sóstói Ipari Park folytatása is lehet.
   Ezen területhasznosítási céllal elérhető lehetőség lesz a vállalkozások számára az a területbiztosítás, amely egyúttal megoldja azt a problémát is, amely a jelenlegi tevékenységek végzése során felmerül a lakosság részéről.
   Konkrétan egyes tevékenységek zavarják a lakók nyugalmát, zajos, poros, bűzös és közlekedés szempontjából is forgalmas tevékenységek kerülhetnek a lakóterülettől távolra.

3. *A szabadbattyáni lakosok helyben történő foglalkoztatása, önkormányzatunk számára a távolabbi jövőben megfelelő adóbevétel biztosítása is mind olyan szempont, amelyet figyelembe kell venni a területfelhasználási kategóriák kialakításánál, kijelölésénél.*
4. *A szabályozási terv felülvizsgálatát több, a lakosság által is megfogalmazott igény is indokolja. Ilyen igény többek között a Táncsics utca, Vasvári utca, Dózsa utca, Petőfi utca, Széchenyi utca kertvégeinek beépítését lehetővé tevő szabályozás, a Szabadság utca kertvégeinek tömbbelső feltárása.*
5. *A terv készítése során minden, lakosság által beérkezett igényt meg kell vizsgálni és a lehetőségekhez mérten teljesíteni.*
6. *A hatályban lévő szabályozási tervünk szerint „helyi" védelem alatt áll sok olyan épület, aminek a védelemben tartása indokolatlan.*
   Ezek az épületek (épületegységek, max. 3 épület egymás mellett egy utcában) általában szerény jövedelemmel rendelkező személyek tulajdonában állnak. Sok problémát jelent – mivel helyi védelem alatt állnak – hogy bővítésre nem kaphatnak építési engedélyt, felújítani meg nem tudják az eredeti állapotnak megfelelően.
   Mindenképpen célszerű felülvizsgálni ezen épületek védettségben tartásának kérdését. Önkormányzatunk nem tudja és nem is kívánja ezen épületeket megvásárolni, azonban a benne élő tulajdonosokat sem lehet hátrányos helyzetben tartani.
7. *Meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy a Szabadbattyán Tilos-puszta elnevezésű településrészen célszerű lenne szélerőmű-park létrehozását támogatni, ezt a településszerkezeti és szabályozási tervben javasoljuk megjeleníteni. Vannak kezdeményezések erre vonatkozóan ingatlantulajdonosok részéről. Településünk érdeke az lenne, hogy energia igényüket olcsóbb, megújuló energiaforrással lehessen fedezni, de legalábbis próbálkozásokat kell tenni ez irányba.*
8. *Tovább fejlesztendő a már megkezdett un. Cifrakert rehabilitációja. További feladatok a helyi védelem alatt álló természetvédelmi területen erdei iskolai tanterem, vízi színpad, játszótér, szociális blokk létesítése, a meglévő értékes egyedi ősplatános védelme mellett.*
9. *Hosszú távon megoldandó feladat a Szabadbattyán határában az úrhidai út mellett, a késő római kori villa feltárása, műemléki bemutatása, mint idegenforgalmi látványosság.*
   Célszerű helyi védelem alá helyezni a településen lévő templomokat (római katolikus, református) és katolikus temetőben lévő kápolnát, valamint a volt négy tantermes iskola épületét.
10. *Az un. Emmaróza elnevezésű településrész (mely részben lakott) továbbra is kertes mezőgazdasági övezetben tartása a cél, azzal a fejlesztési lehetőséggel, hogy a területre vonatkozóan a beépítési %-ot max. 6%-ra kellene felemelni.*
11. *Felül kell vizsgálni az egész településen a jelenleg érvényben lévő minimális teleknagyságok mértékét és az indokolatlanul magas (pld. 1500 m2) teleknagyságokat csökkenteni kell.*
    Felül kell vizsgálni az Árpád utcai és Liget utcai kertvégekben lévő „zársorú beépíthetőség" létjogosultságát és indokolt esetben törölni kell ezen kötelezettséget.

A 2009-ben elfogadott településrendezési eszközök a fent részletezett fejlesztési célok figyelembe vételével készültek, a koncepcióban szereplő elképzeléseket az adott jogszabályi környezetnek megfelelően tartalmazzák.

Szabadbattyán integrált településfejlesztési stratégiával nem rendelkezik.

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Szabadbattyán nem rendelkezik hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződéssel.

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

2009-ben Szabadbattyán Nagyközség Képviselő-testülete az akkor hatályos, közel nyolc éves településrendezési eszközeinek felülvizsgálatát határozta el. A felülvizsgálatra az eltelt időszak társadalmi és gazdasági folyamataiban bekövetkezett változások, valamint a 2009. év elején elfogadott Fejér Megye Területrendezési Terve, különös tekintettel az abban előirányzott közlekedésfejlesztési javaslatok miatt volt szükség. A jelenleg hatályos településrendezési eszközöket a Hübner Kft. készítette.

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

Szabadbattyán településszerkezeti tervét 67/2010. (IX.27.) számú önkormányzati határozatával állapította meg, melyet két alkalommal módosított, a 129/2015. (X.26.) és a 43/2016. (III.29.) számú határozataival.

A helyi építési szabályzatot és szabályozási tervet Szabadbattyán Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testülete 14/2010. (IX.28.) számú rendeletével fogadta el, melyet szintén két alkalommal módosított, a 21/2015. (X.29.) és 7/2016. (III.30.) számú rendeleteivel.

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

Szabadbattyán kialakult településszerkezetének meghatározó elemei a meglévő és tervezett közlekedési nyomvonalak:

- az M7-es autópálya,
- a Budapest-Székesfehérvár-Nagykanizsa-Murakeresztúr vasútvonal,
- a 7-es számú főút Balaton és Székesfehérvár,
- a 6307-es számú összekötő út Tác és Cece,
- a 7202.számú összekötő út Sárszentmihály,
- új főúthálózati kapcsolat, a Székesfehérvár-Lajoskomárom térsége-Nagykónyi vonal.

A településszerkezet további meghatározó elemei:

- a Nádor és Malom csatorna és egyéb vízfolyások,
- a központi településmagtól elkülönült gazdasági területek,
- a jelentős kiterjedésű kertövezet (Emmaróza),
- a Malom csatorna menti régészeti terület.

A hatályos településszerkezeti terv a település közigazgatási területét beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területekre tagolja.

Beépítésre szánt területek

1. Lakóterületek:

- Kisvárosias lakóterület (Lk), amely az Inzsenér dűlő térségének 7. sz. főközlekedési úttól délkeletre elhelyezkedő területe, az Eureka lakópark (cca. 6,5 ha). A terület beépítése még nem kezdődött meg.
- Kertvárosias lakóterületek (Lke)
  Kiterjedését tekintve a kertvárosias területfelhasználás a legjelentősebb, Szabadbattyán már meglévő és tervezett lakóterületeinek nagyobb részét lefedi. Az Inzsenér dűlőben tervezett Eureka lakópark (cca. 42,0 ha) jelenleg beépítetlen, mezőgazdasági használatú terület.
- Falusias lakóterület (Lf)
  Főként a település szélein, a Dózsa György utca nyugati részén, a Balatoni út keleti szakaszán és a Széchenyi utca mindkét oldalán helyezkednek el.

2. Vegyes területek:

- Településközpont vegyes terület (Vt)

A területfelhasználás a település központját foglalja magában, a Batthyány utca – Telek utca - Árpád u.- Liget utca - Széchenyi utca – Erzsébet tér által határolt területet, ahol a lakó- és intézményi funkciók keverednek közellátási funkciókkal.
Tervezett, cca. 6,72 ha nagyságú még be nem épült településközpont vegyes terület van kijelölve a Seuso ipari park középpontjában, a tervezett kereskedelmi-szolgáltató gazdasági területhez kapcsolódóan.

- Központi vegyes terület (Vk)
  A terület az Iskola utca – Irinyi utca – Csikvár tér által határolt településközpont, valamint a Petőfi Sándor utca nyugati felének kettéágazása által alkotott tér, ahol Szabadbattyán közintézményeinek – iskola, községháza, egészségügy, templom – kaptak helyet.

3. Gazdasági területek:
   - Kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület (Gksz)
     A gazdasági területek legnagyobb hányada a kereskedelmi szolgáltató terület. A hatályos tervek jelentős meglévő, működő és még fel nem használt kereskedelmi szolgáltató gazdasági területekkel rendelkeznek.
     Már kialakult, gazdasági funkcióknak helyet adó területek találhatóak a 7-es főút és a vasútállomás környékén. Nagy kereskedelmi szolgáltató gazdasági területek kerültek kijelölésre Székesfehérvár közvetlen szomszédságában Seuso ipari park megnevezéssel (cca. 120 ha), továbbá az Inzsenér dűlőben a lakóterületek szomszédságában (cca. 8,0 ha), melyek jelenleg még beépítetlen, fel nem használt fejlesztési területek.
     Az összes területről elmondható, hogy megfelelően elkülönülnek a meglévő és a tervezett lakóterületektől, ugyanakkor jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkeznek (Székesfehérvár mellett), amit a közlekedéshálózat jövőbeni fejlődése tovább erősít, ezzel is kedvező feltételeket biztosítva a vállalkozások letelepedésére.
   - Egyéb gazdasági terület (Gip)
     A Balatoni út és a Villanytelep kereszteződésénél található meglévő ipari terület.
   - Mezőgazdasági üzemi gazdasági terület (Gmg)
     A lakóterületeken kívül jelentős területhasználati elemként jelennek meg az egykori termelőszövetkezetekből, majorságokból kialakult mezőgazdasági üzemi területek a vasútállomás környékén, valamint a belterülettől nyugatra.
4. Különleges területek:
   - Különleges sport és szabadidős terület (K-sp)
     A település meglévő sportpályája és az Euréka lakóparkhoz tervezett, még fel nem használt sportterület.
   - Különleges temető (K-t)
     Szabadbattyánban két temető található, a Dózsa György utcától északra lévő református temető, és a Tác felé vezető út Széchenyi mentén lévő katolikus temető.
   - Különleges szennyvíztisztító telep (K-sz)
   - Különleges üzemanyagtöltő (K-ü)
     A 7-es főút mentén, Emmarózával átellenes oldalon üzemelő benzinkút területét foglalja magában.
   - Különleges mezőgazdasági (K-mg)
     A Sárszentmihály felé vezető Mártírok útján található működő mezőgazdasági telephely.

Beépítésre nem szánt területek

1. Közlekedési és közmű területek (KÖu)
   A területfelhasználás magában foglalja Szabadbattyán meglévő és tervezett közlekedési útjait, közmű területeit. A település területét szinte valamennyi, a közúti és vasúti hálózathoz tartozó elem érinti jelentős nagyságú területeket (védőterületeket) foglalva el.
2. Zöldterület (Zkp)
   Zöldterületbe sorolt a Cifra-kert és több kisebb terület, a Csíkvári térnél, a Petőfi Sándor utca kiteresedésénél, valamint az Euréka lakóparkban, tervezett elemként. Tervezett zöldterület továbbá a Seuso területen a településközpont vegyes és a meglévő erdő között tervezett cca. 8,0 ha-os közpark,

mely elhelyezkedésénél, méreteinél fogva alkalmas lehet mind a település lakossága, mind a területen dolgozók szabadidős és rekreációs igényeinek kielégítésére.

3. Erdőterületek
   - Gazdasági célú erdőterület (Eg)
     Szabadbattyán területén kevés meglévő erdőterület található. A meglévő nagyobb kiterjedésű erdőterületek gazdasági célú erdőterületbe soroltak.
   - Védelmi célú erdőterület (Ev)
     A védelmi rendeltetésű erdők nem természetvédelmi célúak. Az Eureka lakóterülethez kapcsolódóan védőerdő elhelyezését tartalmazza a településszerkezeti terv. Az erdő határos a Kis farkas szeg nevű területrésszel (gyep, vízfolyás), a kapcsolat mindkét zöldfelület szempontjából kedvező.
     A Székesfehérvár felé eső új gazdasági terület nyugati oldalán, valamint az M7-es autópálya mentén és a volt hulladéklelakó területén lévő erdők szintén tervezett védelmi rendeltetésűek.
   - Turisztikai célú erdőterület (Et)
     Turisztikai rendeltetésű erdő-a Motocross pálya területén lett kijelölve.
4. Mezőgazdasági területek
   - Általános mezőgazdasági területek (Má)
     Szabadbattyán területének legnagyobb részét az általános mezőgazdasági területek teszik ki, azon belül is a szántók.
     Korlátozott használatú mezőgazdasági területbe soroltak azok a természetközeli állapotú területek (főként a vízfolyások mentén található gyepterületek), amelyeken nem zavaró mezőgazdasági tevékenység végezhető, de építés nem engedett, illetve csak abban az esetben, ha az a természetközeli állapotok fenntartását szolgálja. Extenzív gazdálkodás folytatható.
   - Kertes (volt zártkerti) mezőgazdasági területek (Mk)
     Volt zártkerti területek az Emmaróza és az M7-es autópályától délre lévő kertes területek, valamint a település észak-nyugati határában egy kisebb terület.
5. Vízgazdálkodási területek
   A Nádor-csatorna, a Malom-csatorna és egyéb vízmedrek, a horgásztó, valamint a felszín alatti vízre települt vízbeszerzési területek (vízműkutak) tartoznak a vízgazdálkodási területbe.
6. Különleges beépítésre nem szánt területek (Kk)
   - Különleges rekreációs (Kk-re)
   - Különleges energia (Kk-en)
     A hatályos terv Kőszárhegy közigazgatási területével határosan jelöl megújuló energiaforrások hasznosításának céljára szolgáló területet.
   - Különleges egyéb (Kk-e)
     A horgásztó melletti terület tervezett területfelhasználása.
   - Különleges régészeti park (Kk-r)
     A területen a hatályos terv régészeti parkot tervezett.
   - Különleges bánya (Kk-b)
     Aktív bányászat folyik a Herés-dűlő alatti külszíni homokbányánál. Ez a bánya a Seuso területtől nyugatra található.
     A Szabadbattyán III. elnevezésű bánya külszíni homokbánya, amely a település északi részén lévő, szántókkal és erdővel határolt terület.
     A hatályos terv megkutatott ásványvagyon területeként jelöli a Kőszárhegy II. mészkőbánya telkét a település délnyugati részén, amely azonban mezőgazdasági területfelhasználásba sorolt.

A korábbi hatályos településszerkezeti terv elhatározásai, a fejlesztések jellemzően nem valósultak meg. A felülvizsgálat során a fejlesztési lehetőségek között priorizálni szükséges, hogy melyek azok a fejlesztések, amelyek a település fejlődését nagyban szolgálják és ténylegesen megvalósíthatók.

Szabadbattyán hatályos Településszerkezeti tervét a következő tervlap ábrázolja.

SZABADBATTYÁN
IGAZGATÁSI TERÜLET
SZERKEZETI TERVE

M=1:10000

SZERKEZETI TERV JELKULCSA

TERÜLETFELHASZNÁLÁSI MÓDOK

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

- BEÉPÍTETT ÉS BEÉPÍTÉSRE SZÁNT ILL. BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK
- Lk — KERTVÁROSIAS LAKÓTERÜLET
- Lke — KERTVÁROSIAS LAKÓTERÜLET
- Lf — FALUSIAS LAKÓTERÜLET
- Vt — TELEPÜLÉSKÖZPONT VEGYES TERÜLET
- Vk — KÖZPONTI VEGYES TERÜLET
- Gip — GAZDASÁGI TERÜLET (Ipari üzemekkel)
- Gksz — GAZDASÁGI TERÜLET (KERESKEDELMI, SZOLGÁLTATÓ)
- Gmg — GAZDASÁGI TERÜLET (MEZŐGAZDASÁGI GÉPRE)
- K-sp — KÜLÖNLEGES TERÜLET (SPORT)
- K-t — KÜLÖNLEGES TERÜLET (TEMETŐ)
- K-sz — KÜLÖNLEGES TERÜLET (SZÁNTÓVETŐ)
- K-cs — KÜLÖNLEGES TERÜLET (CSÓNAKHÁZAK ÚJ)
- K-mg — KÜLÖNLEGES TERÜLET (MEZŐGAZDASÁGI GÉPRE)

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

- Eg — ERDŐTERÜLET (MEZŐGAZDASÁGI ERDŐ)
- E — ERDŐTERÜLET (TERMÉSZETI ERDŐ)
- Ev — ERDŐTERÜLET (VÉDELMI ERDŐ)
- Ma — ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET (SZÁNTÓ)
- Ma — KIHELYEZETT HÁZHELYŰ ÚJ MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET (KERT, MŰ.)
- Mk — KERTES MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET
- Z — ZÖLDTERÜLET (KÖZPARK, KÖZKERT)
- V — VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLET
- KÖu — KÖZLEKEDÉSI TERÜLET (HELYI)
- KÖK — KÖZLEKEDÉSI TERÜLET (VASÚTI PÁLYAHÁZ ÚJ)
- Kk-sp — KÜLÖNLEGES TERÜLET (SPORTOLÁSRA)
- Kk-en — KÜLÖNLEGES TERÜLET (ENERGIA)
- Kk-o — KÜLÖNLEGES BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET (ÜDÜLŐ)
- Kk-v — KÜLÖNLEGES BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNTERÜLET (HÉTVÉGI HÁZAS)
- Kk-b — KÜLÖNLEGES BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNTTERÜLET (BÁNYA)

MŰVI ÉRTÉKVÉDELEM

- MŰEMLÉK
- MŰEMLÉKI KÖRNYEZETET MATRÁNA
- RÉGÉSZETI TERÜLET HATÁRA

TÁJ- ÉS TERMÉSZETVÉDELEM

- JÁVASOLT TÁJVÉDELMI TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLET
- HÉV, H JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETI/VÉDELMI TERÜLET
- JÁVASOLT HÉV, H JELENTŐSÉGŰ VÉDETT FA, FASOR

VÍZ- ÉS TALAJVÉDELEM

- KÜLÖNLEGES HIDROGEOLÓGIAI "B" VÉDŐIDOM

KÖZLEKEDÉS

- AUTÓPÁLYA
- FŐÚT (MELLÉKÚTHÁLÓZATI)
- ÖSSZEKÖTŐ ÚTHÁLÓZATI (MELLÉKÚTHÁLÓZATI)
- KÜLTERI SZINTBEN VEZETETT KERÉKPÁRÚT
- FUNKCIÓBÓL SZINTBENI KÖZÚTI CSOMÓPONT
- ÖSSZEKÖTŐ KÖZÚTI/VASÚTI VONALAK
- TERVEZETT MAGYARORSZÁGGÁSÚ VASÚT
- ÖSSZEKÖTŐ KERÉKPÁRÚT TÖRZSHÁLÓZAT
- TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ KERÉKPÁRÚT
- SZINTBENI VASÚTI CSOMÓPONT
- TELEPÜLÉSKAPU
- MAKÓ-KERESZTÚRI HÉV

KÖZMŰ

- NAGYNYOMÁSÚ FŐGÁZVEZETÉK
- MAGYARORSZÁG-ROMÁNIA GÁZVEZETÉK
- 120kV-OS KÁBEL
- 20kV-OS KÁBEL (MEGLÉVŐ/TERVEZETT) – 3-AS= vezetékszám
- KÖZ. TERMÉRKVEZETÉK
- HÍRKÖZLÉSI KÖLCSÖNKÁBEL (MEGLÉVŐ/TERVEZETT)

EGYÉB

- IGAZGATÁSI TERÜLET HATÁRA
- MEL TERÜLETI HATÁR
- GÁZELRENDEZŐ ÉS MÉRŐBERÁLÓ/ VEZÉRLŐÁLLOMÁS ALÁ VONHATÓ TERÜLET
- BEGMOLYATOTT ÁGVÁRYHÁZTÓN
- VÉDŐTÖLTÉS (LÁS)

OTrT VÉDELMI ÖVEZETEI

- ÖSSZEFOGÓ ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT - MAGTERÜLET
- ÖSSZEFOGÓ ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT – ÖKOLÓGIAI FOLYOSÓ

A módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva.
Hatályos 2021. szeptember 23. naptól

HÜBNER TERVEZŐ KFT. 4024, Debrecen, Kassai u. 3.	11/2015
SZABADBATTYÁN	
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV	M= 1: 10 000
IGAZGATÁSI TERÜLET - SZERKEZETI TERVE	
67/2010. (IX.27.) Kt. határozat melléklete	
Tervezők: Kőhler Nándor okl.építész	Bánóczi Ildikó okl.építész	Sipos Attila	2012. 11.

A TERV A HÜBNER KFT. SZELLEMI TERMÉKE, SZERZŐI JOGVÉDELEM ALATT ÁLL! ÁLLAMI ÁLPHATÓR FELHASZNÁLÁSRA, RÉSZLET!

1.7. A település társadalma

1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Demográfia, népesség

Szabadbattyán közigazgatási területe 33,66 km^2, lakónépessége 4480 fő (KSH helységnévtár 2018. január 1.). A nagyközség lakónépessége 1990-től 2000-ig jelentősen nőtt. A közel 13 %-os növekedéssel mintegy 550 fővel gyarapodott a település lakossága, 2000-től napjainkig azonban stagnálónak mondható. Az országos népességcsökkenési folyamatokhoz viszonyítva ezen adatok mégis kedvezőnek mondhatók.

Lakónépesség: Az adott területen lakóhellyel rendelkező és másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.

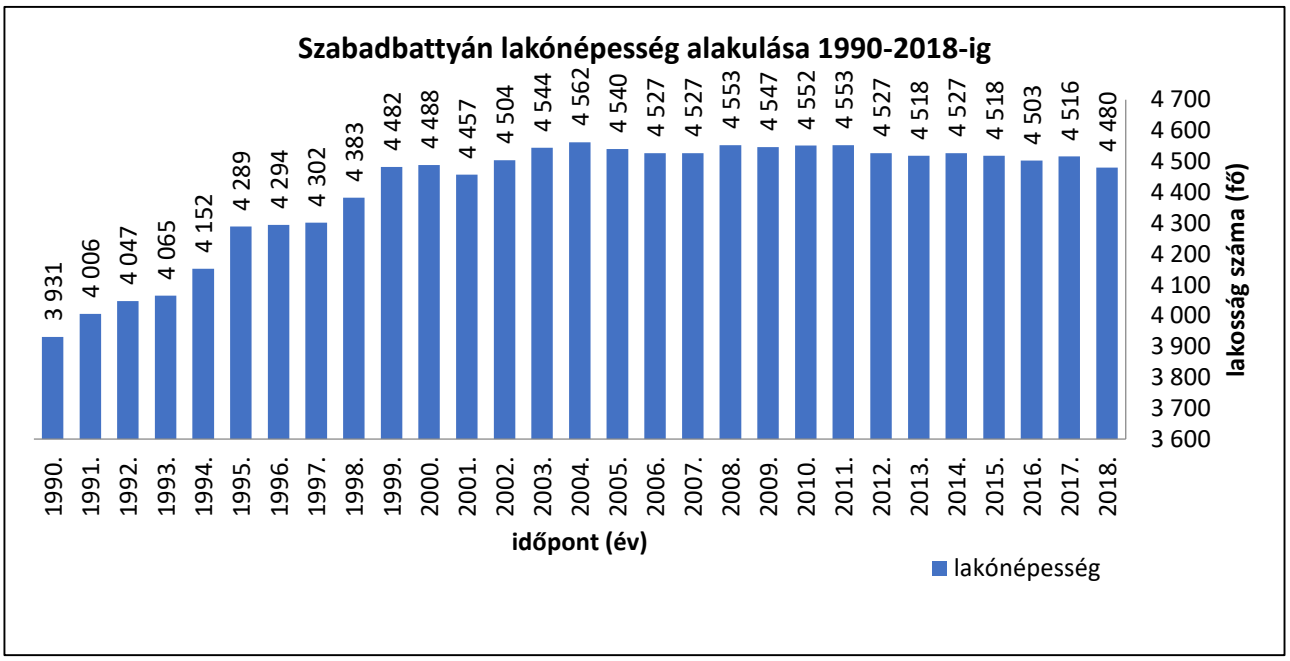

forrás: KSH helységnévtár

Természetes szaporodás, fogyás (ezrelék)
Az élveszületések és a halálozások különbözete ezer lakosra vetítve.

A Lechner Tudásközpont által készített adatokat vizsgálva megállapítható, hogy az utóbbi évtizedben a halálozási ráta többnyire meghaladta az élve születések számát nem csak Szabadbattyánban, de egész Fejér megyében. A növekedő, majd stagnáló lakosságszám tehát a vándorlásból ered.

forrás: TeIR

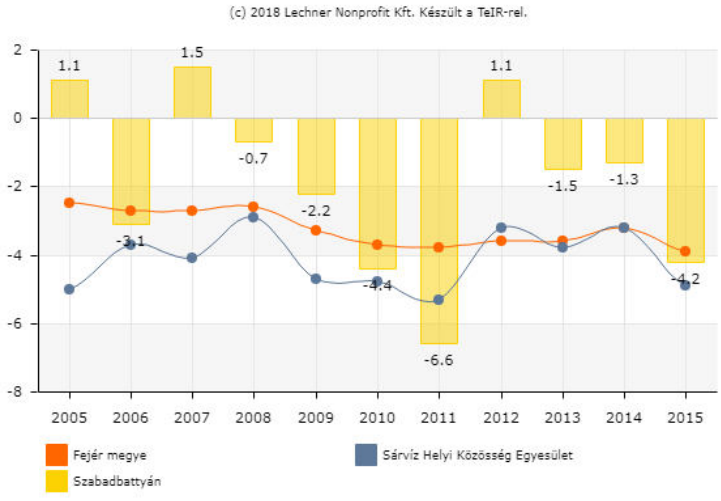

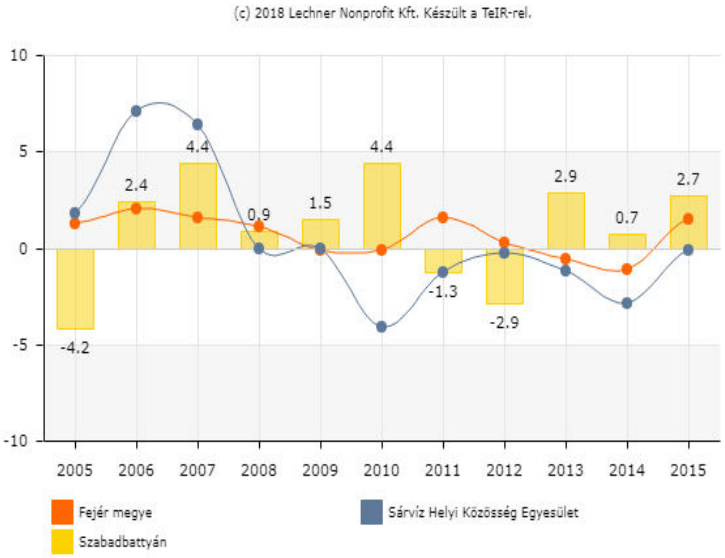

Vándorlási egyenleg (ezrelék)
Az adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbözete, ezer lakosra vetítve. A rendszerváltás utáni lakosságszám intenzív növekedése összefügg a lakosság társadalmi-, vagyoni helyzetének változásával. Megnőtt az érdeklődés a nagyobb városok melletti, nyugodtabb életfeltételeket, zöldövezetet biztosító kisebb települések iránt. Szabadbattyán előnyét erősítette Székesfehérvár közelsége és azzal való jó közlekedési kapcsolata.
forrás: TeIR

Korösszetétel

Öregségi mutató, (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves)
Az adott területen lakóhellyel rendelkező 60-x éves személyek száma száz 0-14 évesre vetítve. Két népszámlálás között továbbvezetett adat a az évenkénti természetes népmozgalmi (születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján.

forrás: TeIR

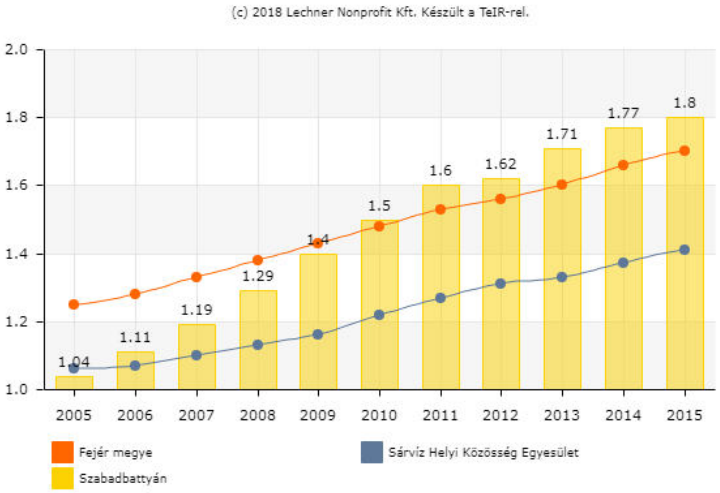

A népesség korösszetételéről fontos információhordozó az öregedési mutató, amely megmutatja, hogy egy fiatalkorúra hány időskorú jut.
A TeIR-ben, illetve a KSH területi statisztikai rendszerén elérhető adatok szerint a település lakosságában a 0-14 évesek száma folyamatosan csökken, míg a 60 év felettiek száma folyamatosan nő, 10 év alatt közel 6 %-os növekedés figyelhető meg.

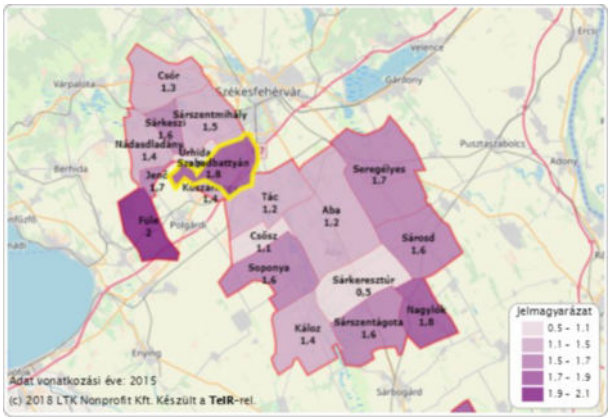

Összefoglalva tehát a lakosság növekedése a vándorlásnak köszönhető, és egyben megállapítható, hogy az idősebb korosztályok aránya növekszik a településen, a fiatalabb produktív korban lévők rovására. A folyamat hosszú távon társadalmi problémák forrása és gazdasági nehézségek okozója is lehet.

Az öregedési mutató értéke annak ellenére, hogy nem a legkedvezőtlenebb a környékbeli településekhez képest, nem tekinthető jónak.

A jelenlegi öregedési tendencia folytatódása esetén tartani kell attól, hogy az országos átlagot eléri, jelzésértékű, hogy a település lakossága egyre erősebben öregedik.

A 2011-es népszámlálási adatok alapján Szabadbattyán lakosságának kor és nem szerinti megoszlását a következő táblázat mutatja be.

korosztály	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44
férfi	97	101	124	190	173	126	141	199	178
nő	82	88	101	141	167	128	181	189	164
össz:	**179**	**189**	**225**	**331**	**340**	**254**	**322**	**388**	**342**
korosztály	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-x
férfi	162	181	204	164	110	59	43	21	10
nő	165	174	198	175	118	89	94	60	28
össz:	**327**	**355**	**402**	**339**	**228**	**148**	**137**	**81**	**38**

Szabadbattyán korfája a fenti adatok alapján

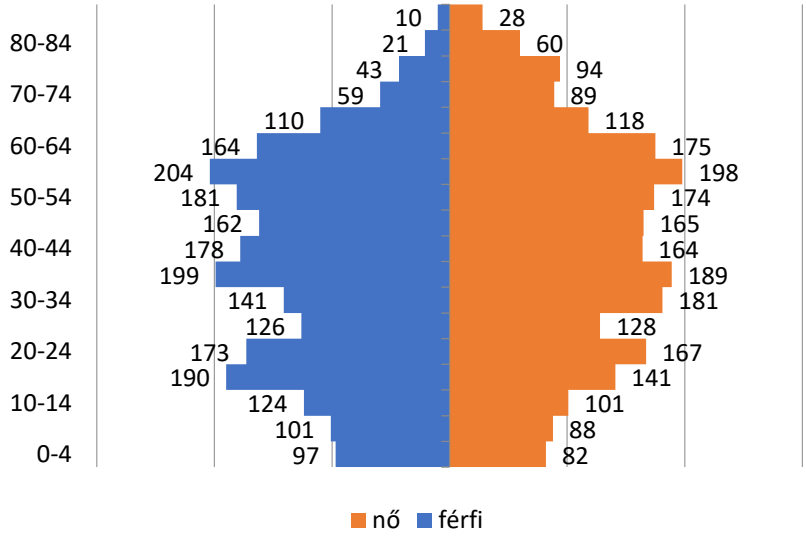

A korfa a lakosság nem és korszerinti megoszlását mutatja be.
Szabadbattyánnak urna vagy más néven hagyma alakú korfája van, amely a fogyó népesség korfája – keskeny alapú, felfelé kissé szélesedő forma, amit a fiatalok arányának csökkenése, az idősek arányának növekedése okoz (magas születéskor várható átlagos élettartammal).
Az is megfigyelhető, hogy 60 éves korig a férfiak aránya általában nagyobb, azonban ez az arány a kor növekedésével megfordul, és a 60 évesnél idősebb korosztálynál már a nők aránya lesz magasabb

Nemzetiségek

Szabadbattyánban a lakosság nemzetiségi, vallási hovatartozásával kapcsolatban a legfrissebb adatok a 2011-es népszámlálásból származnak. Az adatok alapján a nagyközségben túlnyomó többségben magyarok laknak (88,8 %), a maradék 11,2 % nem tekinthető meghatározónak, cigány (roma), német, román, szlovák nemzetiségűnek vallotta magát.

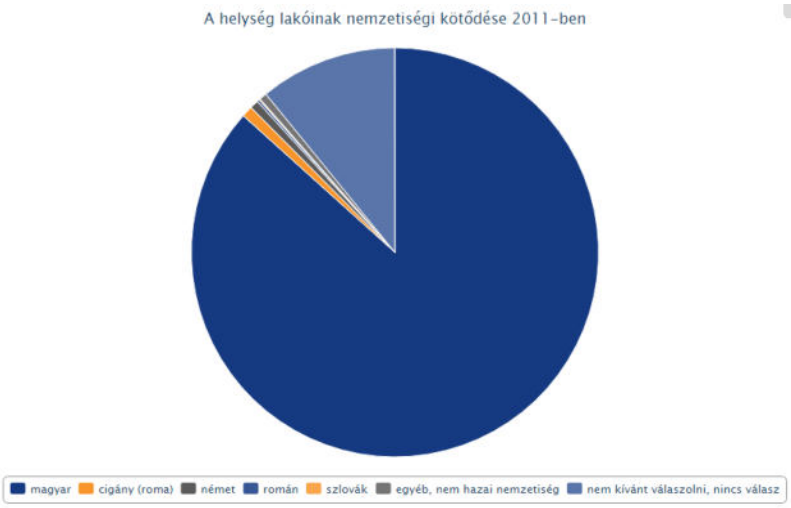

forrás: KSH helységnévtár

Képzettség, foglalkoztatottság

A KSH 2011-es népszámlálási adatai alapján a Szabadbattyánban lakó népesség képzettségi szintje alacsonyabban van a megyei átlagnál, de a környékbeli települések (Sárvíz Helyi Közösségi Egyesület területe) közül kimagasló. Ugyanis az érettségizettek aránya 42,8% (amely jóval meghaladja az országos átlagot), az egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya bár alacsonyabb az országos átlagnál (19%), de jónak mondható a13,2 %.

Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzett 7 éves és idősebbek aránya (%), 2011
Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzettek a 7 éves és idősebbek arányában,2011

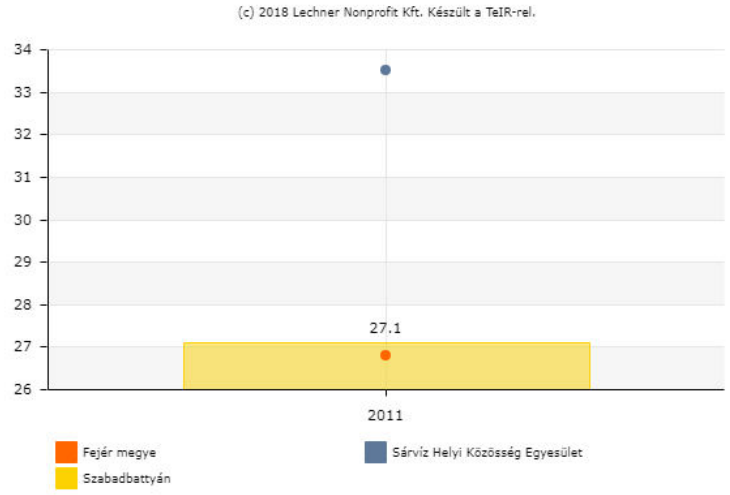

forrás: TeIR

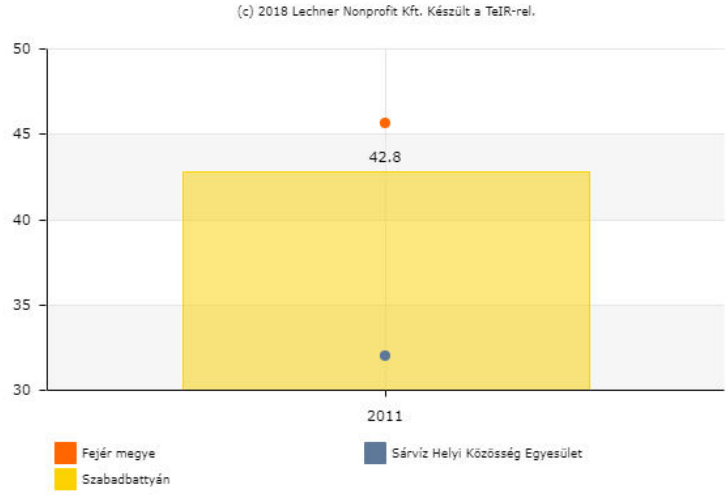

Legalább érettségizett 18 éves és idősebb népesség aránya (%), 2011
Legalább érettségizettek a 18 éves és idősebb népesség arányában, 2011

forrás: TeIR

Felsőfokú végzettségű 25 éves és idősebb népesség aránya (%), 2011
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában,2011

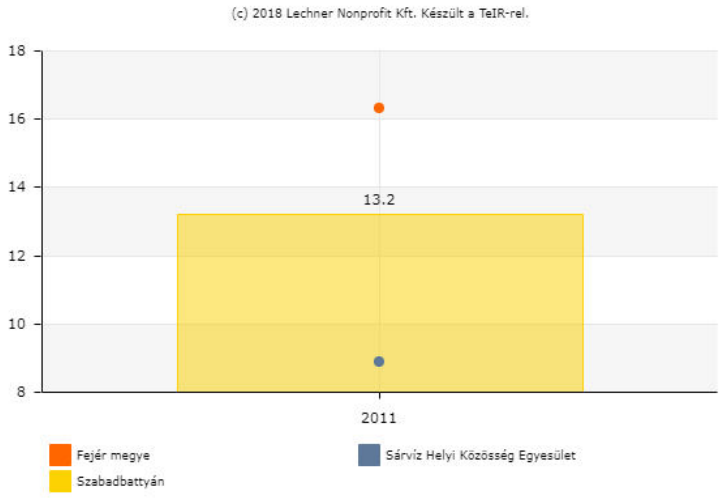

forrás: TeIR

A naponta ingázók aránya az aktív korú kereső lakosságon belül magas, 75,3 %. Az ingázók aránya és a képzettségi mutatók is azt támasztják alá, hogy Szabadbattyán Székesfehérvár szuburbjaként funkcionál, kedvező lakókörnyezetet teremtve a magasabban kvalifikált, idősebb, nyugodtabb életre vágyó korosztály számára.

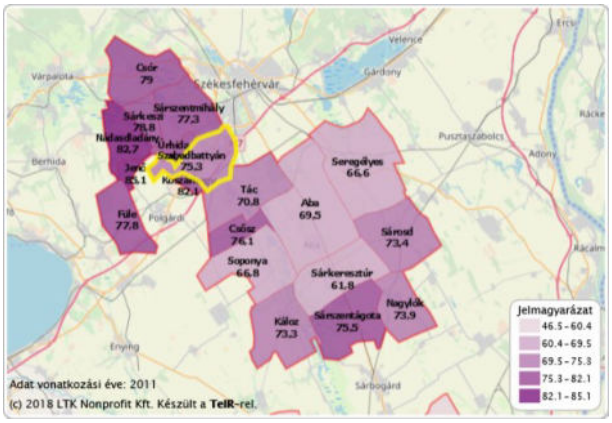

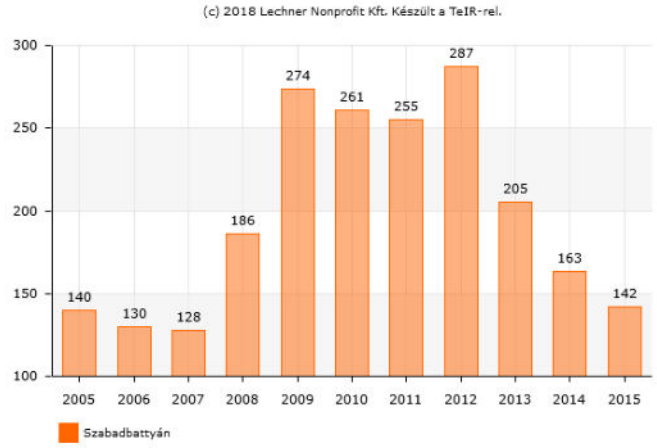

A regisztrált munkanélküliek száma Szabadbattyánban 2008-2012-ig kiemelkedően magas volt, amely értékek összefüggenek a gazdasági világválsággal, s melynek hatását természetesen nem csak a nagyközség érezte meg. Ugyanez a tendencia figyelhető meg Fejér megyében is a munkanélküliségi rátát ábrázoló grafikon alapján. A regisztrált munkanélküliek száma 2012-óta azonban csökkenő irányt mutat.

Regisztrált munkanélküliek száma (fő)
forrás: TeIR

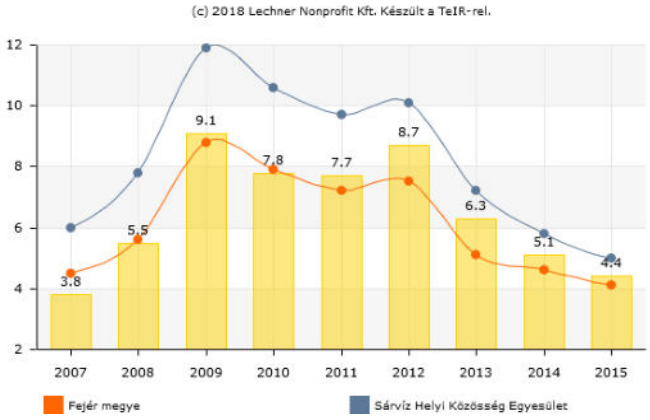

Munkanélküliségi ráta (%)
Regisztrált munkanélküliek száma száz 15-59 éves állandó lakosra.

forrás: TeIR

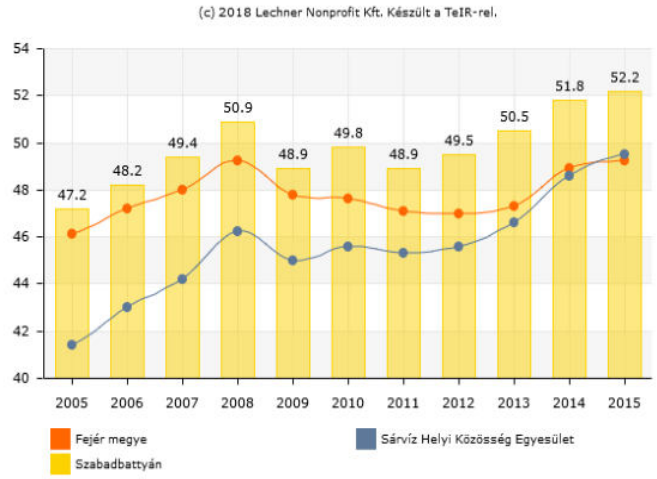

Száz lakosra jutó adófizetők száma (fő)
Szabadbattyánban az adófizetők aránya átlagosan magasabb, mint Fejér megyében, illetve a Sárvíz Helyi Közösségi Egyesület területén. a járási, megyei és a régiós értékekhez hasonlítva jóval alacsonyabb az adófizetők aránya, mely az elmúlt években növekvő tendenciát mutat.
Az adatokból következtethető, hogy a településen magas az aktív korúak aránya, amely összefüggésben lehet a fentebb részletezettek szerint a szomszédos megyeszékhelyre ingázók számával, és a Székesfehérvár nyújtotta kedvező munkalehetőségekkel.

Jövedelmi viszonyok, életminőség

A településen az egy lakosra jutó nettó jövedelem szinte teljesen megegyezik a megyei értékekkel, és 2012 óta egyértelmű növekedést mutat. A 2015-ös évben 936 715 Ft volt, ami egy hónapra levetítve 78 060 Ft volt, és amely érték jóval a magyarországi átlag felett van.

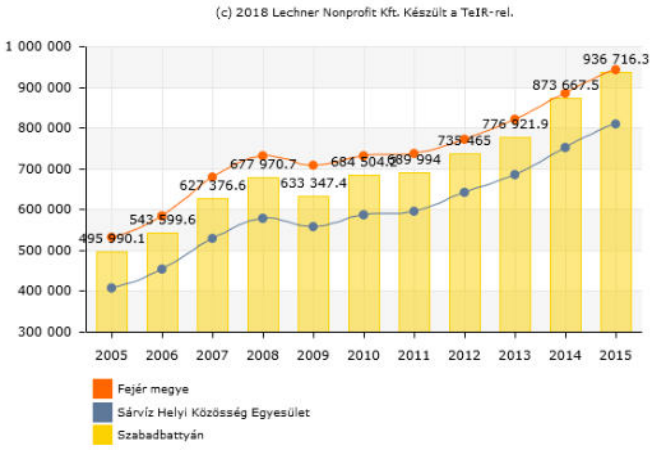

Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)
A személyi jövedelemadó-köteles jövedelem adóval csökkentett értéke egy lakosra vetítve

forrás: TeIR

Az életminőségről fontos információkat szolgáltat a települési lakásállomány mennyiségi és minőségi összetétele, és a lakosság által használt személygépkocsik száma.

forrás: KSH helységnévtár

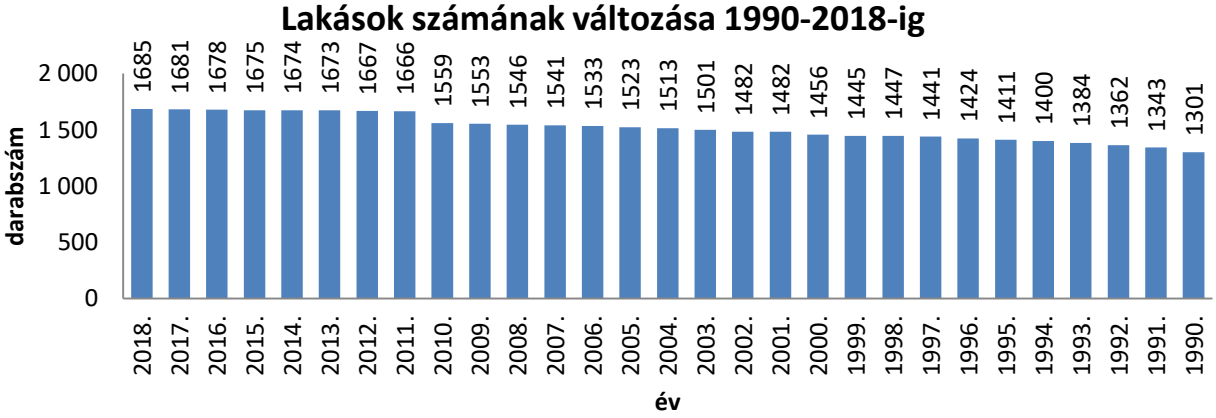

Szabadbattyánban a KSH adatai alapján az 1990-es évektől napjainkig kis mértékben, de folyamatosan nőtt a lakások száma. Míg 1990-ben a lakások száma 1301 db volt, 2018-ban már 1685 db-ra növekedett. Az eltelt 28 év alatt durván 30 %-os növekedés mutatható ki, ami szám szerint 384 db új lakást jelent a településen.
A lakások- és a település lakosságának számát vizsgálva és összevetve megállapítható, hogy átlagban 2,6 fő él egy lakásban, tehát a két- három fős háztartások a jellemzőek a településen.
A KSH 2011-es népszámlálási adatai alapján Szabadbattyánban az alacsony komfort fokozatú (félkomfortos, komfort nélküli, szükséglakás) lakások és lakott üdülők aránya 9,9 %, amely a Fejér megyei 7 %-hoz viszonyítva kicsit rosszabb, de a környező településekhez viszonyítva mindenképp kedvező arány.

A száz lakosra jutó személygépkocsik számát vizsgálva megállapítható, hogy Szabadbattyánban mind a megyei átlagot, mind a Sárvíz Helyi Közösség Egyesületébe tartozó települések átlagát tekintve kimagaslóan több autót használnak a lakosok. A gépkocsik száma az elmúlt években nagyobb arányban növekedett, mint a település lakossága, ami természetesen összefügg az alvóváros jelleggel, de a jövedelmi viszonyok pozitív irányba való elmozdulására is utal.

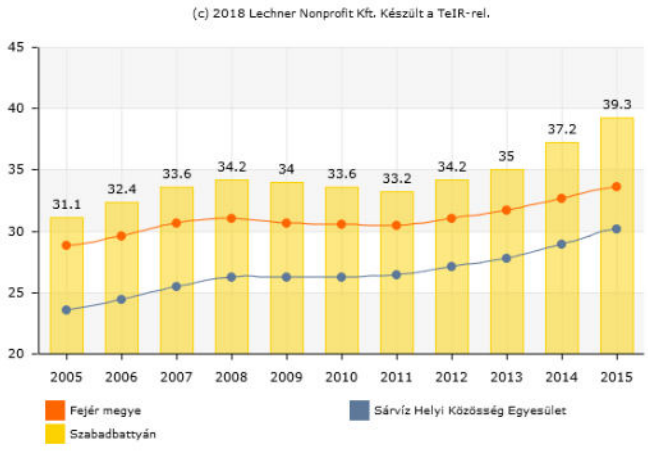

forrás: TeIR

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Szabadbattyánban nincs, nem alakult ki olyan releváns társadalmi konfliktus, érdekviszony, amelyre kiemelt figyelmet kellene fordítani.
A társadalmi rétegződés tekintetében elmondható, hogy hasonlóan más agglomerációs helyzetű, szuburbként is funkcionáló településhez a lakosság jelentős részét a beköltözők alkotják. A beköltözők és a településen született, nevelkedett lakosok életvitele, egymáshoz való viszonya okozhat némi konfliktust. Míg az első táborba tartozók általában jól ismerik egymást, kötődnek a településhez, addig a másik táborba tartozók kevésbé. Az identitást erősítő rendezvények, civil szerveződések az ilyen jellegű konfliktusok elhárítását, a szorosabb kötődés kialakulását segítik.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

Szabadbattyán identitásának egyik meghatározó forrása történelmi múltja és annak bemutatása különböző programokkal, kiállításokkal és megemlékezésekkel.

A középkorban áthatolhatatlan ingoványos területet borított el a Sárvíz folyó, melynek egyetlen természetes átkelőhelyén, két kis domb egyikén épült fel a XIII. században - valószínűleg a tatárjárás után - a háromemeletes torony, amelyet 1543-ban a törökök romboltak le, de a végvárrá lett Székesfehérvárért meginduló magyar rohamok ellen újjáépítették. A török korban virágzó kis település alakult ki a torony körül.

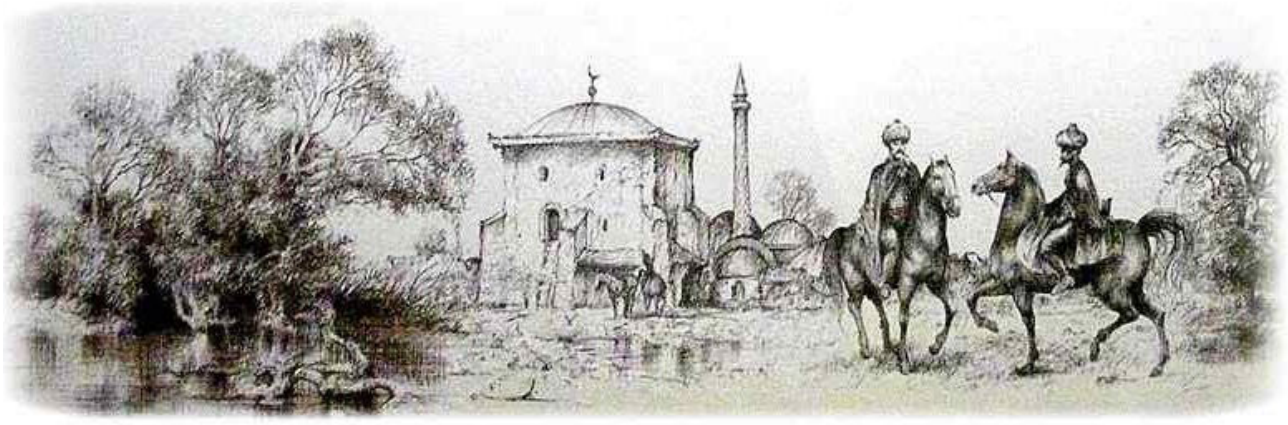

A kis vár 1688-ban, a török kiűzése után elvesztette jelentőségét, állapota egyre romlott.
A gótikus lakótorony megélte a törökökkel vívott véres harcokat, de magtárként is funkcionált. 1981-ben nyílt meg a helyreállított Kulában a megyei múzeum török kori anyagát- és a település határában zajló római kori villa feltárását bemutató kiállítás.

Az önkormányzat szervezésében kerülnek megrendezésre minden év tavaszán a várjátékok, melyek célja a történelmi múlt, a hagyományok megőrzése illetve felelevenítése.

fotó: feol

Szabadbattyán lakossága két vallási felekezetre oszlik a római katolikus és a református hívőkre. Mindkét vallási közösségnek van saját temploma, melyeknek építése az 1700-as évekre tehető.

A település lakosságát a Rákóczi-szabadságharc pusztításai után 1710-11-ben a tomboló pestisjárvány tizedelte meg, közel 90 ember veszítette életét ezzel lakatlanná vált a déli településrész. A birtok földesura ekkor gróf Batthyány Lajos volt, aki hatalmas vagyonokat költött a gazdaságok fellendítésére. Battyán felvirágoztatásához egyetlen lehetősége a betelepítés volt. Annak érdekében, hogy sikerrel járjon, kedvezményeket biztosított a letelepülőknek. Ez volt a szabad költözés joga, a tized elengedése, és mindössze a 8 napi robot kötelezettsége. Ekkor a település két részre szakadt.
Az északi településrészt nem érintette oly mértékben az elnéptelenedés, így az itt élő jobbágyokat nemigen kellett pótolni, és kedvezményeket sem kaptak. Ezt a területet nevezték Falubattyánnak. Az újonnan betelepített jobbágyok Battyánba kerültek. Az ő szabad költözési jogukról kapta a településrész a Szabad-Battyán elnevezést. Ez a fajta különbségtétel súrlódásokat okozott a lakók között.

A település a század második felére gyarapodásnak indult. Kialakult a településforma, a közigazgatás, és a vallási élet is megélénkült. Szabad-Battyán római katolikus lakossága egy templom felépítését kezdeményezte, amit a veszprémi püspök is támogatott, így épülhetett fel közös összefogással 1743. február 12-én a Szent László király tiszteletére felszentelt templom.
Ezen eseményekre reagált a falubattyáni református közösség is. 1748-ban azzal a kéréssel fordultak a vármegyéhez, hogy paticsból készült templomukat megújíthassák. Az új templom 1785-re készült el.

A közelmúltban adták át Szabadbattyán új közösségi terét a Faluházat, amely amellett, hogy helyet ad a település egy újkori hagyományának, az ünnepi faluebéd programnak, otthont ad a kézműves szakköröknek, kisebb fórumoknak, illetve a nagyközség múltját bemutató néprajzi gyűjteményt is őrzi.
A Faluház egyik helyiségében került elhelyezésre a Pallay-gyűjtemény is. Pallay József festőművész volt, aki 1903-ban Szabadbattyánban született.

Szabadbattyánban minden évben megrendezésre kerül a hagyományosnak tekinthető nyári falunap és az őszi szüreti felvonulás, karácsonyi adventek, valamint az alkalmi ünnepélyek is fontos szerepet játszanak a település életében.

Szabadbattyánnak nemzetiségi kötődése nincs, ugyanakkor testvérvárosi kapcsolatot ápol a törökországi Kavakli várossal.

A helyi identitás megőrzésében tehát fontos szerepe van többek között az egyházi közösségeknek, az önkormányzatnak és a helyi civil szervezeteknek.

Szabadbattyánban az alábbi helyi civil szervezetek működnek:

- Polgárőrség
- "Jövőnk a falu" Alapítvány, amelynek tevékenysége a falufejlesztés, kulturális-, turisztikai és idegenforgalmi tevékenység, régészeti feltárások segítése, turisztikai vonzerő fejlesztése, nevezetességek feltárása
- Nyugdíjas klub
- Hajnalfa Citerazenekar
- Népdalkör
- Gazdakör
- Szabadbattyáni Közösségi Sport Egyesület
- Református Egyház
- Katolikus Egyház

1.8. A település humán infrastruktúrája

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

Oktatás, nevelés

Szabadbattyán alapfokú oktatási intézményei a Batthyány Lajos Általános Iskola és a Cifrakert Óvoda, valamint önként vállalt feladatként működteti a Szabadbattyáni Napocska Mini Bölcsődét.

Batthyány Lajos Általános Iskola

2013. január 1-től integrált közoktatási intézmény önálló jogi személyiséggel rendelkező köznevelési alapfeladatot ellátó szervezeti egység, fenntartója és működtetője is a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Székesfehérvári Tankerületi Központja.

A nyolcosztályos iskola a Batthyány Lajos nevet 1993. március 15-én vette fel, ahol a tanítás két épületben zajlik, 16 osztályban, az alapító okirat alapján 430 férőhellyel.

A 2017-es statisztikai adatok alapján az iskola tanulóinak létszáma 432 fő, a pedagógusok száma 48 fő.

Az iskola főépülete 1983-ban épült, illetve közvetlen mellette található egy néhány évtizede épült két tantermes épület.

A háromszintes főépületben 19 tanterem található és további szaktantermek és egyéb speciális helyiségek vannak (pl. tornaterem, tornaszoba, számítástechnika terem, tanulószoba stb.).

Általános iskolai feladatellátási helyek átlagos létszáma (fő)

Általános iskolai tanulók száma egy feladatellátási helyre vetítve. (Feladatellátási hely; a köznevelési intézmény igazgatási szervezetén belül a székhelyen vagy más telephelyen működő intézményegység, valamint a székhelyen, illetve az azonos telephelyen, de eltérő nevelési-oktatási feladatokat ellátó intézményegység.)

forrás: TeIR

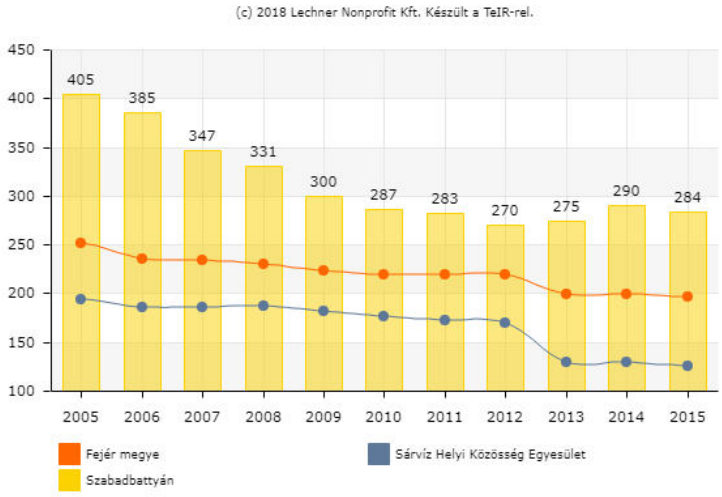

Általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)

Általános iskolába beiratkozott, az adatfelvétel eszmei időpontjában az intézménnyel tanulói jogviszonyban lévő személy. (A statisztikai közlésekben 2000-től az általános iskolai tanulók száma nem tartalmazza a gimnáziumi oktatásban tanuló 5-8. évfolyamos tanulókat. Létszámuk a gimnáziumi tanulók számában szerepel.)

forrás: TeIR

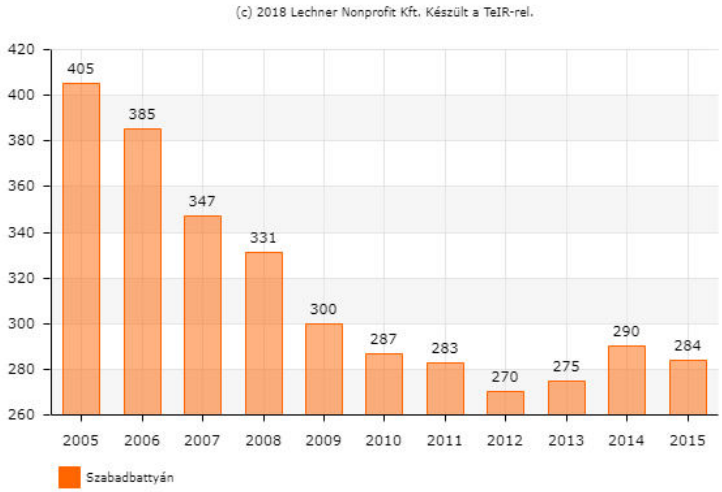

Cifrakert Óvoda

Az óvoda fenntartója Szabadbattyán Nagyközségi Önkormányzat. Az intézmény 50 éves múltra tekint vissza, az óvodások közel 90 %-át a nagyközség lakossága adja, a fennmaradó helyekre a környékbeli településekről érkeznek gyerekek.
Az óvoda 150 férőhelyes, jelenleg hét csoporttal működik, 137 fő gyermekkel, az óvodapedagógusok száma 13 fő, az óvónők munkáját 7 fő dajka segíti.
Az óvoda a millennium évében vette fel Cifrakert Óvoda nevet. A névválasztásnál fontos tényező volt falu történelmi múltja, miszerint Batthyány gróf felesége, a kastélya köré egy nagyon szép, különleges és sok fajta növénnyel ékesített parkot létesített az 1840-es évek elején, amit Cifra-kertnek nevezett el.
Az óvoda épülete korszerű, jól felszerelt, amelyben, saját főzőkonyhát üzemeltetnek. Az intézmény nevelési programja kiemelten kezeli az egészséges életmód igényeinek megalapozását, a természet szeretetét, védelmét, a hagyományok ápolását.

Óvodai férőhelyek száma (db)

Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt).

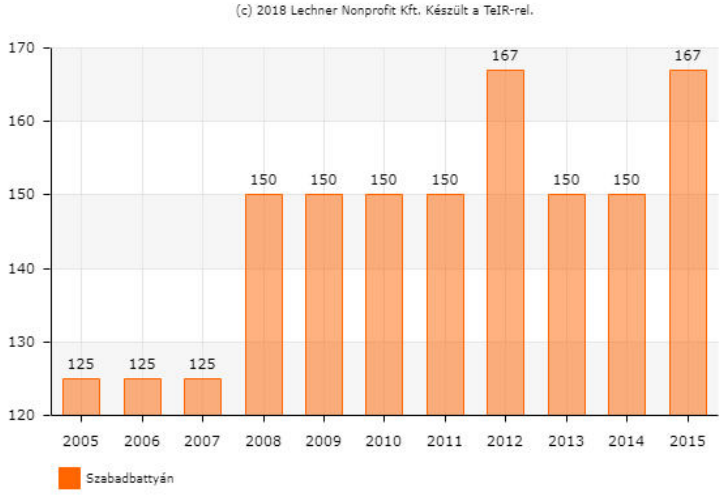

forrás: TeIR

Egy óvodai férőhelyre jutó 3-5 évesek száma (fő)

A 3-5 éves állandó népesség száma egy óvodai férőhelyre vetítve

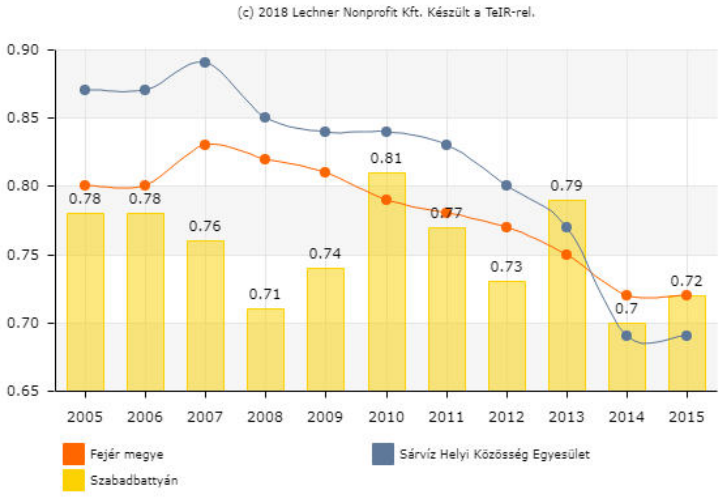

forrás: TeIR

Szabadbattyáni Napocska Mini Bölcsőde

A Székesfehérvári Többcélú Kistérségi Társulás Családi Napközit működtet Szabadbattyánban az Iskola u. 7 szám alatt. A bölcsődés korú gyermekek elhelyezésére kis létszámú csoportokban családias légkörben van lehetősége az itt élőknek.
A 2 csoportos mini bölcsőde férőhelyeinek száma 16 fő.

Egészségügy

Szabadbattyán Nagyközségi Önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében háziorvosi házi gyermekorvosi, fogorvosi, védőnői, és iskola-egészségügyi alapellátásról gondoskodik.
A házi felnőttorvosi alapellátás két körzetben, a házi gyermekorvosi ellátásról egy körzetben folyik. A védőnői ellátásról két körzetben gondoskodnak.
Az iskola-egészségügy körzetéhez tartozó nevelési-oktatási intézmény a Batthyány Lajos Általános Iskola.
A településen a Gyémánt Kígyó Gyógyszertár szolgálja ki a lakosokat.

Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma (fő)

A lakosság száma a házi és házi gyermekorvosok együttes számára vetítve.

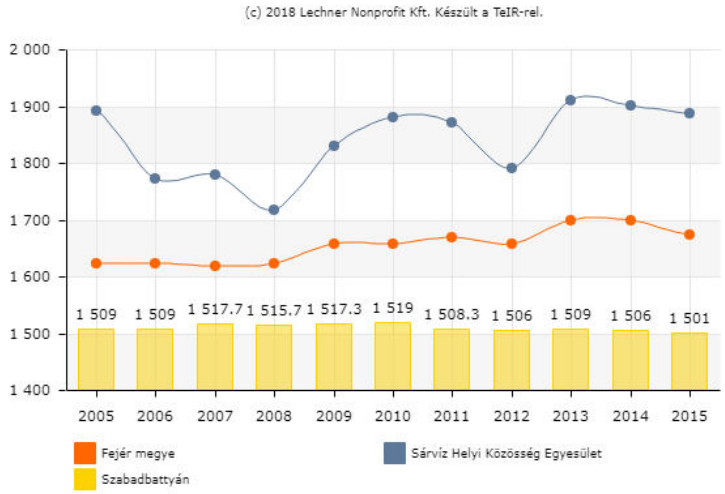

forrás: TeIR

Szociális ellátás

Szabadbattyán a személyes gondoskodás körében étkeztetési, házi segítségnyújtási, jelzőrendszeres házi segítségnyújtási és családsegítési szociális alapszolgáltatásokat biztosít. A munkát a Szociális, Egészségügyi, Kulturális, Ifjúsági és Sport Bizottság segíti.
Az önkormányzat szociális rászorultság esetén a jogosult számára települési támogatást vagy rendkívüli települési támogatást nyújt, illetve köztemetést végez.
Települési támogatásként ápolási-, családvédelmi-, és gyógyszertámogatást nyújt. Rendkívüli települési támogatásként temetési-, krízistámogatást, eseti támogatást és tüzelő támogatás ad.

A Képviselő-testület a családsegítő szolgáltatást a SÁRRÉT KISTÁJ Önkormányzati Társulás útján – megállapodás formájában – biztosítja.

A gyermekek védelmét az önkormányzat pénzbeli, természetbeni, illetve személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátásokkal biztosítja.
Az önkormányzat a gyermekjóléti szolgáltatást a Székesfehérvári Kistérségi Szociális Alapszolgáltatási Központ által biztosítja.
A gyermekjóléti szolgálat feladata a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás biztosítása, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Szabadbattyán rendelkezik esélyegyenlőségi tervvel, amelyet a törvény szerint 2 évente felülvizsgál.
Az esélyegyenlőségi terv összhangban áll a 2003 évi Esélyegyenlőség előmozdításáról szóló CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel.

A helyi esélyegyenlőségi programban kiemelt figyelmet kell fordítani

- az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre,
- az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, illetve az azzal szembeni fellépésre, továbbá az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,
- a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,
- olyan intézkedésekre, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányait, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket.

Szabadbattyán valamennyi intézménye akadálymentesített.

1.9. A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

A településen a mezőgazdaság jelentette a gazdaság húzó ágazatát, ami jelenleg is meghatározó.

Regisztrált vállalkozások száma ezer lakosra (db), 2011-től
Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalkozási demográfia szerint.

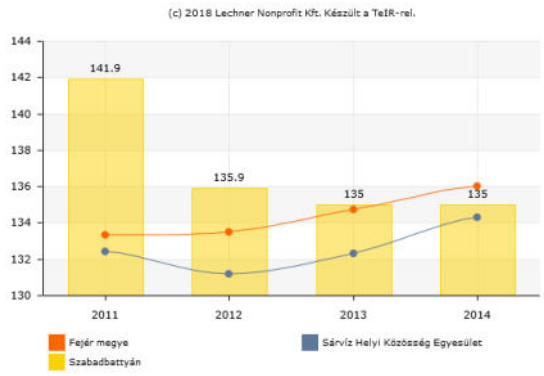

A település fekvéséből adódó gazdasági előnyöket az adottságokhoz képest eddig kevésbé tudta kamatoztatni Szabadbattyán.
A nagyközség gazdasági súlya, szerepköre a szomszédos Székesfehérvár miatt jelenleg alacsonynak mondható.
A regisztrált vállalkozások száma 2011-től körülbelül 5 %-kal visszaesett, azóta stagnál, körülbelül azonos a megyei átlaggal.

Szabadbattyánban a KSH adatszolgáltatása szerint

- a működő vállalkozások száma a szolgáltatásokban 347 (2011-es adat.),
- regisztrált őstermelők száma 93 (2015-ös adat),
- működő mezőgazdasági vállalkozások száma 36 (2011-es adat)
- ipari, építőipari vállalkozások száma 76 (2011-es adat).

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Szabadbattyán lakosságának nagy része ingázó (legtöbbjük Székesfehérváron dolgozik), de a községben is működnek kisebb-nagyobb vállalkozások, amik elsősorban kereskedelemmel, mezőgazdasággal, szolgáltatással foglalkoznak.
Ipari üzemek is létesültek, ezek közül a két legnagyobb műanyag-feldolgozással és szerszámgyártással, -javítással foglalkozik.

A talajadottságok a mezőgazdasági termeléshez, azon belül is a szántóföldi növénytermesztéshez kedvező feltételeket biztosítanak. A mezőgazdaság hosszú időn át a falu megélhetésének és fejlődésének alapját jelentette, és életében ma is meghatározó.
A község gazdálkodói gabonafélék (kukorica, napraforgó, repce, cukorrépa) szántóföldi termesztésével foglalkoznak. A kertészeti növények közül legnagyobb mennyiségben a káposztaféléket termesztik. Kisebb jelentőségű a zöldség és a dinnyetermesztése, valamint az állattenyésztés is.

Szabadbattyán Polgármesteri Hivatalának nyilvántartásai szerint a helyi vállalkozások több mint fele kereskedelmi tevékenységet folytat, szám szerint 152 db, amelyből 23 db nagykereskedés, a többi kiskereskedés. A kereskedelmi tevékenységet folytatók 122-en üzlettel is rendelkeznek, tehát a kereskedelem valamilyen üzletben zajlik.
A kereskedelmi tevékenységek közül 31 vendéglátással is foglalkozik, azonban csak 1 db szálláshely szolgáltató van nyilvántartva, amely 3 szobával összesen 6 fő elszállásolására biztosít lehetőség.

A kereskedelmi tevékenységek közül a legtöbb vegyes kereskedés, ahol kávéital, alkoholmentes- és szeszes ital, édességáru, zöldség- és gyümölcs, kenyér- és pékáru, sütőipari termék, háztartási tisztítószer, vegyi árutextil, ruházat kapható. Ezen kívül található még hús- és hentesárut, hideg- melegételt, cukrászati készítményt, személygépjármű és egyéb gépjármű-alkatrészt és -tartozékot, díszműárut, műalkotást, népművészeti és iparművészeti árut és üzemanyagot kínáló üzletek.

Szabadbattyánban nyilvántartott ipari tevékenységet folytatók száma 44 db. Az ipari tevékenységek megnevezését és az adott tevékenységet folytatók számát az alábbi táblázat tartalmazza:

Ipari tevékenység	**darab**
műanyag építőanyag gyártása	1
raktározás, tárolás (kivéve mezőgazdasági termények, mezőgazdasági vegyi termékek, műtrágya, nitrogénvegyület raktározása, tárolása)	5
egyéb bútor gyártása	4
egyéb beton-, gipsz-, cementtermék gyártása	2
gépjárműjavítás, -karbantartás	9
fémszerkezet gyártása	1
fémmegmunkálás	1
tároló fatermék gyártása mész-, gipszgyártás	1
egyéb műanyagtermék gyártása	1
felsőruházat gyártása (kivéve: munkaruházat)	2
mezőgazdasági vegyi termék gyártása, raktározása, tárolás	1
egyéb fa-, parafatermék, fonottáru gyártása	1
nyomdai tevékenység alágazatba tartozó tevékenységek	2
nem veszélyes hulladékgyűjtése, hasznosítása, ártalmatlanítása	2
sportszergyártás, kivéve úszómedence gyártása	4
motorkerékpár gyártása	2
lábbeligyártás	1
irodai papíráru gyártása	1
szárazföldi szállítást kiegészítő szolgáltatások közül a parkoló, parkolóhely, garázs üzemeltetése, kivéve a közút kezelője által üzemeltetett, közút területén vagy a közút területén kívüli közterületen létesített, illetőleg kijelölt várakozóhely	1
egyéb papír-, kartontermék gyártása	1
illóolajgyártás	1

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

Szabadbattyán községben 2019-ben 210 vállalkozás működött, melynek 100%-a mikro-, 0%-a kisvállalkozás, 0%-a középvállalkozás, a kis- és vállalkozásokról, fejlődésükről szóló 2004. évi XXXIV. törvény alapján.

*„**3. §** (1)[4] KKV-nak minősül az a vállalkozás, amelynek*
a) összes foglalkoztatotti létszáma 250 főnél kevesebb, és
b) éves nettó árbevétele legfeljebb 50 millió eurónak megfelelő forintösszeg, vagy mérlegfőösszege legfeljebb 43 millió eurónak megfelelő forintösszeg.
(2)[5] A KKV kategórián belül kisvállalkozásnak minősül az a vállalkozás, amelynek
a) összes foglalkoztatotti létszáma 50 főnél kevesebb, és
b) éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 10 millió eurónak megfelelő forintösszeg.
(3)[6] A KKV kategórián belül mikrovállalkozásnak minősül az a vállalkozás, amelynek
a) összes foglalkoztatotti létszáma 10 főnél kevesebb, és
b) éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 2 millió eurónak megfelelő forintösszeg.”

Szabadbattyánban nagyvállalkozás nincs. A Seuso iparipark területe alkalmas lehet a nagyvállalkozások befogadására is.

Az önkormányzata helyi iparűzési adóból származó bevétele változó, 2019-ben az iparűzési adóból származó bevétel 96.903.662 Ft.

Több jelentősebb vállalkozás van a településen, amelyek közül egy-két gazdálkodó fejlesztési szándéka is ismert. Az Inzsenér településrészen működő, Sport utcai telephelyű LogSol Kft. a 098 hrsz-ú területet érintően kívánja fejleszteni a meglévő telephelyét, a vállalkozó kérelmét a testület támogatja. A Sárszentmihályra vezető 7202 jelű közút (Mártírok útja) melletti mezőgazdasági üzemi telephely bővítése is tervezett északi irányba, amit az önkormányzat szintén támogat.

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

Szabadbattyán elérhetősége, közlekedés-földrajzi helyzete igen kedvező, melynek bemutatásával az 1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok című fejezet részletesen foglalkozik.

A szomszédos megyeszékhely Székesfehérvár könnyű elérhetősége, az M7-es autópálya, és a 7. számú főút által biztosított jó közlekedési kapcsolat a település gazdasági versenyképességét pozitív irányba befolyásolja.
A nagyközség lakónépességének képzettségi szintje a környékbeli települések közül kimagaslóan jónak mondható.
Bár településen nincs jelen K+F tevékenység, de Székesfehérvár közvetlen szomszédsága, és a lakosság jó képzettségi mutatói miatt ezen tényező is hatással lehet a gazdasági versenyképességre.

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

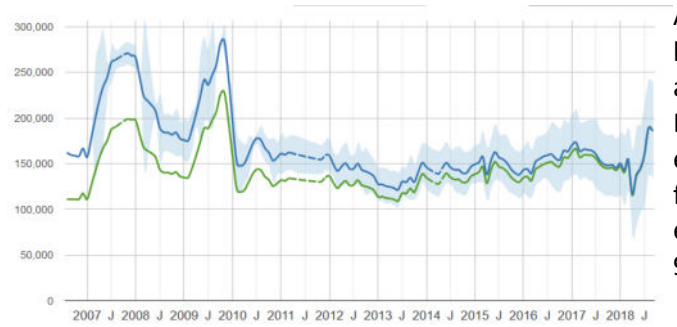

A diagramon Szabadbattyán területén található lakóingatlanokra vonatkozó négyzetméter árak alakulása követhető nyomon.
Lakóingatlanok esetén Szabadbattyánban az elmúlt 5 évben az átlag négyzetméter ár 113 813 forintról 185 867 forintra nőtt, ami 72 054 forintos emelkedést jelent. A lakóingatlanok átlagára 123 994 forint.

Forrás: https://www.ingatlannet.hu/statisztika/Szabadbattyán

Az alábbi diagramon Szabadbattyán lakóingatlan számának változása látható éves bontásban. Az adatok a KSH-tól származnak.

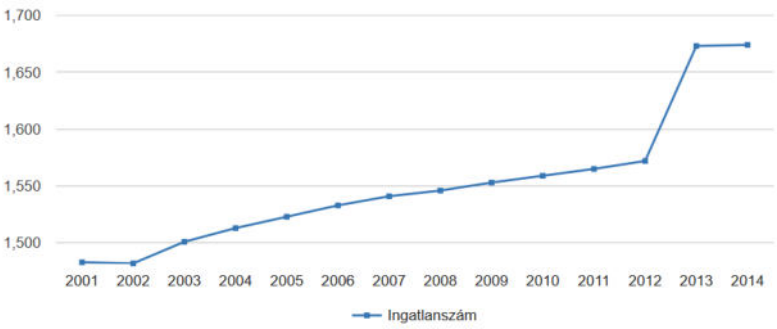

A lakóingatlanok száma a 2009-ben 1 553 darab volt, mely 2014-re 1 674 emelkedett. Ez azt jelenti, hogy Szabadbattyánban a lakóingatlanok száma 5 év alatt 7.79 %-kal, azaz 121 darabbal bővült.

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Szabadbattyán gazdálkodásának értékelésére az elmúlt 5 évben elfogadott zárszámadások bevételi-, kiadási főösszegeit vizsgálva került sor.
A zárszámadások adatai szerint az önkormányzat bevételei minden évben meghaladták a kiadásokat, tehát az egyenleg pozitív képet mutat.
Az önkormányzat gazdálkodása biztonságos, hitelállomány nélküli.

Év	2013	2014	2015	2016	2017
Bevételi főösszeg:	523 734 ezer forintban	564 415 ezer forintban	713 641 ezer forintban	876 697 ezer forintban	878 362 ezer forintban
Kiadási főösszeg:	437 893 ezer forintban	436 791 ezer forintban	482 459 ezer forintban	573 555 ezer forintban	603 016 ezer forintban
Különbözet:	+85 841 ezer forintban	+127 624 ezer forintban	+231 182 ezer forintban	+303 142 ezer forintban	+275 346 ezer forintban

Szabadbattyán Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testülete 6/2018.(V.31.) önkormányzati rendeletével fogda el az önkormányzat és költségvetési szervei 2017. évi gazdálkodásának zárszámadását, amely kissé részletezve az alábbi táblázatok alapján kerül bemutatásra.

Bevételi főösszeg	**878 362 929 Ft**
Önkormányzati működési támogatás	**290 345 317 Ft**
Működési célú támogatás államháztartáson belülről	**35 555 620 Ft**
Felhalmozási célú támogatás államháztartáson belülről	**24 592 293 Ft**
Közhatalmi bevétel	**130 740 842 Ft**
Működési bevétel	**65 088 298 Ft**
Felhalmozási bevételek	**27 970 715 Ft**
Működési célú átvett pénzeszközök	**107 904 Ft**
Felhalmozási célú átvett pénzeszközök	**819 932 Ft**
Finanszírozási bevétel	**303 142 008 Ft**

Kiadási főösszeg	**603 016 899 Ft**
Működési kiadások	**463 341 062 Ft**
Személyi jellegű kiadások	241 556 275 Ft
Munkaadókat terhelő járulékok	55 262 718 Ft
Dologi jellegű kiadások	121 757 626 Ft
Ellátottak pénzbeli juttatásai	3 655 920 Ft
Speciális célú támogatások	41 108 523 Ft
Felújítási, felhalmozási kiadások	**130 139 985 Ft**
Beruházások kiadásai	17 838 928 Ft
Felújítások kiadásai	112 301 057 Ft
Egyéb felhalmozási kiadások	0 Ft
Finanszírozási kiadások	**9 535 852 Ft**

A nagyközség rendelkezik költségvetéssel a 2018. évre is, melyet az önkormányzat képviselő-testülete 1/2018. (II.20.) rendelettel fogadott el, mely szerint a költségvetés várható egyenlegét -236 000 Ft-ban határozta meg.

A képviselő-testület munkáját segíti a Pénzügyi, Gazdasági Bizottság, mely feladatai körében felügyeli és ellenőrzi az Önkormányzat és Intézménye gazdálkodását, az Önkormányzat költségvetésének végrehajtását, vizsgálja az önkormányzati vagyonnal való gazdálkodást a következők szerint:

a. Véleményezi az Önkormányzat éves költségvetéséről és annak végrehajtásáról szóló, valamint az érintő előterjesztést, rendelet-tervezetet, javaslatot, jelentést, tájékoztatót, beszámolót, részt vesz azok előkészítésében, figyelemmel kíséri az ezzel összefüggő döntések végrehajtását.
b. Véleményez az Önkormányzat gazdasági programját, részt vesz annak előkészítésében.
c. Véleményezi a költségvetésre kiható tervet, koncepciót, annak gazdasági hatását.
d. Javaslatot tesz a helyi adók kivetésére, emelésére, mértékének megállapítására.
e. Javaslatot tesz és véleményez minden olyan Képviselő-testületi előterjesztést, javaslatot, rendelet-tervezetet, amely összefüggésben és kihatással van az önkormányzat gazdálkodására.

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Szabadbattyán Nagyközségi Önkormányzat Képviselő-testülete 1/2015. (I.5.) ök. rendeletével állapította meg a képviselő-testület szervezteti és működési szabályzatát (továbbiakban SZMSZ).
A településfejlesztés irányvonalának meghatározása a Képviselő-testület feladata. A képviselő-testület feladatát Szabadbattyánban három bizottság segíti, amelyek közül a fejlesztési tevékenységekkel kapcsolatban az Ügyrendi, Összeférhetetlenségi, Vagyonnyilatkozat-kezelő és Méltatlansági Bizottság és a Pénzügyi, Gazdasági Bizottság lát el feladatokat.

Az SZMSZ 1. függeléke tartalmazza az önkormányzat alaptevékenységét.

Önkormányzatok és önkormányzati hivatalok jogalkotó és általános igazgatási tevékenysége
Köztemető-fenntartás és - működtetés
Az önkormányzati vagyonnal való gazdálkodással kapcsolatos feladatok
Más szerv részére végzett pénzügyi-gazdálkodási, üzemeltetési, egyéb szolgáltatások
Informatikai fejlesztések, szolgáltatások
Kiemelt állami és önkormányzati rendezvények
Polgári honvédelem ágazati feladatai, a lakosság felkészítése
Tűz- és katasztrófavédelmi tevékenységek
Polgári védelem stratégiai tartalékok tárolása, kezelése
Rövid időtartamú közfoglalkoztatás
Start-munka program - Téli közfoglalkoztatás
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás
Országos közfoglalkoztatási program
Állat-egészségügy
Út, autópálya építése
Híd, alagút építése
Közutak, hidak, alagutak üzemeltetése, fenntartása
Vezetékes műsorelosztás, városi és kábeltelevíziós rendszerek
Ár- és belvízvédelemmel összefüggő tevékenységek
Nem veszélyes hulladék kezelése, ártalmatlanítása
Szennyvíz gyűjtése, tisztítása, elhelyezése
Szennyvízcsatorna építése, fenntartása, üzemeltetése
Lakóépület építése
Víztermelés, -kezelés, -ellátás
Vízellátással kapcsolatos közmű építése, fenntartása, üzemeltetése
Közvilágítás

Zöldterület kezelés
Város-, községgazdálkodási egyéb szolgáltatások
Háziorvosi alapellátás
Háziorvosi ügyeleti ellátás
Fogorvosi alapellátás
Fogorvosi ügyeleti ellátás
Foglalkozás-egészségügyi alapellátás
Család és nővédelmi egészségügyi gondozás
Ifjúság-egészségügyi gondozás
Település-egészségügyi feladatok
Sportlétesítmények, edzőtáborok működtetése és fejlesztése
Szabadidősport- (rekreációs sport-) tevékenység és támogatása
Történelmi hely, építmény, egyéb látványosság működtetése és megóvása
Közművelődés - hagyományos közösségi kulturális értékek gondozása
A fiatalok társadalmi integrációját segítő struktúra, szakmai szolgáltatások fejlesztése, működtetése
Helyi, térségi közösségi tér biztosítása, működtetése
Fogyatékossággal élők társadalmi integrációját és életminőségét segítő programok, támogatások
Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
Köznevelési intézmény 1-4. évfolyamán tanulók nevelésével, oktatásával összefüggő működtetési feladatok
Köznevelési intézmény 5-8. évfolyamán tanulók nevelésével, oktatásával összefüggő működtetési feladatok
Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
Időskorúak társadalmi integrációját célzó programok
Gyermekek napközbeni ellátása
Gyermekek bölcsődei ellátása
Intézményen kívüli gyermekétkeztetés
Család és gyermekjóléti szolgáltatások
Lakóingatlan szociális célú bérbeadása, üzemeltetése
Szociális étkeztetés
Házi segítségnyújtás
Esélyegyenlőség elősegítését célzó tevékenységek, programok

Fentieken túl az Önkormányzat önként vállalt feladatként látja el:
- a Szabadbattyáni Híradó című lap kiadását,
- a helyi kábeltelevízió üzemeltetését,
- családi napközi fenntartását,
- gyermekek napközbeni ellátását,
- gyermekek bölcsődei ellátását.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az önkormányzati feladatok közül az önkormányzati vagyonnal való gazdálkodással kapcsolatos feladatok, a más szerv részére végzett pénzügyi-gazdálkodási, üzemeltetési, egyéb szolgáltatások köthetők közvetlenül a gazdaságfejlesztési tevékenységhez. Emellett azonban az épített környezet- és a települési arculat fejlesztése, áttételesen ugyan, de szintén a gazdaságfejlesztéshez hozzájáruló tevékenységnek minősíthető.

A település jelentős infrastruktúra fejlesztést, a jelenleg üzemelő intézményrendszer hatékony fenntartását, a befektetési kedv élénkítését, a munkahelyteremtést, valamint a hatékony közfoglalkoztatást tűzte ki célul.

Az önkormányzat a lehetőségeihez mérten igyekszik támogatni a helyi vállalkozásokat. Az önkormányzat komoly segítséget nyújt a helyi vállalkozásoknak oly módon is, hogy segíti azok telephely és termelésbővítő pályázatait, akár együttműködő partnerként, akár egyéb módon.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitika

Az önkormányzati feladatok közül a rövid időtartamú közfoglalkoztatás, a Startmunka program, téli közfoglalkoztatás, a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás kormányzati funkció köthető közvetlenül a foglalkoztatáspolitikához. Emellett azonban valamennyi feladatellátás – munkaerő-vonzata révén – ugyancsak foglalkoztatáspolitikát segítő tevékenységnek minősíthető.

Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma Szabadbattyánban						
Szabadbattyán Fejér megye Székesfehérvári járás	**2013. év**	**2014. év**	**2015. év**	**2016. év**	**2017. év**	**2018 01-08. hó**
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	12	28	22	25	18	14
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	8	10	13	14	11	7
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen	0	1	0	-	-	-
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	-	1	0	-	-	-
Mindösszesen	20	38	36	40	28	21
Közfoglalkoztatási mutató	0,60%	1,16%	1,10%	1,25%	0,91%	0,67%
Ellátásban nem részesülő álláskeresők száma zárónapon	153	113	79	53	47	38
Álláskeresési ellátásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	32	33	37	41	34	32
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	49	32	36	21	14	9
Regisztrált álláskeresők száma zárónapon	234	178	151	115	95	79
Nyilvántartott álláskeresők relatív mutatója	7,11%	5,43%	4,66%	3,62%	3,03%	2,51%
Közfoglalkoztatási ráta	7,62%	16,95%	19,08%	25,64%	23,04%	21,00%
Munkavállalási korú (15-64 éves) népesség száma	3.298	3.279	3.233	3.178	3.140	3.140

Forrás: http://kozfoglalkoztatas.bm.hu.

A munkanélküliek számának alakulásában a negatív hullámokat a Székesfehérvár munkaerő felvevő képessége ellensúlyozta (az ingázók száma nőtt az évek során).

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Az önkormányzat tulajdonában lévő lakások, családi házak száma alacsony és nem rendelkezik jelentős méretű telekállománnyal sem. Az önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanok az 1.14.3 fejezetben bemutatásra kerülnek.

Az önkormányzat középtávon nem szándékozik megmaradt ingatlanjait értékesíteni, sőt a korábbi években megvásárolta a település központjában a volt Takarékszövetkezet 2 szintes épületét, valamint a szolgáltatóház felső szintjét, továbbá a mai Tájház épületét.
A saját használatban lévő ingatlanjai esetében az önkormányzat célja az, hogy a fenntartási költségeket csökkentse, elsősorban energetikai korszerűsítés által. Az önkormányzat további célja, hogy a közmű- és közlekedési infrastruktúrát megfelelő minőségben felújítsa.

1.10.6. Intézményfenntartás

Szabadbattyán intézményeit, óvodát, a bölcsődét, művelődési házat és könyvtárat, a gyermek- és a felnőtt orvosi rendelőt, valamint a polgármesteri hivatal épületét az önkormányzat tartja fenn.

1.10.7. Energiagazdálkodás

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosításának újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók fogyó készlete és hasznosításának környezetszennyező hatása indította el, melyre Szabadbattyán is nagy hangsúlyt fektet.

A településen jelenleg folyamatban van a Művelődési ház, a Községháza és a Cifrakert Óvoda energetikai korszerűsítése, a napelemes beruházás körülbelül 60 millió forintba kerül.
Ezen túl az idei évben energetikai korszerűsítést hajtottak végre a felnőtt orvosi rendelőn is, 25 millió forint összegben.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos települési szolgáltatások

A településüzemeltetési feladatok körébe soroljuk a településen élő lakosság, vállalkozások, intézmények közszolgáltatásokhoz, komfortérzethez kapcsolódó igényeinek kielégítéséhez, illetve az élhető, fenntartható települési környezet megteremtéséhez és fenntartásához szükséges, az önkormányzat által nyújtott szolgáltatásokat.
Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13.§ (1) bekezdés 2.pontja sorolja fel azon településüzemeltetési feladatokat, amelyek helyi közügyek, helyben biztosítandó közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok:

- köztemetők kialakítása és fenntartása,
- a közvilágításról való gondoskodás,
- kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása,
- a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása,
- közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása,
- gépjárművek parkolásának biztosítása.

Az önkormányzat önként vállalt feladatként ellátja egyházak támogatását (temető, ravatalozó), családi napközi támogatását és a bölcsődei ellátást.

Szabadbattyán Nagyközség vízellátását és szennyvízkezelését a Fejérvíz Zrt. biztosítja, és üzemelteti a szennyvíztisztító telepet.
A nagyközségben a kommunális hulladékok gyűjtését, szállítását és kezelését a Polgárdi Vertikál Nonprofit Zrt. végzi regionális tevékenységként, ugyanis Szabadbattyánnal együtt több mint 30 településen látja el ezeket a feladatokat.
A város kommunális szilárd hulladéklerakója Polgárdin található.
A település tagja annak a Közép-Duna Vidéki Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulásnak, amely mintegy 170 önkormányzat területén – uniós – pályázat elnyerésével kívánja megoldani a komplex hulladékgazdálkodást.

A települési önkormányzat a parkfenntartás és zöldfelületek rendezését, közterületeinek tisztántartását, az utcai szemétgyűjtők rendszeres ürítését közfoglalkoztatottakkal végzi, a téli hóeltakarításról pedig vállalkozási szerződés alapján gondoskodik.

Parkfenntartás, zöldfelületek rendezése
2016. évben felújításra került a település mindkét meglévő játszótere (Szabadság tér, Csíkvár tér) , amelyek folyamatos karbantartására nagy hangsúlyt kell helyezni a továbbiakban is. (2016 évi önkormányzati beszámoló).A játszóterek zöldfelületi kialakítása, felszereltsége fejlesztésre szorul. A fejlesztéshez az önerőn kívül pályázati támogatásra is szükség lenne.

1.12 A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1 Természeti adottságok

Szabadbattyán nagyközség Fejér megyében, Székesfehérvártól 10 km-re délnyugatra fekszik, a Velencei-tótól 20, a Balatontól 30 kilométerre. A település a Sárvíz-völgy jobb partján, átlagosan 112 m tengerszint feletti magasságon terül el.
A természetföldrajzi tájbeosztás szerint a települést a Tolna megyéből északra elnyúló Sárvíz-völgy kistáj határozza meg, nyugati irányból a Sárrét kistáj érinti. A Sárvíz-völgy 89-161 m közötti tszf magasságú eróziós-akkumulációs úton képződött teraszos folyóvölgy. A felszínen 3 jellemző magassági szint különíthető el. Az első szint a 100-105 m szint közötti átlagosan 1 km szélességű ártér, erre 2-4 m relatív magasságú, magasártéri, szigetszerű megjelenésű szintek települtek. A völgyet nyugatról keskenyebb, keletről szélesebb sávban 6-12 m-re az ártér fölött követi a másik jellemző magassági szint, a folyó II. sz. terasza

Területe változatos geológiai felépítésű és morfológiai arculatú. Keleti, nagyobb része az Őssárvíz süllyedékére és ópleisztocén hordalékkúpfelszínére kiterjedő, feltöltött teraszos völgy futóhomokos, murvás, kavicsos részekkel. A nagyközség nyugati része enyhén hullámos lösztábla, a vékony lösztakaró alatt agyagpala, homokkő, mészkő található. A terület hajdani időszakos vízfolyásai a Sárvíz medre felé futnak.
A Sárrét fő kőzetei a Velencei-hegységből ismert karbon gránit, valamint a különböző paleozoos metamorf képződmények. Az alaphegység felszíni kibúvásai több helyen is megfigyelhetők. A szabadbattyányi Szár-hegy előterében található Magyarország legidősebb, alsó-ordovíciumi ősmaradvány-együttese.

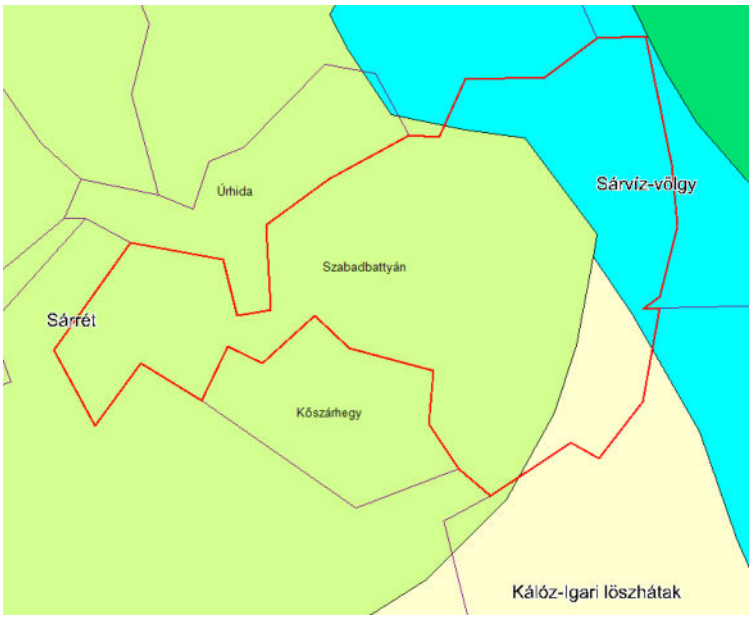

Kistájak elhelyezkedése Szabadbattyán térségében
(Forrás: Magyarország kistájainak katasztere)

A pannóniai agyagos üledékek térszínére a Bakony felől érkező vízfolyások az alsó- és a közép-pleisztochénban jól rekonstruálható hordalékkúpot építettek.
A település területén legnagyobb kiterjedésben a vályog mechanikai összetételű talajok találhatók. A folyóvölgy mélyebb részeire a réti öntés és a síkláp talajtípusok jellemzőek. A völgyet övező magasabb fekvésű, talajvízhatástól mentes lösztерületeken réti és mészlepedékes csernozjom talajok képződtek. Ezek mezőgazdasági (jellemzően szántóként) hasznosításúak.

Szabadbattyán a GoogleMaps műholdfelvételén

Szabadbattyán térsége mérsékelten meleg, száraz éghajlatú. Az évi középhőmérséklet 9,8° C körül alakul. Az évi átlagos csapadék mennyiség 570 mm. Leggyakoribb szélirány az ÉNy-i, majd a D-i, az átlagos szélsebesség 2,5-3 m/s. A száraz és a mérsékelten meleg éghajlat a meghatározó a szántóföldi és kertészeti kultúrák termesztésében, ami a kevéssé hő- és vízigényes kultúráknak kedvez.

A község területe vízrajzi, vízgazdálkodási tájfelosztás alapján a Duna vízgyűjtőjéhez tartozik, a Séd-Nádor-Gaja vízrendszer vízgyűjtő területén található. Viszonylag gyér vízhálózatú, vízfolyásai átfolyó jellegűek, száraz, vízhiányos terület. A vízrendszer gerince a Sárvíz-csatorna, amely 110 km hosszon szeli át a Mezőföld és a Sárrét térségét. A Sárvíz itt a Nádor-csatorna és a Malom-csatorna ágakból áll. A Nádor-csatorna vizét felhasználva két nagyobb mesterséges tavat alakítottak ki: az északi tó 5,5 ha, a déli 13,5 ha alapterületű, továbbá egy kisebb dísztó került kialakításra a Cifrakertben. A Malom-csatornába nyugatról belefolyik még egy kisebb vízfolyás. A talajvíz mélysége 2 m körüli. A löszben a rétegvíz igen kevés, nem éri el az 1 l/s.km2-t.

A térség növényföldrajzi értelemben a Mezőföldi flóratarományba (Colocense) tartozik. Flórája és vegetációja alapján egyaránt átmeneti jelleget mutató, középhegység-peremi potenciális erdőssztyepp-terület, mélyebb fekvésű részein lápi- és mocsári vegetációval. A ma nagyrészt jelentősen degradált, ill. főleg mezőgazdasági területként hasznosított tájban, a természetközeli vegetáció elszigetelt foltokban maradt fenn. Klímazonális vegetációtípusa a tatárjuharos-lösztölgyes, ill. más hegylábi- és dombvidéki elegyes tölgyesek, melyek ma fragmentális állományok vagy az erdőgazdálkodás során átalakított, eljellegtelenedett erdők. Fajgazdag erdőssztyepp-flóra elsősorban – az évszázadok óta legfeljebb extenzíven hasznosított (legeltetés, üdébb völgytalpakon kaszálás) – löszvölgyekben maradt fenn, sajnos ez a tervezési területen, tehát Szabadbattyánban nincs, illetve a potenciális helyén crossmotor pálya van. A löszpusztagyepek számos típusa (pusztai csenkesz – Festuca rupicola, pusztai és csinos árvalányhaj – Stipa pennata, S. pulcherrima), a félszáraz gyepek és a sztyeppcserjések őrzik a pannon és kontinentális sztyeppterületek fajainak zömét.

A csekély méretű szabadbattyáni erdők szegényes vadállománnyal rendelkeznek. A zavarásnak kitett, közlekedési utakkal háborított területen nagy-, apróvadak, rágcsálók, és gyakori középeurópai madárfajok élnek. A vízállásos részeken a kétéltűek közül a barna varangy, zöld leveli béka, erdei varangy található. A nyitott, napos felületeken gyakran gyíkok sütkéreznek. A községben négy fehér gólya fészket tart nyilván a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Tájtörténeti vizsgálat

A mai Szabadbattyán területe a korábbi időszakok emberei számára is megfelelő adottságokat kínált a letelepedésre, a község a többi Sárvíz menti településekhez hasonlóan, több régészeti korszak településmaradványára települt rá. Ezt az őskortól (késő neolitikum, középső bronzkor, kelta kor) a középkor végéig terjedő, változatos régészeti emlékanyag is alátámasztja. A régészeti lelőhelyek kevés kivétellel a Sárvíz szabályozás előtti partját követik.
Szabadbattyán határa nem csupán egy élővízfolyás adta előnyöket kínált, hanem a Kelet- Dunántúl jelentős folyójának és közlekedési útvonalának számító Sárvíz egyik átkelőhelyeként stratégiai jelentőséggel bírt. A kedvező fekvésnek és földrajzi elhelyezkedésnek köszönhetően több fontos közlekedési útvonal is keresztülhaladt itt. Ennek egyik bizonyítéka a leendő Seuso Ipari Park területén nyilvántartott, római kori útrészlet.
A nagyközség neve elsősorban a római kori településmaradványok és emlékek miatt vált közismertté. A Péter-Bánkút-dűlőben 1993. óta folyó régészeti feltárások Pannonia eddig ismert legnagyobb méretű késő római (Kr. u. 4. századi) épületét, egy palotaszerű épületet hoztak napvilágra a Kr. u. II. századtól lakott település területén, amely ma védett régészeti lelőhely. A szakirodalomban Szabadbattyán még az V. századi germán sírleletek kapcsán számít fontos és sokat idézett régészeti lelőhelynek. A népvándorláskor későbbi évszázadaiban, az avarok, majd a honfoglaló magyarok is megtelepedtek a területen.
A besenyők által lakott község neve oklevélben 1279-ben bukkan fel először Bathyan (Battyán) alakban.

Szent István uralkodása alatt (1010 körül) híd épült a vízfolyáson. A Sárvízen Battyántól északra (Úrhidán) és délre is volt átkelőhely, de a középkorban egyre fontosabbá vált a Battyánnál lévő, amely Vámjával együtt a simontornyai Laczkfiaké, majd 1397 óta (előbb zálogban, később vétel és királyi adomány útján) a hírneves Battyániaké (battyáni Csapiaké) volt, kik innen vették nevüket. 1401-ben a fejérvári káptalan tartott jogot az itteni hídvámhoz. A középkorban „Bathyan" faluhoz tartozott Csapdapuszta/Csabja és Felsősomlyó. A templommal rendelkező Dus falu esetleg az Inzsenér-dűlőben található régészeti lelőhellyel azonosítható.

A híd védelmére erősség épült, ezt a török 1543-ban lerombolta, csak a ma is álló torony (kula) maradt meg. A három emelet magas torony elődje a tatárjárás után, a XIII. században épült fel a sárvízi átkelő melletti dombon, feltehetően lakótorony céljából. A törökök Székesfehérvár bevételekor, 1543-ban először lerombolták, majd miután a Fehérvár visszahódításáért vívott harcok idején a sárvíz egyetlen átkelőjének stratégiai szerepe megnőtt, a helyén új tornyot építettek. A kis erősség – amely körül a XVI-XVII. században szerény település alakult ki – a török kiűzése után elvesztette jelentőségét, az omladozó tornyot magtárként használták. Ekkor Battyán is török fennhatóság alá került. A hódoltság idején a jobbágyságot kettős adóztatás sújtotta. A török 1687-ben adta fel az átkelőt és az erősséget. Ezután a település újra a Batthyány család birtokába került.
A Rákóczi-szabadságharc pusztításai után 1710 -11-ben a tomboló pestisjárvány rendkívüli mértékben tizedelte meg a lakosságot, lakatlanná vált a déli településrész. A birtok földesura ekkor gróf Batthyány Lajos, aki országszerte hatalmas vagyonokat költött meglévő birtokai megtartására, az elzálogosítottak visszaszerzésére, és a gazdaságok fellendítésére.

Battyán felvirágoztatásához egyetlen lehetősége a betelepítés volt. Annak érdekében, hogy sikerrel járjon, kedvezményeket biztosított a letelepülőknek. Ebben az időszakban a település két részre szakadt: az északi településrészt nem érintette oly mértékben az elnéptelenedés, így az itt élő jobbágyokat kevéssé kellett pótolni, és kedvezményeket sem kaptak - ezt a területet nevezték Falubattyánnak. Az újonnan betelepített jobbágyok Battyánba kerültek. Az ő szabad költözési jogukról kapta a településrész a Szabad-Battyán elnevezést.

A település a kezdeti nehézségek ellenére a század második felére gyarapodásnak indult. Kialakult a településforma, a közigazgatás és a vallási élet is megélénkült. Szabad-Battyán római katolikus lakosságának kezdeményezésére 1743-ra felépült Szent László templom, majd a plébánia és az iskola is átadásra került.

A község területén a Sárvíz-völgynek az első katonai felmérés szerint még érintetlen sávját a második felmérés idejére csatornákkal vágták át. E két – részben mesterségesen kialakított – árok a Nádor- és a Sárvíz-Malomcsatorna nevet viseli. A fontos átkelőnél az I. katonai felmérés három hidat jelöl.

A település az I. és II. katonai felmérés térképén gyakorlatilag azonos képet mutat. A 18. század utolsó harmadában készült térképen jól látszik a mai település eredeti (de máig meghatározó) szerkezete és a maival nagyjából megegyező területhasználat: a Sárvíz és mellékágai mentén ekkor is gyepek (kaszálók, legelők) voltak, a nyugati külterületen szántók domináltak, az erdőterületek már ekkorra erősen visszaszorultak a művelésre kevéssé alkalmas maradványterületekre.

A Sárvíz völgye a XVIII. században mocsaras terület volt, ahol a környező települések lakói halászatból, nádvágásból és malmok üzemeltetéséből éltek, amit a magasabb területeken legeltető állattartással egészítettek ki. A Sárvíz mentén az érdemi folyamszabályozási munka már az 1760-as években megkezdődött. 1810-től vízszabályozási társulatot hoztak létre, amely „Sárvíz társulat” néven, az ország első vízszabályozási egyesülete volt. 1827-ben a Sárvíz új medrét Nádor-csatornának nevezték el. Tolna megye déli részén az 1850-es években végeztek a folyamszabályozással. A szabályozás eredményei közül három emelhető ki: a Sárvíz menti mocsaras területek felszabadultak az árvíztől, a terület szántónak, rétnek egyaránt használható lett – az egykori mocsarak helyén az ország egyik leggazdagabb termőterülete alakulhatott ki. Lehetővé vált a vízfolyáson akár 500 mázsás teher hajózására, így Fejér és Veszprém megye is közvetlen vízi kapcsolathoz jutott a Dunával. Tolna megye és egyúttal az ország legrégebbi víztársulata, a Nádor-csatorna Társulat fő tevékenysége a szabályozott folyószakaszok, csatornák rendben tartása, töltések építése volt.

A település fő közlekedési útjai (7. sz. főút, Sárszentmihályt és Tácot összekötő utak) a XVIII.-XIX. századi térképeken már megjelenő utak nyomvonalán alakultak ki. Az 1880-as években készült felmérés már jelöli a vasutat is.

Szabadbattyán az Első Katonai Felmérésen (1763–1787) Forrás: http://mapire.eu/hu/

Szabadbattyán a Második Katonai Felmérésen (1806–1869) Forrás: http://mapire.eu/hu/

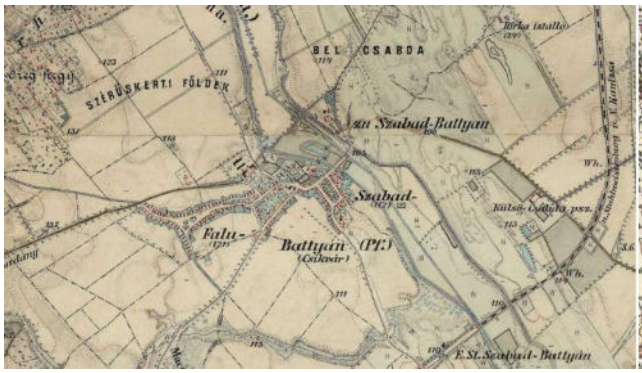

Szabadbattyán a Harmadik Katonai Felmérés (1869–1887) Forrás: http://mapire.eu/hu/

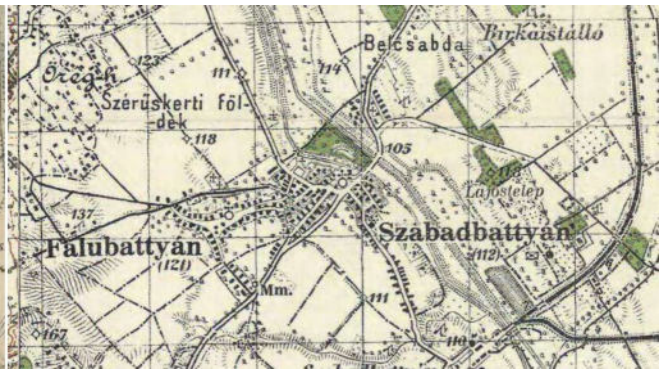

Szabadbattyán Magyarország Katonai Felmérésén (1941) Forrás: http://mapire.eu/hu/

A Cifrakertet az 1800-as évek elején Batthyány gróf felesége, Perge Erzse álmodta meg és telepítette. Az egykori Sárvíz folyó medrében egy tó kialakítására is sor került. A kertet és a tavat a II. katonai felmérés már ábrázolja. A kastély mára az enyészeté lett. A burjánzó növényzet, a bámulatos méretű és formájú fák létét a magas talajvíz és a dús tápanyag-utánpótlás magyarázza.
A község lakóterületein belül három különböző időszakban épült, így eltérő karakterű terület rajzolódik ki, a késő XIX. és korai XX. század építészeti örökségét hordozva. A lakóterületek jelentősen bővültek az 1960-as években, a lakóterületek beépülése jelenleg is tart. A lakóterületektől funkcionálisan elkülönül a településközpont és a gazdasági területek.
Az 1970-es években épült ki az M7-es autópálya azon szakasza, amely a település déli, vasútállomáshoz kapcsolódó területeit leválasztotta a településmagtól.
A település népességszám-növekedése a belterület kisebb mértékű terjeszkedésével járt, valamint az egykor nagytelkes falusias lakótelkek tovább-osztása, sűrűsödése volt jellemző az elmúlt évtizedekben.
Szabadbattyánban egyelőre nem létesültek jelentős, a tájképet nagyban meghatározó ipari-gazdasági létesítmények, a helyi lakosság többsége Székesfehérvárra jár dolgozni. A helyi, elsősorban kereskedelemmel, mezőgazdasággal, szolgáltatással foglalkozó vállalkozások mellett kisebb ipari üzemek létesültek: a legjelentősebb két üzem műanyagfeldolgozással és szerszámgyártással-javítással foglalkozik. A gazdasági funkciók nagyrészt az egykori termelőszövetkezetek, majorságok helyén telepedtek meg.

1.12.2.2. Tájhasználat értékelése

Szabadbattyán a megyeszékhely, Székesfehérvár szomszédságában, közúti tengelyek csomópontjában található. Közlekedési és infrastrukturális elemei meghatározóak településszerkezeti viszonylatban: ÉK-DNy-i irányban közúti és vasúti nyomvonalak szelik át a települést.
A beépített, vagy műszakilag igénybe vett (közlekedési) területek a közigazgatási terület kb. 13%-át teszik ki.
A kertvárosias jellegű lakóterületeken kívül jelentős területhasználati elemként jelennek meg az egykori termelőszövetkezetekből, majorságokból kialakult gazdasági területek. Az eredeti kúriák épület és kert egységei helyreállítandó tájtörténeti jelentőséggel rendelkeznek.
A települést keletről és délről a Sárvíz és mellékágai határolják. A vízfolyások mentén tájszerkezeti szempontból meghatározó, szélesebb természetközelinek mondható gyepes-ligetes területek, kisebb erdőfoltok és erdősávok maradtak fenn, értékes ökológiai folyosót képezve. A Sárvíz mentén mesterséges állóvizek kerültek kialakításra, elsősorban horgásztóként hasznosítva.
A település tájhasználatának áttekintéséhez jó alapul szolgál Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer (MePAR) felszínborítási térképe (lásd lent).
A külterületet a mezőgazdasági művelés dominálja, a szántóföldek a közigazgatási terület 2/3-át teszik ki. Számottevő a gyepgazdálkodás is a területen: a rétek, legelők a Sárvíz menti, mélyebb fekvésű térségben maradtak fenn.

A kertgazdálkodás a belterületen napjainkra visszaszorult, csak néhány tömbben maradtak fenn összefüggő, belső „kertségek”: pl. a Rózsa Ferenc utca és Arany János utca között, vagy a Szabadság utca – Bem József utca között. A községtől északkeletre a 7-es főút mentén fekszik „Emmaróza”, egy 60 hektáros kiterjedésű kertövezet - alapvetően a fehérváriak kiskertes, üdülési célokat szolgáló területe, de mára egyre többen laknak is a területén. A község keleti külterületén, közvetlenül az M7-es autópálya mellett pedig a Lajostelep nevű zártkert jellegű rész található. Az itteni kiskerttulajdonosok általában budapesti lakosok.
Erdőterületek kisebb foltokban találhatók, a keleti külterületeken vannak számottevő erdőültetvények. Szélesebb erdősávok szakaszosan az árkokat, csatornákat kísérik, továbbá a vasúti és autópálya mentén is telepítettek véderdősávokat. A mezőgazdasági táblákat tagoló mezővédő sávok rendszere hiányos. A sűrű faállományú, erdősültnek tekinthető területek aránya 10%.

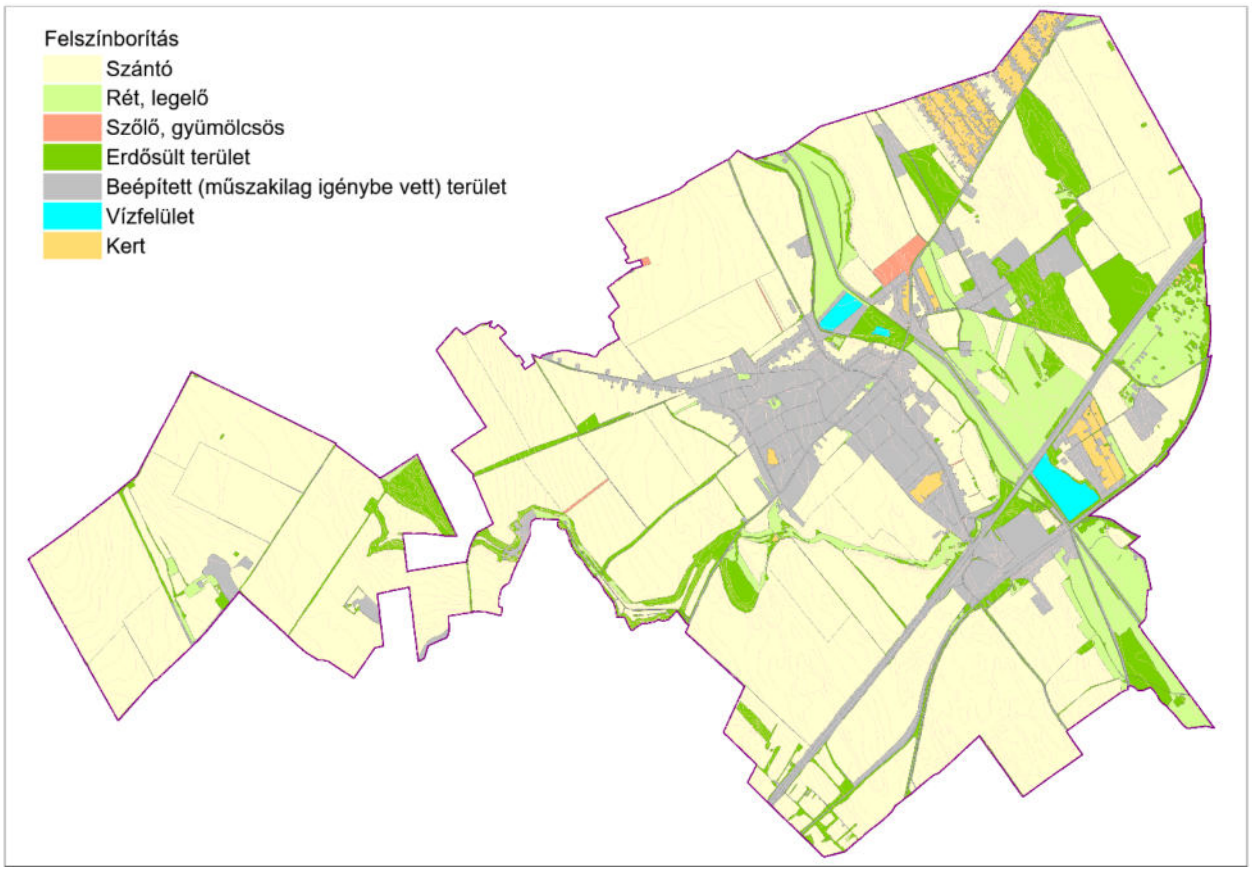

Szabadbattyán felszínborítási térképe (Forrás: MePAR)

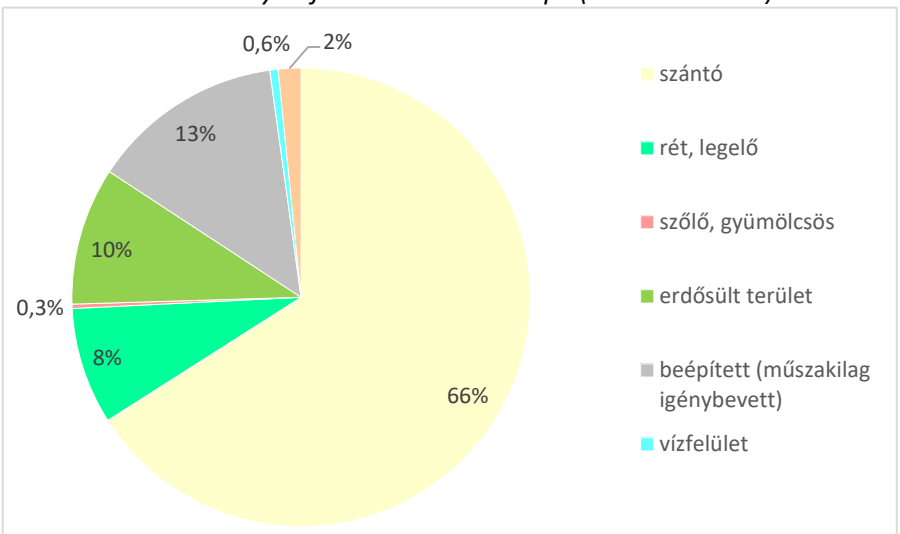

Szabadbattyán tájhasználati megoszlása az összevont MePAR kategóriák alapján

A külterület tájhasználatában meghatározó elemek a részben felhagyott külszíni bányaterületek. A három bánya közül aktív bányászat folyik a Herés-dűlő alatti külszíni homokbányánál, a bánya területe roncsolt foltként jelenik meg a tájban. Szintén meghatározó a település É-i részén szántókkal és DK-ről erdővel határolt területen található Szabadbattyán III. külszíni homokbánya látványa. A Kőszárhegy II. mészkőbánya telke a település DNy-i részét érinti kis méretben, nem jelenik meg zavaró tájsebként.

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Szabadbattyán területét érinti a 2019. január 2-ig hatályos Országos Területrendezési Terv (a továbbiakban: OTrT) 3/5. sz. mellékletén jelölt Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete. A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága által pontosított övezet a Sárvíz-völgyéhez köthető, az a belterülettől északra és dél-keletre elterülő természetközeli, tájképi szempontból is értékes területeket foglalja magában, továbbá a Malom-csatorna menti régészeti területet (tervezett régészeti park).

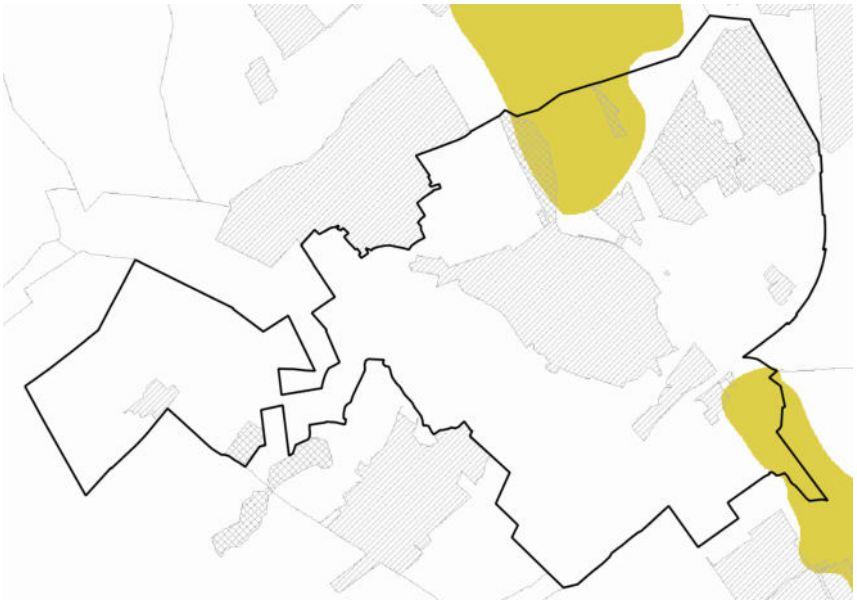

FmTrT 2/4. számú melléklet
Tájképvédelmi terület övezete

Az övezetre vonatkozó szabályokat az OTrT 14/A.§ tartalmazta. Ezeken a területeken általános tájvédelmi célkitűzés a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult tájak sajátos látványának, esztétikai jellemzőinek megőrzése.
A 2019. január 3-tól hatályos *Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről* szóló 2018. évi CXXXIX. törvény szerinti Tájképvédelmi övezet területét a területrendezésért felelős miniszter általi területi kijelölés alapján a felülvizsgálat alatt lévő Fejér megyei Területrendezési Terv tartalmazza majd.
Az egyedi tájértékek a táj arculatát meghatározó elemek, melyek nélkül a térség egyhangú, történelem nélküli lenne. Megőrzésük a helyiek identitástudatának megerősödéséhez és a táj diverzitásához elengedhetetlen. A hatályos településrendezési terv (és ezzel összhangban előzetes véleményében a Megyei Főépítész is) a következő értékek felvételét javasolja az egyedi tájérték kataszterbe:
1. Lajostelep, Popovics-kastély és kertje. Az eklektikus stílusú kastély 1910 körül épült.
2. Felsősomlyó, Wünscher-kúria és kertje. A kúria a XX. század első felében épült.
3. Fa gyalogos híd a Cifrakertben a Malomcsatorna felett
4. Temetők, kegyeleti park
5. Református templom és környezete
6. Római katolikus templom és környezete
7. Kula-torony és környezete

Az interneten elérhető TÉKA tájérték kataszter adatbázisában összesen 24 db (nem jóváhagyott) egyedi tájérték szerepel, a fentieken túl egyedi tájértékként meghatározva az értékes útszéli feszületek, kereszteket, a szobrokat, emlékműveket, valamint értékes faegyedeket (jelesfákat) is.

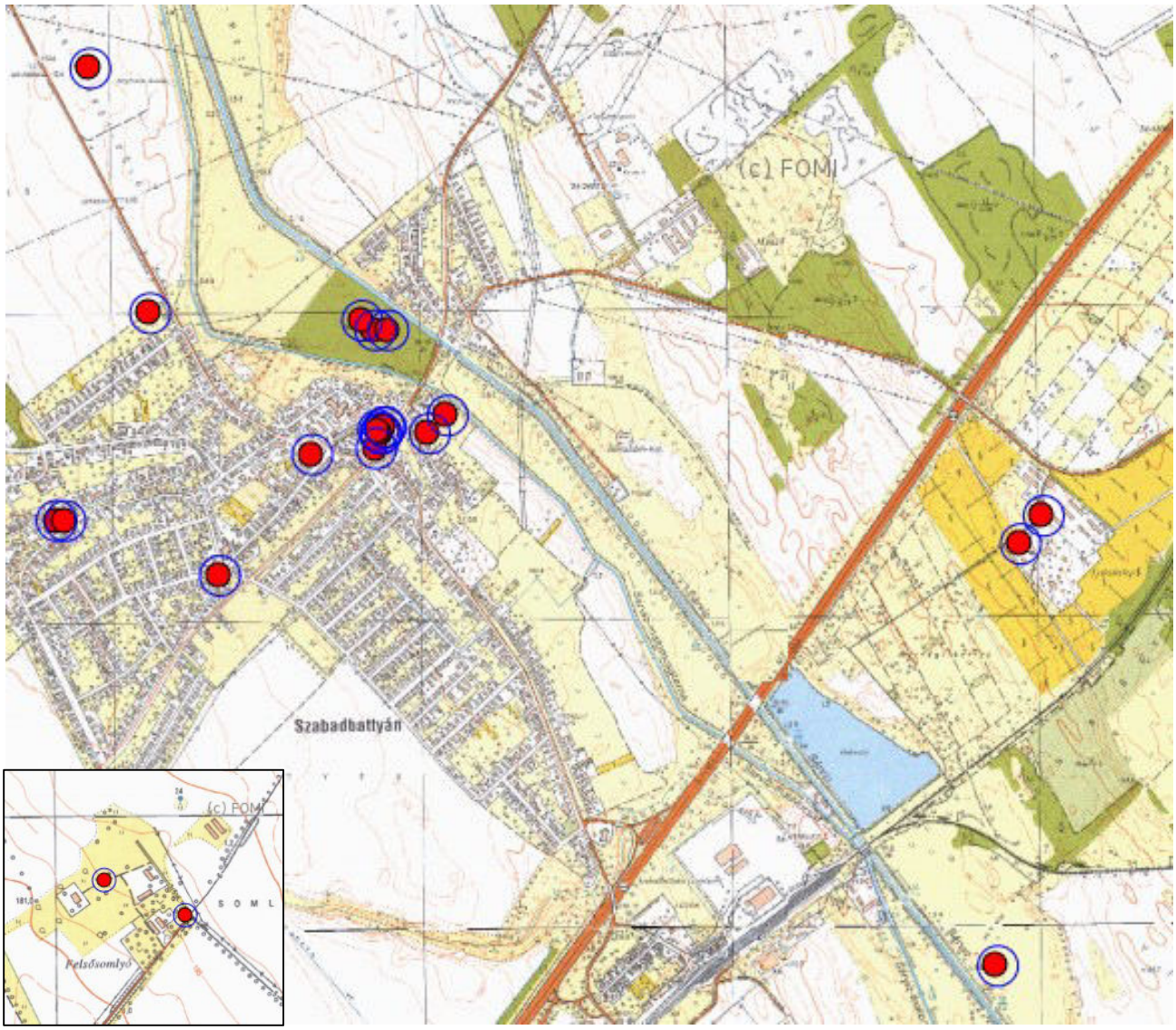

Egyedi tájértékek elhelyezkedése Szabadbattyán területén (Forrás: tajertektar.hu)

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

A nagyközség területén *a természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény hatálya alá tartozó országos jelentőségű védett természeti területet (beleértve az ún. ex lege területeket is), valamint a nemzetközi Natura 2000 hálózatba tartozó területeket nem érint.

Helyi jelentőségű természetvédelmi terület

Helyi jelentőségű természetvédelmi területként a Cifrakert van nyilvántartva (183/1978. (XII.19.) VB. hat.; nyilvántartási száma 6/18/TT/79; területe 7,4 hektár). Az angolparkot a Nádor-csatorna, és a Sárvíz-malomcsatorna között, a Battyány család kastélya köré építtette az 1870-es években gróf Battyány Lajosné. A hét hektár területen számos növényritkaságot lehetett megtalálni, ezért is kezdték a helyiek egyszerűen csak cifrakertként emlegetni.

A kastély a II. világháborúban megrongálódott, majd lebontották, a park ezt követően elvadult. A 2000-es évek elején községi összefogással elkezdték a terület rehabilitációját. A park kiemelkedő értéke az itt élő 42 hatalmas, öreg platánfa. A platánok nemcsak méreteikkel, hanem érdekes képződményeikkel is ámulatba ejtik az ide látogatót. A hét és a négy darabból álló facsoportokban az "anyató" gyökereiből fakadó sarjpéldányok sokszor alig különböztethetők meg az anyafáktól. A csoportokat 20-30 cm-es kerületű gyökérnyalábok hálózzák be és kapcsolják össze.

Az itt tenyésző platánegyedek törzskerülete 350-780 cm, de van egy 900 cm-es méretű is. A platánfákon kívül szintén hatalmas zöldjuhar, fehér nyár, magas kőris, nagylevelű hárs, hegyi és mezei juhar, illetve ostorfa példányok találhatók a területen.
A hatályos településrendezési terv további értékes faegyedeket, fasorokat javasol helyi jelentőségű természetvédelmi emlékként:

- Hársfa sor: Árpád u., Széchenyi utcai temető
- Hársfák: Damjanich u. 17 és 15 előtt; Rózsa F. és Telek u. sarka, Római kat. templom körül

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

Szabadbattyán közigazgatási területét az OTrT-ben meghatározott országos ökológiai hálózat övezetének magterület és ökológiai folyosó övezetei érintik.
Az ökológia folyosót a vízfolyások és a mellette fekvő gyepek, a magterületet azon belül az értékesebb, természeti területek alkotják. A hálózatba tartozik a Sárvíz-Malomcsatorna, Sárvíz-Nádorcsatorna medre és part menti területeik, valamint a település területén lévő állóvizek illetve az időszakosan vízállásos területek. Az ökológiai hálózat részeként nyilvántartott a helyi természetvédelmi oltalom alatt álló Cifrakert is.

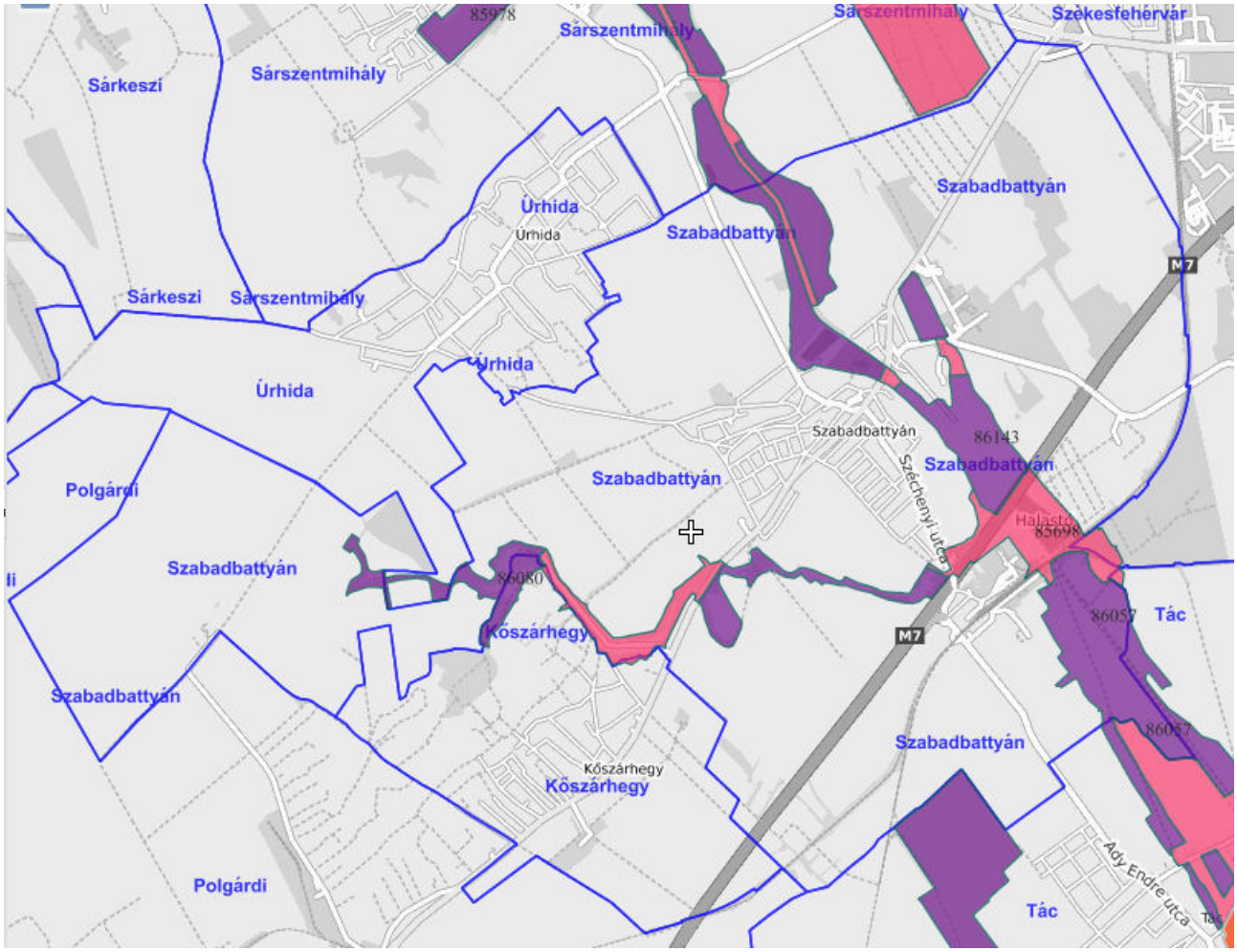

Országos ökológiai hálózat övezetei (Forrás: OKIR-TIR)
magterület ökológiai folyosó

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A települést az alábbi tájhasználati konfliktusok jellemzik:

- Alacsony erdősültségi arány, mezővédő erdősávok a külterületeken hiányoznak.
- Felhagyott és üzemelő külszíni homok és mészkő bányaterületek tájrehabilitációt igénylő tájsebek.
- Crossmotor pálya a potenciális erdőssztyepp területen.
- A gazdasági és ipari telephelyek védőfásításának, tájbaillesztésének hiánya.
- A mezőgazdasági területeket leválasztó településszegély hiánya.
- A kétoldali villany és távközlési oszlopsorok az utcák arculatát rontják, az utcafásítás lehetőségét nehezítik.

1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei

A település zöldfelületi rendszerének elemei a közterületeken kialakított közcélú zöldfelületek (közparkok, közkertek), a jelentős zöldfelületű létesítmények kertjei (pl. temető, oktatási- és egészségügyi létesítmények kertjei), lakókertek, külterületen az erdő- és mezőgazdasági területek (kertes területek), vonalas zöldfelületi elemek (utakat, vízfolyásokat kísérő gyepes, illetve fásított zöldsávok, fasorok).

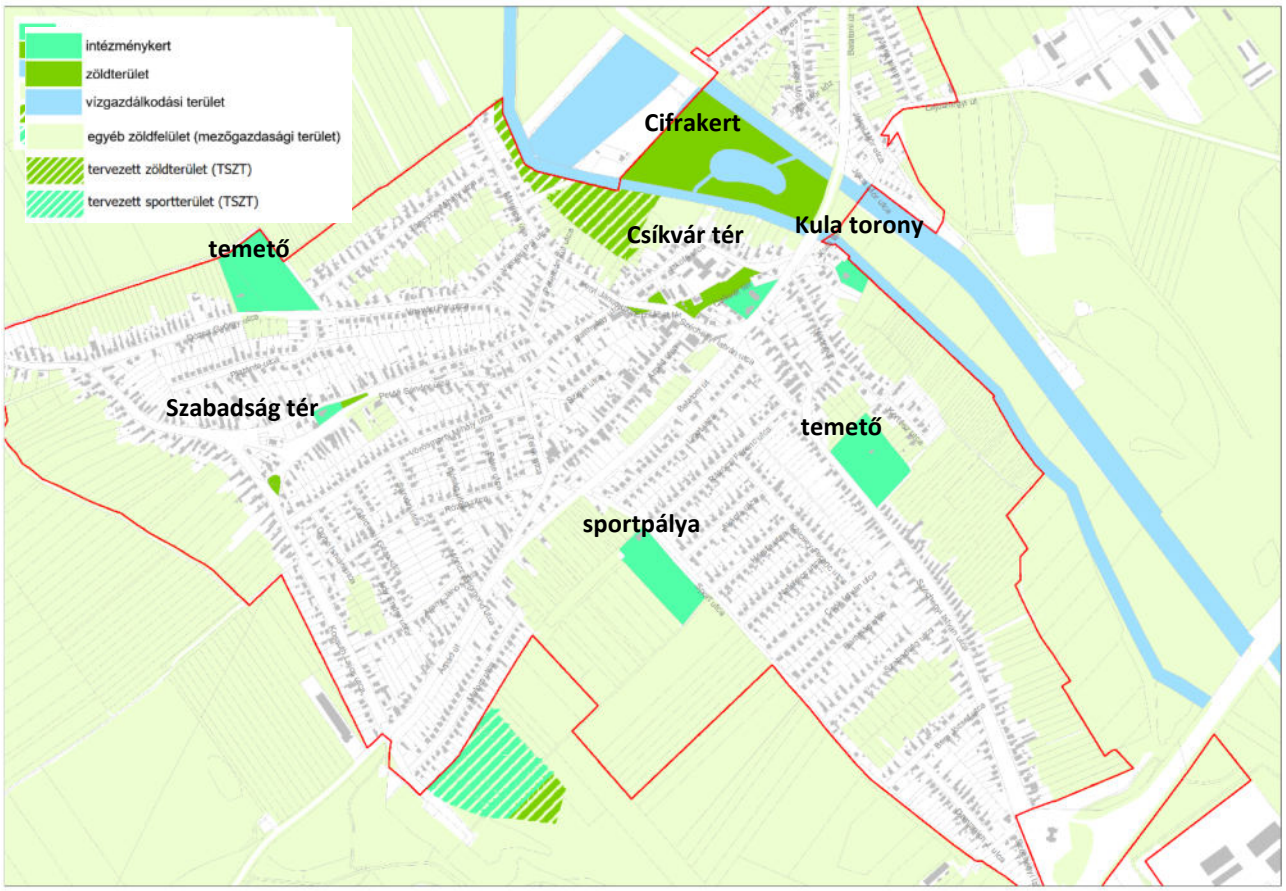

Zöldfelületi rendszer - belterület

1.13.1.1. szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Zöldterületek, közhasználatú zöldfelületek

A település legjelentősebb közpark besorolású területe a helyi védettségű Cifrakert, amely jelenleg alulhasznosított, rehabilitációt, kertészeti megújítást igénylő terület. A kert egyedülálló értékét képezi a jelentős faállománya. Az itt tenyésző platánegyedek méretei egyedülállóak, továbbá hatalmas zöldjuhar, fehér nyár, magas kőris, nagylevelű hárs, hegyi és mezei juhar, illetve ostorfa példányok találhatók a területen.

Jelentős közcélú zöldfelületek találhatók az árokpart mentén elnyúló Csíkvár tér területén, amely kellemes sétaútként, pihenőtérként funkcionál, összekötve a Polgármesteri Hivatal és a Szent Imre templom zöldfelületeit.

A településközpontban, a Petőfi utca és Szabadság tér környezetében további kisebb közkertek – díszítő és pihenőcélú zöldfelületek kerültek kialakításra, itt található egy jól felszerelt közösségi játszótér is. A Kula torony környezete is közcélú zöldterületként hasznosítható.

A hatályos TSZT-ben további, távlati zöldterületek kerültek kijelölésre a tervezett beépítésre szánt területek kompenzálására, a növekvő lakosság rekreációs igényeinek kielégítésére.

Közösségi szabadterületként kell megemlíteni a községi futballpályát is.

Cifrakert

56-os emlékmű

<u>*Utcafásítások, fasorok, zöldsávok*</u>

A közlekedési zöldfelületek fasorral szegélyezett utcáin többnyire gyümölcsfa- és hársfa fasorok állnak. A közterületek hiányosan fásítottak: bár a közterületek kellően szélesek, a kétoldali vízelvezető árkok és a közművezetékek jelenléte az utcai fasorok telepíthetőségét korlátozzák a meglévő zöldsávok így kihasználatlanok, fátlanok.

A zöldfelületi értékek közül helyi védelemre érdemes több jól megtermett, koros hársfa (Damjanich u. 17. és 15. előtt; Rózsa F. és Telek u. sarka, Róm.kat. templom körül), illetve hársfasor (Árpád u., Széchenyi u.-i temető).

A vízfolyások és állóvizek partja vonalas elemek részben nyitottak a közhasználat előtt. Több szakaszon gyomosak, horgászok használják, ökológiai rehabilitációra (revitalizációra) szorulnak.

A település központjában lévő ágyásokba rendszeresen évelő növények ültetésére kerül sor. A főbb útszakaszok menti oszlopokra muskátlit helyez ki az Önkormányzat, ezzel is csinosítva a környezetet. A zöldterületek rendezése és felújítása az önkormányzat folyamatos feladata.

<u>*Zöldfelületi intézmények, intézménykertek*</u>

A korlátozottan közhasználatú zöldfelületi intézmények közé tartoznak a temetők, a sportpálya és a különböző intézménykertek.

A temetők részben fátlanok, részben körbekerítetlenek.

Szabadbattyán intézményeinek (óvoda, iskola, templom, művelődési ház) kertjei megfelelnek az igényeknek.

Az egyedi tájértéknek javasolt, tájtörténet szempontjából is lényeges Wünscher- és Popovics kúriák kertjei felújításra szoruló, jelenleg nem látogatható, magán tulajdonban lévő zöldfelületi elemek.
A települési zöldfelületi rendszer szempontjából meghatározóak a korlátozottan közhasználatú, magas zöldfelületű intézmények:

- Cifrakert Óvoda – Árpád utca 40-44.
- Gróf Batthyány Lajos Általános Iskola – Iskola utca 7.
- Szabadbattyáni Móricz Zsigmond Művelődési Ház és Könyvtár – Árpád utca 10.
- Kula torony körüli „zöldterület”

„Battyán Carp Lake” horgásztó

Szent Imre templom és kertje

Gróf Batthyány Lajos Általános Iskola kertje

Kula torony

<u>*Erdőterületek*</u>
Szabadbattyán közigazgatási területén az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdőterületek nagysága 150,4 hektár, amely a közigazgatási terület mindössze 4,4%-a. Az üzemtervezett erdőterületek elsődleges rendeltetés szerint nagyobb részt védelmi rendeltetésűek (83 ha), a fennmaradó rész döntő hányadát az elsődlegesen gazdasági célú erdőültetvények teszik ki. Kiváló termőhelyi adottságúként nyilvántartott az összes erdőterület mintegy 1/3-a.
Az erdészeti üzemtervvel érintett területeknél nagyobb részt foglalnak magukba az erdősültnek tekinthető területek. A MePAR felszínborítási térképe alapján az erdők aránya 10% körüli (lásd *1.12.2.2. Tájhasználat értékelése* című fejezet).

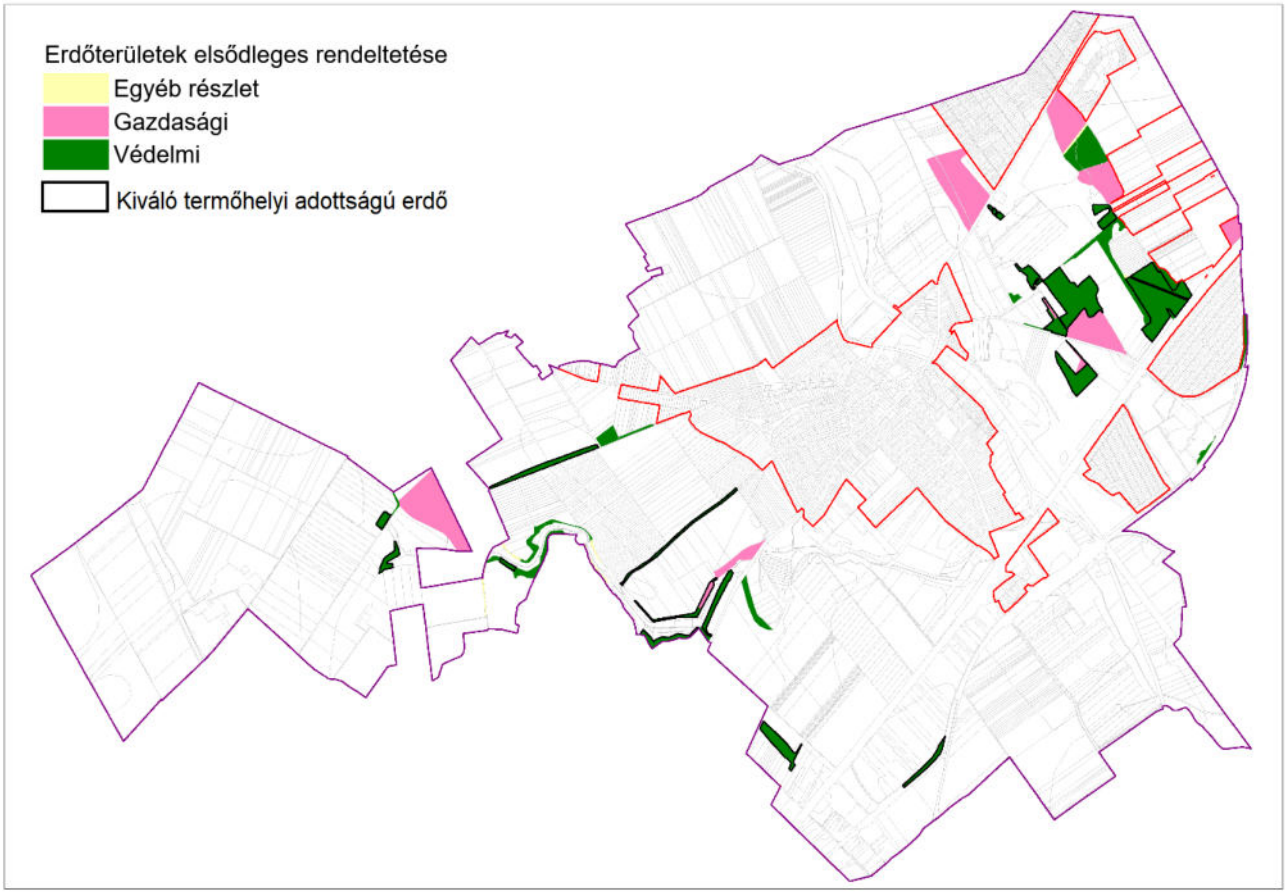

Erdészeti hatóság által nyilvántartott erdőterületek (Adatforrás: Pest Megyei Kormányhivatal)

A szabadbattyáni erdők nem tekinthetők természetes állományú és társulású erdőknek, mert mind telepített és intenzív használatú. A jelenleg védelmi rendeltetésű erdők nem természetvédelmi célúak, hanem talajvédelmi szempontból erózió megakadályozása céljából jelölte ki az erdészet véderdőnek. Az erdőkben megtalálható fő fafajok: akác, csertölgy, juharfélék, nyarak és éger.

Tájfásítás

Az országos közutak, valamint a mezőgazdasági területek, üzemi területek megközelítését szolgáló tájszerkezeti jelentőségű külterületi feltáró utak, csatornák mentén a tájfásítások nagy szereppel bírnak a víz- és szélerózionak kitett térség talajvédelme, és a levegőtisztaság-védelem, azaz a települési környezet szélerózió által okozott „porverés" elleni védelem szempontjából. Mind ezek mellett jelentős a hatásuk a táj ökológiai és tájképi értékének az alakításában.

Mezőgazdasági területek, kertek

A település nyugati részén kiváló termőhelyi adottságú termőföldek terülnek el. E szántóként hasznosított területek alatt kiemelten érzékeny felszín alatti vízbázis található, továbbá ezen mezőgazdasági területeket szélerózionak és vízerózionak is kitett területeknek jelöli a Fejér Megyei Területrendezési Terv.

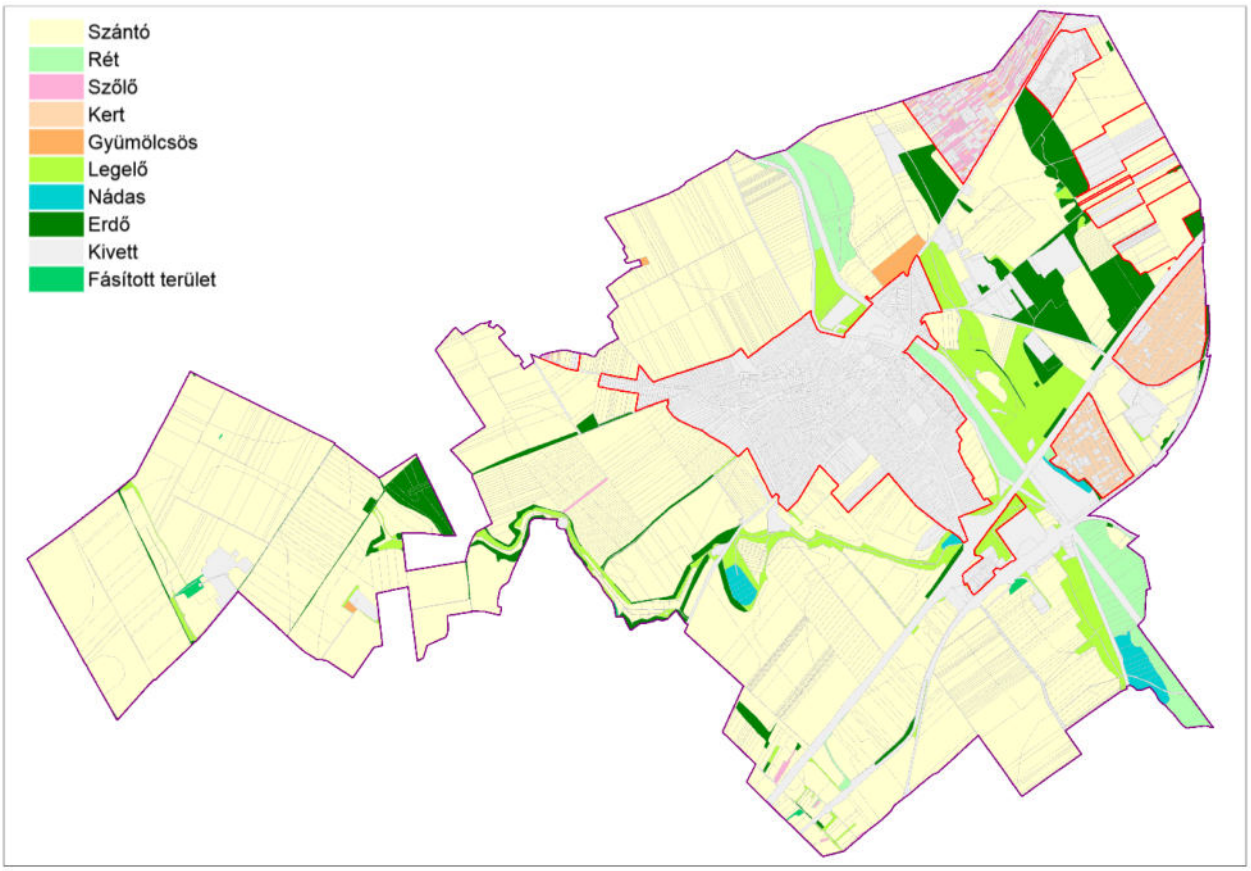

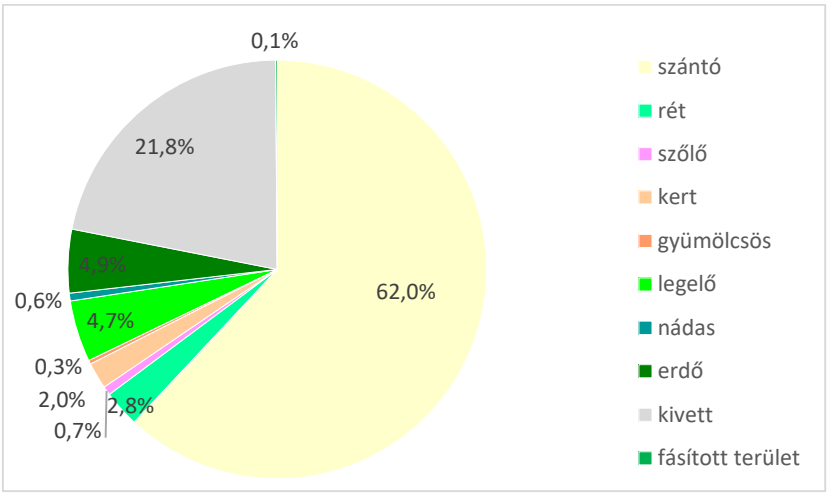

Szabadbattyán földrészleteinek művelési ág szerinti megoszlása a földhivatali nyilvántartás alapján

A gyepterületek a vízfolyások mentén találhatóak, részeit képezik az országos ökológiai hálózatnak (magterületek és ökológiai folyosó övezetei). A gyepek állapota annak ellenére, hogy az ökológiai hálózat részei, a természetvédelmi értékek szempontjából egyenlőre nem kifogástalan, de gyorsan regenerálódnak, így az invazív - és adventív-, és egyéb gyomfajok hamar eltűnnek, és helyükön természetközeli társulások jelenhetnek meg a területen.

Természeti területek

A védett és védelemre érdemes természeti, természetközeli területek leírását és lehatárolását az *1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék* című fejezet tartalmazza.

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

Egy település zöldfelületi ellátottságát a közösség által igénybe vehető zöldfelületek nagysága, illetve ezek térbeli elhelyezkedése határozza meg. Szabadbattyán belterületén a használati értékkel rendelkező közterületi zöldfelületek (közkertek, közparkok) összes nagysága kb. 9 hektárt tesz ki - a jelenleg alulhasznosított Cifrakerttel együtt. Az egy főre jutó zöldterületek nagysága így közel 20 m^2, ami igen kedvezőnek számít. A lakosság szabadtéri rekreációs ellátása szempontjából jó adottságként értékelhetők az egyéb, korlátozottan közhasználatú zöldfelületek, az előző fejezetben tárgyalt intézménykertek, a futballpálya, vagy az óvoda és iskola kertje. A település lakóházaihoz többnyire nagy kertek csatlakoznak, ami az itt élők egyéb szabadtérigényét tovább mérsékli, bár a közösségi zöldfelületek társadalom-formáló, szociális szerepét a magánkertek nem tudják teljes mértékben betölteni.
A hatályos TSZT távlatban a zöld- és egyéb rekreációs sportterületek nagyságát jelentős mértékben, több helyen tervezi bővíteni (lásd: *1.13.1.1. fejezet, belterületi zöldfelületi rendszer)* a távlatban beépítésre szánt területekhez kapcsolódóan, kompenzációs céllal, és a növekvő lakosság ellátását biztosítandó. A tervezett zöldterületek nagysága összesen meghaladja a 12 ha nagyságot.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái.

A település belterületén belül, a lakóterületek környezetében kevés a közösségi célú kialakított szabad tér, ami a lakosság szabadtéri közösségi rekreációs tevékenységére, időtöltésére, közösségi kapcsolattartására megfelelő módon alkalmas lenne.
A helyi jelentőségű természetvédelmi oltalom alatt lévő Cifra kert egyes területrészei átgondolt kertépítészeti rekonstruklciós tervekre alapozva játszótéri funkciók fejlesztésére is lehetőséget adhat, de a potenciális zöldfelületi lehetőséggel az önkormányzat még nem tudott élni.

A kisgyerkes családok, a fiatal lakosság számára is jelentős vonzerő a munkahely teremtés mellett, a pihenésre, játékra, sportolásra lakalmas rendezett zöldfelületek fenntartása, fejlesztése, bővítése, ami az új településfejlesztési koncepció javaslatai számára iránymutató lehet.

1.14 Az épített környezet vizsgálata

1.14.1 Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1 A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Szabadbattyán településszerkezetét egyrészt a természeti-, földrajzi adottságok, másrészt a történelmi emberi beavatkozások alakították formálták a mai alakra. A természeti és földrajzi adottságok között elsősorban a tágabb térséget is befolyásoló vízfolyásokat említhetjük, mint a legjelentősebb természetformáló erőt. A Nádor és a Malom-csatorna medre meghatározza a település morfológiáját. A csatornák medrétől keleti és nyugati irányban is fokozatosan emelkedik a terepszint. Azonban a település kelet-nyugati elnyújtott kiterjedését tekintve a szintkülönbségek nem jelentősek, hiszen nyugati irányba 90 m szintkülönbség tapasztalható a Nádor és a Malom-csatorna medre és a majd 8 km távolságra lévő legmagasabb területrészek között. Ez a szintkülönbség keleti irányban kevesebb mint 30 m, 2 km távolságon belül.
Szabadbattyán úthálózatának egy része (és az ezek mentén található telekstruktúra) a mai napig tükrözi a település középkori közlekedési és telek struktúrját. Ezek a Nádor, Széchenyi, Balatoni és Petőfi utcák belső, a településközponthoz legközelebbi részei. Az itt található telekstruktúra (mind méretük, mind alakjuk alapján) egyértelműen elkülöníthető a későbbi korok tudatosabb, már bizonyosan mérnöki szempontok alapján kialakított, (egységes méretű és alakú) telkeitől. Az úthálózat szerkezeti jelentőséggel bíró elemei az M7 autópálya és lehajtó ágai, amelyek a belterületen a Széchenyi utcába kötnek, továbbá a település belterületén keresztül haladó 7-es számú főútvonal, a Balatoni út. További jeletős szerkezeti szintű elemek a település déli, dél-keleti részén húzódó Budapest – Székesfehérvár – Nagykanizsa irányú, 30-as számú-, valamint a Székesfehérvár – Tapolca irányú 29-es számú vasútvonalak.

A település belterületén a lakófunkció dominál, ezen belül a kertvárosias-, illetve a falusias lakóterületek, emellett az olyan, nem zavaró jellegű (főként kereskedelmi és szolgáltató) tevékenységek vannak jelen, amelyek összeegyeztethetők a lakófunkcióval. A központi rész az Iskola – Batthyány – Petőfi – Telek utcák, valamint a Balatoni út által határolt területen fekszik, itt találhatók a település intézményei, amelyet a településszerkezeti terv is „lekövet" vegyes területfelhasználás (Vt és Vk) alkalmazásával. A nagyobb helyigényű és nagyforgalmú gyártás-, szállítmányozás és raktározás üzemépületei és telephelyei a külterületen találhatók, elsősorban a gyors székesfehérvári kapcsolatot jelentő Balatoni út közelében, valamint az M7 autópálya túlsó, Tác felőli területeken.

Szabadbattyán településszerkezetének uralkodó terület-, illetve tájfelhasználása a mezőgazdasági területfelhasználás – ez a teljes közigazgatási terület közel kétharmada. Emellett jelentős az erdő terület, illetve a vízfolyások-, valamint a partmenti részek sajátos felhasználású területei.
A mezőgazdasági területeken hagyományos szántóföldi gazdálkodás jellemző, a mezőgazdálkodáshoz kapcsolódó állattartás a közigazgatási területen szétszórtan, viszonylag kis területen – ugyanakkor a környező mezőgazdasági területektől elhatároltan – folyik.
A mezgazdasági területek között a 60-as évektől megjelentek a kisparcellás mezőgazdálkodásra kialakított zártkerti fekvésű területek, amelyek Szabadbattyánban is településszerkezeti befolyásoló értékkel bírnak. Ezen sajátos kialakítású területek a település közigazgatási területének majd 4,5%-át teszik ki, összeterületük 150,49 ha. Három, markánsan elkülöníthető területen találhatók: Az első az Emmaróza terület a 7-es számú főútvonal mentén Székesfehérvárral határosan terül el, az úttól északra. A másik két terület a Lajostelep nevű területen található az M7 autópálya és a Budapest – Székesfehérvár – Nagykanizsa vasútvonal közötti területen. Ezen területek közül – Székesfehérvár közelsége és a jobb megközelíthetősége okán – az Emmaróza területe kedvezőbb helyzetű, ez az intenzívebb használat a létesített épületek számában is megjelenik. (Megjegyzendő, hogy az ingatlan-nyilvántartási adatok szerint a Lajostelepi zártkerti területeken csak elvétve akad hivatalosan feltüntetett épület, jóllehet a légifelvétel tanúsága szerint, ha nem is olyan mértékben, mint az Emmaróza területen, de itt is jelentős számú épület található – mégis elmaradt ezen épületek feltüntetése, bejelentése.)

A tágabb térséget átfogó vízfolyások jelenléte mára – a folyamszabályozások és a mocsaras területek lecsapolásának következtében – lecsökkent, mégis jellemző és meghatározó településszerkezeti elemek, amelyek külterületi szakaszainak partmenti területei jellemzően szintén mezőgazdasági művelés alatt állnak, az érintett parti sávok (kezelési/beavatkozási) területeinek kivételével.

Szabadbattyán erdőterületei (több mint 165 ha az erdő művelésű terület nagysága) az igazgatási területen elszórtan helyezkednek el, nagyobbrészt a település keleti részén, ahol néhány nagyobb (20 ha-t meghaladó) tömb is található. Erdősült területek a vízfolyások mentén is megtalálhatók bár ezek jóval töredezettebb és a struktúrájuk vonlaszerűbb ahogy a vízfolyásokat követik,övezik.

1.14.1.2 Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján megállapítható, hogy Szabadbattyán területének legnagyobb részét, 62%-át a szántó művelésű ágú területek teszik ki. A kivett területek aránya is magas, körülbelül 22%. A településen kisebb arányban jelen van még erdő, gyep és kert művelési ág, valamint viszonylag kevés szőlő, nádas és fásított terület.

Művelési ágak területi megoszlása Szabadbattyánban	
Művelési ág	**Terület nagyság (ha)**
Szántó	2087,03
Gyep - rét	95,44
Szőlő	22,94
Kert	68,96
Gyümölcsös	9,84
Gyep - legelő	159,86
Nádas	20,15
Erdő	165,07
Kivett	733,04
Fásított terület	4,44

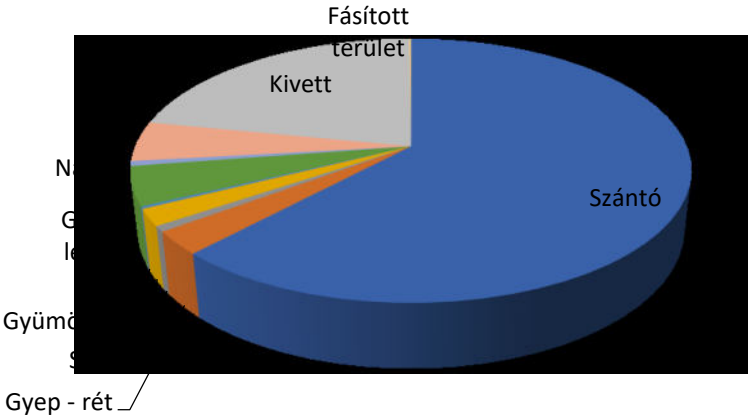

Szabadbattyán településen átlagosnál jobb minőségű az 5. minőségi osztályú gyümölcsös, a 2-4. minőségi osztályú szántó, a 4-5. minőségi osztályú szőlő, a 2-3. minőségi osztályú legelő és a 3-5. minőségi osztályú rét művelés ágú termőföld.
A művelési ágak és az azon belüli minőségi osztályok megoszlását, településen belüli elhelyezkedését a „Művelési ág vizsgálat minőségi osztályok szerint” megnevezésű térképmelléklet tartalmazza.

Az ingatlannyilvántartási adatok alapján Szabadbattyán közigazgatási területének 21,8%-a kivett terület, a többi mezőgazdasági, vagy erdőgazdasági művelési ágban regisztrált.
Az alábbi táblázat a művelési ágak nagyságát mutatja be, a közigazgatási terület arányában.

	erdő	**fásított terület**	**szántó**	**rét**	**legelő**	**kert**	**szőlő**	**gyümölcsös**	**nádas**
ha	165,1	4,4	2086,3	95,4	159,9	68,9	22,9	9,8	20,1
%	4,9%	0,1%	61,9%	2,8%	4,7%	2,0%	0,7%	0,3%	0,6%

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény értelmében átlagos minőségű termőföld az adott település azonos művelési ágú termőföldjeinek 1 hektárra vetített aranykorona értékeinek átlaga. A termőföldek osztályba sorolása a művelési ág figyelembevételével, nyolcas skálán történik.

SZABADBATTYÁN
Művelési ág vizsgálat minőségi osztályok szerint

Jelmagyarázat

Művelési ág

Szántó
- Minőségi osztály 2
- Minőségi osztály 3
- Minőségi osztály 4
- Minőségi osztály 5
- Minőségi osztály 6
- Minőségi osztály 7
- Minőségi osztály 8

Gyep - rét
- Minőségi osztály 3
- Minőségi osztály 5
- Minőségi osztály 6

Gyep - legelő
- Minőségi osztály 2
- Minőségi osztály 3
- Minőségi osztály 4
- Minőségi osztály 5

Erdő
- Minőségi osztály 3
- Minőségi osztály 4
- Minőségi osztály 5

Fásított terület
- Minőségi osztály 3
- Minőségi osztály 4
- Minőségi osztály 5

Nádas

Szőlő
- Minőségi osztály 4
- Minőségi osztály
- Minőségi osztály
- Minőségi osztály

Kert
- Minőségi osztály 5
- Minőségi osztály 6
- Minőségi osztály 7
- Minőségi osztály 8

Gyümölcsös
- Minőségi osztály 5
- Minőségi osztály 6

Kivett
- Minőségi osztály 0
- Minőségi osztály 1

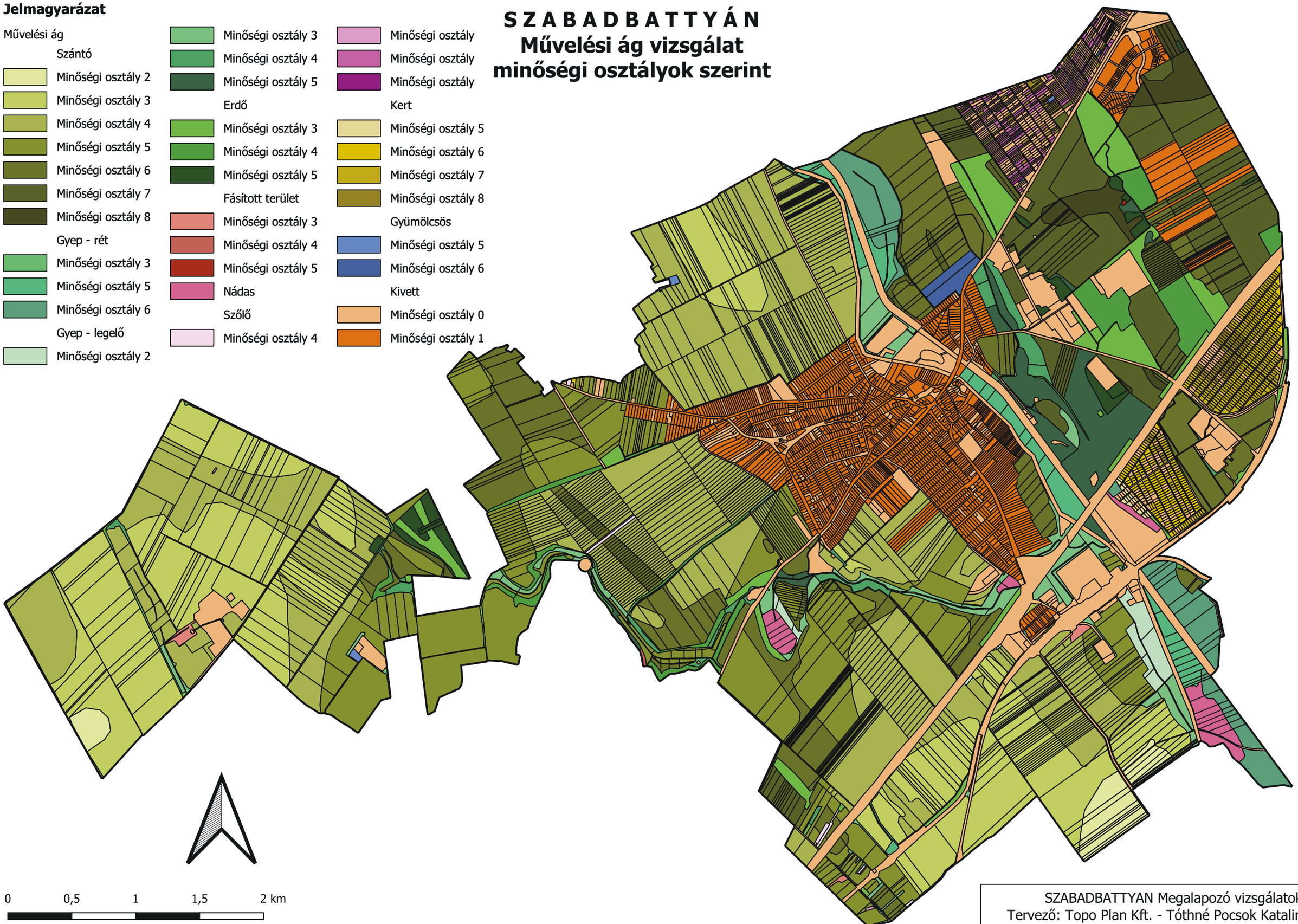

0 0,5 1 1,5 2 km

SZABADBATTYAN Megalapozó vizsgálatok
Tervező: Topo Plan Kft. - Tóthné Pocsok Katalin
2020. iúlius

A Fejér Megyei Kormányhivatal tájékoztatása alapján a településen átlagosnál jobb minőségű termőföldek: az 5. minőségi osztályú gyümölcsös, a 2-4. minőségi osztályú szántó, a 4-5. minőségi osztályú szőlő, a 2-3. minőségi osztályú legelő és a 3-5. minőségi osztályú rét művelési ágú termőföld.
Az egyes földrészletek minőségi osztályba sorolását (művelési ágtól függetlenül) az alábbi térkép ábrázolja.

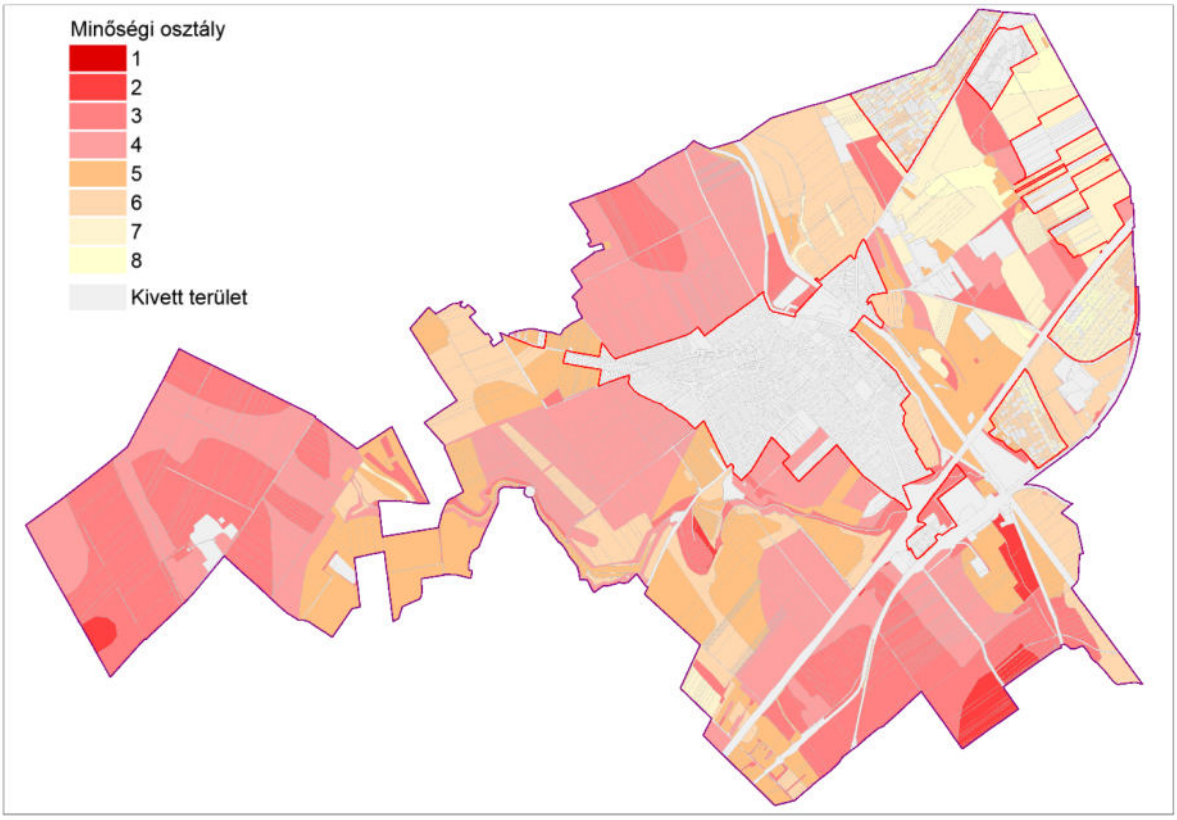

Termőföldek minőségi osztálya az ingatlannyilvántartás alapján

1.14.1.3 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A hatályos településszerkezeti terv az alábbi területfelhasználási egységeket különbözteti meg:

Beépítésre szánt területek

Lakóterületek:

- Kisvárosias lakóterület
- Kertvárosias lakóterületek
- Falusias lakóterület

Vegyes területek:

- Településközpont vegyes terület
- Központi vegyes terület

Gazdasági területek:

- Kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület
- Egyéb gazdasági terület
- Mezőgazdasági üzemi gazdasági terület

Különleges területek:

- Különleges sport és szabadidős terület
- Különleges temető
- Különleges szennyvíztisztító telep
- Különleges üzemanyagtöltő
- Különleges mezőgazdasági

Beépítésre nem szánt területek

A település igazgatási területének beépítésre nem szánt területeit használatuk általános, valamint sajátos jellege szerint a hatályos TSZT az alábbi területfelhasználási egységekre tagolja:

- közlekedési és közműterületek
  - közút (KÖu)
  - vasút (KÖk)
- zöldterület (közpark, közkert - Z)
- erdőterület
  - gazdasági célú (Eg)
  - turisztikai célú (Et)
  - védelmi célú (Ev)
- mezőgazdasági terület
  - általános - szántó (Má)
  - korlátozott használatú – gyep, rét (Má-0)
  - kertes mezőgazdasági terület (Mk)
- vízgazdálkodási terület (V)
- különleges beépítésre nem szánt területek
  - energia (Kk-en)
  - egyéb- sport (Kk-e)
  - régészeti park (Kk-r)
  - bánya (Kk-b)

Közlekedési és közműterületek

A HÉSz és az SZT az állami, az önkormányzati tulajdonú közutakat közlekedési területként jelöli, amelyeknek kisebb jelentőségű elemeit a hatályos TSZT a beépítésre szánt területfelhasználású terület részeként jelöl.

Zöldterületek

A HÉSs és az SZT a zöldterületeket Zkp jelű övezetbe sorolja. Zkp övezetbe soroltak a település jelentősebb zöldfelületi közterületei: a Cifrakert, a Csíkvár tér, a Szabadság tér, a Petőfi utcai zöldterületek, továbbá a hatályos tervek jelentős nagyságban jelölnek ki tervezett zöldterületeket elsősorban a fejlesztési területekhez kapcsolódóan. A településközpont vegyes terület és a meglévő erdő között kb. 8 ha-os közpark tervezett, mely elhelyezkedésénél, méreteinél fogva alkalmas lehet mind a település lakossága, mind a területen dolgozók szabadidős és rekreációs igényeinek kielégítésére
Az övezetben legfeljebb 1 %-os beépítéssel, kisebb alapterületű (200 m^2), legfeljebb 4,5 m építménymagasságú épületek építhetők. A zöldterületek funkcionális kialakítása, felújítása, rekonstrukciója, stb. csak kertépítészeti terv alapján valósítható meg.

Erdőterületek

A SZT-HÉSZ az erdőket a rendeltetésük alapján három eltérő övezetbe sorolja.

- **Az Ev jelű véderdő övezet,** melynek területén épület nem helyezhető el.
- **Az Eg jelű gazdasági célú és az Et jelű turisztikai célú erdőövezetek beépíthetőségét** az OTÉK határozza meg

A terv megtartja, és lehetőség szerint kiegészíti az erdőterületeket. Az Eureka lakóparkban tervezett kisvárosias és kertvárosias lakóterületeihez, sportterületéhez és intézményközpontjához kapcsolódóan védőerdő elhelyezését tartalmazza a településszerkezeti terv. A Székesfehérvár felé eső új gazdasági terület nyugati oldalán lévő erdő a terv szerint ugyanebbe a kategóriába kerül. A Seuso terület táji, környezeti kapcsolata, mind a biológiai aktivitás érték megőrzése szükségessé tette védelmi erdő kialakítását a nagyközség határa, valamint a tervezett főútvonal mentén. A védelmi rendeltetésű erdők bővítése az M7-es autópálya mentén és a volt hulladéklerakó területén javasolt.

Mezőgazdasági területek

Az SZT-HÉSZ a mezőgazdasági övezeteket az alábbiak szerint szabályozza:

- **Má jelű általános mezőgazdasági övezet**: a növénytermesztés és az állattenyésztés, az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás, -tárolás (mezőgazdasági hasznosítás) építményei, továbbá meghatározott esetekben lakóépület helyezhető el az övezetben. A beépíthető telekméretet a

szabályzat a művelésiághoz köti, a beépíthetőség max. 3% lehet. Lakóépület csak szőlő, gyümölcsös művelési ágban építhető. A mezőgazdasági birtokközpont kialakítása is szabályozott.

- **Mk jelű kertes mezőgazdasági övezet**: jellemzően kistelkes, kert („kiskert, hobbikert") használatú területrészek tartoznak ide. Az övezetben telkenként egy, ideiglenes tartózkodásra is alkalmas gazdasági épület (présház, szerszám-, vegyszer-, kisgép-, terménytároló), illetve egy földdel borított pince helyezhető el. Lakóépület és üdülőépület nem létesíthető. Állattartó telep nem alakítható ki. A beépíthető telekméret nagysága a művelési ághoz kötött, a beépíthetőség max. 5% lehet.
- **Má-0 jelű korlátozott használatú mezőgazdasági övezet:** a mezőgazdasági területnek az ökológiai-természetvédelmi, illetve vízvédelmi (környezetvédelmi) okokból sajátos helyzetű és használatú részei tartoznak ebbe az övezetbe. Az övezetben az egyéb, vízügyi, környezetvédelmim, vagy természetvédelmi jogszabályokban foglaltak betartása mellett a mezőgazdasági művelés, használat folytatható, épület azonban nem helyezhető el.

Vízgazdálkodási területek

A **V jelű vízgazdálkodási övezetbe** a Nádor-csatorna, a Malom-csatorna és egyéb vízmedrek, valamint a horgásztó területei tartoznak. A szabályzat nem tartalmaz az OTÉK-tól eltérő követelményeket.

Különleges területek

Beépítésre nem szánt különleges területeket négyféle övezetbe sorolja be a terv.

- **Kk-en jelű övezet – energia övezet**: Tilos-puszta majortól délre, meglévő szántóterületen került kijelölésre energiapark céljára. Max. beépíthetőség 2%.
- **Kk-e jelű egyéb- sport övezet**: A tó mellett sportterület került kijelölésre jelenlegi kiskertek területén. Max. beépíthetőség 2%, zöldfelület legkisebb mértéke 80%.
- **Kk-r jelű régészeti park övezet:** A Sárvíz-Malomcsatorna mellett, a régészeti területen tervezett bemutató park tartozik ide. Max. beépíthetőség 2%, zöldfelület legkisebb mértéke 75%.
- **Kk-b jelű egyéb - bánya övezet:** A külszíni homokbányaterületek tartoznak ide („Szabadbattyán I. és II."). Max. beépíthetőség 2%.

1.14.1.4 Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

A földhivatali ingatlan-nyilvántartási adatok alapján a településen legnagyobb számban a gazdasági épületek vannak, amelynek oka, hogy szinte minden lakóépülethez tartozik egy, vagy több gazdasági épület, továbbá ide tartoznak a külterületi gazdasági-, illetve a zártkerti területeken lévők is.

Az intézmény épületek a település központjában – a Csíkvár téren és környékén – csoportosulnak.

Épület funkció vizsgálat	
épület típus	**db**
Lakóépület	1767
Üdülőépület	3
Intézményi épület	68
Üzemi épület	31
Gazdasági épület	2069
Vegyes funkciójú épület	3

Jelmagyarázat:

1.14.1.5 Alulhasznosított barnamezős területek

Barnamezős területek a korábban használt, jelenleg használaton kívüli vagy alulhasznosított területek, amelyek nincsenek mező-, vagy erdőgazdasági művelés alatt és nem borítja természetes növénytakaró. Ezek jellemzően leromlott állapotú, gyakran szennyezéssel terhelt egykori ipari, gazdasági, felhagyott katonai, vagy vasút területek. Többségében mesterséges felszínborítás jellemzi.

1.14.1.6 Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Szlömösödött területnek azokat a területeket tekintik, melyek épített környezetének állapota leromlott, elhanyagolt, emellett kedvezőtlen társadalmi folyamatok, konfliktusok színtere is.

Szabadbattyán területén nincs szlömösödött terület, ugyanakkor konfliktussal terhelt területnek tekinthetők az Emmarózán lévő zártkertek.
Az egykori zártkertben olyan kisebb épültek találhatók, amelyek gazdasági vagy pihenő céllal épültek, közművel kevésbé ellátottak, amelyeket részben Székesfehérvár közvetlen közelsége miatt, részben alacsony áruk miatt, egyre többen használnak lakás célra.

1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1 Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A telekméret és telekmorfológia vizsgálata az ingatlan-nyilvántartási alapadatok felhasználásával készült. Mindkét esetben elmondható, hogy alapvető különbség figyelhető meg a belterületen és a külterületen. Míg a külterületen elsősorban mezőgazdasági tevékenységre használt, 10 000 m^2 feletti telkek jellemzőek, melyek a település telkeinek körülbelül 11 %-át adják, addig a belterületen a 800-2000 m^2 nagyságú lakótelkek vannak többségben, illetve ebbe a kategóriába tartoznak még a zártkertek is. A 800-2000 m^2 nagyságú telkek a település telkeinek több mint 50%-át adják, amelyek körülbelül fele-fele arányban zártkerti és belterületi ingatlanok.

telekméret	db
<400	68
401-650	147
651-800	306
801-1200	1803
1201-2000	513
2001-3000	351
3001-5000	298
5001-10000	344
10001-30000	496
30001<	239

Szabadbattyán nagyközség szerkezetét alapvetően befolyásolják a táji adottságok, a Nádor- és a Malom-csatorna jelenléte, valamint a régi fő közlekedési útvonalak. A két elkülönülő önálló templommal rendelkező ősi településrész utcaszerkezete a terepadottságokat követve alakult.

Halmazos telekstruktúra

S Z A B A D B A T T Y Á N
Telekméret vizsgálat

Jelmagyarázat

Telekméret (m2)

- < 400
- 401 - 650
- 651 - 800
- 801 - 1200
- 1201 - 2000
- 2001 - 3000
- 3001 - 5000
- 5001 - 10000
- 10001 - 30000
- 30001 <

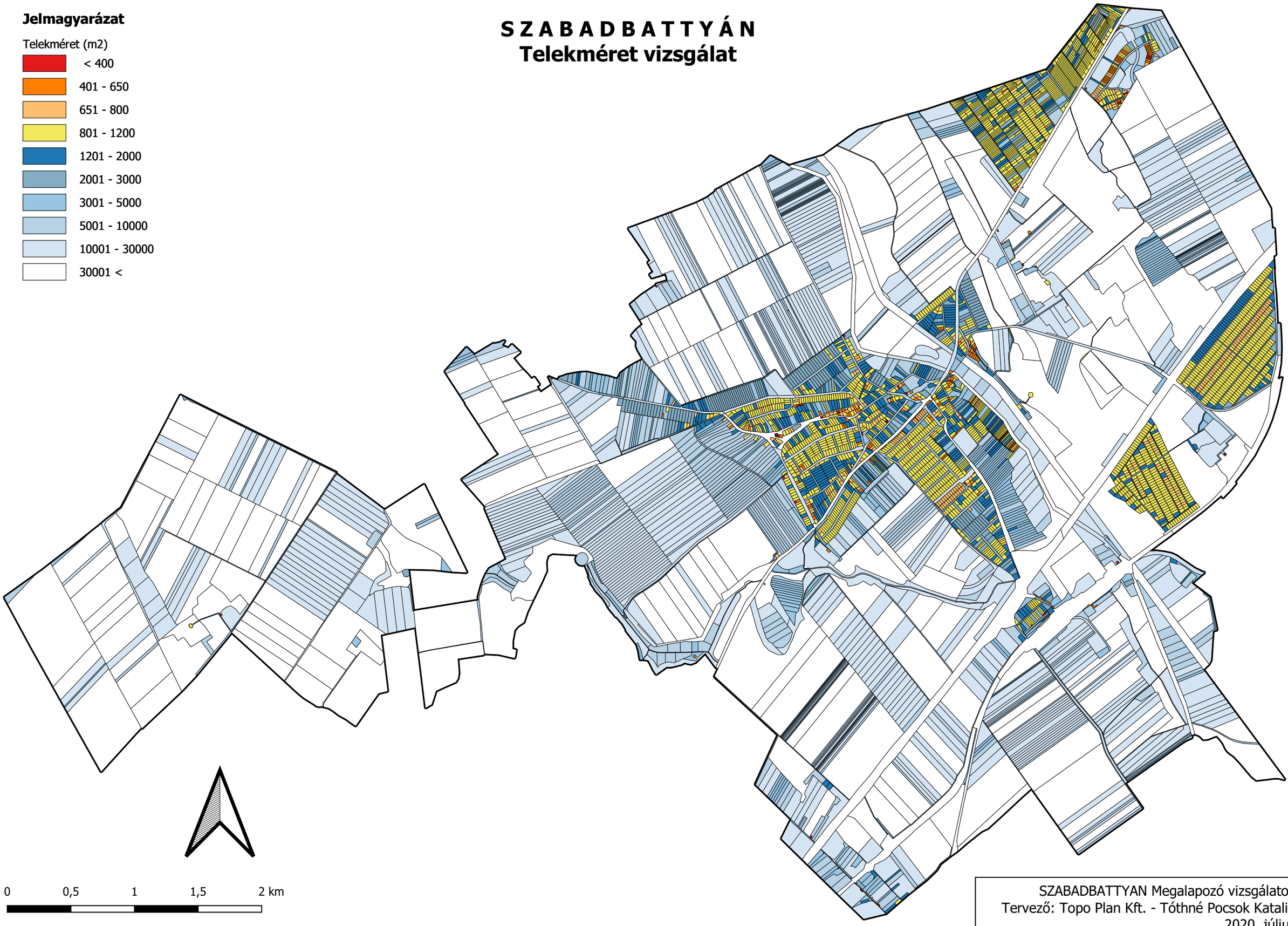

0 0,5 1 1,5 2 km

SZABADBATTYAN Megalapozó vizsgálatok
Tervező: Topo Plan Kft. - Tóthné Pocsok Katalin
2020. iúlius

SZABADBATTYÁN
Belterület telekméret vizsgálata

Jelmagyarázat

Telekméret (m2)

- < 400
- 401 - 650
- 651 - 800
- 801 - 1200
- 1201 - 2000
- 2001 - 3000
- 3001 - 5000
- 5001 - 10000
- 10001 - 30000
- 30001 <

N

0 0,5 1 km

SZABADBATTYAN Megalapozó vizsgálatok
Tervező: Topo Plan Kft. - Tóthné Pocsok Katalin
2020. iúlius

S Z A B A D B A T T Y Á N
Emmaróza terület
telekméret vizsgálata

Jelmagyarázat

Telekméret (m2)

- < 400
- 401 - 650
- 651 - 800
- 801 - 1200
- 1201 - 2000
- 2001 - 3000
- 3001 - 5000
- 5001 - 10000
- 10001 - 30000
- 30001 <

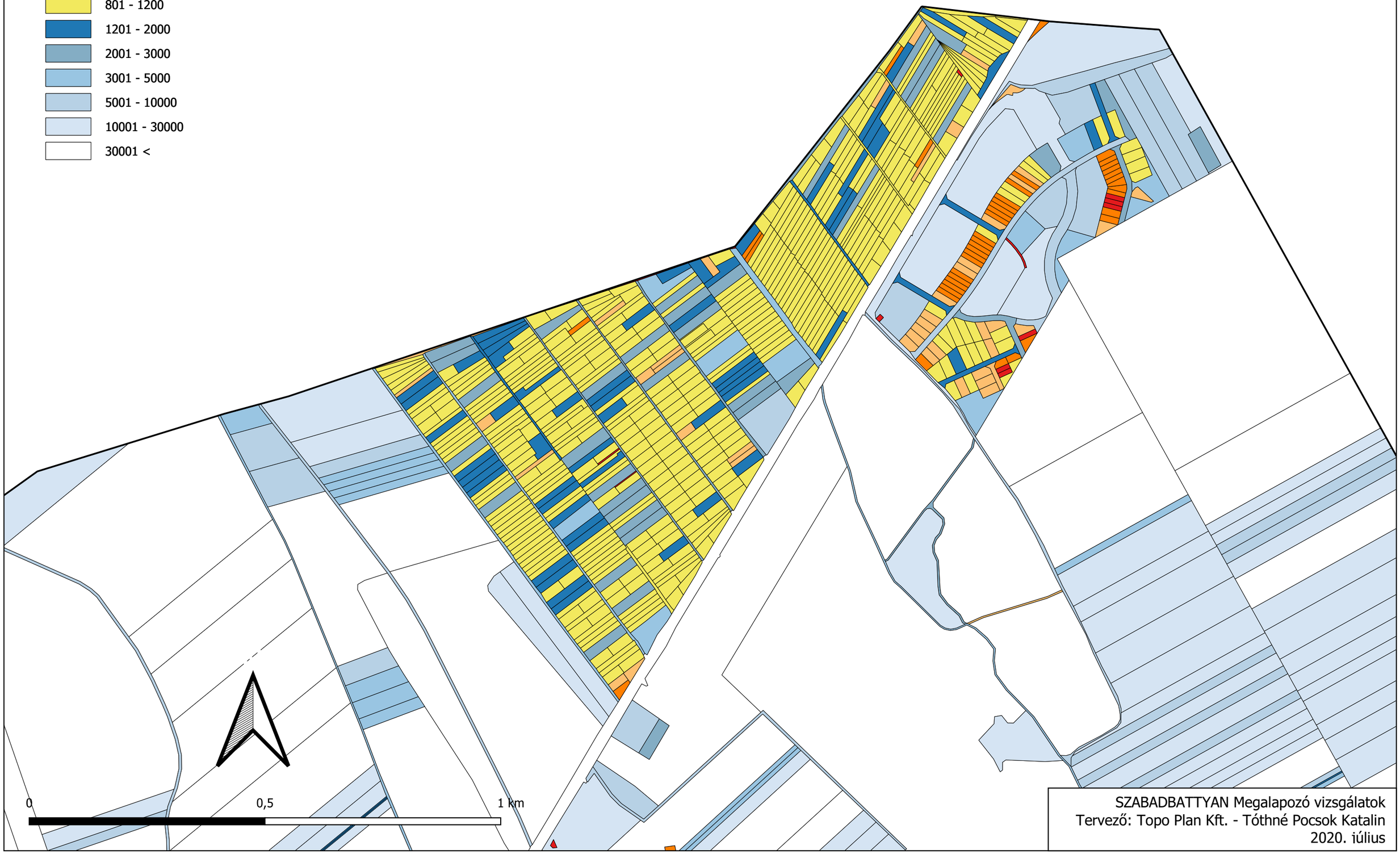

SZABADBATTYAN Megalapozó vizsgálatok
Tervező: Topo Plan Kft. - Tóthné Pocsok Katalin
2020. iúlius

S Z A B A D B A T T Y Á N
Tulajdonforma vizsgálat

Jelmagyarázat

Tulajdonforma

- Állami területek
- Egyházak és egyesületek területe
- Gazdasági társaságok területe
- Önkormányzatok területe
- Szövetkezeti területek
- Tartós földhasználók terület
- Természetes személyek területe

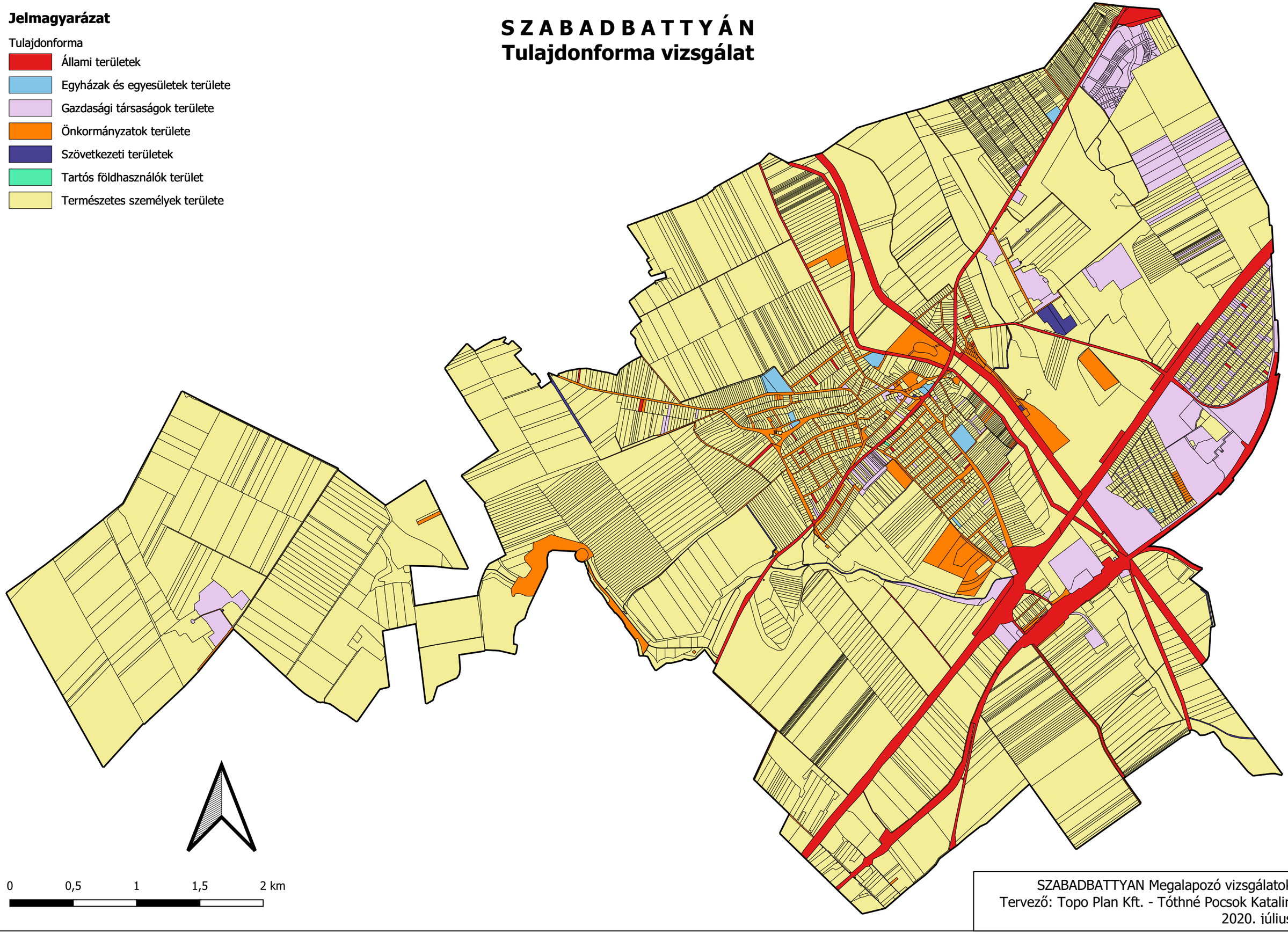

0 0,5 1 1,5 2 km

SZABADBATTYAN Megalapozó vizsgálatok
Tervező: Topo Plan Kft. - Tóthné Pocsok Katalin
2020. iúlius

SZABADBATTYÁN
Önkormányzati tulajdon belterületen

Jelmagyarázat

epulet

Tulajdonforma

Önkormányzatok területe

Földrészlet

0 0,5 1 1,5 2 km

SZABADBATTYAN Megalapozó vizsgálatok
Tervező: Topo Plan Kft. - Tóthné Pocsok Katalin
2020. iúlius

A település központi részének történetileg kialakult telekstruktúrája – igazodva a táji adottságokhoz – sűrű halmazos jellegű, míg a Széchenyi utca menti telkek a hagyományos szalagtelkes formát követik, melyek szélessége jellemzően 15-20 m, míg a hosszúsága néhol eléri a 150-200 métert is.

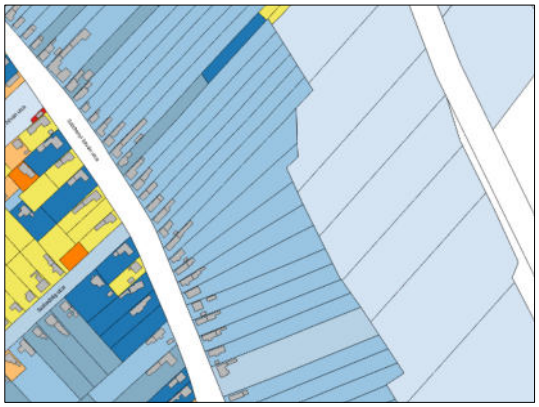

Szalagtelkek

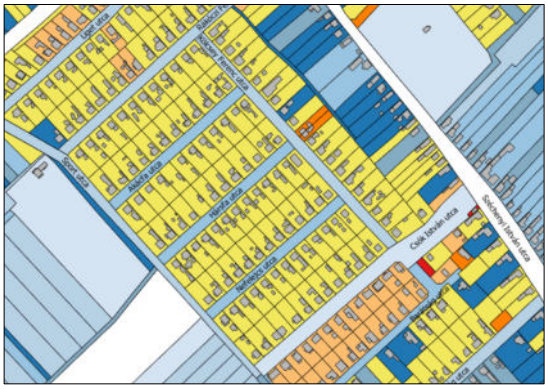

Szabályos telekforma

Az új településrészek a régi területtől délkeleti irányban helyezkednek el, ahol a szabályos téglatest formájú telkeken épültek a családiházak. A telkek mérete 20m x 40 (néhol 50m) nagyságú.

A település telekméretek szerinti vizsgálatát a „Telekméret vizsgálat”, a „Belterület telekméret vizsgálata”, valamint az „Emmaróza terület telekméret vizsgálata” megnevésű tervlapok mutatják be.

1.14.2.2 Tulajdonjogi vizsgálat

A tulajdonjogi vizsgálat az ingatlan-nyilvántartási alapadatok felhasználásával készült. Szabadbattyán területének több mint 85%-a természetes személyek tulajdonában van, a fennmaradó 15% állami-, egyházi-, önkormányzati-, szövetkezeti tulajdon és gazdasági társaságok birtokában van. Az ingatlanvagyonok szám- és területnagyság szerinti megoszlását az alábbi táblázat, a területi elhelyezkedését a „Tulajdonforma vizsgálat” megnevezésű tervlap mutatja be.

Tulajdonos	db	Terület-nagyság (ha)
Állami tulajdon	62	167,93
Egyházi és egyesületi tulajdon	14	8,87
Gazdasági társaságok tulajdona	330	186,7
Önkormányzati tulajdon	254	127,97
Szövetkezeti tulajdon	16	9,02
Tartós földhasználók	1	0,08
Természetes személyek tulajdona	3888	2865,57

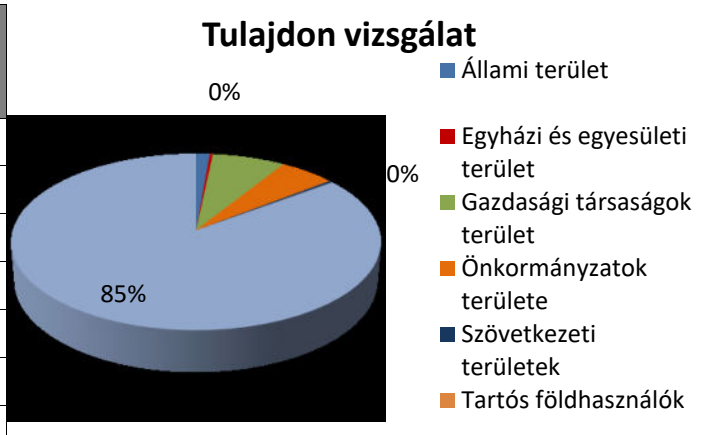

1.14.3 Önkormányzati tulajdon kataszter

Szabadbattyán Önkormányzatának jelenlegi törzsvagyonát, illetve ingatlanvagyonának területi elhelyezkedését az „Önkormányzati tulajdon belterületen” megnevezésű tervlap ábrázolja.
A település önkormányzati tulajdonának nagy részét a település közterületei (utcák, terek, Cifra kert) alkotják. Ezen kívül önkormányzati tulajdonban van többek közt az általános iskola, az óvoda, a bölcsőde, a polgármesteri hivatal, a művelődési ház és könyvtár, a Kula torony, az orvosi rendelők, a tájház, a sportpálya, a motocross pálya és 1 db lakás.

1.14.4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Szabadbattyán rendelkezik digitális alaptérképpel, melyet adatszolgáltatásként Budapest Főváros Kormányhivatala bocsátott az önkormányzat rendelkezésére. Az állami alapadatok (hivatalos alaptérkép) birtokában jelen vizsgálat során az épületállományra és környezetre geodéziai felmérése nem készült.

1.14.5 Az építmények vizsgálata

1.14.5.1 Funkció, kapacitás

Az ingatlan-nyilvántartási alapadatok szerint a Szabadbattyánban lévő épületek több mint fele gazdasági épület. Ez a magas érték annak köszönhető, hogy a gazdasági területeken lévő épületek mellett a lakóházak többségéhez melléképületként gazdasági épület kapcsolódik, illetve a zártkertekben lévő és épületállomány is gazdasági rendeltetésű.
A település épületállományának másik jelentős részét, közel 45 %-át a lakóépületek alkotják, szám szerint 1767 db-ot. A lakóépületek többsége egy lakásos családi ház, kisebb társasházak találhatóak a Telek utcában.

épület típus	db
Lakóépület	1767
Üdülőépület	3
Intézményi épület	68
Üzemi épület	31
Gazdasági épület	2069
Vegyes funkciójú épület	3

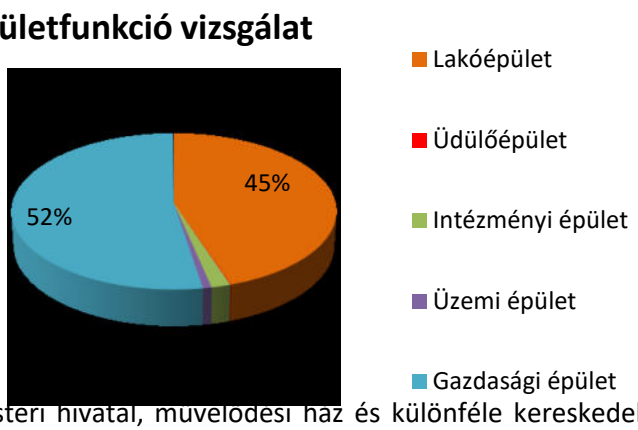

Az intézményi épületek (iskola, óvoda, polgármesteri hivatal, művelődési ház és különféle kereskedelmi, vendéglátó és szolgáltató épületek) a településközpontban koncentrálódnak, kapacitásukkal teljes mértékben kiszolgálják a nagyközség lakosságát. Az intézmények térbeli elhelyezkedését, központi csoportosulását az alábbi térkép jól szemlélteti.

1.14.5.2 Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

Szabadbattyán lakóterületein az oldalhatáron álló beépítés a jellemző beépítési mód, de kis számban szabadonálló beépítés is található.
Az oldalhatárra épült családi házas területek az egységes előkert megtartásával rendezett utcaképet mutatnak. Az előkert mérete körülbelül 1 és 5 méter között mozog úgy, hogy az épületek illeszkednek a szomszédos beépítés vonalához.
Az intézményi és a gazdasági területeken a szabadonálló beépítés jellemző, az elsőben sűrűbb, míg a másodikban lazább beépítettséggel.

A beépítés mértéke a telekterülettől függő, a beépítésre szánt területeken a kisebb telkeken nagyobb, 10 - 20% körüli. Megfigyelhető, hogy a központi rész intenzívebb beépítésű.
Külterületen a földrészletek döntő többsége (95 %-a) beépítetlen, mezőgazdasági művelés alatt áll. A beépített földrészletek között a legtöbbje 5-10 %-os beépítettség közé esik, ez a földrészletek 3,8 %-a.

Beépítettség vizsgálat				
	Teljes közigazgatási terület	**Belterület**	**Emmaróza terület**	**Külterület**
beépítettség	db	db	db	db
Beépítetlen	2706	426	167	1186
0-5%	539	164	340	24
5-10%	379	311	29	24
10-20%	732	711	0	10
20-30%	175	174	0	1
30-40%	23	22	0	1
40-50%	4	2	0	2
50-60%	2	2	0	0
60-70%	0	0	0	0
70-80%	0	0	0	0
80-90%	0	0	0	0
90-100%	5	4	0	1

Beépítettség vizsgálata a beépítésre szánt területeken

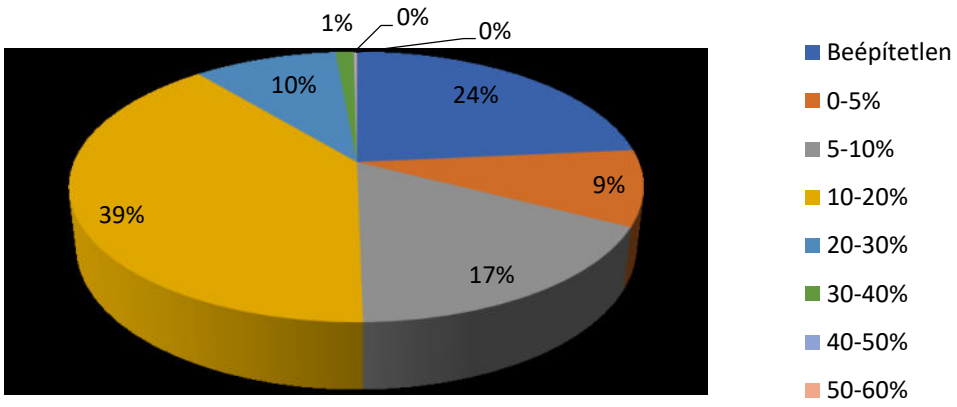

Szabadbattyán beépítettség-intenzitásának területi megoszlását három jellemző terület ábrázolásával mutatják be a következő tervlapok: a teljes közigazgatási terület tekintetében, lásd: „Beépítettség vizsgálat”, a település központi beleterületén, lásd: „Beépítettség vizsgálat belterületen”, valamint az Emmaróza zártkerti részen, lásd: „Beépítettség vizsgálat - Emmaróza terület”.

1.14.5.3 Magasság, szintszám, tetőidom

Szabadbattyán hatályos építési szabályzata háromféle lakóövezetet különböztet meg, kisvárosias-, kertvárosias- és falusias lakót. A kisvárosias lakóövezetben a megengedett legnagyobb építménymagasság 6,0 és 7,5 m közötti azonban ezek a területek még be nem épült, felhasználatlan területek.
A meglévő lakóterületek kertvárosias és falusias lakóövezetbe soroltak, ahol a megengedett legnagyobb építménymagasság szinte mindenhol 4,5 m, kivéve a Malom utcát, ahol 6,0 m.
A már meglévő, beépült településközpont- és központi vegyes területeken a megengedett legnagyobb építménymagasság 4,5-7,5 m közötti, a Seuso területén, a tervezett még be nem épült Vt-2 építési övezetben megengedett a 12,5 m.
A meglévő, beépült kereskedelmi-szolgáltató és ipari funkciójú gazdasági területeken a megengedett magasság egyaránt 7,5 -10,5 m közötti, a tervezett Seuso területen 12,5 m.

Szabadbattyán Nagyközségi Önkormányzat képviselő-testületének a településkép védelméről szóló 19/2017. (XI.29.) számú rendelete csak a „történeti településmag” területén fogalmaz meg a tető kialakítására szabályokat: csak magastetős épület építhető, legalább 25^0 és legfeljebb 45^0 hajlásszögű tetővel. A hajlásszögnek és a tetőgerincnek illeszkednie kell az utcaképhez.

A településen található épületek többnyire megfelelnek ezeknek az előírásoknak.
Igazodva a fenti szabályozási előírásokhoz a település épületállománya a lakóterületeken jellemzően földszintes, mindazonáltal megjelennek a hetvenes évek végén, nyolcvanas évek elején épült a földszint plusz egy emeletes, sőt egy-egy elszórt példa erejéig a földszint plusz emelet plusz tetőtér beépítésű lakóházak is.

Tetőidom tekintetében Szabadbattyán épületeinek túlnyomó része magastetős, amelyek többségében nyereg- és a sátortetős kialakításúak. Lapostetős családi lakóépületek csak elvétve találhatók.

Külön említést érdemel a beépítésre nem szánt mezőgazdasági kertes övezetbe sorolt, zártkerti rész (Emmaróza), ahol a kisebb léptékű, 4,5 m építménymagasságú földszintes, vagy földszint plusz tetőtér beépítéses épületek állnak, jellemzően egyszerű nyeregtetővel.

1.14.5.4 Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Szabadbattyán Nagyközségi Önkormányzat Képviselő-testülete 39/2018. (II.12.) önkormányzati határozattal fogadta el a Település Arculati Kézikönyvét. A Kézikönyv a beépített területek tekintetében több eltérő karakterű területrészt különböztet meg egymástól:

S Z A B A D B A T T Y Á N
Beépítettség vizsgálat

Jelmagyarázat

BEÉPÍTETTSÉG VIZSGÁLAT

- Épület

Beépítettség

- Beépítetlen földrészlet
- 0 - 5 %
- 5 - 10 %
- 10 - 20 %
- 20 - 30 %
- 30 - 40 %
- 40 - 50 %
- 50 - 60 %
- 90 - 100 %

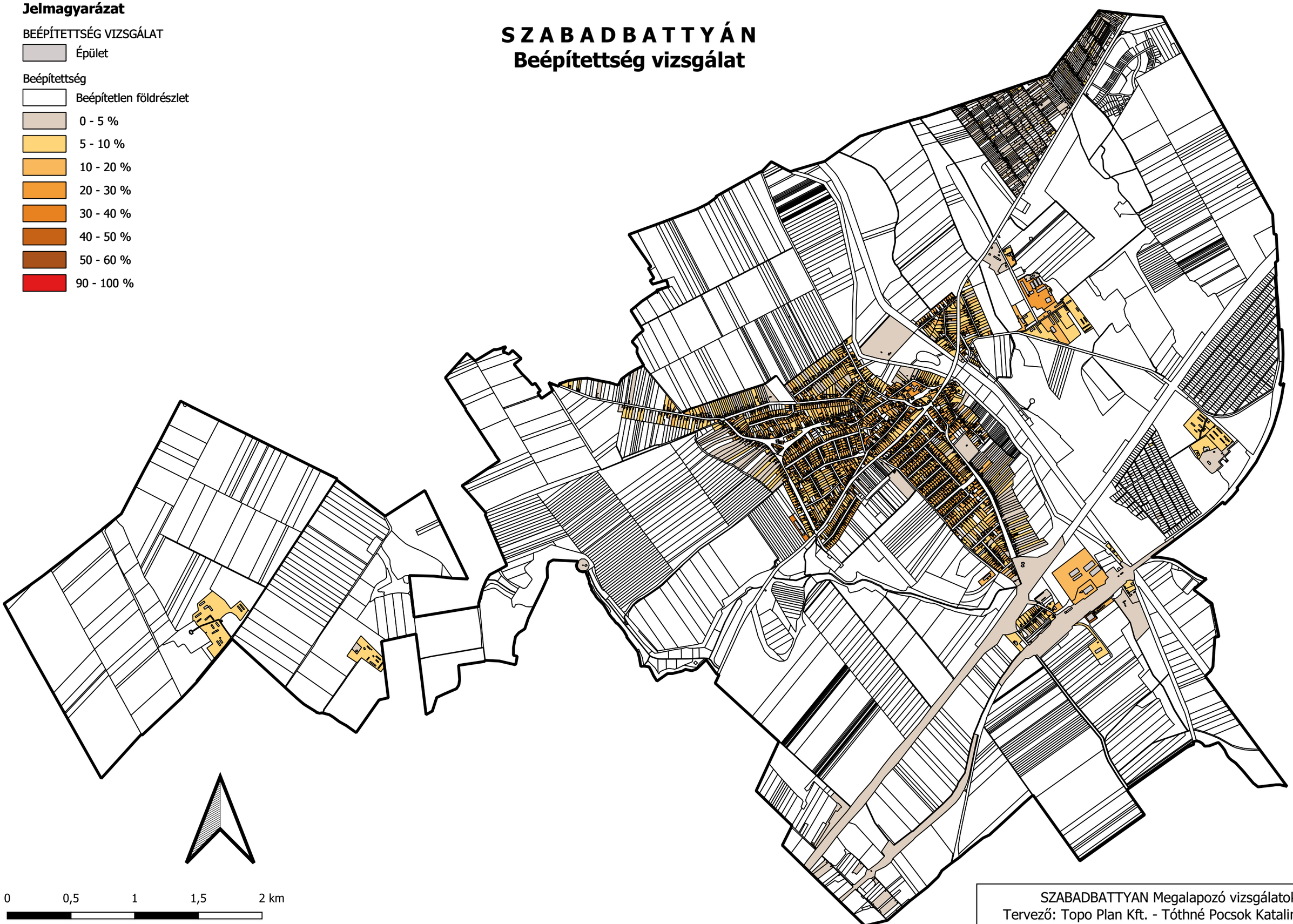

0 0,5 1 1,5 2 km

SZABADBATTYAN Megalapozó vizsgálatok
Tervező: Topo Plan Kft. - Tóthné Pocsok Katalin
2020. iúlius

SZABADBATTYÁN
Beépítettség vizsgálat belterületen

Jelmagyarázat

BEÉPÍTETTSÉG VIZSGÁLAT

- Épület

Beépítettség - belterület

- Beépítetlen földrészlet
- 0 - 5 %
- 5 - 10 %
- 10 - 20 %
- 20 - 30 %
- 30 - 40 %
- 40 - 50 %
- 50 - 60 %
- 90 - 100 %
- Földrészlet

0 0,5 1 km

SZABADBATTYAN Megalapozó vizsgálatok
Tervező: Topo Plan Kft. - Tóthné Pocsok Katalin
2020. iúlius

S Z A B A D B A T T Y Á N
Beépítettség vizsgálat
Emmaróza terület

Jelmagyarázat

BEÉPÍTETTSÉG VIZSGÁLAT

Épület

Beépítettség

Beépítetlen földrészlet

0 - 5 %

5 - 10 %

SZABADBATTYAN Megalapozó vizsgálatok
Tervező: Topo Plan Kft. - Tóthné Pocsok Katalin
2020. július

SZABADBATTYÁN
Örökségvédelem

Jelmagyarázat

Földrészlet

Örökségvédelmi adatszolgáltatás

Nyilvántartott műemlék

Régészeti lelőhely

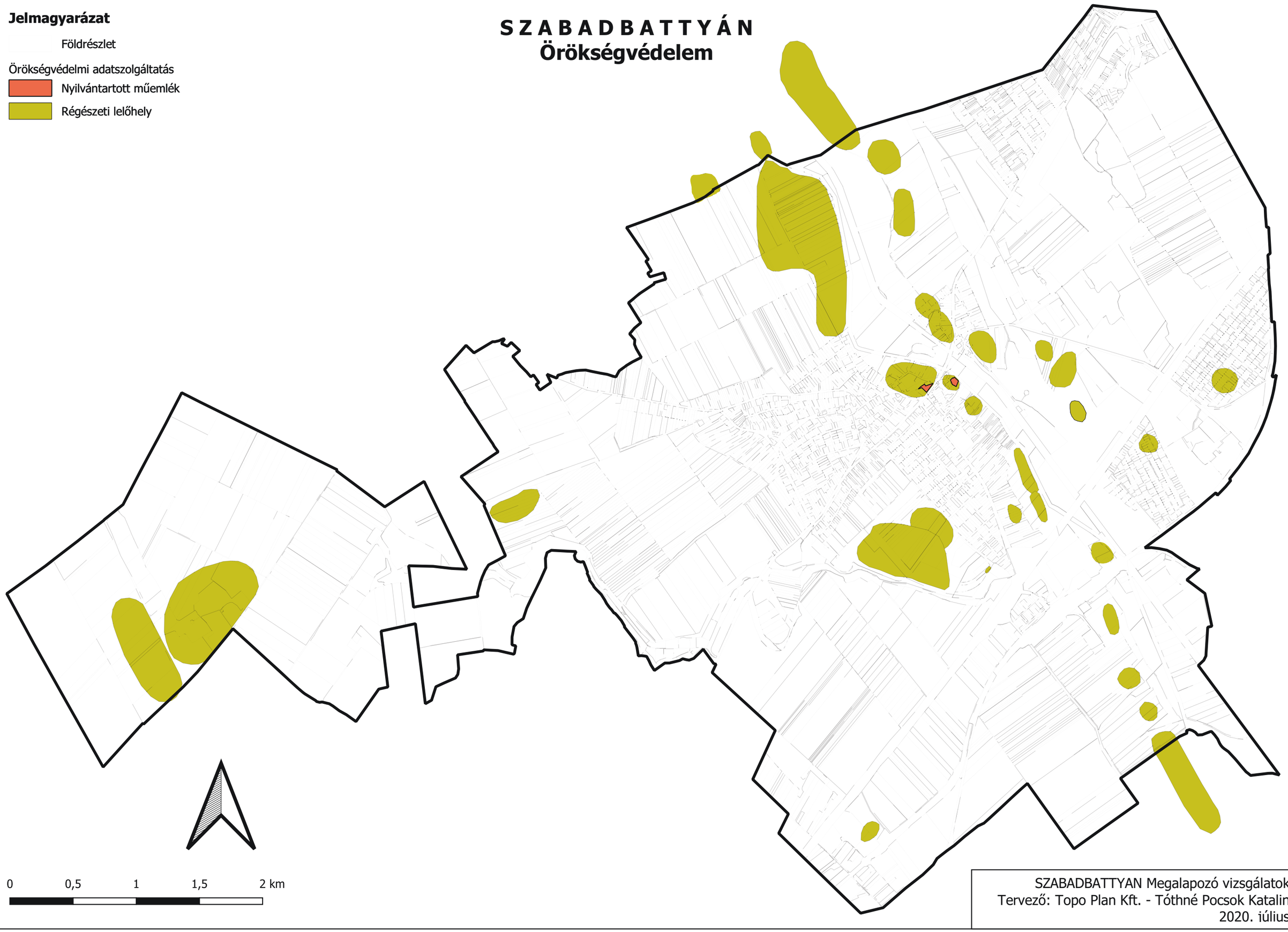

0 0,5 1 1,5 2 km

SZABADBATTYAN Megalapozó vizsgálatok
Tervező: Topo Plan Kft. - Tóthné Pocsok Katalin
2020. iúlius

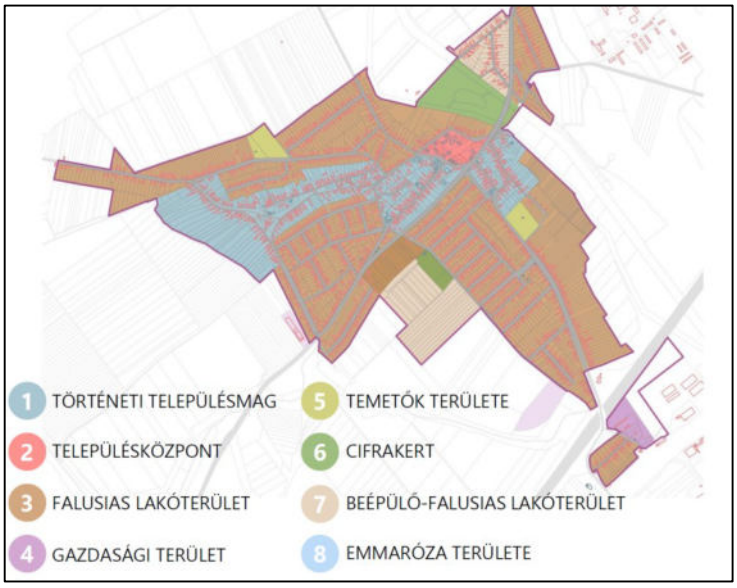

„Szabadbattyánt több magasabb rendű út szeli át, melyek között többutcás telekstruktúra alakult ki. Eredeti magja a mai Petőfi utca, közepén orsós térképződéssel, valamint a katolikus templommal szemközti szakasza a Széchenyi utcának. Többségében szalagtelkeken fésűs, előkertes beépítés a jellemző Szabadbattyánban, ahol – az arculati jellemzők tekintetében – hét eltérő karakterű területrész különböztethető meg. A beépített és a még beépíthető területek zöme lakóterület. A lakóterületeken belül három különböző karakterű terület rajzolódik ki, melyek különböző időszakokban és különböző funkcióval épültek be, s így az adott korszak jegyeit hordozzák magukon. A Történeti településmag szélesen húzódik kétpólusúan, mely jelzi, hogy régen két részből állt. Ez a rész a késő 19- korai 20. század építészeti örökségét hordozza. A beállt lakóterületek a mai főútvonalat és az onnan kiinduló utcákat szorosan körülölelő tömbök, melyek lakóterületként való hasznosítása tömbönként más-más időben, de jellemzően az 1960-as évektől indult meg, s a rendelkezésre álló építési telkek szinte mindegyike be is épült. Az új, folyamatosan fejlődő lakóterület Szabadbattyán külsőbb részén alakult ki, beépülése napjainkban is tart. A lakóterületektől funkcionálisan és így településképileg is elkülönül a még formálódó településközpont és a gazdasági területek, valamint a helyi jelentőségű természetvédelmi területe a Cifra parknak.

***Történeti településmag**: A történeti településmag területén a kialakult telkek, a telkek beépítése, a házak tömegformálása és az építészeti részletek őrzik még az egykori karaktert és a falusi léptéket. Ezen rész településszerkezetének kevés hatása van a települési összképre, mivel csak érintkezik a mai főútvonal vezetésének futástengelyével. A házak jellemzően az utcavonaltól 5 méteren belül állnak, jellemzően szűk utcafronttal és oldalhatáros beépítéssel. A református templomot szervesen közrefogja, míg a katolikus templomot a 7-es út levágja a településszövetről. A mostani településközponti részen ebből a beépítésből már nem maradt egybefüggő karakter.*

***Településközpont:** Területe a történeti falumag északi határán, részben annak a területén jött létre. A 7-es út forgalmi jelzőlámpás csomópontja található a déli részén, részben ennek is köszönhetően itt alakult ki az intézményi terület. Építészeti legújabb épületállomány jellemzi, változatos kialakítással. A Cifrakert felé nincs élő kapcsolatot biztosító megnyitása, kissé elrejti azt. Szép példa a felújított tájház az előtte kialakított térrel. A Polgármesteri hivatal előtt gondozott parkosított terület található. Területe nem viselkedik szerves egészként, köszönhetően a talán túl sok különböző funkciót ellátó mivolta végett, illetve az idők folyamán változó stílusú épületállományának.*

***Falusias lakóterület:** A településrész arculata, növényzettel átszőtt utcaképe jellegzetes mai magyar falusi utcakép. Jellemzően aszfaltozott úthálózata és a járda közötti széles zöldsáv biztosítja az utca kedvező zöld megjelenését. Elsősorban lakóterületi funkciója van, a főútvonal mellett találhatóak kiszolgáló egységek is. Egészére jellemző a sík utcakép és az oldalhatáros beépítés. Az előkertes beépítési lehetőséget biztosít zöldfelületek kialakítására, melyre gondozott, beállt utcakép jellemző. Az új építés egyre jellemzővé válik, de inkább a bővítés és a felújítás dominál. A fő közlekedési utak mentén megjelenik a szolgáltató funkció is, de nem kerül túlsúlyba.*

***Átalakuló falusias terület:** Az északi tömb már régebb óta lakott, de intenzívebb beépítésére az 50-es évek végétől került sor, mely csökkenő intenzitással, de a mai napig tart. A főút felől találhatóak a korábbi épületek, míg távolodva az elmúlt tíz év változó stílusban tervezett lakóházai veszik át az utcaképet.*

A település déli részén található egy beépítésre szánt tömb, ami a sportpályával a középpontjában folytatja a településszövet egyik legszabályosabb utcahálózattal rendelkező részét.

Gazdasági terület: *A gazdasági hasznosítású területeken jellemzően kereskedelmi, mezőgazdálkodási, szolgáltató létesítmények találhatók. Jellemzően telepszerűen, a belterület határán, illetve attól nem messze találhatóak. A település külső szélein találhatóak csarnoképületek, kevésbé frekventált telepítéssel.*
Ezek közül is legjelentősebb és a Kőszárhegy felőli településkaput is döntően befolyásoló a Fiers Mechanika irodaépülete és csarnokegyüttese. Ezen területeken az „iparitáj" épített elemei jelennek meg, a funkciók előtérbe helyezése mellett. Az épületek alakja és mérete leginkább a logisztikai és termelési szempontoktól függ, esetünkben szerencsére a városképi megjelenés sem szorult háttérbe. A cél, hogy ez a tendencia ne változzon és a gazdasági területek környezetében is általánossá váljon az értékes építtetés természeti környezet kialakítása, illetve a környező településszövethez való illeszkedés.

Emmaróza területe: *Területe a 7-es út mentén Székesfehérvár és Szabadbattyán között helyezkedik el. A területfelhasználás módja, a telkek mérete és elrendezése a hobbikertes felhasználást figyelembe véve lett meghatározva, így lakóépületek elhelyezése nem lehetséges.*
Csak a kertes mezőgazdasági funkcióhoz kapcsolódó épületek helyezhetőek el, de egyre több állandó lakhatást biztosító átalakítás, építés jellemzi. Ez a kettősség kihatással van a lassan átalakuló karakterére. Mivel közlekedési szempontból Székesfehérvár megyeközponthoz nagyon közel található és a lakosság jelentős része ingázó a munkába járás tekintetében, sokan állandó lakhelyet alakítanak ki. Ez nagyon szétdarabolja az amúgy egységesen beállt utcaképet, az oda nem illő bővítések és átalakítások miatt. Ez a folyamat egyre gyorsuló ütemben zajlik, mivel az eredeti, szőlőtermesztéssel és földműveléssel foglalkozni vágyó lakosok száma megfogyatkozni látszik."

forrás: Településképi Arculati Kézikönyv

1.14.6 Az épített környezet értékei

1.14.6.1 Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Szabadbattyán településszerkezetének kialakulásában az emberi beavatkozások történeti fejezetei mellett a természeti és földrajzi adottságok is nagy jeletőséggel bírtak. Ezek között elsősorban a vízfolyásokat említhetjük, mint a legjelentősebb természetformáló erőt.

Első katonai felmérés (1782-1785) *Forrás: https://mapire.eu/hu/*

A település történetét kezdetektől a Sárvíz, mint jelentős kiterjedésű (a Bakonytól a Szekszárdi dombságig húzódó) természetes vízgyűjtő terület határozta meg, amely minden korban meghatározó településszerketi befolyásoló tényező volt. A korai századokban – emberi beavatkozás hijján – még hatalmas kiterjedésű mocsaras területként, később a mocsarak lecsapolása hatására kordába szorított Sárvíz, illetve Malom csatorna mentén a csatorna jobb partján alakult ki a település első, korai állapota.

A település szerkezetét a fentebb említett természeti adottságok mellett az emberi tevékenység is alakította, amely jóllehet évszázadok során folyamatosan ment végbe, mégis az alapjai (maradványai) még a mai Szabadbattyán utcahálózatában is tetten érhetőek. A kereskedelmi és hadiutakból kifejlődött úthálózat és a földrajzi adottságok találkozásánál (esetünkben pl. ezen útvonal és a Sárvíz átkelési szakasza) ezek egymást erősítő hatása révén előbb Csíkvár néven erődítmény, majd vámszedő hely fejlődött ki itt a XIV. századtól.
A kor legprecízebb térképi ábrázolásainak (az első-, második, valamint a harmadik katonai felmérések) vizsgálata további információkat ad a település szerkezeti (utcahálózati és épületállománybeli) fejlődésére vonatkozóan.

A térképeken előbb „Sáár-viz”, majd Nádor és Malom csatorna néven történik említés Szabadbattyán legjelentősebb vízfolyásáról, amely (szabályozás hijján) a térképek tanúsága szerint is jelentős ártérrel rendelkezett.

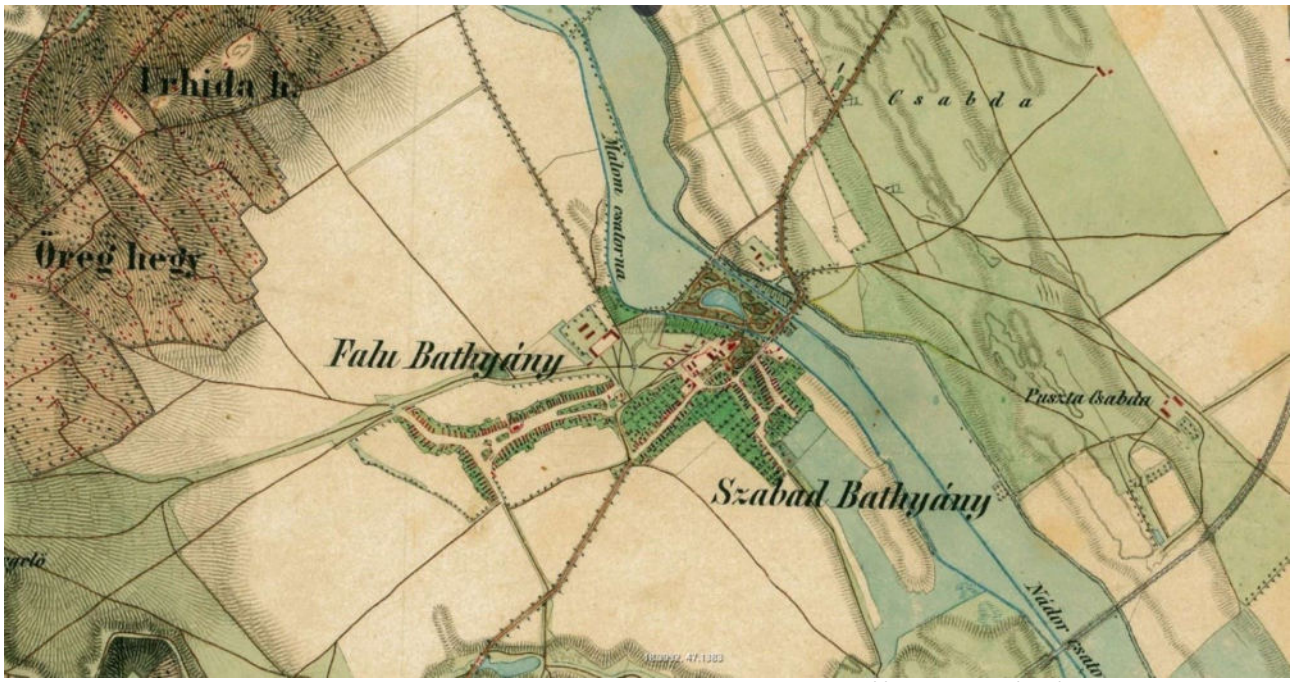

Második katonai felmérés (1819-1869) *Forrás: https://mapire.eu/hu/*

A térképek által szolgáltatott információk alapján beazonosíthatóak a mai Nádor és Széchenyi utcák, illetve az Úrhida felé vezető, nyugati irányú utak (a mai Petőfi és Dózsa György utcák), valamint felismerhető az akkori településközponttól délnyugati irányba húzódó, mai Balatoni út, mint Szabadbattyán legrégebbi településszerkezeti elemei.

Az úthálózat történelmi változásaihoz igazodik a telkek szerkezete is, ahol központi területek őrzik a hagyományos halmazos telekstruktúrát. Innen (a központi területtől) térben távolodva megtalálhatók a későbbi idők során kialakult szalagtelkes struktúrák, valamint a már a XIX-XX. századi szabályos, tevezett módon osztott telkek rendeszere.

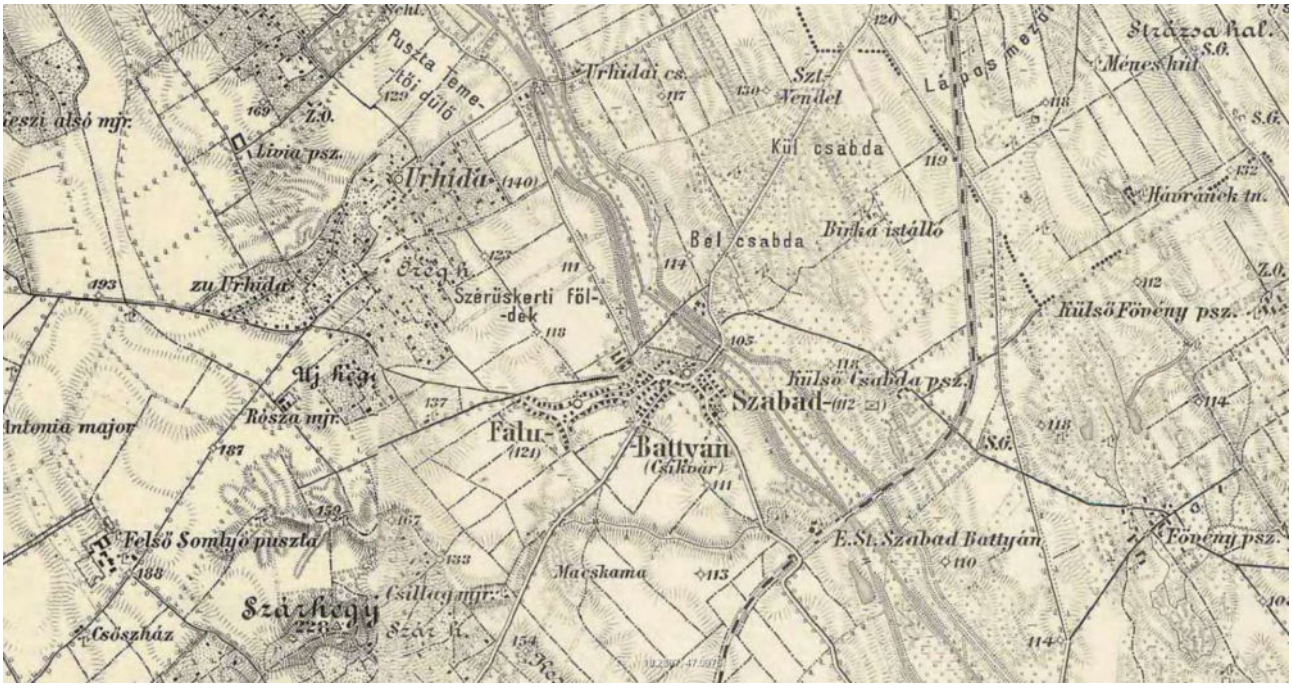

Harmadik katonai felmérés (1869-1887) *Forrás: https://mapire.eu/hu/*

Ahogy az úthálózat és a telekstruktúra lenyomatain végig követhető a település térbeli- és történelmi változása, úgy a fentiekből szinte egyenesen következik, hogy fennmaradt, jelentősebb építészettörténi szempontú értéket képviselő középületek is a központi területen találhatók, mint például az egykori vár maradványa a Kula totony, valamint a Katolikus és a Református templom.

1.14.6.2 Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A Miniszterelnökség Örökségvédelmi Hatósági Főosztály Örökségvédelmi Nyilvántartási Osztály, valamint a Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatal Hatósági Főosztály Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály adatszolgáltatása alapján Szabadbattyán nagyközség területén az alábbi nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatóak:

Azonosítós zám	Település	Megnevezés	védelem	Érintett Helyrajzi számok
21695	Sárszentmihály (Szabadbattyán területén)	Vargakúti dűlő	szakmai	0154/18, 0154/26, 0154/27
22544	Sárszentmihály (Szabadbattyán területén)	MRT 10/7. lelőhely	szakmai	0150/51
21705	Szabadbattyán	Iskolaudvar	szakmai	1292, 1293, 1294, 1295, 1296, 1297, 1298, 1300/1, 1300/2, 1300/3, 1301, 1302/1, 1302/3, 1302/4, 1303/1, 1303/2, 1304/1, 1304/2, 1304/4, 1304/5, 1305/1, 1305/2, 1305/3, 1306, 1309, 1311/2, 1312/1, 1312/3, 1312/5, 1312/6, 1312/7, 1312/8, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1322, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1328, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1377
21706	Szabadbattyán	Külcsapda	szakmai	039/13, 039/4, 039/5, 039/6, 039/7, 039/9
21707	Szabadbattyán	Felső-Somlyó	szakmai	0128/1, 0129, 0130/10, 0130/11, 0130/2, 0130/3, 0130/4, 0130/5, 0130/6, 0130/7, 0130/8, 0132/17, 0132/26, 0132/27,

				0132/48, 0132/49, 0132/50, 0132/51, 0132/52, 0132/53
22331	Szabadbattyán	Kula	szakmai	048, 49, 50, 51, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67
22333	Szabadbattyán	Sárvíz-Malom csatorna	kiemelten védett védési aktus: 117293/1994. XXVII-253. MKM	0146/4, 0146/44, 0146/5, 0146/50, 0146/51, 0146/57, 0146/59, 0146/6, 0146/61, 0146/7, 0148, 0149, 0150/1, 0150/10, 0150/11, 0150/12, 0150/13, 0150/14, 0150/15, 0150/16, 0150/17, 0150/18, 0150/19, 0150/20, 0150/21, 0150/22, 0150/23, 0150/24, 0150/25, 0150/26, 0150/27, 0150/28, 0150/29, 0150/30, 0150/31, 0150/32, 0150/33, 0150/34, 0150/35, 0150/36, 0150/37, 0150/38, 0150/39, 0150/4, 0150/40, 0150/41, 0150/42, 0150/43, 0150/44, 0150/45, 0150/46, 0150/47, 0150/48, 0150/49, 0150/5, 0150/50, 0150/51, 0150/6, 0150/7, 0150/8, 0150/9, 1268/1
22606	Szabadbattyán	MRT 11/4. lelőhely	szakmai	048, 108, 109, 110, 111, 112/1, 112/4, 113, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 173/11
22607	Szabadbattyán	MRT 11/5. lelőhely	szakmai	049/10, 049/2, 049/3, 049/4, 049/5, 049/6, 049/7
22608	Szabadbattyán	MRT 11/6. lelőhely	szakmai	049/10, 049/7, 049/8, 049/9
22609	Szabadbattyán	MRT 11/7. lelőhely	szakmai	221, 222, 223, 224, 225, 226, 227/1, 227/2, 228
22610	Szabadbattyán	MRT 11/8. lelőhely	szakmai	066/3, 066/4, 066/5, 066/6
22611	Szabadbattyán	MRT 11/9. lelőhely	szakmai	068/3, 070/6, 070/7, 070/8, 070/9
22612	Szabadbattyán	MRT 11/10. lelőhely	szakmai	068/5, 070/15, 070/16
22613	Szabadbattyán	MRT 11/11. lelőhely	szakmai	0154/16, 0154/18, 0154/26
22614	Szabadbattyán	MRT 11/12. lelőhely	szakmai	0154/12, 0154/13, 0154/14, 0154/15, 0154/18
22615	Szabadbattyán	MRT 11/13. lelőhely	szakmai	0154/1, 0154/22, 0154/25, 0154/33, 1338/1, 1338/10, 1338/11, 1338/12, 1338/13, 1338/14, 1338/15, 1338/7, 1338/8, 1338/9, 1342, 1343, 1344, 1345/1, 1345/2, 1346/1, 1346/2, 1347, 1348, 1360
22616	Szabadbattyán	MRT 11/14. lelőhely	szakmai	5273, 5274, 5275, 5276, 5277, 5278, 5279, 5291, 5292, 5293, 5294, 5295, 5296, 5297, 5298, 5299, 5300, 5307, 5315, 5316, 5317, 5318, 5319, 5320, 5321, 5322, 5323, 5324, 5335, 5336, 5337, 5338, 5339, 5340, 5341, 5342, 5343, 5344, 5353, 5364, 5365, 5366, 5367
22617	Szabadbattyán	MRT 11/15. lelőhely	szakmai	2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2084, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094
22618	Szabadbattyán	MRT 11/16. lelőhely	szakmai	0101/32, 0101/33, 0101/34, 0101/59, 0101/60, 0101/61, 0101/62, 099, 2493, 2494, 279/5, 279/6, 296/4, 332/1

22619	Szabadbattyán	MRT 11/17. lelőhely	szakmai	039/9
22620	Szabadbattyán	MRT 11/19. lelőhely	szakmai	039/1, 039/2, 039/3, 039/4
22621	Szabadbattyán	MRT 11/20. lelőhely	szakmai	0117/105, 0117/106, 0117/107, 0117/108, 0117/109, 0117/110, 0117/111, 0117/112, 0117/113
22622	Szabadbattyán	MRT 11/21. lelőhely	szakmai	041/1, 041/2, 042/10, 042/9, 45/14, 45/15, 45/16, 45/17, 45/18
22623	Szabadbattyán	MRT 11/22. lelőhely	szakmai	0130/4, 0131/10, 0131/11, 0131/12, 0131/13, 0131/14, 0131/15, 0131/8, 0131/9, 0132/33
22624	Szabadbattyán	MRT 11/25. lelőhely	szakmai	1343, 1344, 1345/1, 1346/2, 1347, 1348, 1349, 1350/1, 1350/2, 1350/3, 1351, 1352, 1353, 1354, 1355, 1356, 1357/1, 1357/2, 1358/1, 1358/2, 1359, 1360, 1361, 1362, 1363, 1364/1, 1364/2, 1365/2, 1366/2, 1367/2, 1368/2, 1369/2, 1370/2, 1377
22625	Szabadbattyán	MRT 11/28. lelőhely	szakmai	084/5, 084/6, 085
51624	Szabadbattyán	Inzsenér-dűlő	szakmai	0101/32, 0101/33, 0101/34, 0101/57, 0101/59, 0101/60, 0101/61, 0101/62, 0101/63, 0101/64, 098/11, 099, 279/11, 279/15, 279/5, 279/6, 279/7, 279/8, 279/9
51625	Szabadbattyán	Inzsenér-dűlő II.	szakmai	097/3, 098/5, 098/7
77623	Szabadbattyán	Közraktár	szakmai	052/2, 053/10, 053/2, 053/27, 053/3, 053/8, 053/9, 060/3
29250	Tác (Szabadbattyán területén)	MRT 13/18. lelőhely	szakmai	066/10, 066/16, 066/17, 066/18, 066/19, 066/20, 066/9
37443	Úrhida (Szabadbattyán területén)	Arany J. utca	szakmai	0146/88, 0146/89, 0146/90, 0146/91, 0146/92, 0146/93
97591	Szabadbattyán	Középső-dűlő	nyilvántartott régészeti lelőhely	087/15, 087/16

A település nyilvántartott régészeti és műemléki területeit az ”Örökségvédelem” c. tervlap tartalmazza.

A településen nyilvántartott régészeti lelőhelyek közül szakmai jelentőségük alapján az alábbiakat szükséges kiemelni:

22333 azonosító számú Sárvíz-Malom-csatorna régészeti lelőhely: kiemelt védettségű római kori település 117293/1994. XXVII-253. MKM miniszteri határozat (kelt: 1994.06.22.). A lelőhely évtizedek óta ismert, az első feltárások még az 1970-es években kezdődtek meg. Nádorfi Gabriella vezetésével 2006-ig rendszeresen folytak itt ásatások melyek eredményeként egy késő római villa és környezete került elő, földfelszíni álló falakkal, és ezen kívül népvándorlás kori és Árpád-kori településnyomok is ismertek innen.

A nagy kiterjedésű lelőhely a Székesfehérvár melletti Gorsium irányába haladó fontos római út mentén, a Sárrét partján helyezkedik el.

A lelőhelyből eddig feltárt felületek ma nem látogathatóak, felületét teljesen benőtte a növényzet.

21705: Az Iskolaudvar néven ismertté vált régészeti lelőhely a településközpontban található a 70-es út északi oldalán. 1981-ben folyt itt régészeti ásatás, melynek eredményeként előkerült a település késő középkori nyomai mellett egy őskori és avar kori település is.

A lelőhely műemléki védettséget is élvez az itt található Nepomuki Szent János szobor miatt.

22331: 16. századi lakótorony. A Kula-torony Szabadbattyán területén, a Sárvíz egyik régi átkelőhelyénél fekszik.

Három emeletes, 10×10m-es alaprajzú, 8 támpilléres torony. Valószínűleg a 16. század első felében építették, durván nagyolt kövekből, kétoldalt rakott, középen pedig öntött technikával. 1955. április 15-én Fitz Jenő ásatást végzett a Kula-torony udvarán. Az ásatás során az erődítést körülvevő árkot és a palánkfal alapját tárta fel. A lelőhely egyben műemléki védettséggel is rendelkezik.

1.14.6.3 Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Szabadbattyán Nagyközségi Önkormányzat képviselő-testülete 2017-ben alkotta meg a településkép védelméről szóló 19/2017. (XI.29.) számú rendeletét, amely helyi védett épített környezetet nem jelölt ki. Egyedi építészeti követelményeket pedig csak a „történeti településmag" területén fogalmaz meg, amelynek feladata, hogy az egyedi arculatot és a meglévő építészeti jellemzők megmaradását biztosítsa.

1.14.6.4 Világörökségi és világörökségi várományos terület

Az Országos Területrendezési Terv – 3/6. számú melléklet szerint Szabadbattyán világörökségi és világörökségi várományos területtel nem érintett.

1.14.6.5 Műemlék, műemlékegyüttes

A Miniszterelnökésg Örökségvédelmi Hatósági Főosztály Örökségvédelmi Nyilvántartási Osztály, valamint a Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatal Hatósági Főosztály Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály adatszolgáltatása alapján Szabadbattyán nagyközség területén az alábbi nyilvántartott műemlékek találhatóak:

törzs-szám	azono-sító	helység	cím	név	védési ügyiratok	helyrajzi szám
1741	3792	Szabadbattyán	Kula tér	Öregtorony	863-4/1953. FOM, 22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	54
9708	3793	Szabadbattyán	Csíkvár tér	Nepomuki Szent János szobor	15078/17/1984. OMF	1320

„Kula"-őrtorony
Szabadbattyán műemléki védelem alatt álló egyik legmeghatározóbb építménye, mely évszázadokon át központi szerepet játszott a település életében. Elnevezése török eredetű szó, jelentése: őrtorony. A torony az egykori Csíkvár területén helyezkedik el. Már a XIV. századból adatolják egy itt meglévő átkelőhely, híd és egy hozzá tartozó építmény létezését.

Egyes feltételezések szerint igazi jelentőségét és vámszedő funkcióját akkor nyeri el, mikor a birtok Kővágóőrsi György tulajdonába kerül. A források eltérően nyilatkoznak Csíkvárról, egyesek szerint ez maga Battyán, mások önálló településként emlegetik. Az elnevezés eredete sem tisztázott. A XVIII. században Bél Mátyástól ismerünk egy hipotézist: szerinte az itt vonuló Sár folyó csíkhalakban igen bővelkedett, ez indokolhatja a névadást.

Az eredeti építmény még nem védelmi funkciókat szolgált, csupán az itt lévő hidat és vámszedő helyet egészítette ki. Négy saroktámpillérrel rendelkezett, akkori bejárata északnyugati sarkán helyezkedett el, és feltehetően árok vette körül. 1543-ban kerül az országot meghódító törökök kezére, akik ekkor részben elpusztítják. Később azonban felismerik stratégiai és gazdasági jelentőségét, és 1567-re újra felépítik. Ekkor a torony kifejezetten védelmi, katonai célzattal épül újjá. Árok és palánk vette
körül, nyilazáshoz alakítottak ki rajta lőréseket, ekkor építik hozzá az őrhelységet és az újabb négy támpillért. A torony alsó szintje a belső szerkezet alátámasztását biztosította, mértani közepén egy kút nyomait találták a kutatások során. Északi oldalán alakították ki a felső szintre vezető bejáratot. Ebben az időszakban épült a cölöpökre rakott kerítőfal, melyet víz vett körül. A hódoltság idején a vámszedőhely gazdasági, a torony stratégiai jelentőséggel bírt, ugyanis ez volt az egyetlen átkelőhely, ahol tovább lehetett vonulni Székesfehérvár felé.
A törökök 1688-as távozása után az itt lévő erősség átkelőhely, vámszedőhely és sóhivatal funkcióját látja el.

Stratégia jelentősége a Rákóczi szabadságharc idején is megmutatkozik. Fontos útvonal Székesfehérvár felé, illetve Székesfehérvár felől. 1704-ben kurucok állomásoztak itt, amikor rácok és németek rajtuk ütöttek, majd bevették magukat a toronyba. Később a kurucok visszavették a várat, és innen irányították portyáikat.

A torony ezután elveszítette katonai jelentőségét. A körülötte lévő árkot a XVIII. század folyamán feltöltötték, és egészen a XX. századig uradalmi magtárként használták.

Állapota igen leromlott, 1945-ben bombatámadás érte, mely környékbeli házakat is elpusztított. Régészeti ásatások először 1955-ben kezdődtek Fitz Jenő vezetésével. Később, 1967-ben Kralovánszky Alán végzett mélyebb kutatást, az utolsó feltárások pedig 2002-ben, Hatházi Gábor vezetésével zajlottak. Jelenlegi állapotát az 1973-74-es felújítással nyerte el, mely során monolit vasbeton födémrendszer került kialakításra

több szintben, így alkalmassá vált kiállítótérként való hasznosításra. Jelenleg is ezen funkcióban működik, igényes és érdekes kiállítási anyaggal.

Nepomuki Szent János Szobor

A műemléki védelem alatt álló erősen romos állapotban lévő szobrot 1996-ban Tóth István esperes plébános kezdeményezésére az Országos Műemlékvédelmi Hivatal restaurálttatta Illyés Antal és Király Vilmos szobrászművészekkel. A szobor érdekessége, hogy az eredeti festéknyomok alapján az újrafestése is megvalósulhatott, melyet Csizmadia Emil festőművész és festő restaurátor végzett el. A glória eredetileg kovácsolt vasból készült, a művészek a megmaradt elemek alapján aranyozott vörösrézből rekonstruálták.

1.14.6.6 Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Szabadbattyán területén műemlékvédelmi jelentőségű történeti kert, temető és temetkezési emlékhely nem található.

1.14.6.7 Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

A Miniszterelnökésg Örökségvédelmi Hatósági Főosztály Örökségvédelmi Nyilvántartási Osztály, valamint a Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatal Hatósági Főosztály Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály adatszolgáltatása alapján Szabadbattyán nagyközség területén az alábbi nyilvántartott műemléki környezetek vannak:

törzs-szám	azono-sító	helység	cím	név	védési ügyiratok	helyrajzi szám
1741	22338	Szabadbattyán		Öregtorony ex-lege műemléki környezete		048, 60, 59, 58, 57, 56, 53, 52, 49
9708	22339	Szabadbattyán		Nepomuki Szent János szobor ex-lege műemléki környezete		1323, 1322, 1319, 1377, 1312/2, 1309, 1306, 631, 92, 91, 90

1.14.6.8 Nemzeti emlékhely

Szabadbattyán területén nemzeti emlékhely nem található.

1.14.6.9 Helyi védelem

Szabadbattyán Nagyközségi Önkormányzat képviselő-testülete 2017-ben alkotta meg a településkép védelméről szóló 19/2017. (XI.29.) számú rendeletét, amely a következő helyi védelemben részesülő építményeket és természetvédelmi területet nevesít:

Helyi védelemben részesült építmények:

1. református templom	Petőfi S. u.	Hrsz.: 985/1
2. lakóház	Petőfi S. u. 60.	Hrsz.: 1149/5
3. lakóház	Petőfi S. u. 71.	Hrsz.: 909
4. lakóház	Petőfi S. u. 72.	Hrsz.: 1143/1
5. lakóház	Kossuth L. u. 12.	Hrsz.: 996
6. lakóház	Kossuth L. u. 20.	Hrsz.: 992
7. lakóház	Dózsa Gy. u. 5.	Hrsz.: 1105
8. lakóház	Dózsa Gy. u. 15.	Hrsz.: 1100
9. lakóház	Dózsa Gy. u. 21.	Hrsz.: 1097/2
10. lakóház	Dózsa Gy. u. 28.	Hrsz.: 1052
11. lakóház	Dózsa Gy. u. 31.	Hrsz.: 1092
12. kereszt	Árpád u.	Hrsz.: 731/3
13. lakóház	Széchenyi u. 26.	Hrsz.: 180
14. lakóház	Széchenyi u. 39.	Hrsz.: 352/1
15. lakóház	Széchenyi u. 41.	Hrsz.: 351
16. lakóház	Széchenyi u. 56.	Hrsz.: 206
17. lakóház	Széchenyi u. 58.	Hrsz.: 207
18. lakóház	Széchenyi u. 60.	Hrsz.: 209
19. lakóház	Széchenyi u. 62.	Hrsz.: 210
20. lakóház	Széchenyi u. 66.	Hrsz.: 212
21. lakóház	Nádor u. 5.	Hrsz.: 588
22. lakóház	Nádor u. 42.	Hrsz.: 103/2
23. lakóház	Csíkvár tér 7.	Hrsz.: 1317
24. lakóház	Kula tér 8.	Hrsz.: 59
25. katolikus templom	Balatoni u.	Hrsz.: 1320
26. általános iskola	Iskola u. 7.	Hrsz.: 1319

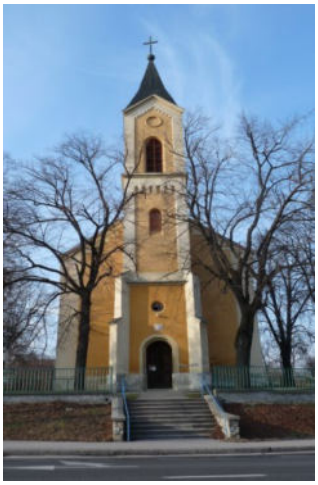

forrás: Településképi Arculati Kézikönyv

Helyi jelentőségű természetvédelmi terület:

27. Cifra kert Hrsz.: 1335/1, 1335/2, 1335/3

1.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái

Szabadbattyán szerkezetét alapvetően meghatározzák az elválasztó infrastrukturális vonalas elemek, a 7. sz. főútvonal, az M7-es autópálya és a vasútvonal.
A település képét leginkább a belterületet keresztül szelő, igen nagy forgalmat lebonyolító 7. sz. főútvonal befolyásolja, amely két részre osztja azt. A jelentős, zavaró terhelést (por-, zaj- és légszennyezést) okozó főút negatív hatással van az út menti épületek állagára, a kialakított rendeltetésekre és ezáltal a kialakult, illetve kialakuló utcaképre.

A település központi része nagyon sok különböző funkciónak biztosít helyet, amelyek eltérő stílusú épületek formájában öltenek testet. Emiatt nem alakult ki egységes, egy szerves egészként értelmezhető településközpont.

A Cifrakert, bár a terület a településközpont mellett található, közelsége ellenére a központtal való kapcsolata, a zöldfelület megközelítése nem megoldott. A terület kihasználtsága csekély, nem tölti be település életében azt a rekreációs szerepet, melyet szántak neki, vagy amelyre potenciálisan hivatott lehetne. A lakosság nem vette birtokba, nem használja, ezáltal a terület egyre elhagyatottabb képet fest.

Az Emmarózán lévő kertes mezőgazdasági területen problémát okoz a rendezetlen zártkerti funkció. Mivel az egykori zártkert a település Székesfehérvár felőli részén fekszik, többen állandó lakóhelyet alakítanak itt ki, amely nem csak a településrész szétdarabolásához, az egységes utcakép elvesztéséhez vezet, de az állandó lakófunkció jelenléte településüzemeltetési problémákat is okoz.

1.15 Közlekedés

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Település és tágabb környezetének közlekedési kapcsolatainak vizsgálata:
Szabadbattyán a Közép-Dunántúli régióban található, a Székesfehérvári járáshoz tartozik. A község lakosságának száma 2016. évben elérte 4.222 fő lélekszámot. A település fekvése földrajzilag nagyon szerencsés elhelyezkedésű, hiszen sík mezőföldi település, a településszerkezet befolyásoló minimális szintkülönbségekkel. A megyeszékhelytől, Székesfehérvártól 10 km-re nyugatra, a Balatontól pedig 30 km-re keletre fekszik. A községgel szomszédos települések: Kőszárhegy, Úrhida, Sárszentmihály, Székesfehérvár, Tác. Közlekedés szempontjából a fővárosból induló sugárirányú közúti és vasúti hálózat érinti a települést.
Nagytérségi közúti kapcsolata
A településnek a nagytérségi közúti kapcsolatát a megyét érintő gyorsforgalmi úthálózat részét képező M7 autópálya (Budapest-Letenye, Horvátország) adja. Az autópálya, amely a nemzetközi közúti hálózat szerves részét képezi a település belterületének DK-i részét érinti.
Regionális közúti kapcsolata
A település regionális, a megyén belüli közlekedési kapcsolatát a 7. számú (Budapest-Letenye) elsőrendű főút biztosítja, amely kettészeli a település belterületét.
Térségi közúti kapcsolata
A 7. számú elsőrendű főút mellett a 6214 jelű (Seregélyes-Szabadbattyán), a 6307 jelű (Simontornya-Szabadbattyán), valamint a 7202 jelű (Szabadbattyán-Veszprém) összekötő országos mellékutak biztosítják a térségi kapcsolatot.
Nagytérségi vasúti kapcsolata
A nagysebességű vasútvonal nyomvonala jelenleg nem érinti a település közigazgatási területét. A település területén a térségi feladatot ellátó 29-es vonalszámú Budapest-Tapolca és a 30-as vonalszámú Budapest-Gyékényes vasútvonalak haladnak át az autópályától délre. A vasútállomás a központól 2,4 km-re, az autópálya településtől távolabbi, délkeleti oldalán helyezkedik el.

1. ábra: Szabadbattyán községet érintő közlekedési hálózatok

1.15.2. Közúti közlekedés

A közúti közlekedés forgalmi adatainak vizsgálata a Magyar Közút Nonprofit Zrt. „Az országos közutak 2016. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma" című kiadványa alapján készült.

Szabadbattyán útjainak forgalma, kapacitás-kihasználtsága

Gyorsforgalmi út: M7 autópálya
- a 64+074-69-487 szelvények között összes forgalom 42.117 E/nap, kapacitáskihasználtság 76 %
- a 71+330-80+130 szelvények között összes forgalom 42.552 E/nap, kapacitáskihasználtság 77 %

Az M7 autópálya települést érintő szakaszának forgalma jelentős. A fenti adatokból is jól látszik, hogy az autópálya a teljes kapacitás 77 %-os kihasználtságával üzemel, esetleges fejlesztése nem helyi döntés alapján lehetséges, mivel egy autópálya fejlesztése országos döntés alapján történik.

Főút :
7. számú elsőrendű főút
- a 78+541-84+395 szelvények között összes forgalom 7649 E/nap, kapacitáskihasználtság 38 %
- a 84+395-86+004 szelvények között összes forgalom 4188 E/nap, kapacitáskihasználtság 26 %

Összekötő utak:
6214 j. (Seregélyes-Szabadbattyán) ök. út
- a 7+910-17+164 szelvények között összes forgalom 358 E/nap, kapacitáskihasználtság 2 %

6307 j. (Simontornya-Szabadbattyán) ök. út
- a 42+332 -44+287 szelvények között összes forgalom 4315 E/nap, kapacitáskihasználtság 37 %

7202 j. (Szabadbattyán-Veszprém) ök. út
-a 0+000 -3+291 szelvények között összes forgalom 2560 E/nap, kapacitáskihasználtság 20 %

Értékekés:
Az adott utak átlagos napi forgalma:
A Magyar Közút 2016. évre vonatkozó adatai alapján Szabadbattyánt érintő országos közutak keresztmetszeti forgalmára vonatkozó átlagos napi forgalmi adatai a következők.

M7 autópálya: 64+074-69+487 és 69+487-80+130 szelvények között

Sz.gk.	Kis. Tgk.	Autóbusz		Tehergk					Motorkp.	kp	lassú jm
		egyes	csuklós	közepes nehéz	nehéz	pótkocsis	nyerges	spec			
j/nap	*j/nap*	*j/nap*	*j/nap*	*j/nap*	*j/nap*	*j/nap*	*j/nap*	*j/nap*	*j/nap*	*j/nap*	*j/nap*
29175	*3677*	*126*	*23*	*168*	*339*	*294*	*2686*	*21*	*152*	*0*	*0*
28502	*3121*	*203*	*0*	*640*	*873*	*154*	*2449*	*7*	*139*	*0*	*0*
				Előrevetített adatok - 2040							
47583	***5997***	***182***	***33***	***276***	***556***	***482***	***4406***	***34***	***177***	***0***	***0***
46486	***5090***	***293***	***0***	***1050***	***1452***	***253***	***4017***	***11***	***162***	***0***	***0***

7. számú főút: 78+451-84+395 és 85+000-395-86+004 szelvények között

Sz.gk.	Kis. Tgk.	Autóbusz		Tehergk					Motorkp.	kp	lassú jm
		egyes	csuklós	közepes nehéz	nehéz	pótkocsis	nyerges	spec			
j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap
6165	576	177	22	58	49	39	78	1	68	63	10
3075	379	108	0	43	49	196	33	0	88	38	13
				Előrevetített adatok - 2040							
10055	**939**	**255**	**32**	**95**	**80**	**64**	**128**	**2**	**94**	**315**	**21**
505	**618**	**156**	**0**	**71**	**80**	**322**	**54**	**0**	**122**	**190**	**27**

6214 jelű összekötő út: 7+091-17+164 szelvények között

Sz.gk.	Kis. Tgk.	Autóbusz		Tehergk					Motorkp.	kp	lassú jm
		egyes	csuklós	közepes nehéz	nehéz	pótkocsis	nyerges	spec			
j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap
270	44	0	0	9	2	2	0	0	7	14	1
				Előrevetített adatok 2040							
440	**72**	**0**	**0**	**15**	**3**	**3**	**0**	**0**	**10**	**19**	**1**

6307 jelű összekötő út: 42-332-44+287 szelvények között

Sz.gk.	Kis. Tgk.	Autóbusz		Tehergk					Motorkp.	kp	lassú jm
		egyes	csuklós	közepes nehéz	nehéz	pótkocsis	nyerges	spec			
j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap
2856	663	69	41	78	35	28	65	0	40	153	37
				Előrevetített adatok 2040							
4638	**1081**	**100**	**59**	**58**	**57**	**48**	**107**	**0**	**57**	**161**	**48**

7202 jelű összekötő út: 0+000-3+291 szelvények között

Sz.gk.	Kis. Tgk.	Autóbusz		Tehergk					Motorkp.	kp	lassú jm
		egyes	csuklós	közepes nehéz	nehéz	pótkocsis	nyerges	spec			
j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap
1784	387	5	0	55	26	27	24	0	64	152	15
				Előrevetített adatok 2040							
2940	**631**	**7**	**0**	**90**	**43**	**44**	**39**	**0**	**91**	**160**	**20**

1. sz. táblázat: A gerincúthálózat átlagos napi forgalma jelenlegi és előrevetített adatai

A település közigazgatási területén áthaladó 7. számú főút átlagos napi forgalma a Balatoni út-Széchenyi úti csomópontjáig 7306 j/nap, amelyből a személygépkocsik száma 6165 j/nap. A jelzőlámpás csomópont után a 7. számú főút forgalma visszaesik 4022 j/napra, melyből a személygépjárművek száma 3075 j/nap. Az

értékektől is jól látszik, hogy a 7. számú főút gépjárműveinek 45%-a Székesfehérvár felől az M7 autópályára történő ráhajtóként használja a 7. számú főutat.

A település belső úthálózata

A településközpontot a 7. számú főút, valamint a 6307-7202 jelű összekötő országos mellékutak „mint egy torzított kereszt" irányban szelik négy részre.

A 7-es számú főút úrhidai oldalán hagyományos, nem tervszerűen kialakított, míg ezzel szemben a déli oldalon szabályos kialakítású utcahálózat található. A község területén az útcsatlakozások nem mindenütt szabályosak. Az utcahálózatban néhol szűk szabályozási szélességek és a gyalogos felületek hiánya a jellemző.

2. ábra: belterületi utcaképek

A település szélein található zártkerti területekre egyre többen költöznek ki. Egyrészük idényszerűen (nyári időszakra), míg mások láthatóan véglegesen települnek ki. A település területén fekvő zártkertek közül főleg a 7. számú főút melletti emmarózai telkekre jellemző a nagyarányú kitelepülés. A Lajostelepi zártkerti telkek nagyrészét nem művelik.

A lajostelepi zártkerteknek a 6214 jelű összekötő úttal való közúti kapcsolata kevésbé veszélyes, mint a 7-es számú főút és az emmerózai földutak közúti kapcsolatai. A jelentős forgalommal bíró 7. számú főúti ki- és bekanyarodás a nagy szintkülönbségek miatt veszélyes. A földutak természetbeni mért keresztmetszeti szélessége 4-5,5 méter közötti. Ezek a méretek nem ingatlan-nyilvántartás szerinti méretek, hanem a valóságban elhelyezett kerítések közötti távolságok.

Sok tulajdonos kerítését jóval beljebb helyezte el, mint a jogi határa a telkére való könnyebb beállás érdekében.

A 300-800 méter közötti hosszúságú jogi szempontból zsákutcákat valóságban a Sárszentmihály területén elhelyezkedő földút köti össze. A tehergépkocsik számára a nagyon nehézkes megfordulni az utcákban – kivétel a Kápolna utca – vagy nem is lehet.

3. ábra: Úrhida-Emmarózai zártkert

1.15.3. Közösségi közlekedés

1.15.3.1. Közúti közösségi közlekedés

A község a helyközi autóbusz közlekedési hálózatba be van kötve. A 7. számú főúton és a 6307 számú másodrendű fő úton sűrű a buszközlekedés.

Szabadbattyánt érintő jártok:

1163 Budapest – Sukoró – Székesfehérvár – Káloz
1173 Budapest – Székesfehérvár – Enying – Tamási
1174 Budapest – Székesfehérvár – Siófok – Igal – Kaposvár
1563 Siófok – Székesfehérvár – Mór – Győr
1842 Tatabánya – Székesfehérvár – Siófok – Hévíz
1843 Tatabánya – Székesfehérvár – Szekszárd – Pécs
1844 Tatabánya – Székesfehérvár – Balatonfüred – Keszthely
8050 Székesfehérvár – Szabadbattyán
8055 Székesfehérvár – Szabadbattyán – Káloz
8060 Székesfehérvár – Szabadbattyán – Polgárdi
8066 (5581) Székesfehérvár – Lepsény – Enying –Simontornya
8067 Székesfehérvár – Enying – Dég – Szabadhidvég
8068 Székesfehérvár – Polgárdi – Füle – Balatonfőkajár

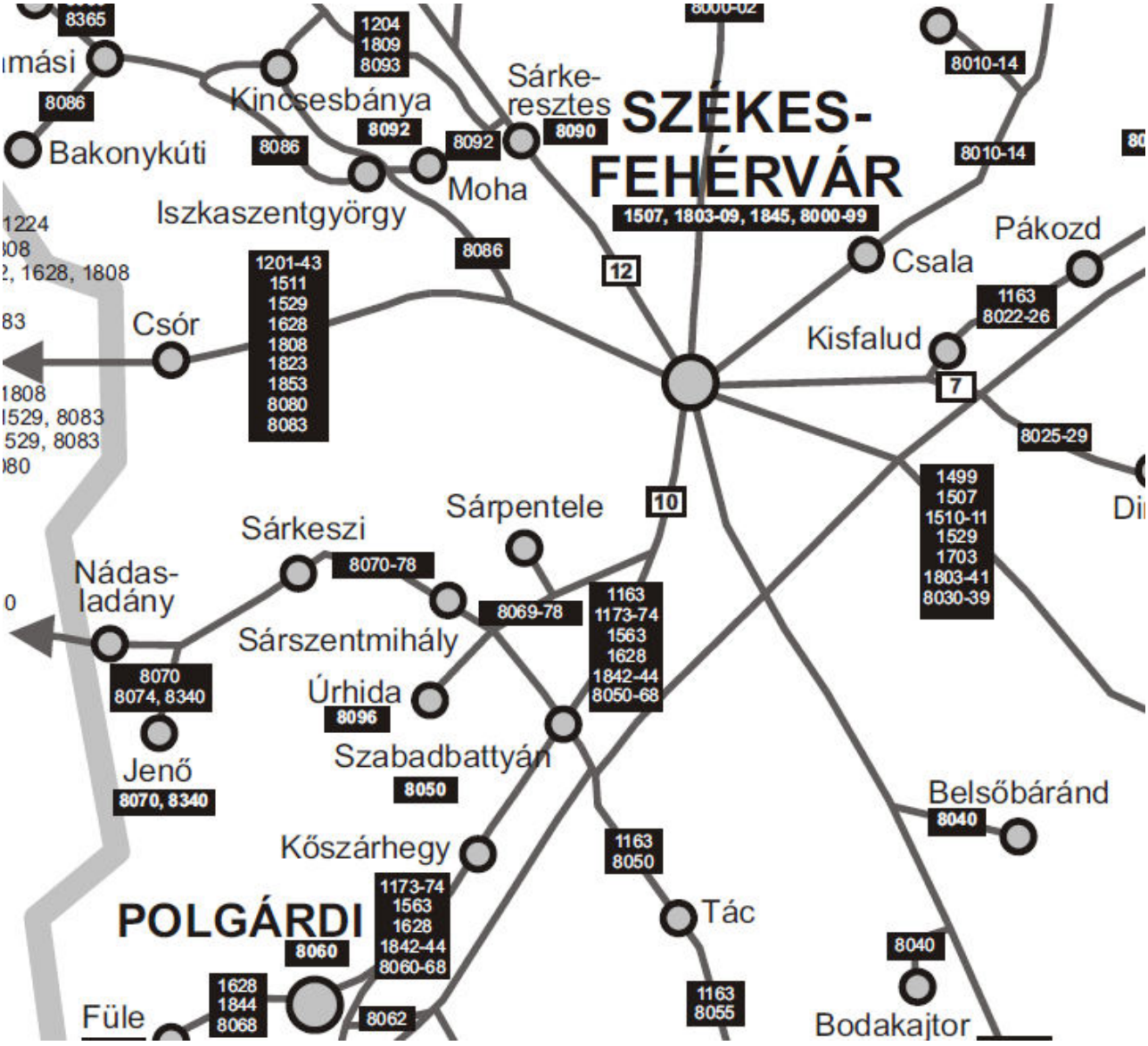

4. sz. ábra: Fejér megye autóbusz hálózata 2017-2018 (kivágat)
forrás: http://www.knykk.hu/images/m_fm_2019/a_fm_terkep_181209.pdf

Szabadbattyán helyközi autóbusz közlekedés szempontjából jól lefedett. A község autóbusz közlekedésére a távolsági, regionális, elővárosi járatok a jellemzők, melyek Székesfehérvárt érintve vagy onnan 10 perces időközönként indulnak. A községen átmenő távolsági járatok Székesfehérvár regionális központot érintve Budapest, Győr, Pécs, Tatabánya, Siófok városok között közlekednek. A Székesfehérvárról kiinduló regionális és városkörnyéki vonalakra a sugárirányú útvonalak a jellemzők. A községet érinti autóbusz járatok egyrésze a 7. számú főút mentén Kőszárhegy, Siófok irányában közlekednek. A másik része pedig a Kálóz felé (1163 és 8055 számú járatok). A 8050 számú járat közvetlenül közlekedik Székesfehérvár és Szabadbattyán között. Ezek a járatok a vasúttal közvetlen kapcsolatot nem látnak el, rá -és elhordó szerepük nincs.
A buszmegállók a 7. számú főút belterületi szakaszán (Balatoni úton) egymástól 700 -800 méterenként külterületen kb. 1,2 km-re találhatók. A megállók buszöblös kialakításúak, fedett beállóval.
A településnek nincs helyi autóbusz közlekedése. Ennek legnagobb hátránya, hogy a vasúttal közlekedők a vasútállomást csak gépjárművel vagy kerékpárral tudják megközelíteni. A vasútállomás a belterületen kívül az M7 autópálya túloldalán, a településközpontól kb. 2,5 km távolságra van. A biztonságos gyalogos közlekedésre alkalmas járda a külterületi szakaszon nincs kiépítve.

A települési önkormányzat közösségi kisbuszt üzemeltet, amelyet a polgármesteri hivatal és intézményei, Sárrét Kistáj Önkormányzati társulás, civilszervezetek és az ÁMK Móricz Zsigmond Művelődési ház és Könyvtár támogatásával működő csoportok használnak.

1.15.3.2. Kötöttpályás közösségi közlekedés

5.ábra: Magyarország vasúti személyszállítási térképe (kivágat)
forrás: https://www.mavcsoport.hu/mav-start/media/terkepek

A települést a MÁV Zrt. üzemeltetése alatt álló 30-as számú Budapest-Székesfehérvár-Nagykanizsa 1/2 vágányú, villamosított fővonala, a 29 -es számú Szabadbattyán-Tapolca egyvágányú, nem villamosított fővonala, illetve a Székesfehérvár-Börgönd mellékvonala érinti.
A vasúti személyközlekedés reggel 5 óra és este 21 óra között óránkénti gyakorisággal történik. A lakosok elővárosi közlekedési módként használják a vasutat a 10 km-re lévő megyeszékhely megközelítésére. Mint már az autóbusz közlekedésről szóló részben említésre került, hogy az autóbusz közlekedés nem lát el, rá -és elhordó szerepet a vasútállomás és a település központja között, ezért a vasúti közlekedés használata korlátozott az állomás megközelíthetősége miatt.
A vasútvonal másik ágát képező 944-es számú Börgönd–Szabadbattyán-szakaszon folyamatos személyforgalom nincs, csak szórványos teherfogalom zajlik rajta állandó jelleggel. Alternatív terelőútvonalként azonban időszakosan használják, ha nagy a forgalom a vonalon. A székesfehérvári pályaudvar átépítésekor ezt a vonalat használták a pusztaszabolcsi személyvonatok és a Budapest és Balatonfüred között közlekedő sebesvonatok is.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

1.15.4.1 Kerékpárút

A tervezett kerékpárút hálózat Szabadbattyánt érintő szakasza Székesfehérvárt elhagyva a főút szelvényezés szerinti jobb oldalán halad egészen a Szabadbattyán Árpád utca 58-ig, ahol az utat merőlegesen keresztezve a főút baloldalán halad tovább egészen Kőszárhegy belterületéig 3,3 méter szélességű aszfaltozott útként.
A település központjában, valamint a forgalomvonzó helyeken kerékpár tárolásra alkalmas kerékpár támaszok vannak elhelyezve.

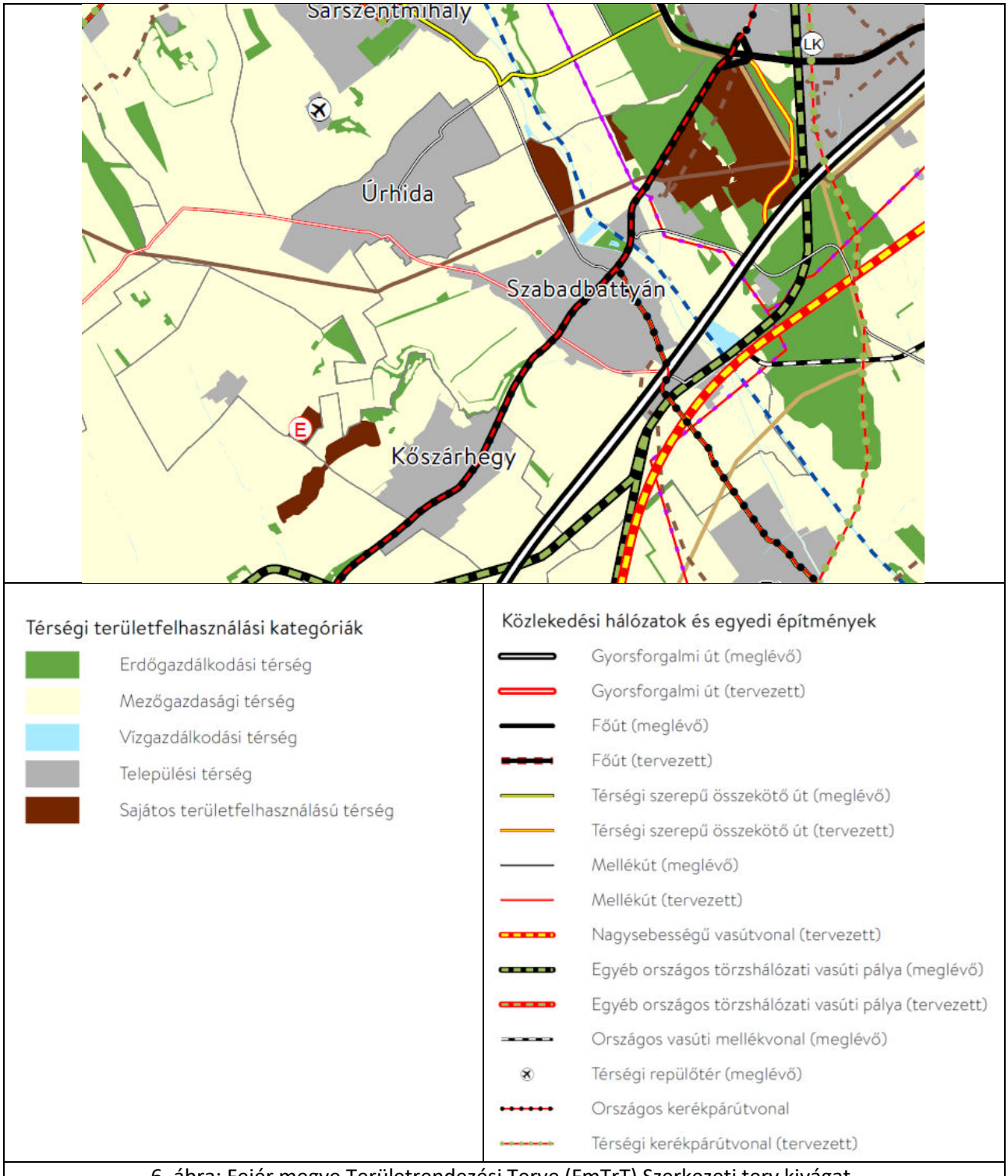

6. ábra: Fejér megye Területrendezési Terve (FmTrT) Szerkezeti terv kivágat-

1.15.4.2. Gyalogos közlekedés

A település központi belterületén a gyalogos közlekedés számára kiépített gyalogos járda megfelel a közúti szabályzat előírásainak. A lakóutcákban nagy százalékban egyáltalán nem, vagy csak szakaszosan kiépített gyalogjárda van.
A Telek utca – Sziget utca csomópontjában a gyengén látó gyalogosok közlekedését elősegítő taktilis jelölés van a járdába kiépítve.

1.15.5 Parkolás

A település központjában, valamint a forgalomvonzó létesítmények környezetében burkolt parkolók kialakítására került sor. A mellékelt 7. számú ábra piros színnel jelöli a településközpontban kialakított gépkocsi parkolók helyét és darabszámát, kék színnel pedig a kerékpár tárolók számát. A településközpontban létesített parkolókon kívül meg kell említeni a temetőnél a Széchenyi út mellett kialakított, 32 gépjármű parkolására alkalmas aszfaltozott, felfestés nélküli parkolósávot, valamint a 175 hrsz-ú út melletti, 15 férőhelyes zúzott köves parkolót.
A településközpontban a forgalomvonzó létesítmények környezetében (orvosi rendelő, takarékszövetkezet, posta, üzletek, étterem…) az előírásoknak megfelelő kerékpár támasz található.
A Kossuth utca- Balatoni út, valamint a Csíkvár tér- Balatoni út kereszteződésében elhelyezett kerékpár támaszok elősegítik a helyi kerékpáros közlekedés fejlesztését. A távolabbi településrészekről kerékpárral a lakók gyorsabban el tudják érni a távolsági buszjáratok megálló helyeit, ahol kerékpárjaikat biztonságosan tárolni tudják az utazás időtartamára.

Meg kell említeni, hogy a 49 hrsz-ú közterületen, a Kula téren kerékpáros pihenő lett kialakítva vízvételi és tisztálkodási lehetőséggel. Az épület előtt 5 db kerékpár támasz lett elhelyezve. A tervezett országos törzshálózati kerékpárúttal a kapcsolat a 7. számú főúton kialakított gyalogos átkelőhellyel fog megvalósulni.

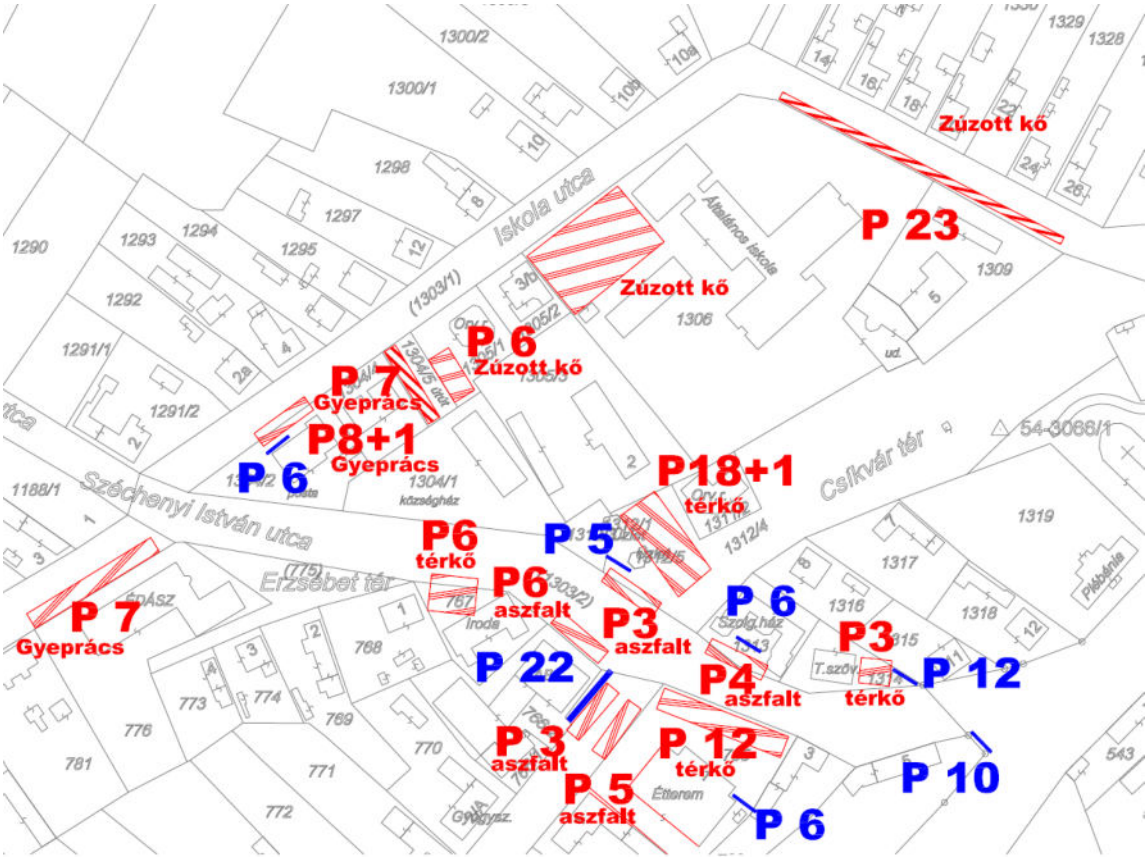

7.ábra: településközpontban kialakított gépkocsi és kerékpár parkolók helye és darabszáma

Összegzés, következtetés:

Szabadbattyán, belterületi részén közlekedési alternatívák szempontjából korlátozott, mivel a település mérete nem teszi szükségessé a különböző közlekedési formák nagyszámú, vegyes használatát: a közlekedés gyalogosan, kerékpárral és személygépjárművel történik. A szomszédos megyeszékhely, valamint Budapest könnyen elérhető az M7 autópályán, valamint a 7. számú főúton.
A település zártkerti területén megfigyelhető a nagyszámú kitelepülés, főleg a 7. számú főút mellett fekvő Emmarózán. Ennek oka Székesfehérvár közelsége és a település belterületi részén lévő lakóterületekhez képest jóval olcsóbb lakhatás.

1.16 Közművesítés

A település jelenlegi közművesítéséről
Szabadbattyán nagyközség település lakosainak közel három-negyede számára a teljes közműellátás komfortja biztosított. A 2018. január 1.-ére vonatkozó statisztikai adatok szerint a lakásállomány 74,4 %-a rendelkezik teljes közműellátással, amelyhez a közüzemű vízellátás, szennyvízelvezetés, földgázellátás, valamint villamosenergia ellátás biztosított. Részleges közműellátással a lakásállomány további mindössze 7,3 %-a rendelkezik, ami a közüzemű vízellátást, földgázellátást, valamint villamosenergia ellátást foglalja magába. A lakásállomány mindössze 12,3 %-a hiányosan közművesített, ahol közüzemű szolgáltatásként csak a villamosenergia ellátás biztosított. A nagyközségben közművesítetlen lakás a statisztikai nyilvántartás szerint nincs.

1.16.1 Víziközművek

1.16.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás

A településen a vezetékes ivóvíz elosztóhálózat település szintű kiépítettségű, a beépített terület minden utcájában kiépítésre került, jelenleg 28,5 km vízelosztó vezeték üzemel a településen. A statisztikai nyilvántartás szerint 2018. január 1-én a lakásállomány 87,7 %-a rendelkezett vezetékes ivóvíz ellátással, amely jelzi, hogy mintegy 208 lakásban élők a vízellátásukat egyénileg oldották meg, jellemzően házi kutak használatával, illetve közkifolyóról vételezett vízzel.
A település szintű kiépítettségű vezetékes ivóvíz hálózaton még 9 db közkifolyó üzemel, 2000-ben még 27 db üzemelt, de a hálózat kiépítettsége lehetővé tette a közköltségen üzemeltetett közkifolyók számának csökkentését.
A vezetékes ivóvízzel ellátott ingatlanoknál is, a fenntartási költségeik csökkentésére jellemző a házi kutak használata. A házi kutakról nyilvántartás nem áll rendelkezésre.
A település vízellátását a Fejérvíz Zrt. biztosítja kiépített hálózati rendszerén keresztül.
A vízellátás legfontosabb vízbázisa a Kőszárhegyi karsztvíz bázis és a körzetében lévő fúrt kutak. A Kőszárhegyi vízbázisból és a fúrt kutakból kitermelt ivóvizet a Kőszárhegyi 1000 m^3-es tározómedencében keverik, és onnan juttatják a vizet az ellátott területek felé vezető regionális vezetékekbe és az azok által betáplált települési hálózatokba.
A Kőszárhegyi vízbázisból kitermelt ivóvízzel látják el Szabadbattyánt, Kőszárhegyet, Úrhidát, Sárszentmihályt, Sárkeszit, Nádasladányt, Jenőt és Polgárdit. A vízbázis kapacitása kiterhelt, jelentős szabad kapacitással nem rendelkezik.
Szabadbattyán délnyugati részén, a Balatoni út mellett 2 db fúrt kút üzemel, amelyekből kitermelt vizet express vezetéken keresztül nyomják a Kőszárhegyi 1000 m^3-es tározómedencébe, ahol a Kőszárhegyi aknából kitermelt vízzel keverik. Szabadbattyán irányába a tározó felől egy NÁ 200-as vezetéken keresztül érkezik a víz az ellátó hálózatba.
A Szabadbattyán területén levő, Balatoni út menti kutak hidrogeológiai védőterületeinek a kijelölése megtörtént. Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság Fejér Megyei Szakaszmérnöksége előzetes tájékoztatásában jelezte, hogy 2014-ben elkészült a vízbázisvédelmi terv és védőterületi lehatárolás

felülvizsgálata, ez alapján a 24.209/2003-as védőterület kijelölő határozat módosítása folyamatban van. Az újonnan lehatárolt védőterület lényegesen kisebb lesz a korábbinál. A védőterülettel érintett terület hasznosításánál a vízbázisra vonatkozó határozatot és a 123/1997. (VI.18.) Korm rendelet 5. számú Mellékletében leírtakat figyelembe kell venni.
A vizsgálatok szerint a települést ellátó Fejérvíz által üzemeltetett vízbázis jelenlegi kiépítettségében korlátozott kapacitású. A szomszédos Székesfehérvár település vízellátásának meghatározó vízbázisa a DRV Zrt. által üzemeltetett Rákhegyi vízbázis, viszont rendelkezik igénybe vehető kapacitással. Mindkét vízellátó rendszert a Fejérvíz Zrt üzemelteti. Így várható a vízellátás stabil kielégítési lehetősége.
A település jelenlegi ellátását szolgáló vízellátó hálózati rendszer alapvetően körvezetékes módon épült ki, de a külterületek felé kifutó utcáknál található néhány ágvezeték is.

Az ellátó hálózat mérete zömmel NÁ 80-as, NÁ 100-as, a központi belterületen csak a Kossuth Lajos, a Batthyány és a Széchényi utcákban üzemel NÁ 150-es vízvezeték. A településen üzemelő hálózat döntően ac és acny anyagú vezetékekből épült, amely jelzi, hogy a hálózat régi építésű, anyagában már avultnak tekinthető.
A település kiépített vízelosztó hálózatára az előírások szerint a tűzcsapok felszerelésre kerültek, biztosítva ezzel a szükséges tűzivíz ellátást.

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés

Szabadbattyán a 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet melléklete alapján fokozottan és kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen fekszik. A település közigazgatási területét a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 2.számú melléklete szerinti besorolás alapján fokozottan érzékeny üzemelő és távlati ivóvízbázisok, ásványi- és gyógyvízhasznosítást szolgáló vízkivételek kijelölt, illetve előzetesen lehatárolt belső-, külső-, és jogerős vízjogi határozattal kijelölt hidrogeológiai védőterületei -a Kőszárhegy kistérségi vízmű vízbázisának a 24.209/2003. számú határozattal kijelölt hidrogeológiai védőterülete érinti. Továbbá területének jelentős hányada az országos vízminőség-védelmi terület övezetén fekszik. Ezek az adottságok a szennyvíz közcsatornás elvezetésének és kezelésének megoldását a település kiemelt feladatává tette.
A vizsgálatok szerint a településen kiépítették a szennyvízcsatorna hálózatot és a szennyvizek megtisztítására a szennyvíztisztító telepet. A telep tisztítókapacitása 1000 m^3/d és + 100 m^3/d szippantott szennyvíz fogadására is alkalmas. A telep eleveniszapos, totáloxidációs technológiájú (Purator), a tisztítás III. fokozata is kiépült az N és a P eltávolítására. A tisztított szennyvizek befogadója a Sárvíz (Nádor csatorna). A szennyvíztisztító telep kapacitása és technológiája 250 m-es védőtávolság biztosítását igényli.
Szabadbattyán már beépített, központi belterületének minden utcájában kiépült az elválasztott rendszerű szennyvízcsatorna hálózat. A 25,2 km-es gyűjtőcsatorna hálózat zömmel NÁ 200-as KGPVC csatornákból épült, csak a Rákóczi Ferenc utca-Kölcsey F. utca nyomvonalú fő gerinccsatorna mérete NÁ 300-as. A közcsatorna hálózatra jelenleg 1376 lakás, a település lakásállományának 81,7 %-a csatlakozik. A település topográfiai adottságai miatt a gravitációs hálózati rendszeren 7 átemelő berendezés üzemel, amelyekből nyomóvezetékeken keresztül nyomják tovább a szennyvizeket a befogadó gravitációs csatornába, illetve a szennyvíztisztító telepre. A szennyvízátemelő műtárgyak jellemzően bűzzár és zajvédelem nélkül üzemelnek, azok hatásterülete 150 m. Bűzzárral kivitelezett műtárgyak hatásterülete 20 m. A hatásterületen, védőtávolságon belül a területfelhasználás lehetősége a bűz és zajhatás miatt korlátozott.
A településen üzemelő hálózat és a tisztító telep üzemeltetője a Fejérvíz Zrt.
A közcsatornára nem csatlakozó ingatlanoknál keletkező szennyvizeket ma is saját egyedi, házi szennyvízgyűjtő medencékben gyűjtik, amelyek a hazai gyakorlatnak megfelelően legnagyobb részben szikkasztóként üzemelnek.
Fel kell hívni a figyelmet az országos vízminőség védelmi területen fekvő területekre a településrendezési eszközökben szigorúbb közművesítési, szennyvíz elvezetési, kezelési feltételek előírása szükséges. A szigorú előírás alapja az OTrT-ben az Országos vízminőség-védelmi terület övezetére rögzített előírás:
„15. §

(1) Az országos vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről a kiemelt térség és a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.
(2) Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédelemmel érintett területeket, és a helyi építési szabályzatban az építési övezetre vagy övezetre vonatkozó szabályokat kell megállapítani."

1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A település területe a Duna részgyűjtőn, a 1-13 Észak-Mezőföld és Keleti-Bakony vízgyűjtő gazdálkodási tervezési alegységén foglal helye. Szabadbattyán a Sárvíz völgyében helyezkedik el. A térség fő vízfolyása a Sárvíz (Nádor-csatorna), amely mellett csak egy mellékvize található, a vele párhuzamosan, a völgy nyugati oldalán ásott Nádor-Malom-csatorna.

Mindkét vízfolyás a vízügyi igazgatóság kezelésében van és befogadója a Sió. A település bel- és külterületeire eső csapadékvizeknek ez a két vízfolyás a befogadója.
A település jelenlegi beépített környezetéből a csapadékvizek elvezetésére elválasztott rendszerű nyílt árkos vízelvezetési rendszert alakítottak ki. Erről a csapadékvíz elvezető hálózati rendszerről elmondható, hogy az nem egységesen épült ki, nem alkot egységes elvezető rendszert. Az utcák mentén kiépített nyílt árkok hidraulikailag nem összehangoltak, a rendszerben sok a lefolyástalan, feliszapolódott szakasz.

1.16.2 Energiaközművek

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás

A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia és a földgáz áll rendelkezésre. A nem vezetékes, hagyományos energiahordozók használata is jelentős mértékű a település energiaellátásában.
A vezetékes energiahordozók rendelkezésre állása a település gazdaságos, takarékos, korszerű, környezetbarát energiaellátását teszi lehetővé.
A villamosenergiát, mint vezetékes energiahordozót elsődlegesen világításra és erőátviteli célú, vagy technológiai célú energiaigények kielégítésére használják. A földgáz a termikus energiaigények automatikus üzemvitelű ellátását biztosítja. A nem vezetékes energiahordozók igénybevétele korábban a vezetékes energiahordozóval el nem látott területeken volt jellemző, ma már költségtakarékosság érdekében használata szétszórtan, a vezetékes ellátással rendelkező területeken is számottevő.
Meg kell említeni a megújuló energiaforrások használatát is. A település természeti adottsága a napenergia hasznosítás lehetősége, amely éves szinten körülbelül 1960 napos óra hasznosítás lehetőségét kínálja. A településen a nap energiájának hasznosítása nem széleskörű, de terjedőben van. A föld energiájának a hasznosítására is van példa.

1.16.2.1.1.Villamosenergia ellátás

A statisztikai adatokat elemezve megállapítható, hogy a teljes lakásállománynál magasabb a villamosenergia ellátásban részesülők száma. A statisztikai nyilvántartásban szereplő adat a fogyasztók számát jelöli, beleértve a külterületi, kiskertes és egyéb fogyasztókat is, így e vonatkozásban a solgáltató tájékoztatása a mértékadó, mely szerint teljes körű az ellátottság.
Szabadbattyán villamosenergia ellátását az E.ON-Energiaszolgáltató Kft. biztosítja. A villamosenergia ellátás bázisa Szabadbattyán északkeleti részén, a volt TSZ mellett elhelyezett Szabadbattyáni 132/22 kV-os alállomás, amelynek betáplálása a Dunamenti Hőerőmű és Várpalota között üzemelő 132 kV-os nagyfeszültségű főelosztó hálózati rendszerről északi irányból kiépített kétrendszerű 132 kV-os betáplálással biztosított.
Az alállomás betáplálására kiépített, oszlopokra fektetett 132 kV-os hálózati nyomvonalat, mint a területfelhasználás lehetőségét korlátozó adottságot kell kezelni a továbbtervezés során. Az alállomásról

táplált 22 kV-os hálózatok csak részben szolgálják Szabadbattyán ellátását, tágabb térség ellátásának is a bázisa. Szabadbattyán ellátását szolgáló 22 kV-os hálózat fűzi fel a településen belül elhelyezett fogyasztói transzformátor állomásokat, amelyekről induló kisfeszültségű elosztóhálózatról történik közvetlen a fogyasztók kiszolgálása.
A közép- és kisfeszültségű hálózat is oszlopokra szerelve üzemel, a fogyasztói transzformátorok is többnyire oszlopállomások. A 22 kV-os hálózat oszlopokra fektetve, részben köz-, részben magánterületen haladnak keresztül. Ezek jelenlétével is számolni kell a tervezés során. A hálózatok az érintett telkek beépítési lehetőségét korlátozzák, azok közterületi kiváltása lenne indokolt.
Közvilágításra, a településen szinte kizárólag a villamosenergia elosztóhálózat tartóoszlopaira szerelt, lámpafejek szolgálnak.
Meg kell említeni, hogy az iparág déli irányból tervezi az alállomás új 132 kV-os bekötését. A tervek, engedélyek rendelkezésre állnak, csak a kivitelezés még nem történt meg. Sajnálatosan az iparág ennek a hálózatfejlesztésnek a megvalósítását föld feletti elhelyezéssel tervezi.

1.16.2.1.2 Földgáz- és egyéb szénhidrogén ellátás

A településen az automatikus üzemvitelre is alkalmas termikus célú energiaellátásra a földgázellátást építették ki. A település területén 33,8 km földgázelosztó hálózat üzemel. A gázhálózat kiépítettségének eredményeként 2018. január 1-én 1253 lakás, a lakásállomány 74,4 %-a csatlakozott közvetlen a földgázelosztó hálózatra.
Az ország egyetemes gázszolgáltatója a NKM Földgázszolgáltató Zrt., a kiépített hálózat üzemeltetője az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt..
Szabadbattyán jelenlegi fogyasztóinak gázellátási bázisa a Szabadbattyán déli részén üzemelő gázfogadó és gáznyomáscsökkentő állomás, amelynek nagyközép-nyomású betáplálása a térséget kiszolgáló, Tác felől megépített 8 bar-os, nagyközép-nyomású gerincvezetékről épült ki. A nyomáscsökkentőtől indul egy DN 160-as méretű KPE középnyomású gerincvezeték a Széchényi utca nyomvonalán, amely később kisebb átmérőjű, DN 110-es méretű gerincvezetékekre ágazik el. A település gázellátó hálózata ezekre a vezetékekre van felfűzve. A gázellátó hálózat a település belterületén, minden utcában megépült, a vezetékek mérete zömmel DN 63-as. A hálózat KPE anyagú csövekből épült meg.
A vizsgálatok szerint a gázelosztás középnyomáson épült ki, amelyről a házi nyomásszabályozókat táplálják. A fogyasztói igényeket az egyes telkeken belül elhelyezett házi nyomásszabályozótól induló kisnyomású hálózatról elégítik ki közvetlen.
Az adatszolgáltatás szerint a település közigazgatási területén áthalad a MOL Földgázszállító Zrt. nagynyomású, Balatonfűzfő-Kápolnásnyék közötti, DN 300-as szállítóvezetéke. Erről a nagynyomású szállítóvezetékről kiépült egy leágazás, amelyre telepített gázátadó és nyomáscsökkentő állomás a szomszédos Székesfehérvár ellátását szolgálja. A nagynyomású szállítóvezeték, annak biztonsági övezete, a gázátadó állomás által érintett terület a továbbtervezés során, mint foglalt terület kezelhető.
A település déli részén át halad végig a DN 300-as Kápolnásnyék-Székesfehérvár-Dombóvár termékvezeték nyomvonala, amelyről a település keleti szélénél ágazik le és halad Szabadbattyán keleti határánál északi irányba tovább a Székesfehérvár leágazó termékvezeték, DN 150-es mérettel. A termékvezetékkel párhuzamosan halad az un. Székesfehérvári leágazó bányaüzemi hírközlési kábel is. A termékvezeték és bányaüzemi kábel biztonsági övezetének helyfoglalását, hasonlóan a nagynyomású szállítóvezetékhez, a terület hasznosítását korlátozó adottságnak kell kezelni.

1.16.2.1.3 Távhőellátás

Szabadbattyán településen távhőszolgáltatás nem üzemel.

1.16.2.1.4 Egyéb energiaellátás

A településen kiépített vezetékes földgázellátással a lakásállomány 74,4 %-a számára áll rendelkezésre, a gázbekötéssel rendelkező lakásokban egyben a földgázt a termikus energiaellátásra, fűtési célra is

hasznosítják. A lakásállomány 25,6 %-ában a környezetet erősebben terhelő hagyományos, nem vezetékes energiahordozót hasznosítják termikus energiaellátásra.
Az egyéb energiahordozóval történő ellátást érintően azonban meg kell említeni, hogy a háztartásoknak szolgáltatott éves gázmennyiség kis ingadozással csökken. Ez a csökkenő tendencia jelzi, hogy egyre többen próbálják csökkenteni a gázfogyasztásukat. Az egyes gazdasági nehézségekkel küzdő ingatlantulajdonosok a fenntartási költségeik csökkentése érdekében rákényszerülnek arra, hogy a gázfűtést részben, vagy időszakosan a földgáz helyett nem vezetékes energiahordozót is hasznosítsanak, ha az ingatlan alkalmas hagyományos energiahordozó hasznosítására. Ezzel azonban a település környezetterhelését növelik.

1.16.2.2 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások az egyszeri beruházási költségeket követően szinte ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak a hasznosításra, használatuk nem okoz halmozódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják.

A hazánkban, így Szabadbattyán területén is elérhető megújuló energiaforrás a szélenergia, a napenergia, a vízenergia, a biomassza-biogáz és a geotermikus energia. Ezek előfordulása az ország területén nem egyenletes és általános, melynek használatát befolyásolják a földrajzi elhelyezkedés, a topográfiai és a légköri viszonyok, valamint a felszín alatti geológiai adottságok. Szabadbattyán településen előzetesen, az energetikai szinten megtérülő beruházással érdemileg a nap- a szél- és a föld-energiájának a hasznosítása lehetne eredményes.

Szélenergia
A szélenergia előfordulási mértékét a topográfiai és légköri viszonyok befolyásolják, az ország területén a szélenergia hasznosíthatóság mértéke eltérő. A meteorológiai adatok és mérések alapján rögzítették a hasznosítás lehetőségének területi vetületét.

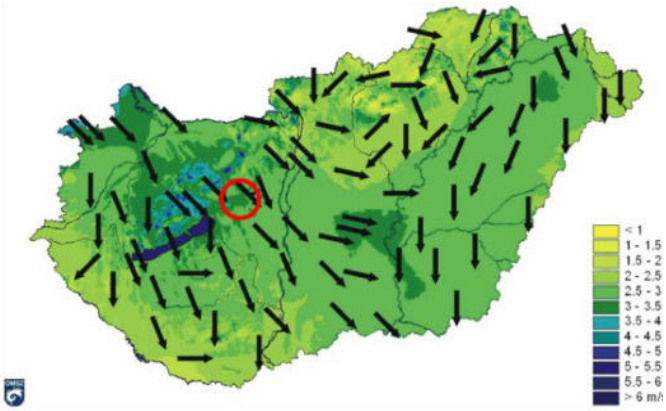

Az évi átlagos szélsebességek [m/s] és az uralkodó szélirányok Magyarországon (2000-2009)

Forrás: www.met.hu

A térképek jelzik, hogy Magyarország mely térségeiben lehet hatékonyabban hasznosítani a szél energiáját. A térképről leolvasható, hogy Szabadbattyán ha nem is a szélenergia nagyon kedvezően hasznosítható területén fekszik, de annak hasznosítási lehetősége elméletileg nem zárható ki.
A szélenergia termelést szabályozó hatályos előírások alapján azonban energetikai célú hasznosításra Szabadbattyán területén nincs lehetőség.

Napenergia
A hasznosítható napenergia mértékét befolyásolják a földrajzi és meteorológiai adottságok, így ennek hasznosíthatósága változó az ország területén. A meteorológiai adatok és mérések alapján, a szélenergia hasznosítási lehetőségéhez hasonlóan a napenergia hasznosítás lehetőségének területi vetülete is rögzíthető.

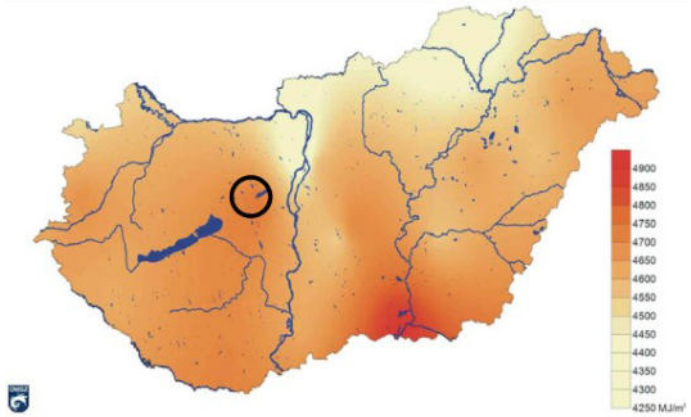

A globálsugárzás (MJ/m2) átlagos évi összege Magyarországon (2000-2009)

Forrás: www.met.hu

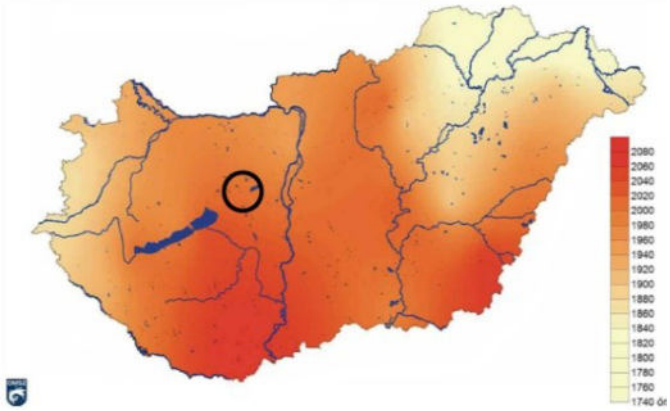

Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon az 1971-2000 közötti időszak alapján

Forrás: www.met.hu

A térképek jelzik, hogy Magyarország mely térségeiben lehet hatékonyabban hasznosítani a nap energiáját. Szabadbattyán területén körülbelül 1960-2000 óra a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni. A hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel villamosenergia termelésre biztosított.
A vizsgálatok szerint a napenergia hasznosítása helyi jelentőséggel, házi hasznosítással egyre növekszik. Nyilvántartás nem áll rendelkezésre az elhelyezett napkollektorokról, naperőmű panelokról.
Ez az a megújuló energiahordozó, amelynek szélesebb, energiagazdálkodást is érintő hasznosítása várható Szabadbattyán településen is. Budapesti székhelyű energetikai társaság cégcsoportja naperőmű park létesítését tervezi Szabadbattyán településre. Az összesen kb. negyven, egyenként 499 kW kapacitású, mindösszesen 20 MW villamos teljesítményű fotovoltaikus naperőmű parkot, kiserőművet Szabadbattyán külterületére tervezik telepíteni. Az eddigi tervek szerint a létesítéssel érintett ingatlanok összterülete 63,6 hektár, amely tíz helyrajzi számon található -szántó, erdő, legelő, országos közút, benzinkút, út művelési ágú– ingatlanból áll. A kivitelezés tervezett időpontja 2018-2019.

Geotermikus energia

A föld belső hőjéből hasznosítható a geotermikus energia. Geológiai adottságok befolyásolják előfordulásának mértékét. Hasznosítására részben a termálvíz kitermelésével, részben a földhő hőszivattyúval történő alkalmazásával nyílik lehetőség.
Ez utóbbi hasznosítására Szabadbattyán területén is van lehetőség. A hőszivattyú használata telken belül realizálható, energiagazdálkodási szinten ma még nem érzékelhető hagyományos energiahordozó megtakarító hatása.

1.16.2.3 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók hasznosításával jelenleg megoldott. A villamosenergia ellátással az intézmények világítási és technológiai igényeit elégítik ki, a termikus célú energia ellátásuk pedig földgázzal helyi hőbázis segítségével biztosított.
Energiahatékonyság javítására, energiatakarékos fogyasztást eredményező beruházások, a szigetelések, homlokfali hőleadást csökkentő (falszigetelések, nyílászáró cserék, javítások) beruházások, épületgépészeti felújítások előfordultak. Az utóbbi években egyre jobban előtérbe kerül az energiahatékonyság jelentősebb javítását szolgáló megújuló energiaforrás hasznosítása is, de erről átfogó információ, erre vonatkozó nyilvántartás nem áll rendelkezésre.

1.16.3 Elektronikus hírközlés

1.16.3.1 Vezetékes hírközlési létesítmények

A település vezetékes távközlési ellátását jelenleg a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. biztosítja. Szabadbattyán vezetékes távközlési hálózatának bázisa a Székesfehérvári szekunder központhoz tartozó, Székesfehérvári 17-es primer központ.

A település a 22-es távhívó számon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz. A település távközlési hálózatának kiépítése eredményeként 2000 végén 1184 egyéni lakásfővonal üzemelt, az akkori lakásállomány 80,4 %-a rendelkezett vezetékes telefonvonallal. A vezeték nélküli szolgáltatás terjedésével a vezetékes telefon iránti érdeklődés csökkent. 2018 január 1-én 1058 egyéni analóg fővonal üzemelt, az ellátottság ezzel 62,8 % volt, de ezzel is az ellátottság teljes körűnek tekinthető, mivel a jelentkező valamennyi vezetékes távközlési igény kielégített.
A közterületi nyilvános távbeszélő helyek a vezetékes hálózatra telepítve üzemeltek. Korábban a távközlési ellátottság fontos elemének tekintették. A vezeték nélküli szolgáltatás elterjedése, a mobil telefonhasználat általánossá válása a nyilvános beszélő helyek funkcióját feleslegessé tette. Mára a statisztikai nyilvántartás szerint a településen már csak két nyilvános beszélő hely működik.
A településen a kedvező műsorvételt 1997 óta üzemeltetett kábel TV hálózat segítségével biztosítják. A kábel TV szolgáltatást a vizsgálatok szerint már a lakások 55,8 %-a veszi igénybe, azaz csatlakozik a kábelhálózatra.
A vezetékes hírközlés országos hálózati rendszeréhez tartozó optikai gerinchálózat halad végig az autópálya északi oldalán, így áthalad Szabadbattyán területén is.
A településen belüli helyi ellátást szolgáló vezetékes hírközlési (távközlés és műsorelosztás) hálózat a településen jellemzően oszlopokra szerelten épült.
A településen belüli vezetékes hálózat követve a kisfeszültségű elosztóhálózat fektetési módját, részben önálló oszlopokra fektetve, részben a kisfeszültségű elosztóhálózat tartó oszlopaira szerelten halad.
Magyarországon jellemzően a távközlési hálózatok az eredeti funkciójukon felül már egyszerre műsorelosztásra és internet szolgáltatásra is alkalmasak.

1.16.3.2 Vezeték nélküli hírközlés

A vezetékes szolgáltatást a vezeték nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák – részben településen belül, részben a környező településeken – elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Telenor Magyarország Zrt., Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. építette és üzemelteti.

1.16.3.3 Vezetékes és vezeték nélküli elektronikus hírközlés hálózatának és létesítményeinek szerepeltetése a településrendezési tervben

A településrendezési eszközök keretében készülő tervek elektronikus hírközlési fejezetére vonatkozó alátámasztó munkarészek elkészítésének tartalmi követelményeit az ágazat 14/2013 (IX.25.) NMHH

rendeletben rögzítette. Ennek alapján a hálózatengedélyes szolgáltatók hálózati rendszereit rögzíteni kellene a településrendezési eszközök keretében készített infrastruktúra alátámasztó tervében, hogy a fennálló, illetve a tervezés hatására várhatóan keletkező konfliktusok feltárhatók legyenek. A hálózatengedélyesekről azonban az NMHH nyilvántartást nem vezet.
Az NMHH a szolgáltatási engedéllyel rendelkezőkről vezet nyilvántartást, amelyek részben saját kiépített hálózatuk segítségével, részben bérelt hálózattal tudják biztosítani a szolgáltatást. A szolgáltatási jogosultsággal rendelkezők köre, így lényegesen bővebb, mint akik hálózatengedéllyel rendelkeznek és lényegesen több szolgáltatási engedélyes áll készenlétben a szolgáltatásra, mint ahánynak a szolgáltatását a településen élők igénybe veszik.
Az NMHH a szolgáltatási engedéllyel rendelkezők nyilvántartását tartja fontosnak, a piaci verseny biztosítására, a szolgáltató szabad kiválasztásának lehetőségére, tekintettel arra, hogy az elektronikus hírközlés alanyi jogú szolgáltatás.
Szabadbattyán területén 67 vezetékes távközlési szolgáltató áll rendelkezésre az ágazati nyilvántartás szerint, műsorelosztásra 10 vezetékes műsorelosztó szolgáltatót tartanak nyilván, mint szolgáltatásra jogosultat. Jelenleg az ágazat által vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatóként a térségben 13 szolgáltatót tartanak nyilván. Természetesen ezek bár rendelkezésre állnak, nem biztos, hogy igénybe veszik szolgáltatásukat.

A közvetlen megyeszékhely mellett fekvő Szabadbattyán településen az otthonról biztosítható munkavégzési lehetőségnek nagyon fontos szerepe van.

Ehhez a jól kiépített internethálózat rendelkezésre állása szükséges. Jelenleg is nagy az érdeklődés az internet használat iránt. A statisztikai nyilvántartás szerint internet-előfizetések száma 2018. január 1.-én 1256 db volt, ami a lakások 74,5 %-ának a kiépített internet csatlakozását jelenti.

1.17 Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.17.1 Talaj

Földtan, talajadottságok
Szabadbattyán térségében a pannóniai agyagos üledékek térszínére a Bakony felől érkező vízfolyások az alsó- és a közép-pleisztochénban jól rekonstruálható hordalékkúpot építettek. Az óholocén időszakban az uralkodó észak-nyugati szél a hordalékkúp felszínét jelentősen átformálta. Az északibb, sárréti területekről kifúvott homokot részben lepelhomokként szétteregette, részben pedig buckákban felhalmozta, s felszínébe lapos szélbarázdákat vésett. A hordalékkúp felszíne északnyugatról délkelet felé lejt, s anyaga is ebben az irányban osztályozott. Enyhén hullámos, kicsiny reliefenergiájú felszínét lepelhomok, futóhomok-takaró, kavicstakaró és lösz borítja. Futóhomokos felszínét északnyugat-délkeleti irányban elrendeződött buckák, garmadabuckák, maradék gerincek és tágas szélbarázdák hálózzák be.
A Sárvíz -völgyön túli nyugati rész enyhén hullámos tagolatlan lösztábla, amely enyhe menedékes lejtővel simul bele a patak lösszel megemelt óholocén teraszának a felszínébe. Alapja kelet felé lebillent és gyengén összetöredezett pannóniai tábla, amely alatt lesüllyedve ókori kőzetekből (alsókarbon agyagpala, homokkő, bitumenes mészkőösszlet) álló kristályos hegységroncsok rejtőznek. A letarolt tábla felszínén az újpleisztocénban vékony (2-8m) összefüggő lösztakaró képződött, s az erodált felszínt kiegyengette. A tagolatlan lösztábla átlagos tengerszint feletti magassága 120 m.

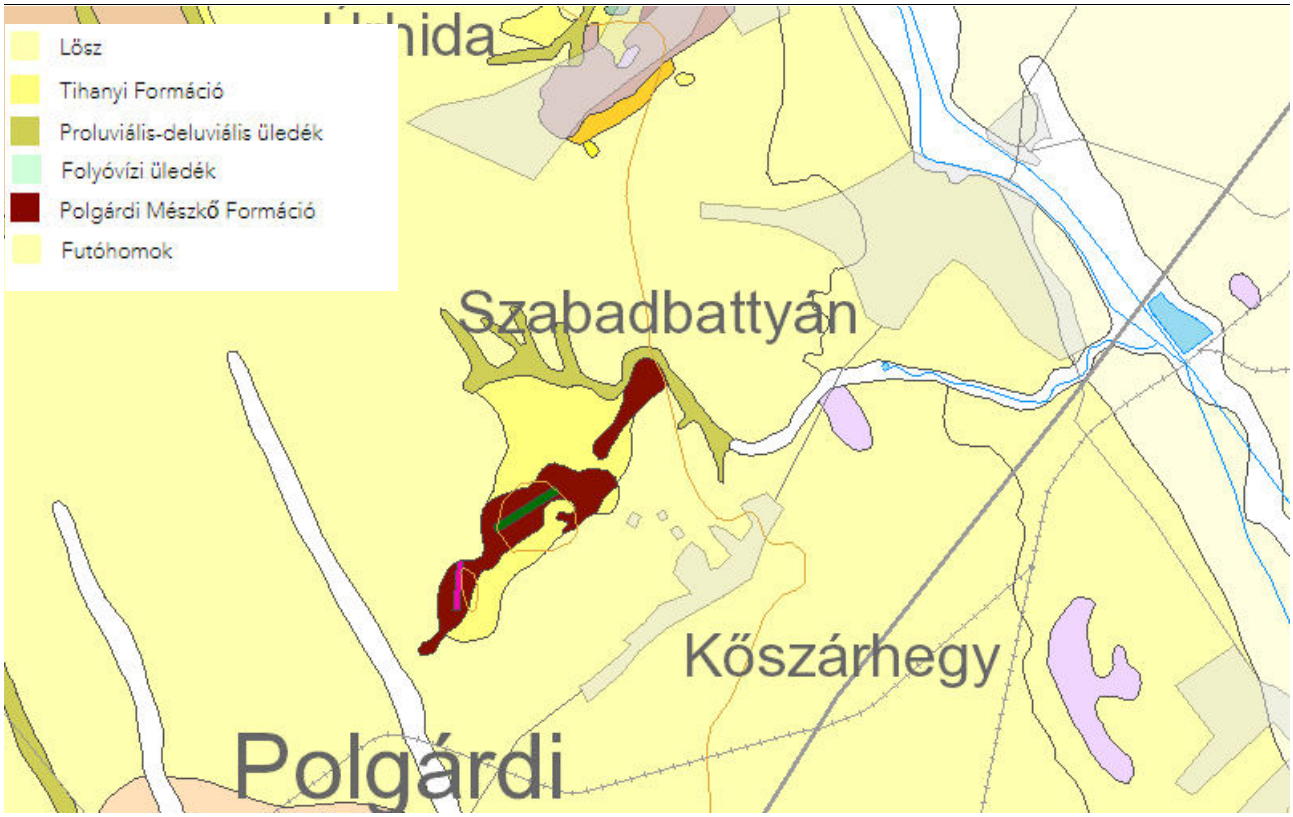

Szabadbattyán földtani adottságai
(Forrás: Magyarország felszíni földtani térképe M=1:100 000 – MBFSZ)

A Sárvíz -völgyben a talajvíz közelsége (1,5-3 m) és a felületi vízborítás hatására túlnyomóan hidromorf talajok alakultak ki. Legelterjedtebb típusa a lápos réti talaj.
A hordalékkúp felszínét barnaföld, futóhomok váztalaj, mélyen elhumuszosodott csernozjom jellegű homoktalaj és gyengén humuszos homoktalaj borítja, a lösztáblán pedig típusos mészlepedékes csernozjom és réti csernozjom képződött.

Talajállapot
A községben feltárt talajszennyezettség nem ismert, az OKIR adatbázisa alapján kármentesítési eljárással érintett terület nem található. A talajszennyeződések elsősorban a csatornázatlan ingatlanokon, a rosszul szigetelt közműpótlók (zárt szennyvíztárolók) elszivárgásából, valamint a községen működő telephelyek területén a havária jellegű szennyezésekből, illetve az alapanyagok, hulladékok helytelen kezeléséből jelentkezhet.
A település területén időről időre engedély nélküli, illegális hulladéklerakás történik, amivel a "hulladékelhagyók" potenciálisan veszélyeztetik a talaj, a talajvíz és más felszín alatti víz, valamint felszíni víz minőségét.
A szennyvízcsatorna hálózatba bekötött lakások aránya a település közigazgatási területén 94% -os (2015-ös adat), ami a hazai viszonyok között meglehetősen jónak mondható. Csak azon közterületek maradtak ki a közműberuházásból, ahol egyéb okok miatt a kiépíthetőség akadályozott (lásd: József A u., Emmaróza). A talajban elszivárogtatott tisztítatlan szennyvizek nem csak a felszín alatti vizeket, hanem a közvetítő talajrétegeket is szennyezik.

1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

Felszíni vizek
A vízrendszer gerince a Nádor-csatorna, amelynek kiinduló pontja az Ősi duzzasztó a Veszprémi-séd folytatásaként. Legfontosabb feladata a térség belvizeinek biztonságos levezetése. A vízrendszeren számos tározó és halastó található, Szabadbattyán területét két jelentősebb állóvíz érinti. A Veszprémi-séd a Bakonyban ered, a Sárrét felé haladva Királyszentistvánnál osztóművel a patak vizét megosztják, nagyobb

része a Séd-Sárvízi-malomcsatornába kerül mezőgazdasági vízhasználatok céljára. A Sárvízi-malomcsatorna a völgy nyugati oldalán kíséri a Nádor-csatornát, majd Cecénél tér vissza abba.
A Nádor-csatorna legjelentősebb mellékvízfolyása a Gaja-patak, amely a Bakony és a Vértes, valamint a Móri-medence vizeit gyűjti össze. A patakon épült a Fehérvárcsurgói-tározó, amelyet árhullámcsúcs csökkentésre, illetve a nyári időszakban vízpótlásra használnak. Fontos mellékága a Nádor-csatornának még a Dinnyés–Kajtori-csatorna, mely a Velencei-tó és a Sárosd-Seregélyesi-vízfolyás vizeit vezeti le.
A Nádor-csatornát egykor a Sárrét lecsapolásának céljából alakították ki. Az egykori mocsaras területen a tavaszi hóolvadáskor és nagyobb csapadékhullások idején számítani kell a belvizek megjelenésére. A csatorna teljes hosszában belvízzel veszélyeztetett terület
A csapadékvizek befogadói lehetnek a Nádor csatorna, Séd-Sárvízi-malomcsatorna és a Csillag-völgyi árok. A vízelvezetés tervezését a befogadóig kell elvégezni. A csapadékvizek fogadásához a kezelőkkel egyeztetni szükséges. A Nádor és a „Malomcsatorna" kezelője a Vízügyi Igazgatóság, a Csillagvölgyi árok kezelője a Sárvíz Térségi Vízi Társulat.

Az Országos Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv felülvizsgálata (VGT2) alapján a Séd-Sárvízi-malomcsatorna (AEP955 jelű víztest) az alábbiak szerint jellemezhető:

- mesterséges víztest
- dombvidéki – közepes esésű – meszes – durva és közepes-finom mederanyagú – közepes vízgyűjtőjű (81,79 km hosszú, 314 km^2 teljes vízgyűjtő);
- állapota:
  - biológiai elemek szerinti állapot gyenge,
  - fizikai-kémiai elemek szerinti állapot mérsékelt,
  - specifikus szennyezők szerinti állapot nem jó,
  - hidromorfológiai elemek szerinti állapot jó,
  - ökológiai minősítés gyenge,
  - kémiai állapot jó.

Szabadbattyán Nagyközség szennyvíztisztító telepét a Fejérvíz Zrt. üzemelteti. A telepre átlagosan 520 m^3/ nap mennyiségű szennyvíz érkezik, csapadékos időben a beérkező vízmennyiség elérheti akár a 750-800 m^3 – t is. A tisztított szennyvíz befogadója a Sárvízi-malomcsatorna, ami kedvezőtlen a vízminőség szempontjából.
Az egyre szigorodó vízminőségi követelményeknek csak a szennyvíztelep ütemezett rekonstrukciós bővítésével lehet megfelelni.

Felszín alatti vizek
A *felszín alatti vizek védelméről* szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet, valamint *a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról* szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján, Szabadbattyán a felszín alatti víz állapota szempontjából fokozottan és kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen fekszik. A település közigazgatási területén a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 2. számú melléklete szerinti besorolás alapján a következő területek találhatók:

- fokozottan érzékeny besorolású területek:
  - 1a - üzemelő és távlati ivóvízbázisok, ásványi- és gyógyvízhasznosítást szolgáló vízkivételek - külön jogszabály szerint - kijelölt, illetve előzetesen lehatárolt belső-, külső-, és jogerős vízjogi határozattal kijelölt hidrogeológiai védőterületei - a Kőszárhegy kistérségi vízmű vízbázisának a 24.209/2003. számú határozattal kijelölt felszíni „B" hidrogeológiai védőterülete.
- érzékeny besorolású területek:
  - 2a - azok a területek, ahol a csapadékból származó utánpótlás sokévi átlagos értéke meghaladja a 20 mm/évet.
  - 2c - azok a területek, ahol porózus fő vízadó képződmények teteje a felszín alatt 100 m-en belül található.

A hidrogeológiai „B" védőterület mellett a karsztaknára vonatkozóan külső védőterület is kijelölésre került, melyet érintő előírásokat és használati korlátozásokat a 20.019/2/1992. számú határozat tartalmazza.
A település területén a 0121/2 és a 01222 hrsz-ú ingatlanok érintenek nyílt külterületi karszt területet.

Szabadbattyán külterületein meghatározó a szántóföldi növénytermesztés. A talajerő-utánpótlásnál figyelembe kell venni a település adottságait. A település nitrátérzékeny területen fekszik, így be kell tartani a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében a 27/2006. (II. 7.) Kormányrendelet előírásait és be kell tartani az 59/2008. (IV. 29.) FVM rendeletben rögzített „helyes mezőgazdasági gyakorlat" szabályait.
A Sárvíz ópleisztocén hordalékkúpja és völgyi síksága révén a község talajvize ma is bőséges. Évi talajvízforgalma az alacsony ártéren 2-3 l/s/km^2 értékre becsülhető. A Sárvíz-völgyben a talajvíz közelsége 1,5-3 m. Nyugat felé a talajvíz egyre mélyebben jelentkezik: 5-10 m, majd 10-20 méter mélységben.

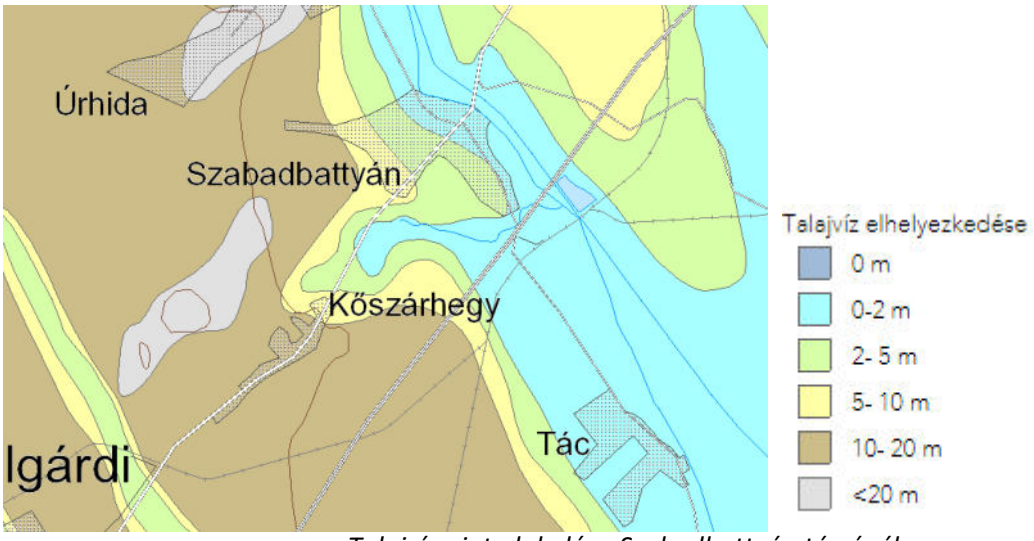

Talajvízszint alakulása Szabadbattyán térségében
(Forrás: Magyarország talajvízszint mélység térképe (0-20m) M=1:100 000 -MÁFI 2006.)

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

A *levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról* szóló 306/2010. (XII.23.) Korm. rendelet és *a légszennyezettségi határértékekről, valamint a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről* szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendelet az ország egyes területeit az adottságaiktól függően más-más légszennyezettségi zónába sorolja. A *légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről* szóló 4/2002.(X.7.) KvVM rendelet meghatározása szerint Szabadbattyán területe az ország légszennyezettség szempontjából nem kiemelt, 10. számú légszennyezettségi zónába tartozik.
A nagyközség területén az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat RIV, vagy automata monitorállomása sem működik, így a környezeti levegő állapotára vonatkozóan nem állnak rendelkezésre rendszeres mérési adatok.
A térség levegőminőségi állapotát, szennyezettségét a regionális háttérszennyezettség valamint a térségben található légszennyező források együttes hatása alakítja ki, jelentősen befolyásolják az aktuális meteorológiai viszonyok, a domborzat és a növényborítottság is.
A környezeti levegő minőségét lokálisan a termelő üzemek, a szolgáltatást végző telephelyek és intézmények légszennyező pontforrásai, a közlekedésből és a fűtésből származó diffúz levegőszennyezés együttesen határozzák meg
Az országos légszennyezettséggel összefüggésben a nagyközség aktuális helyzetét elsősorban a közúti forgalom következtében fellépő, időszakosan megnövekvő nitrogén-dioxid koncentráció, a száraz időszakokban kisebb mértékben jelentkező porterhelés jellemzi. A fűtési időszakban (október-április) ehhez hozzáadódik még a tüzelésből származó nitrogén-oxid koncentráció növekedése és a koromképződés. Az üzemanyagok korszerűsödése és a földgázzal való tüzelés elterjedése következtében a kén-dioxid koncentrációja alacsonynak tekinthető.

A közlekedési eredetű légszennyezőanyag-kibocsátás

A település levegőminőségi állapotára közvetlenül a közlekedésből származó légszennyezőanyag-kibocsátás gyakorolja a legnagyobb hatást. A közúti forgalom következtében időszakosan megnövekvő nitrogén-dioxid koncentráció, a száraz időszakokban kisebb mértékű porterhelés jellemző.

Szabadbattyán belterületét északkelet-délnyugati irányba átszeli a rendkívül forgalmas 7. sz. országos I. rendű főút, amelybe északról csatlakozik a 7202. sz. összekötőút, ennek déli irányú folytatása a 6307. sz. összekötőút. A település belterületének déli részét érinti az M7-es autópálya, illetve attól délebbre a Budapest-Murakeresztúr viszonylatú E69-es nemzetközi törzshálózati vasúti fővonal.

A közlekedés légszennyezőanyag kibocsátása az út mellett elhelyezkedő területeken észlelhető légszennyezőanyag-terhelés. Jelenleg nem tapasztalható a közlekedési eredetű légszennyező anyagok kritikus, jelentősebb zavaró hatása, azonban a forgalom növekedése indokolja a település közlekedési kapcsolatainak, útjainak fejlesztését, korszerűsítését. A légszennyezőanyag-terhelés csökkentése érdekében meg kell oldani az eddig még stabil szilárd burkolattal el nem látott útszakaszok por-mentesítését, javítását.

Egyéb tevékenységek légszennyezőanyag-terhelése

Jelentős környezetterhelő hatású légszennyezőanyag-kibocsátó a település belterületén nem található. Az OKIR-LAIR adatbázisának 2017-es adatai alapján a településen az alábbi bejelentésköteles légszennyező pontforrások működnek, de egyik tekintetében sem regisztráltak jelentős mértékű szennyezőanyag-kibocsátást:

- L-TECH Kft. - Elektronikai készüléket gyártó üzem – Széchenyi u. 105. – ón, ólom és vegyületeik, izo-propil-alkohol kibocsátás;
- Terményszárítás - Központi major szárító telep- szilárd anyag kibocsátás;
- G-M Kft. - Cipőfelsőrész készítő műhely - Árpád 54/A - tetraklór-etilén (PER), sztirol, aceton, ciklohexán, etil-acetát, heptán, hexán kibocsátás.

Az egyéb kisipari tevékenységek légszennyezőanyag-kibocsátásait a szerves oldószeres diffúz kibocsátások jellemzik a felületkezelések során, illetve a fűtési eredetű, illetve fosszilis energiahordozó felhasználásából származó légszennyezőanyagok kibocsátása.

A települési szennyvíztelep védőtávolsága 250 m-ben lett meghatározva a korábbi OTÉK előírásnak megfelelően.

Az állattartó létesítmények elhelyezkedése kedvezőnek tekinthető, így azok bűzterhelése nem okoz lakossági panaszt a lakóterületen. Levegővédelmi védelmi övezet kijelölését nem kezdeményezte sem a környezetvédelmi, sem a közegészségügyi hatóság.

A környezetvédelmi szempontból legkedvezőbb tüzelőanyag a földgáz, mivel az egyéb fosszilis (szilárd és folyékony) tüzelőanyagokhoz képest a kibocsátott szilárd légszennyezők, valamint a CO_2 mértéke nagymértékben csökken, míg a kibocsátott nitrogénoxidok mértéke kismértékben növekszik. Mivel a gáz kéntartalma jelentéktelen, gyakorlatilag kén-dioxid nem keletkezik az égetése során. A vezetékes gázellátás a településben megoldott, a háztartási vezetékesgáz-fogyasztók aránya 80%-körüli (forrás: KSH, 2011.).

A folyékony (olaj) és szilárd energiahordozót (szén, fa stb.) használó tüzelőberendezéssel (szén, fa) végzett háztartási tüzelés jelentékeny légszennyező hatásának fő oka a nem tökéletes égés, mivel az egységnyi tüzelőanyag mennyisége a tökéletlen égés következtében lényegesen több szén-monoxid- és koromkibocsátást okoz, mint ha azt jól szabályozható, korszerű nagyüzemi kazánokkal végeznék.

Mezőgazdasági eredetű levegőterhelést okoz a növényfelületek nélküli szántóterületek kiporzása, ill. az állattartásból származó üvegházhatású/légszennyező anyagok, mint a metán. Allergén anyagok, pollenek elsősorban a rétek, legelők, műveletlen szántóföldek, és egyéb parlagterületekről származnak. A levegőszennyezés mérséklésére az Önkormányzat megtette az első lépést: megalkotta az avar égetéséről szóló rendeletet, amely korlátozza a nyílttéri égetés lehetőségét.

1.17.4. zaj- és rezgésterhelés

Az elmúlt időszak zajjal kapcsolatos panaszbejelentések alapján Szabadbattyán területén a közlekedés okozta zajterhelés dominanciája állapítható meg.

Mivel a járművek száma napjainkban is növekszik, s a szabadbattyáni utak áteresztő képessége korlátozott, a zajterhelés számottevő csökkenése nem várható. Különösen a főutak mentén élők szenvednek a megnövekedett forgalom keltette zajtól.
A településen ipari üzemek, telephelyek által okozott zajterhelés javuló tendenciát mutat. Ez egyrészt az új ipari üzemek kedvező telepítési helyének, másrészt a telepengedélyezési eljárások szigorúbb rendjének tulajdonítható. A környezetvédelmi hatóságok ugyanis csak a zajvédelmi követelmények teljesülése esetén járulnak hozzá a telepengedély kiadásához.

Közúti zajterhelés

A közúti közlekedés által okozott zaj nagyságát alapvetően a forgalom nagysága, a járműösszetétel, haladási sebesség, az út paraméterei és a környezeti tényezők határozzák meg.
Szabadbattyán belterületét északkelet-délnyugati irányba átszeli a rendkívül forgalmas 7. sz. országos I. rendű főút, amelybe északról csatlakozik a 7202. sz. összekötőút, ennek déli irányú folytatása a 6307. sz. összekötőút. Kisebb jelentőséggel bír a 6214. sz. összekötőút. A település belterületének déli részét érinti az M7-es autópálya.
A település területére stratégia zajtérkép nem készült, átfogó zajmérési eredmények nem állnak rendelkezésre. A településrendezési eszközök 2009-2010-es átfogó felülvizsgálata kapcsán, a rendelkezésre álló forgalmi adatok alapján egyes útszakaszokra vonatkozóan készült zajszámítás. Figyelembe véve, hogy az eltelt időszakban a forgalom mértéke tovább növekedett az akkori számítások eredményei ma is mértékadók a zajkonfliktus mértékének meghatározásakor.
A közúti közlekedés által okozott zaj a 7,5 m-es referencia távolságon *(Adatforrás: HÜBNER TERVEZŐ Kft: Szabadbattyán Nagyközség településszerkezeti és szabályozási tervei felülvizsgálata (II. Ütem) környezeti értékelés környezetalakítási és környezetvédelmi alátámasztó munkarész, 2009-2010.:*

	7202 jelű ök. út 0-3,3. kmsz.		**6307 jelű ök. út 42,3.- 44,2. kmsz.**		**6307 jelű ök. út 17,3- 42,3. kmsz.**		**7. sz. főút 70,8.- 78,3. kmsz.**		**M7 autóp. 64,0.- 80,1.kmsz.**	
	$L_{Aeq7,5N}$ dB(A)	**$L_{Aeq7,5É}$ dB(A)**	**$L_{Aeq7,5N}$ dB(A)**	**$L_{Aeq7,5É}$ dB(A)**	**$L_{Aeq7,5N}$ dB(A)**	**$L_{Aeq7,5É}$ dB(A)**	**$L_{Aeq7,5N}$ dB(A)**	**$L_{Aeq7,5É}$ dB(A)**	**$L_{Aeq7,5N}$ dB(A)**	**$L_{Aeq7,5É}$ dB(A)**
2007.	61,4	53,5	66,4	58,5	61,3	53,3	72,6	65,8	80,1	74,9
2009.	61,7	53,8	66,7	58,7	61,4	53,4	72,8	66,0	80,4	75,1
2024.	62,6	54,7	67,4	59,5	62,1	54,1	73,7	66,9	81,6	76,4

(A közúti közlekedési zaj mértéke a forgalmi adatok ismeretében a 25/2004. (XII. 20.) KvVM r. 2. sz. melléklet szerint került meghatározásra a 2007. évi forgalmi adatok alapján. A forgalom nagyságának figyelembevétele az Állami Közúti Műszaki és Információs KHT. által kiadott „Országos Közutak 2007. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma" adatainak, és az ÚT 2-1.118:2000 „Közutak távlati forgalmának meghatározása előrevetítő módszerrel" című Útügyi Műszaki Előírás által megadott forgalomfejlődési szorzók alkalmazásával kapott értékeivel történt.)
A számítási adatok alapján a közlekedés által okozott zaj vonalas jellege miatt nagyobb területen terheli a mellette álló lakóépületeket, illetve a lakosságot. A főutak közvetlen környezetében a kibocsátott zaj meghaladja a zajterhelési határértéket.
A *környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról* szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 3. sz. melléklete tartalmazza az újonnan létesülő vagy megváltozott területhasználatok esetében a közlekedéstől származó zaj megengedett határértékeit, a vizsgált területre az alábbiak vonatkoznak:

- Országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, önkormányzati gyűjtőutaktól, vasúti mellékvonalaktól származó zajra: falusias, kertvárosias és kisvárosias lakóterületen, különleges területek közül oktatási létesítményeknél, temetőnél és zöldterületen: LTH nappal = 60 dB LTH éjjel = 50 dB

- Országos közúthálózatba tartozó gyorsforgalmi és főutaktól, vasúti fővonalaktól származó zajra: falusias, kertvárosias és kisvárosias lakóterületen, különleges területek közül oktatási létesítményeknél, temetőnél és zöldterületen, nagyvárosias lakóterületen és vegyes területen, gazdasági területen levő lakóépületeknél: LTH nappal = 65 dB LTH éjjel = 55 dB
- Országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, önkormányzati gyűjtőutaktól, vasúti mellékvonalaktól származó zajra: nagyvárosias lakóterületen, és vegyes területen, gazdasági területen levő lakóépületeknél: LTH nappal = 65 dB LTH éjjel = 55 dB

Vasúti zajterhelés

Szabadbattyán belterületének szélét déli irányból érinti a Budapest-Murakeresztúr viszonylatú E69-es jelű nemzetközi törzshálózati vasúti fővonal.

A vasúti forgalom adataival nem rendelkezünk, de a gyakorlati tapasztalatok alapján kijelenthető, hogy a fővonalak környezetében a szerelvények elhaladásukkor jelentős zajt bocsátanak ki, ezzel terhelve a környezetüket.

A település a vasúti zaj szempontjából kedvező helyzetben van, mivel csak a vasútállomás mellett található kisebb lakóterületi „sziget”, ahol a lakóépületek hátsó kertjei néznek a vasúti pálya irányába.

Gazdasági és szolgáltató tevékenységek zajterhelése

A település központi része a 7-es főút két oldalán központi, illetve településközponti vegyes területi kategóriába tartozik. A vegyes területen üzemeltethető szolgáltató, kereskedelmi, vendéglátó, vagy szórakoztató létesítmények normál üzemmenet mellett zavarhatják a környezetükben élők nyugalmát, ezért a szükséges zajvédelmi intézkedéseket már a tervezés és kivitelezés során meg kell tenni, a lakónépesség legkisebb zavarásának feltételét biztosítani kell. Zajkibocsátás a lakóterületen található zajforrások üzemeltetése során lehetséges, azonban az engedélyezési eljárásban előírt előírások következetes betartása esetén az indokolatlan zavarás megelőzhető.

A gazdasági területek elhelyezkedése kedvező, mivel a lakóterülettől elkülönítve, nagyobb távolságban találhatók, így zajkonfliktussal nem kell számolni.

A szórakoztatóipari, illetve vendéglátó létesítmények (italboltok, presszók, büfék) működési jellegükből adódóan közvetlen környezetüket terhelhetik. A lakossági zavarást általában a hangosító berendezések okozzák, panaszra adhatnak okot.

1.17.5. Sugárzás védelem

A település területén a településrendezés eszközeivel befolyásolható sugárzásveszéllyel érintett terület nem ismert.

Az Országos Atomenergia Hivatal hatáskörébe tartozó létesítmény nincs a település tervezési területének figyelembe veendő közelségében. Hatályos ágazati elhatározás ilyen létesítmény létrehozásával, vagy helykijelölésével Szabadbattyán nagyközséget érintően nem számol.

1.17.6. Hulladékkezelés

A hulladékgazdálkodás, ezen belül a szervezett hulladékgyűjtés és szállítás feltételei a település területén adottak. A települési hulladékgazdálkodási közszolgáltatást a Vertikál Zrt. végzi, a települési Önkormányzat Képviselő-testületének 10/2016. (VI.15.) önkormányzati rendelete alapján.

A hulladékgazdálkodás terén a fő törekvés az, hogy minél kevesebb hulladék képződjön, illetve kerüljön lerakással ártalmatlanításra és minél több hulladék kerüljön újrahasznosításra.

A házhoz menő lakossági szelektív hulladékgyűjtés 2015. óta működik a településen. A településen egy hulladékudvar működik, melyen a lakosság ingyenesen adhatja le a háztartásban keletkező különböző hulladékokat. A település központjában a szelektív hulladékgyűjtő sziget került kialakításra.

A lakóingatlanok esetében a vegyes települési hulladékokat heti egy alkalommal, a csomagolási hulladékokat – műanyag, papír, kompozit, fém, porcelán – a sárga fedelű kukákból kéthetente szállítja el a hulladékszállítási közszolgáltató. Az üveghulladékok elkülönített gyűjtése a hulladékgyűjtő szigeten, illetve üveghulladék gyűjtőponton biztosított.

A közszolgáltató folyamatosan gondoskodik a biológiailag lebomló és a zöldhulladékok elszállításáról, továbbá januárban a karácsonyfák elszállításáról. Évente egy alkalommal az ingatlantulajdonossal előre egyeztetett időpontban a háztartásban keletkezett lom (feleslegessé vált használati tárgyak, eszközök, bútorok) háztól történő elszállítása is lehetséges.
A település kommunális szilárd hulladéklerakója Polgárdin található, környezetvédelmi működési engedéllyel rendelkezik. A lerakásra jelenleg rendelkezésre álló kapacitás rövid időn belül kimerül, ezért szükségessé válhat egy újabb, regionális települési szilárd hulladéklerakó létesítésének előkészítése.
A lakosságtól begyűjtött hulladékmennyiségek alakulásáról nem áll rendelkezésre települési szintű adat.
Az OKIR-EHIR nyilvántartása alapján Szabadbattyán területén az alábbi szervezetek bírnak hulladékgazdálkodási engedéllyel

- Vertikál Közszolgáltató Nonprofit Zrt. – hulladékgazdálkodási közszolgáltatás;
- Plastic-Trade Alba Kft. - nem veszélyes hulladék előkezelése és hasznosítása;
- R10 Inert Hulladék Hasznosító Kft. - nem veszélyes hulladék hasznosítása a 0156/3 hrsz-ú ingatlanon;
- Zöld Vasút Logisztikai Kft. - nem veszélyes hulladék előkezelés és hasznosítása;
- Mo-Tó Trans Talaj-előkészítő, Fuvarozási és Szállítmányozási Kft. - nem veszélyes hulladék szállítása,
- MATIBA Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság - nem veszélyes hulladék hasznosítása.

Szabadbattyán 038 hrsz-ú alatti ingatlanán található felhagyott, nem veszélyes hulladéklerakó rekultivációja és utógondozása folyamatban van.
A lakosság egy része a szeméttelepi elhelyezés helyett az építési törmeléket (sittet), lomot és egyéb hulladékot illegálisan a település elhagyott területein vagy a településszéli erdőkben rakja le. Évente visszatérő illegális hulladéklerakóhelyek: Lajostelep, Sárszentmihályi út, Nádor csatorna partja,

Szabadbattyán-Kőszárhegy 7. sz. főút szegélyterületei és környéke. Az Önkormányzat különös gondot fordít az illegális hulladéklerakó helyek felderítésére és felszámolására, a helyi civil szervezet (Polgárőrség) folyamatos jelzésére. Amennyiben ismertté vált a hulladék tulajdonosa, szabálysértési eljárás megindítására került sor.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

A település tájképét negatívan befolyásolják:

- működő és felhagyott külszíni bányaterületek, felhagyott hulladéklerakó (rekultiváció folyamatban), crossmotor pálya - tájsebek;
- gyorsforgalmi út és műtárgyainak látványa, és izolációs hatása;
- védőfásítások hiánya a mezőgazdasági területek egy részén és a kisvízfolyások mentén;
- rendezetlen, részben védőfásítás nélküli gazdasági területek;
- rendezetlen településszegély;
- illegális hulladéklerakó helyek;
- utcafásítások hiánya a belterületi utak nagy részén;
- a település útjait jellemzően kétoldalt kísérő légvezetékek,

A tájrehabilitációk a Bányakapitányság által elfogadott végcéloknak megfelelően, a bányák tájrendezési terveinek felülvizsgálata után kell, hogy elkészüljenek. A bányatelek létesítéséhez kötődően készülnek el a tájrendezési tervek. A bányászati hatóság korábban a következő végcélokat jelölte meg a szabadbattyáni bányaterületek tájrendezési tervében:

- Kőszárhegy I. mészkő bányatelek: elfogadott tájrendezési cél az eredeti hasznosítás helyreállítása terepplasztikát követően. A terület eredetileg „birkalegelő” volt. Tehát gyep területhasználat helyreállítása szükséges.
- Szabadbattyán I. homok bányatelek: erdősítés cél van elfogadva.
- Szabadbattyán III. homok bányatelek: erdősítés cél van elfogadva.

1.17.8. Árvízvédelem

Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság Fejér Megyei Szakaszmérnöksége tájékoztatása szerint Szabadbattyán település közigazgatási területe a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság nyilvántartása szerint „a folyók mértékadó árvízszintjeiről" szóló 74/2017. (XII.23.) BM rendeletben felsorolt folyószakaszhoz rendelt nagyvízi mederrel nem érintett.
A település területe a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkárelhárítási célú szükségtározók területét sem érinti. Szabadbattyán települést a vízügyi ágazat, árvízi védelmet nem igénylő települések között tartja számon, közigazgatási területe nagyvízi mederrel nem érintett, árvízzel nem veszélyeztetett.

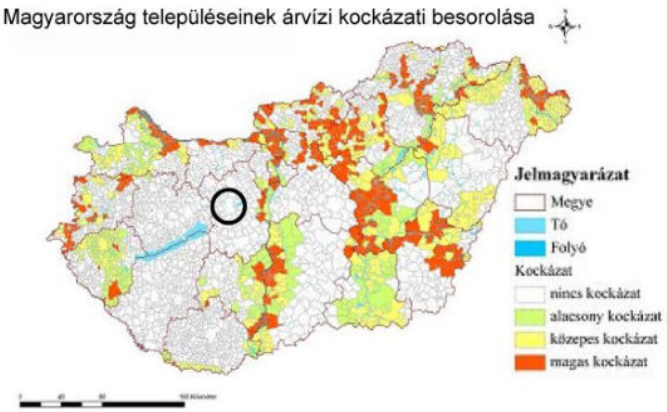

Magyarország településeinek árvízi kockázati besorolása

Forrás: Ár- és belvíz, valamint villámárvíz kockázat értékelése hazánkban http://www.vedelem.hu

Az árvízvédelem fejezetben a helyi vízkár előfordulási lehetőségét is említeni kell. Bár a vízügyi ágazat alapján a települést árvíz nem veszélyezteti, a településen áthaladó vízfolyások is okozhatnak vízelöntést. A vízfolyások meder karbantartási hiányossága, illetve szélsőséges csapadékesemény, nagy intenzitású, akár rövidebb időtartamú csapadékok esetén is olyan magas vízhozamú lefolyás alakulhat ki, amely helyi vízelöntést okozhat.
A helyi vízkár esemény rendezése a helyi katasztrófavédelem feladata. A vízkár-elhárítási terv rögzíti a kárfelszámolást.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A településen fennálló legfőbb környezetvédelmi konfliktusok a következők:

- A közúti közlekedés település védendő területeit érintő jelentős tranzitforgalom zajterhelése és légszennyezése;
- Intenzív mezőgazdasági művelés, állattenyésztéssel összefüggő szennyezések;
- A csatorna rákötéssel nem rendelkező ingatlanok egyedi szennyvíz-szikkasztói és az illegális hulladéklerakások potenciálisan veszélyeztetik a talaj és talajvizek minőségét;
- Kisvízfolyások kedvezőtlen vízminősége, tisztított szennyvíz befogadása.

1.18 Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

A *települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet módosításáról* szóló 61/2012. (XII. 11.) BM rendelet I-III. katasztrófavédelmi osztályba sorolja a településeket. Szabadbattyán a közepesen veszélyeztetett, II. katasztrófavédelmi osztályba került besorolásra.

1.18.1 Építésföldtani korlátok

A település területén alábányászott területek nem találhatók. A szőlőterületeken, lakótelkeken kialakított kisebb-nagyobb borospincék nem meghatározóak katasztrófavédelmi szempontból.

1.18.1.2. Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

A Bányafelügyelet nyilvántartása szerint Szabadbattyán közigazgatási területén nincs felszínmozgások által veszélyeztetett terület.
A község területe nem tartozik a nyilvántartott földtani veszélyforrások övezetébe.

1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei

Magyarországon évente átlagosan 100-120 kisebb földrengés van, mely a lakosság részéről nem érzékelhető. Évente átlagosan négy-öt olyan földrengés keletkezik, mely az epicentrum környékén már jól érzékelhető, de jelentős károkat nem okoz. Jelentős károkat okozó földrengés 15-20 évente keletkezhet.

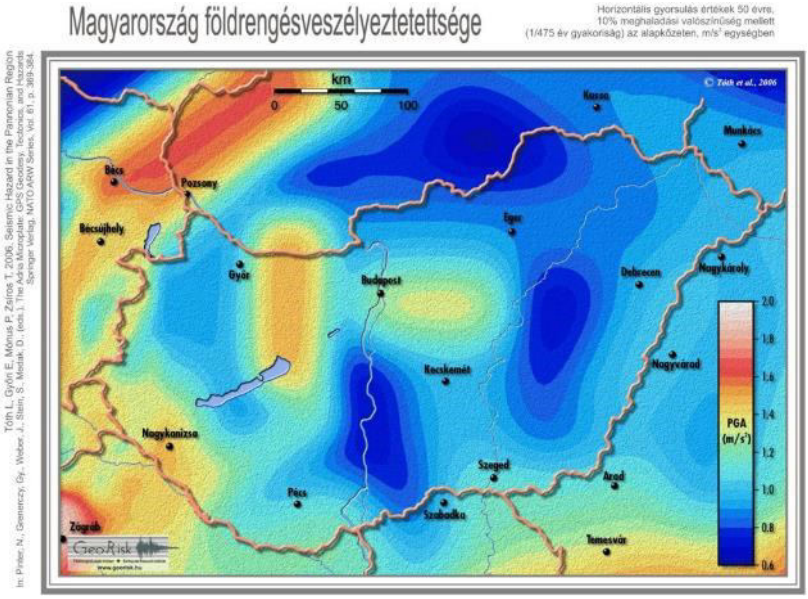

Magyarország földrengésveszélyeztettsége (Forrás:GGŐ)

A település területén alacsony szeizmicitás jellemző, 1/475 év valószínűségi szinten a felszíni maximális horizontális gyorsulás a területen 1,5 m/s^2 körül várható.

1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

Szabadbattyán közigazgatási területe nagyvízi mederrel nem érintett. *„A települések ár-és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról* „szóló 18/2003. (XI1.9.) KvVM-BM együttes rendelet mellékletében Szabadbattyán nagyközség nem szerepel."

1.18.2.1. Árvízveszélyes területek

A települést a nagyvízi meder nem érinti, így árvízveszélyeztetés nem várható.
A *települések ár-és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról* szóló 18/2003. (XI1.9.) KvVM-BM együttes rendelet mellékletében Szabadbattyán nem szerepel.
Szabadbattyán közigazgatási területe a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság nyilvántartása szerint *a folyók mértékadó árvízszintjeiről* szóló 74/2017. (XII.23) BM rendeletben felsorolt folyószakaszhoz rendelt nagyvízi mederrel nem érintett.
A település területe a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkárelhárítási célú szükségtározók területét nem érinti.
A település területén nincs olyan vízhozamú felszíni vízfolyás, amelynek vízjárása árvízvédelmi problémákat okozna, illetve árvízvédelmi intézkedéseket tenne szükségessé.

1.18.2.2. Belvízveszélyes területek

Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság Fejér Megyei Szakaszmérnöksége tájékoztatása szerint Szabadbattyán település belvízzel érintett, a település északi és keleti része, részét képezi a 04.05. Cece-Ősi belvízvédelmi szakasz 04.05.04. Táci őrjárás területének, melyet a tervek készítése során figyelembe kell venni.
A belvíz-veszélyeztetettséget a felszínt elérő, vagy terepszintet meghaladó talajvíz-állás okoz. A belvízveszélyes területekről átfogó felmérést a Pálfai féle belvíz-veszélyeztetettségi térkép rögzíti. A veszélyeztetettség mértéke alapján az érintettséget négy veszélyeztetettségi kategóriába sorolták, az alig veszélyeztetett, a mérsékelten veszélyeztetett, a közepesen veszélyeztetett és az erősen veszélyeztetett kategóriákba, amelyből a településrendezési tervekben csak a közepesen és erősen veszélyeztetett területeket jelölik, így bár jelez veszélyeztetettséget a Pálfai féle nyilvántartás a település keleti felén egy sávban, de a veszélyeztetettség mértéke annyira alacsony, hogy jelölése sem szükséges. Ennek alapján Szabadbattyán közigazgatási területe belvízzel nem veszélyeztetett.

A települések ár- és belvíz alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM–BM együttes rendelet melléklete alapján Szabadbattyán nem érintett belvíz-veszélyeztetettséggel.

Szabadbattyán közigazgatási területe a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság nyilvántartása szerint *a folyók mértékadó árvízszintjeiről* szóló 74/2017. (XII.23) BM rendeletben felsorolt folyószakaszhoz rendelt nagyvízi mederrel nem érintett.

A település területe a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkárelhárítási célú szükségtározók területét nem érinti.

A település területén nincs olyan vízhozamú felszíni vízfolyás, amelynek vízjárása árvízvédelmi problémákat okozna, illetve árvízvédelmi intézkedéseket tenne szükségessé.

Ugyanakkor Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság nyilvántartása szerint Szabadbattyán település északi-keleti része belvízzel érintett, a település részét képezi a 04.05. számú Cece-Ősi belvízvédelmi szakasz 04.05.04. Táci őrjárás területe, melyet a tervek készítése során figyelembe kell venni.

Az FMTrT-ben lehatárolt *Rendszeresen belvízjárta terület* övezete a Nádor-csatornát és Malom-csatornát kísérő mélyfekvésű területeket foglalja magában,

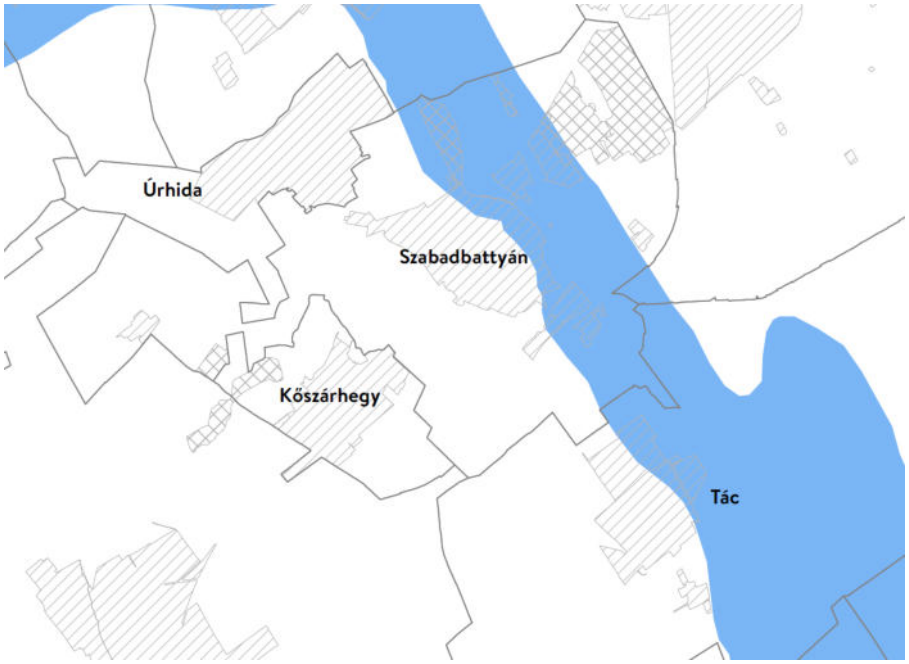

Rendszeresen belvízjárta terület övezete (FMTrT 3.10. melléklet)

1.18.2.3. Mély fekvésű területek

A településen vannak mély fekvésű területrészek, amelyek a topográfiai adottságok mellett, a természet alakította mélyvonalak mentén alakultak ki, illetve a síkföldrajzi fekvésen belül is mélyebben fekvő településrészek. A mély fekvésű területen, ha rövidebb-hosszabb ideig megmarad a víz, az még nem minősül belvízzel veszélyeztetett területnek, mivel a mély fekvésű terület vízállássossága megfelelő vízrendezésével kezelhető.
A mély fekvésű területről a vízelvezetést a csapadékvíz elvezetés rendezésének keretében kell megoldani, hogy indokolatlanul ne alakuljon ki vízállásos terület.
A mélyfekvésű, magas talajvízállású területek Szabadbattyán belterületétől keletre, a kisvízfolyások környezetében jellemzőek.

1.18.2.4. Árvíz- és belvízvédelem

A települést nagyvízi meder nem érinti, így árvízvédelmet nem igényel.
Szabadbattyánon előforduló vízelöntések, vízállások döntő hányada a vízelvezető hálózat kialakításának hiányából, vagy karbantartásának a hiányából származik. Ezeknek az elöntéseknek a kezelése önkormányzati feladat, a szélsőséges csapadékesemény következtében keletkező helyi vízkár elhárítása „árvízi" esemény a helyi katasztrófavédelem feladata.
A hirtelen érkező nagy intenzitású és hosszabb ideig tartó csapadék azonban okozhat helyi vízelöntést, vízkár „árvízi", „villám-árvízi" eseményt. Az így jelentkező vízkár nagy valószínűséggel a vízelvezető rendszer kialakításának és annak karbantartásának hiányosságából ered.
Szabadbattyán a Sárvíz völgyében helyezkedik el. A térség fő vízfolyása a Sárvíz (Nádor csatorna), amely mellett csak egy mellékvize található, a vele párhuzamosan, a völgy nyugati oldalán ásott Nádor-malomcsatorna. Mindkét vízfolyás befogadója a Sió. A település bel- és külterületeire eső csapadékvizeknek ez a két vízfolyás a befogadója.
A település jelenlegi beépített környezetéből a csapadékvizek elvezetésére elválasztott rendszerű nyílt árkos vízelvezetési rendszert alakítottak ki. Erről a csapadékvíz elvezető hálózati rendszerről elmondható, hogy nem egységesen épült ki, nem alkot egységes elvezető rendszert. Az utcák mentén kiépített nyílt árkok hidraulikailag nem összehangoltak, a rendszerben sok a lefolyástalan, feliszapolódott szakasz.

1.18.3. Egyéb

1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások

Közműszolgáltatással összefüggő korlátozások:
1. Vízellátás szolgáltatási területén
   - Vízmű kutak és azok hidrogeológiai védőterületeik
   - Regionális vízellátó vezeték nyomvonala
   - Vízgépészeti létesítmények és műtárgyak területei
2. Szennyvízelvezetés
   - Szennyvízátemelők és azok hatásterülete
   - Szennyvízszállító nyomóvezeték nyomvonala
   - Szennyvíztisztító telep és annak védőtávolsága
3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés
   - önkormányzati kezelésű csapadékvíz elvezetést szolgáló árkok, csatornák, tavak, vízfolyások 3-3 m-es karbantartó sávval
   - kizárólagos állami tulajdonú vízfolyás, a Nádor-csatorna és a Séd-Sárvízi-Malomcsatoma mentén 6-6 m-es meder karbantartási sávval
4. Energiaellátás

Villamosenergia

- 132 kV-os nagyfeszültségű oszlopokra fektetett főelosztó hálózat nyomvonala, az oszlop tengelyétől mért 18-18 m-es (szélsőszáltól mért 13-13 m-es) biztonsági övezetével
- alállomás biztonsági övezetével
- 22 kV-os gerinc légvezeték elosztóhálózat nyomvonala, 7-7 m-es oszloptengelytől mért biztonsági övezete

Földgáz- szénhidrogén ellátás

- nagynyomású szállítóvezeték és műtárgyai biztonsági övezetével
- nagyközép-nyomású földgáz gerincvezeték és csőpalásttól mért 5-5 m-es biztonsági övezetével
- átadó- és gázfogadó állomás és nyomáscsökkentő
- termékvezeték 5-5 m-es biztonsági övezetével

5. Elektronikus hírközlés

- Vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatók létesítménye

1.18.3. Egyéb

1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)

A település területén a természeti folyamatok által veszélyeztetett, az építést korlátozó kedvezőtlen morfológiai adottságú területek nem ismertek.

1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások

A település területére vonatkozóan előírt mélységi, magassági korlátozások nem ismertek.

1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások

A *veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről* szóló 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet hatálya alá tartozó iparbiztonsági szempontból nyilvántartásba vett, veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem a településen nincs, a települést nem érinti veszélyes üzemhez kapcsolódóan kijelölt veszélyességi övezet.

1.19 Ásványi nyersanyag lelőhely

A Veszprémi Megyei Kormányhivatal (Bányafelügyelet) tájékoztatása szerint Szabadbattyán közigazgatási területén 3 bányatelek található, az alábbiak szerint:

- Szabadbattyán I. – homok - Bányavállalkozó: Zöld Vasút Logisztikai Kft. (Megjegyzés: bányabezárási MÜT: 2019.12.31-ig érvényes)
- Kőszárhegy I. – mészkő - Bányavállalkozó: Mészkő és Dolomit Kőbányászati és Ásványfeldolgozó Kft.
- Szabadbattyán III. – homok - Bányavállalkozó: Battyán-Homok Termelő és Kereskedelmi Kft.

Egy már nyilvántartásból törölt bányatelek is található Szabadbattyán közigazgatási területén alábbiak szerint:

Szabadbattyán II. – homok - Volt tulajdonos: SEUSO Városépítő Kft. (Tájrendezésre nem volt szükség, mivel ásványi nyersanyag kitermelés nem történt. A terület jelenleg ásványi nyersanyag lelőhelyként van nyilvántartva.)

1.20 Városi klíma

Szabadbattyán térsége mérsékelten meleg, száraz éghajlatú. Az évi átlagos napfénytartam 2000 óra körüli; nyáron mintegy 800 órán, télen 190-200 órán át süt a Nap. Az évi középhőmérséklet 9,8 és 10,2 °C közötti, a vegetációs időszaké 17,0-17,5 °C körüli. A 10 °C középhőmérsékletet meghaladó napok száma 198-200 (ápr. 1-4. és okt. 20. között). A fagymentes időszak hossza 188-190 nap (ápr. 12-15. és okt. 23. között). Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga 34,0 °C körüli, a minimumoké -16,0 és -16,5 °C közötti.

A község éghajlatának legjellemzőbb vonása a tartós nyári meleg (júliusi középhőmérséklet 21-21,3 °C), az optimális napsütés és a kevés csapadék.
A csapadék évi és vegetációs időszaki átlaga 570 mm, ill. 320-350 mm. A csapadék évi járása májusi maximumot mutat 63 mm átlagos csapadékmennyiséggel. A nyári melegből kifolyólag vízháztartása veszteséges, az átlagos évi vízhiány 100-125 mm.
Évente 31-33 körüli hótakarós napra számíthatunk; az átlagos maximális hóvastagság 20-22 cm. Az ariditási index 1,25-1,28. Leggyakoribb szélirány az ÉNy-i, majd a D-i, az átlagos szélsebesség 2,5-3 m/s.
Szabadbattyán térségében is megfigyelhetők a globális klímaváltozás hatásai: a növekvő átlaghőmérséklet és a szélsőséges meteorológiai jelenségek (hőhullámok, egyenlőtlen csapadékeloszlás – aszályok és heves zivatarok) gyakoriságának növekedése. Az üvegházhatású gázok kibocsátás-csökkenése mellett egyre fontosabb a települési klímaadaptáció megvalósítása: alkalmazkodás a változó klímaviszonyokhoz. A helyi klíma szempontjából kedvezőtlen a térség alacsony erdősültségi aránya – a sűrű, többszintes erdei vegetáció kedvező hatásai így nem érvényesülnek. A helyi klímát befolyásolják a település beépítettségi viszonyai, amely befolyásolja a terület átszellőzöttségét és a hőmérséklet alakulását is. Szabadbattyán belterületén a zöldfelületekkel tagolt kertvárosias / falusias beépítettség dominál, amelyek a légáramlást kevésbé, illetve kedvezően befolyásolják. A települést érintő kisvízfolyások és állóvizek klímamódosító hatása is említést érdemel (párologtató, hűsítő felületek). A települési „hőszigetek” kialakulásában meghatározó, nagyobb beépítettségű, jelentősebb burkolt felülettel bíró gazdasági, vagy kereskedelmi telephelyek nem találhatók a településen. Jelentős hőelnyelő képességű burkolt felületként a község területén áthaladó M7-es gyorsforgalmi út említhető meg.